1895. HUSZONKILENCZEDIK ÉVFOLYAM. 306. SZÁM. BUDAPEST, PÉNTEK, NOVEMBER 8.

SZERKESZTŐSÉG:
BUDAPEST, IV. PAPNÖVELDE-UTCZA 8.
Telefon száma 55—88.
KÉZIRATOKAT NEM KÜLDÜNK VISSZA.
CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL.
ELŐFIZETÉSI DIJ:
Vidékre postán v. helyben házhoz hordva.
Egy évre . . . . 20 frt. | Egy negyedévre . 5 frt.
Egy fél évre . . 10 frt. | Egy hóra . . 1 frt 80 kr.
Külföldre: 3 hóra Németországba 6 frt 70 kr. Franczia-, Olasz-, Orosz-, Török-, Görög-, Spanyolországokba, Svájcz-, Románia- és Szerbiába, valamint annak országokba, melyek a postaszerződéshez tartoznak, negyedévre 9 frt 20 kr.
Egy szám ára 6 kr.

EGYETÉRTÉS

Csávolszky Lajos
tulajdonos és felelős szerkesztő.

Kossuth Ferencz
főmunkatárs.

KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, IV. PAPNÖVELDE-UTCZA 8.
Telefon száma 63—54.
HIRDETÉSEKET ÉS NYILTTÉRBE VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FELVESZ A KIADÓHIVATAL.
PÁRISBAN főügynökségünknél:
John F. Jones & Cie. 31 biz. Faub. Montmartre.
Frankfurtban a/M: Daube G. L. és Társa.
Bécsben: Danneberg I., I. Eumpfgasse Nr. 7. Mosse Rudolf Seilerstätte Nr. 2. Haasenstein és Vogler. I., Wallfischgasse 10. Oppelik A., Stubenbastei Nr. 2. Schalek Henrik, I., Wollzeile Nr. 14. Dukes Miksa, I., Wollzeile Nr. 6—8.
és valamennyi hirdetési iroda.

Gróf Szapáry vágyakozása.

Gróf Szapáry Gyula ma beszélt. A mint mondani szokás, ez a mai nap kimagasló parlamenti eseménye. Beszédének se a tartalom érdekessége, se a forma kitünősége nem adhatna jelentőséget. Egyedül az avatja esemény-számba, hogy gróf Szapáry Gyula mondta el. Figyelemmel hallgatták minden oldalon; hiszen gróf Szapáry Gyula ma egy ellenzékként szereplő parlamenti csoportnak a vezére. Az általános politikai helyzettel szemben való álláspontjára méltán volt kiváncsi mindenki, annyival inkább, mert a még mindig név nélkül és programm hiján élő pártonkivüliek politikai törekvéseit még mindig sötét bizonytalanság leple boritja.

Hanem a névtelen párt vezérének mai beszéde senkit se tett okosabbá! Ép oly keveset tudunk gróf Szapáry Gyula tulajdonképen való politikai álláspontjáról most, mint ennek előtte. Egy jelenség mégis világosan domborodik ki mai felszólalásából, s ez az, hogy valami heves ellenzéki hajlamok nem duzzasztják keblét és nem feszitik erélyét. Inkább az engesztelődés vágya, semmint az ellenzéki vezér kevély harcziedvé bontakozott ki beszédének abból a részéből, melyben a közjogi alapon álló pártok tömör táborba való sorakozásának a szükségét fejtegette. Békülni szeretne a kormánypárttal, s valóságos politikai csapodársággal kaczérkodott a jobboldal szives hajlandóságai provokálása czéljából. Pártja szemlátomást békétlenkedett, mi alatt beszélt. Sehogyse voltak vele megelégedve, s a történeti igazságnak legtökéletesebben az a jelenség felel meg, hogy beszéde ép a saját pártjára tette a legkedvezőtlenebb hatást.

Pedig gróf Szapáry Gyula nem zárkózott el egészen attól, hogy támadásokat intézzen a mostani kormány ellen. Csakhogy ezek a támadások jobbára olyanok, a miknek a hangoztatására talán ép gróf Szapáry Gyula lehet a legkevésbbé illetékes. És ezt érezte nemcsak pártja, hanem érezhette ő maga is. Hiszen mindazok a dolgok, a miket ma gróf Szapáry Gyula a szeszélyezettség nagyon is kierezhető hangján ugyan a kormány büneiképen felsorolt, nem uj keletüek. Hagyományos bünei ezek annak a rendszernek, melynek gróf Szapáry Gyula egyik megalkotója és hosszu-hosszu időkön át egyik vezérlő oszlopa volt.

Ha gróf Szapáry Gyula ugy áll vala a parlament elé, mint a ki a saját régi büneiért is vezekelni kész: ha töredelmes beismeréssel adja vala elő annak a rendszernek a roppant hitványosságát, mely husz esztendőn át megrontotta nemcsak a közállapotokat, hanem a kormányzás egész szellemét; ha őszinte nyiltsággal tesz vallomást arról, hogy e rendszer rombolásaiban neki ugyancsak jelentékeny része volt, de most az események meggyőző hatása alatt az elkövetett hibák veszedelmes következményeinek az okos ellensulyozására szólitja föl az összes politikai tényezőket: akkor föllépésében meg lett volna a férfias őszinteség rokonszenves vonása. Ámde gr. Szapáry Gyula, ki a közállapotokban rejlő összes bajok természetes forrását alkotó rendszernek három esztendőn vezére volt, ma ugy beszélt, mintha ő teljesen távol állott volna mindig ettől a rendszertől, holott pedig ujra visszakivánkozik, sőt visszakinálkozik abba a táborba, melytől csak a sértett hiuság ösztönzéséből távolodott el.

Ugyan kire tehetné az őszinte nyiltság hatását, hallván gróf Szapáry Gyulát panaszkodni a választási visszaélések miatt; azt a gróf Szapáry Gyulát, a ki az 1892-iki téli választásokat megcsinálta, s a hatalmi erőszak és kiáltó törvénytelenség minden brutalitását alkalmaztatta az ellenzéki pártok ellenében?! Ugyan ki ne emlékeznék vissza a nemzeti törekvések ama sokszoros meghiusitására, a nemzeti érzület ama sokszoros megsértésére, a miben gróf Szapáry kormánya jeleskedett, hallván most őt panaszkodni a nemzeti intézmények megerősitésének az elhanyagolása miatt? És ki vehetné tőle komoly-számba ezeket a panaszokat, a mikre tulajdonképen ő szolgált rá annak idején, mikor mostani föllépésének az igazi intenciója az, hogy ujra visszatérhessen abba a táborba, mely azóta, hogy ő kivált belőle, teljességgel nem változott, valaminthogy ő is teljességgel a régi maradt?

Igen, gróf Szapáry mai beszédéből legfőkép a szabadelvü pártba való visszakivánkozás érezhető ki. Ez az egyetlen érthető momentuma az ő mai fellépésének. A többi mind csak sallang, vagy pedig ennek a visszakivánkozásnak az indokolása. Hát miért is nem valósitja meg forró vágyakozását? Mi áll az utjában? Azt csak nem akarja elhitetni a világgal, hogy neki az ellenzékeskedésre okai, vagy hajlamai vannak? Ha igaz az, hogy neki fájnak bizonyos jelenségek, melyek az uralkodó kormányzati rendszer természetéből erednek: akkor se tegyen erőszakot a maga politikai temperamentumán, hanem térjen vissza a szabadelvü pártba és érvényesitse ott kedvezőbbre változott felfogásait a rendszer átreformálására.

Előtte csalogató ábrándkép a hatalom visszaszerzése lebeg. Hát kit akar ő általni az állami és nemzeti érdekek nagyszerü hangoztatásával? Az a rendszer, melynek ő egyik megteremtője volt, nem igen nevelt önzetlen, önfeláldozó államférfiakat s mi gróf Szapáry Gyulát a legkevésbbé tartjuk az ilyen ritka fajtából valóknak. És kihámozván a tetszetős frázisok halmazából beszédének tulajdonképen való értelmét, ebből azt látjuk, hogy neki nincsen az ellenzéken semmi keresni valója, valamint hogy az ellenzék se várhat az ő ellenzéki szereplésétől sokat érő támogatást. Legjobb lesz hát, ha követi szive vágyát, meg a hatalom forrása után epedő ambicióját és visszatér a szabadelvü pártba azon a hidon, a melyet a 67-diki kiegyezéshez való politikai szerelmi lángolása tüzében ma kovácsolt magának. Sohse tartson attól, hogy szivesen nem látják! A szabadelvü párt, meg gr. Szapáry Gyula átkozottul összeillenek.

A képviselőházból.

Lanyha érdeklődés mellett folytatták ma a költségvetési vitát. A beszédek sorát *Bujanovics* Sándor kezdte meg, és habár érdekesen fejtegette az ország zilált gazdasági viszonyait, különösen pedig az adózási rendszer hibáit, — csak kevesen hallgatták. Beszédét az ellenzék élénk tetszéssel fogadta. Ezután *Lukács* László pénzügyminiszter szólalt fel és halk beszédét az ellenzéken is nagy figyelemmel hallgatták. Kossuth Ferencz és Ugron Gábor, a kik a legközelebbi napokban tartják meg a költségvetés ellen beszédeiket, a miniszter közelében hallgatták a polemiát, a melyet Lukács Helfyvel és Horánszkyval folytatott. Helfyvel szemben a költségvetés realitását bizonyitgatta, mig Horánszkyval szemben annak a bizonyitására szoritkozott, hogy a budget igenis őszinteségen alapul és egyáltalán nem könnyelmü, miként azt Horánszky tegnap jellegezte. Fejtegetése során a miniszter annyira tüzbe jött, hogy végül Horánszky eljárását jelentette ki könnyelmünek, a mit a kormánypárt nagy helyesléssel fogadott ugyan, de hogy Horánszky ezt szó nélkül hagyni nem fogja, az kétségtelen.

Makkfalvay Géza politikai szempontból birálta a kormány működését. Jó humorral fejtegette, miként sülyeszti alá a kormány a nemzeti érzületet, miként használja fel a választási listákat a saját czéljaira s miként igyekszik megnyerni az ellenzéki városokat a különböző igéretekkel. Ügyesen jellemezte a kormány gondolkozását a nemzeti követelményekkel szemben. Egyes kijelentéseit az egész ellenzék tetszéssel és sok helyen derültséggel fogadta, végül pedig megéljenezte.

Öt percznyi szünet után betódultak a képviselők a terembe. Gróf *Szapáry* Gyula, a pártonkivüliek vezére beszélt. Élénk figyelemmel hallgatták. Előbb az anyakönyvvezetésről beszélt, mellesleg érintve az egyházpolitikai reformokat, a mikről észrevehetőleg megváltozott a volt miniszter véleménye. Egyes intézkedésekre hivta fel a kormány figyelmét. Beszédében a fősulyt az Ausztriával megujitandó kiegyezésre fektette, s a mig előbb az ellenzék is többször tetszésének adott kifejezést, ugy ezután az egész baloldal mély csendben hallgatta. Fejtegetése általában oda vergált, hogy a politikai helyzet megköveteli a 67-es alapon álló pártoknak az egyesülését. Ezt már a kormánypárt fogadta tetszéssel. De mikor a választások tisztaságáról beszélt, akkor már közbeszólott Madarász József is:

— Elég ideig volt miniszterelnök, miért nem gondoskodott erről!!?

Az egész beszéd különben felhivás volt keringőre. Ime itt vagyunk; mi most, vagy később, de ujból egyesülni akarunk.

Igaz ugyan, hogy fenntartotta magának a véleményszabadságot, de a költségvetést elfogadta.

Még *Szinay* Gyula beszélt a függetlenségi párt részéről. Beható, józan beszédében kiterjeszkedett az összes kormányzati ágakra és élesen elitélte azt a közömbösséget, a mivel a kormány az ország gazdasági hanyatlását és elszegényedését fogadja.

Tetszéssel fogadott beszéde után *Bernáth* Béla ujitotta meg azt az interpellácziójáit, a melyet a filloxera által sujtott gazdák érdekében tett.

A részletes tudósitást a mellékleten adjuk.

A szétpattant gömb.

Azt hisszük, a bécsi Herosztrates nagy jövője akkor került volna helyes mederbe, ha az osztrák császár a bécsi polgármesteri állás betöltésénél a megerősités jogával nem birna. Akkor a derék II. és III. osztályu bécsiek, kik ez időszerint a községtanács többségét megalkották, megkapták volna saját szabad választásuk folytán Lueger urat polgármesterökül, és ép ez az, mire Bécs városának nagy szüksége van. A bécsi közönség egyszerre megitta volna az antiszemitizmus levét oly alaposan, hogy gyomrában mihamar a legerélyesebb reakczió támadt volna fel.

Hamar megtanulta volna ez a jó közönség, mit jelent az, ha egy nagy város anyagi és erkölcsi érdekeinek gondozását katilinárius martalóczokra és tudatlan szájhősökre bizzák, kik vad szenvedélyeket szitanak fel, hogy a tehetséget, a szakértelmet és a lelkiismeretességet kiszoritsák a közügyek vezetéséből és kik hatalomrajutásokért a tömegekben féktelen vágyakat élesztenek, melyeket a hatalom birtokában soha ki nem elégithetnek. Mindenekfölött kissé jobban ismerkedett meg volna választott hősével is, a ki már nevezetes antiszemita pályafutása előtt az elvi átvedlésnek szerfölött nagy képességét tanusitotta, és bizonyára még nagyobb mértékben tanusitotta volna ezt akkor, ha a lelkiismeretlen stréberség első pályáját eléri. Bizony a polgármesteri Herosztrates nem égetett volna fel még zsidó templomot sem, hanem a megnyert hatalom biztositására megalkudott volna minden létező hatalommal és a megvető lábrugás müvészetét is sokkal inkább a türelmetlenné vált antiszemita hivek, mint a „zsidó tőkehatalom“ képviselői irányában gyakorolta volna. Lueger ur, mint exdemagóg és udvaroncz, mint az antiszemitizmus renegátja és porkolábja, — ez kellett volna Bécsnek. Hathatósabb okulást jelentett volna, mint a császár által polgármesteri jelöltségétől elütött népkegyencz. Olyan férfiu, mint ő, ki soha ott nem volt, hol elvekért áldozattal kellett küzdeni, de igenis ott, hol személyes becsvágyért elveket lehetett elárulni, a személyes siker után és a megszerzett hatalom birtokában sohasem tartozik a veszedelmes ragadozók fajtájához.

Magában hát ha csak a bécsi nép kedvtelésétől függene, Lueger dicső felvonulását a kapitoliumba épen nem kellett volna különös szerencsétlenségnek tekinteni. Nem lehet azonban tagadni, hogy mihelyest a polgármesteri állásnak elnyerése alkotmányszerüen nemcsak a község autonomikus választásától, hanem a császári megerősitéstől is függött, más tekinteteknek is előtérbe kellett nyomulniok.

Szinte magától értetődőnek látszik, hogy az uralkodó, ki a törvényes jogrend őre és a tekintély legállandóbb képviselője, nem erősithetett meg osztrák székvárosának legfőbb tisztviselőjéül olyan egyént, ki még az elfogadott polgári tisztesség követelményei ellen is sulyosan vétett, az állam alaptörvényei ellen szakadatlanul a leggaládabb izgatást müvelte és a társadalomba a gyülöletes visszavonás üszkét hintette szét. Ettől eltekintve épen a bécsi antiszemitizmussal szemben az osztrák kormánynak bizonyos értelemben különös politikai kötelességeül kellett tekintenie azt, hogy a császárnak a meg nem erősitést tanácsolja. Arról volt itt első sorban szó, hogy a kormány, a mennyire tőle függ, bedugja a veszedelmessé vált bajnak ama forrását, melynek keletkezése épen a kormányzati körök lelkiismeretét terheli.

Bizonyára senki, ki a dolgok fejlődését figyelemmel kisérte, nem gondolja azt, hogy az a speciális bécsi antiszemitizmus valami őserejü mozgalom terméke, millióknak átérzett szükségeiből, a társadalomnak ellenállhatlanul kielégitést követelő nagy érdekeiből támadt. Elég jellemző, hogy Bécs városában is a tulajdonképi igen nagy számu munkáselemek, melyek persze idáig választójogot nem gyakorolhattak, impozáns tömeggyüléseik és nagy felvonulásaik alkalmával már ismételten visszautasitották az antiszemitikus társadalmi evangelium hirdetését. De igenis fogékony talajt talált az antiszemitikus ragály a külvárosok ős polgárságában, az elszegényedett iparosvilágban és az osztrák bürokrácziában, épen azokban az osztályokban, melyek leginkább ragaszkodnak a patriarkálisabb társadalmi élet és az ó-osztrák kormányzati gyámkodás idejéből átörökölt eszmékhez és legnehezebben türik a régi hagyományok megbolygatását és a kereseti viszonyok modern átalakulását. Soha ezekben az osztályokban az antiszemitizmus mételye annyira el nem terjedt volna, soha az ocsmány agitáczió Bécsben nyilvános hatalommá egyáltalán nem válhatott volna, ha az előbbi osztrák kormányok parlamenti taktika czéljából határozott elnézésben, sőt csendes biztatásban nem részesitik, és ha a bécsi közönségben az a sokszor jogosultnak látszott hit nem terjedt volna el, hogy a legfelsőbb körök is elégtétellel fogadják a Lueger-kompánia diadalait. Igaz, hogy nagyon előkelő urak settenkedtek a piaczok hősének széles háta mögött. Van ugyan Bécsben némi részben olyan fajta antiszemitizmus is, mely e hamis czég alatt voltakép német nemzeti propagandát üz és az osztrák birodalom felbontásával a német provinczináknak Németországgal való egyesülését kivánja létrehozni. Ez a növény azonban inkább az alpesi tartományokban honos.

Az igazi bécsi antiszemitizmus, a mely Lueger ur firmája alatt garázdálkodik, az ellenkezőleg roppantul kérkedik ó-osztrák hazafiságával, különös igényt tart a dinasztikus hüségre, lelkesül Bach és Thun czentralisztikus hagyományaiért és veszettül dühöng Magyarország nemzeti érzetének minden nyilvánulása ellen és a hol csak lehet, udvari lakájliberiában igyekszik feszelegni.

A bécsi nyárspolgárok képzelődését különösen megragadta az ilyen cs. k. szabadalmazott demagógiának látványa. Nem lehet hát kétség arról, hogy Lueger polgár-

A beteg trónörökös szigetéről.

Ferencz Ferdinánd presumptiv trónörökös több hét óta lakik a Quarnero egyik érdekes pontján, a Lussin-szigeten, melynek enyhe égaljától sulyos betegsége gyógyulását reményliik.

Czink Lajos, a Magyar földrajzi társaság tagja, nemrég lentjárt az Adrián s a lussini kerülethez tartozó szigeteken történelmi és népismei tanulmányokat tett.

E tanulmányok leirásából vesszük ki a következő érdekes adatokat:

Veglia Cherso és Lussin szigetek a honfoglalás idejében bizanczi birtokot képeztek, de a görög császároknak folyton résen kellett lenniök, hogy uralmukat megtarthassák. Zvonimir halála után (1087) Horvátország is magyar birtokká lett, a szigetek azonban a velenczei oroszlán körmei közé kerültek. A XIV. században Nagy Lajos folytat változó szerencsével harezot a velenczei signoriával Dalmáczia birtokáért, a melyhez a szigetek sorsa is kötve volt.

A XVI. században a törökök ellen Velencze gályáinak soraiban küzd a chersoi tengeri haderő is Collane Drasio osseroi nemes paranesnoksága alatt. A velenczei uralom a szigeteken 1797-ben magának a büszke köztársaságnak a bukásával ért véget; a szigetek franczia kézre kerülnek, de sehogy sincs inyükre a frank uralom s a legelső kedvező alkalmat megragadják arra, hogy elpártolljanak a franczia któl. Mikor 1809-ben Napoleon az iberi félszigeten volt elfoglalva, Ausztria felkel; Peharnik ezredes május 6-án elfoglalja I. Ferencz osztrák császár nevében Vegliát, áthajózik Smergóba s örömujjungás kiséri Cherso városába.

Klobusiczky József fiumei kormányzó értesitést küld május 18-iki leirattal, hogy a *szigetek a magyar tengerparttal egyesittetnek* s a kerület fejévé a dalmát származásu de Suppé Ferencz neveztetett ki, a kinek hat hónapi működéséről határtalan lelkesedéssel ir Mitis Silvio.

A schönbrunni békekötés szerint a szigetek ismét franczia kézre kerültek s a hét provinczából álló Illyriába osztottak be, melynek feje, Marmont, Raguzában székelt. Suppé 1809. november közepe táján adja át a szigeteket Guillemet franczia generálisnak s Bachelau fiumei kormányzó mesterkedésére *Veglia és Cherso Fiuméhoz kapcsoltatnak*. A franczia uralom nagyon rövid volt s Napoleonnak oroszországi hadjárata után megdőlt. Suppé 1813. október hó 22-én visszatér; mint ideiglenes intendáns a dalmát katonai helytartónak lőn alávetve. Csakhamar megalakul a tengerparti kormány Trieszt székhelylyel s Veglia, Cherso és Lussin ennek *fiumei* kerületéhez kapcsoltattak. A nép sehogyse tud beletörődni az elválásba Dalmácziától, melylyel közös volt az eredete, multja, nyelve s minden szokása. Az uj területbeosztásnak 1815. janur hó 1-én kellett megtörténnie; a végrehajtással gróf Saurau bizatott meg. Az első, ki a zárai dalmát kerületbe kebelezését kérte, Cherso volt; példáját csakhamar követte Lussingrande és Ossero s bár Suppé a leghathatósabban támogatta őket, a legfelsőbh elhatározást meg nem ingathatták, sőt Suppé orrot kapott, hogy máskor ilyen kérvényt ne támogasson. Cherso még mindig nem adta fel a reményt, hogy Dalmácziával egyesülhet, azért felszólitotta átiratilag Vegliát felségfolyamodás benyujtására, ez azonban vesztére lőn, mert a vegliai gutgesinnt hangadók feladták s a békétlenkedés gyanujába esett.

A szigetek 1815. január 30-án Triesthez kapcsoltattak s igy mai nap is Isztriához tartoznak a mi által a magyar koronához való tartozás utolsó köteléke, a Dalmácziával vagy még inkább a Fiuméval való kapocs, végképp szétszakitottnak tekinthető.

Ethnografiai tekintetben, mint ahogy Zuckerkandl és Vipauz irják (Osztrák-magyar monarchia irásban és képben, Küstenland), Istria lakói, kikhez Cherso, Veglia és Lussin lakói is számittatnak, nemzetiségi mozaikot képeznek, a melyben a szláv és a román elem az uralkodó.

Szivósságukra és erejükre Zuckerkandl és Vipauz például hoznak fel egy közönséges testalkatu paraszt suhancot, a ki egy u. a. napon háromszor tett meg musttal tele iszákkal 2—2 órai utat; a 12 órai uton 6 órán át hordott körülbelül 60—70 kiló terhet. Este halászni ment s evezett éjfélig; másnap hajnali 5 órától dolgozott d. u. 3 óráig, a mikor is a szeretőjéhez ment s annál maradt késő éjszakáig.

A főherczeg mint tudjuk igen nagy érdeklődést tanusit a sziget lakossága iránt, és sétáiban, melyeknek az enyhe levegőjárás nagyon kedvez, gyakran szóba áll az egyszerü emberekkel, kik benne csak egy katonatisztet látnak, s elfogulatlanul válaszolnak kérdéseire.

E szigetek lakosságának jellemfejlődésére befolyással volt foglalkozása és multja; mint kiváló földmivelő nép békés munkában töltötte s tölti el most is idejét s hozzászokott az engedelmességhez; mondhatni apáról-fiura szállt a hagyomány, hogy a birtokos osztály felsőségét el kell ismerni. Jellemének alapvonásaihoz tartozik a vallásosság s az erkölcsösség, a miről tanuskodik az a kiváló tisztelet, melyben az egyház szolgái részesülnek és az a statisztikai adat, hogy egész Istriában a törvénytelen szülöttek legkevesebb százalékát találni a lussini kerületben. A vallásossággal azonban nem igen tart lépést a tulajdonjog tisztelete s a városbelieknek nem ritkán volt okuk panaszra a falusiak enyves keze ellen. A tilosban legeltetést nagyon elősegiti azon körülmény, hogy a tulajdonos jó távol lakik birtokától s azt a kihágások elől még Argusszemekkel se tudja megőrizni.

A babona oly számos, hogy a bölcsőtől a koporsóig kiséri a szegény embert, sőt még a születése előtti öntudatlan korára is kihat.

Különösen érdekesek a *házasságra* vonatkozó népszokások és babonák. Ezek a főherczeg figyelmét is felkeltették, s csak a napokban járta be a hir a lapokat a főherczegnek arról a szándékáról, hogy egy gazdagabb szigetlakó házánál tartandó lakodalmat meg fog tekinteni.

A mulatság, mely ott számára kinálkozik, mindenesetre olyan, a minőben foghatóról az európai száraz földön felnőtt embernek nem igen lehetett része.

Kétszeresen érdekesek ennélfogva azok az adatok, melyeket e tárgyban Don Giovanni Colombis chersói hitoktató közölt Czink Lajossal, valamint azok a babonák, melyeket leirásában más források után felsorol.

A házasságra nézve például kedd és péntek általában szerencsétlen napok, azért se keresztelni, de még házasodni se jó e napokon. Ha a menyasszonynak a vőlegényen kivül mások is rakták a szépet, akkor a lakodalomra okvetlen meg kell hivni a javast. A menyasszony, mikor belépnek a templomba, ne fogadja el a násznagytól a szentelt vizet, mert ha elfogadja, szerencsétlen lesz a házasélete. A templomba menet temetéssel találkozni szinte szerencsétlenség. Az oltár elé a nő előbb térdel le s kiteriti a rokolyáját, hogy a férfi rátérdelhessen, mert ellenkezőleg el is pártolhat tőle, mig igy szoknyájához van varrva.

A kontyra vágyó lányok különösen Sz.-Jánosba szerelmesek; talán van valami összefüggés azzal, hogy ennek a szentnek a halálát lakodalmi táncz okozta. Ha a lány kiváncsi arra, hogy hány évig hordja még a párlát, Sz.-János napján álljon háttal a lépcső legfelső fokára s rugja le a bocskorát és olvassa meg, hogy hány lépcsőn gurult le. Az álom- vagy tojásfehérjeöntés is e napon szokásos; különösen megtudandó az, hogy mi lesz a leendő férje foglalkozása; ha a kiöntött álom vagy tojás bárkaalaku, akkor tengerész; ha tollalaku, akkor irnok; ha fejsze, akkor földmives lesz. Különben a babszem is, meg a tányér is megjósolja, hogy milyen módos a leendő férj; három babszemet kell venni, az egyiket le kell egészen hámozni, a másikat félig, a harmadik hámozatlan marad s a vánkos alá kell rejteni; reggel alig nyitja ki a lány a szemét, vaktában kivesz egyet; ha a hámozatlan akad a keze ügyébe, leendője jómódu ember, ha a félig nyüzottat huzza, közepes módu, de ha az egész hámozottat, akkor szegény ördög. Épen igy magyarázódik a tányérpróba; egyik barátnéja elbujik, ő meg három tányért vesz, az egyik üres, a másikat félig tölti, a harmadikat megtölti egészen vizzel. Az előhivott barátné választ vaktában, sőt a leendőnek a nevét is meg lehet tudni; Sz.-János nap reggel virágot kell az ablakon kidobni, a ki felveszi, annak a nevét fogja viselni a leendő férj; vagy pedig a kivel Sz.-János nap reggel kimenet először találkozik a leány, annak a nevét fogja viselni.

Ha a főherczeg tényleg részt akar venni az egész lakodalomban, akkor a következő programmot fogja végignézhetni:

Mikor elkövetkezik az esküvő napja s a vőlegény kiséretével a menyasszonyi háznál megjelenik, a leendő após vagy valamelyik háznépe elzárja az ajtót. Erre a vőlegény bátyja vagy násznagya dörömbölni kezdenek; ha szép az idő, oda benn siket a háznép; végre is a következő párbeszéd fejlik ki:

— Ejnye no, ki az?

— Jó barát!

— Hát mit akartok?

— Elveszett egy báránykánk, s azt mondják, hogy ide menekült; kérünk hát, add ki őt nekünk.

— De hát megismeritek-é?

— Meg ám, mert a fülén jel van.

Ekkor megnyilik az ajtó, de csak annyira, hogy egy kéz kifér rajta.

— Talán ez az?

— Nem-a! — hangzik a válasz s a tréfa megismétlődik, mig a menyasszony kezét bizonyos jegyről felismerik; jaj a vőlegénynek, ha eltéved s mását kéri ki, leszidják s kikaczagják mód felett.

Megtörténvén a menyasszonyi kéz felismerése, belépnek a szobába, a hol már javában teritik reggelire (ruczna) az asztalt; rizsleves és juhpecsenye a lakoma, melynek végeztével felbokrétázzák a vendégsereget, persze a násznagyoknak jut ki a legékesebb csinált virág a kalapjuk mellé. Ez alatt a vőlegény s menyasszony egyik mellékes szobába vonulnak, a hol a leány apja könnyező szemekkel s édes szavakkal megoktatja a fiatalokat, hogyan szeressék és segitsék egymást s rájuk adván áldását, templomba bocsátja őket.

A menet élén a zenész indul meg, a ki felbokrétázott csimpolyájából szomoru nótát, keserves hangokat, siralmas dalt csikar ki; őt követi a leendő férj a násznagyokkal s férfi vendégeivel; majd a menyasszony két barátnéja kiséretében, a kik a menyasszony két oldalán csüngő kendő csücskét tartják; a menetet a többi meghivott asszonyok s leányok zárják be. Az istenházába érve, a vőlegény a férfiakkal padokba telepszenek, mig a menyasszony a nőseregel az ajtónál megáll. Mikor a pap az oltárhoz érkezik, a násznagy a menyasszonyért megy s tetteti, hogy nem ismeri; minden nőnek kinál egy piszkos zsebkendőt, kötéldarabot, papirost, vászonkendőt s végül selyemkendőt, melynek egyik csücskét a menyasszony elkapja s ugy mennek az oltár elé. Ez a zsebkendő-móka már csak azért is érdekes, mert csak szenytelen életü leá-

mesterségének császári megerősitése az antiszemitizmus lojális vitustáncát az őrülésig tüzelhette volna. Senki nem irthatta volna ki a nyárspolgárságból azt a hitet, hogy az uralkodó ezzel nemcsak a nép dicső választását hagyta helyben, hanem magát az elvadult társadalmi hajszát is szentesitette. Kézenfekvő dolog pedig, hogy ilyesre a Badeni-kormány, ha még oly kevéssé áll is liberális hirben, nem adhatta magát. Ha az antiszemitikus őrjöngés jó sokáig burjánozhatott is a kormány dédelgető keze alatt, nagyon elérkezett az ideje annak, a mikor a kormánynak kellett megmutatnia, hogy a fák nem nőhetnek az égbe. A szabadalmazott demagógok üzletében alighanem a kereslet csökkenése fog beállani. Oh biz sok derék bécsi nyárspolgár szemeit fogja dörzsölni, a mikor meggyőződik, hogy az a fényes felfujt gömb, mely oly rohamosan szállott a csillagok felé, mintha ő is örök fénynyel akarna ott az emberiségnek világolni, a magas szférák vonzókörébe jutva, csufosan szétpattant. Az a speciális bécsi lojális antiszemitizmus, mely csak a felsőbb kegy sugárzásában tud fejlődni, Lueger ur felsülésével mindenesetre gyökerében van érintve.

Miféle uj torzalakban fog ezután a bécsi nyárspolgárság örök kiskorusága tündökölni, azt a közéleti kuriozitások kedvelői méltó kiváncsisággal várhatják. Ugy látszik, Lueger ur elkeseredett hivei állandó hadi feladatokul ezután a Magyarország elleni izgatást választanák, azt vetve fel okul, hogy Magyarország jogtalan beavatkozása Ausztria dolgaiba akadályozta meg kedvenczök fölemelkedését. Nos, mi már megmondottuk, hogy Magyarország szempontjából csak örvendetes dolognak tartjuk, ha Bécs antiszemita hősei szabadon garázdálkodhatnak és nincs magyar ember, ki legkevésbbé is busult volna rajta, ha Lueger ur az ősi város czimerét a sárba teriti, hogy ott kénytelenek fekhelyéül szolgáljon. Esztelenség föltenni is, hogy a magyar kormány valamely illetéktelen módon beavatkozott volna a bécsi polgármesteri kérdés eldöntésébe, ezt a klerikális magyarfaló Vaterland is elismeri, annál inkább nyomorult denunciáláshoz számba megy, ha akadnak magyar lapok, melyek ennek a föltevésnek tápot adnak. Ha Lueger ur és társai régtől ismert magyarellenes dühöket most koncentrált epefolyammal akarnák reánk árasztani, bizony a kevesebb vagy több különbséget észre se vesszük. Agyarkodni fognak majd ellenünk a kiegyezési tárgyalások alkalmával? Annál jobb, mert nem is kivánunk egyebet, minthogy velök és általában osztrák szomszédainkkal egyezkednünk se kelljen többé.

Budapest, nov. 7.

A képviselőház holnap délelőtt tiz órakor tart ülést, a melyen első sorban a vallás szabad gyakorlatára vonatkozó főrendiházi üzenet kerül tárgyalás alá, csak ezután folytatják a költségvetési vitát. Holnap szólal fel valószinüleg *Ugron* Gábor is.

Miklós Ödön volt földmivelésügyi államtitkárhoz fölmentése alkalmából Darányi miniszter a következő átiratot intézte:

Ő császári és apostoli királyi felsége e hó 2-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával méltóságod saját kérelmére, a vezetésemre bizott földmivelésügyi m. kir. miniszteriumban hivatali előd̈m mellett elfoglalt államtitkári állásától kitünő szolgálatainak elismerése mellett legkegyelmesebben felmenteni méltóztatott.

Midőn szerencsém van Méltóságodat erről a legfelsőbb elhatározásról tisztelettel jesen értesiteni, indittatva érzem magamat, hogy Méltóságodnak általánosan elismert lelkes odaadásáért, melylyel a magyar mezőgazdaság igaz szeretetével párosult kitünő tehetségeit ezen miniszterium ügyeinek szentelte, — meleg köszönetemet nyilvánitsam, — s egyuttal annak a biztos reményemnek is kifejezést adjak, hogy Méltóságod ezentul sem fogja megvonni nagybecsü érdeklődését azoktól az országos kérdésektől, melyeknek magas hivatali állásában is mindenkor oly avatott mivelője volt. Budapesten, 1895. évi nov. hó 6-án. *Darányi Ignácz.*

Az állami anyakönyvvezetés. A belügyminiszter ujabban ismét néhány rendeletet bocsátott ki az anyakönyvvezetőkhöz, a melyek közül különösen érdekes a nazarénus és baptista születésekről és halálesetekről szóló azon intézkedése, hogy a járási főszolgabirák nyilvántartást többé nem vezetnek és hogy a nazarénus vallás az anyakönyv «vallás»-rovatába nem vezethető be. Az erre vonatkozó határozat igy hangzik: A nazarénus és baptista születésekről és halálozásokról a járási főszolgabirák nyilvántartást vezetni és azokról a lelkészeket értesiteni többé nem kötelesek, miután most már minden születés és haláleset az állami anyakönyvvezetőnél jelentetik be. Értesitem továbbá, hogy az állami anyakönyvbe a vallás rovatába magyar állampolgárra nézve a nazarénus vagy baptista vallás be nem jegyezhető. Egyébiránt e tekintetben folyó évi 60,000 számu utasitásom 57. §-ának harmadik bekezdése határozott szabályt tartalmaz.

A *felmentés* iránti kérelemre vonatkozólag pedig azt a határozatot hozta, hogy az alispánnak csak joga a kihirdetés alól felmentést adni, erre azonban kötelezve nincs. Minthogy a felmentésnek már fogalmában benne van a kivételesség, a dolog természetéből következik, hogy a kihirdetés alól csak nyomós méltányossági indokok fenforgása esetén van felmentésnek helye. A felmentésért semminemü dij nem szedhető és ezen szabálytól még jótékony czél szempontjából sem lehet eltérésnek helye.

Abból az alkalomból, hogy Üllőn egy jegyes pár szándékosan olyan *botrányos ruházatban* jelent meg az anyakönyvvezető előtt, hogy ezzel magára haragitotta a község lakosait, a belügyminiszter figyelmezteti az anyakönyvvezetőket, hogy az általa kiadott utasitás értelmében joguk van hozzá, a feleket arra figyelmeztetni, hogy az intézmény méltósága érdekében csinosan és rendesen jelenjenek meg az anyakönyvvezető előtt, ki szintén teljes disztben teljesiti hivatalos funkcióját.

Választás a pénzügyi bizottságba. Darányi Ignácz földmivelésügyi miniszter a pénzügyi bizottságból kilépett. Helyére legközelebb fog a szabadelvü párt kijelölő bizottsága uj tagot kandidálni. A szabadelvü pártban általános az a nézet, hogy a kijelölő bizottság a megüresedett tagsági helyre gróf *Festetich* Andor volt földmivelésügyi miniszternek fogja kijelölni, mivel általános és régi szokás az, hogy a lemondott miniszterek — ha csak hely van üresedésben — ismét abba a bizottságba választatnak be, a melyben miniszterségük előtt működtek.

Változások a hadsereg állományában. Tudvalevőleg a hadsereg állományát a tavaszszal reorganizálták, a mely alkalommal a hadsereg tisztjeit három kategóriába sorozták. A tiszteknek a különböző kategóriákba való beosztásáról ugyan a hadseregnek organikus intézkedései világosan rendelkeznek, azonban a tényleges intézkedéseket még nem vitték keresztül. Mint most Bécsből irják, a közös hadügyminiszteriumban az erre vonatkozó munkálatokkal már készen vannak és a hadsereg tisztikarának három kategóriába való beosztása már legközelebb közzé fog tétetni. Ez által egy olyan rangsorozat lesz megállapitva, a melyből a tisztek legalább megközelitőleg ki fogják tudni számitani előléptetésük idejét. Ennek a beosztásnak késedelmes közzététele onnan ered, hogy az organikus intézkedésekben kimondott elveket összhangzásba kellett hozni a szolgálattal és az esetleg jogosult igényekkel. A nagy izgatottsággal várt rangsorozat meg fogja mutatni, miként tudták a hadügyminiszteriumban a felmerült sok nehézséget legyőzni és hogy az organikus intézkedések a hadseregre nézve általában tartósak lesznek-e?

A „Magyar Közigazgatás" és a jogi közigazgatási szaklapok. Több izben emlékeztünk meg lapunkban arról, hogy a belügyminiszter az anyakönyvvezetési közlemények közlésével kizárólag a «M. Közig.» czimü lapot bizta meg. Mi ezt az ügyet szóvá tettük. Erre vonatkozólag az idézett lap mai számában «Lapunk házi ügye» czim alatt a következő védekezést hozza:

A napokban több fővárosi napilap «A jogi és közigazgatási szaklapok a belügyminiszterhez» czim alatt közölte, hogy a «Jogtudományi Közlöny», «Ügyvédek Lapja», «Községi Közlöny» szerkesztői folyamodást nyujtottak be a belügyminiszterhez, melyben azért, mert a miniszter lapunk szerkesztőségét bizta meg az «Anyakönyvi közlemények» czimü szakközlöny szerkesztésével és kiadásával — panaszt emelnek s egyuttal kérik a miniszterttől, hogy a «Magyar Közigazgatás»-nak az elvi határozatok közlésére adott monopóliumát törölje el.

Ez alkalomból több lap nekem, mint a «Magyar Közigazgatás» szerkesztőjének, szabadelvü párti képviselői voltomat hangsulyozza, bizonyára azért, hogy ezen közigazgatási szaklapnál elért sikereim ne a közigazgatási szakirodalom terén kifejtett munkásságomnak tulajdonittassanak.

Én ezen felfogás ellen határozottan tiltakozom s ügyemet — minden egyéb polémia kerülésével — egyenesen lapom olvasó közönsége elé viszem, melyet e kérdésben egyedül ismerhetek el illetékes birámul.

E lap olvasó közönségének nagy része tiz évet meghaladó időn át folyton törzselőfizetője a «Magyar Közigazgatás»-nak, tehát e lap nyilt irányát, működését közvetlenül megfigyelhette. E gyanusitás ellenében lapom olvasó közönsége előtt — ugy hiszem, teljes joggal felvethetem igy a következő kérdéseket:

1. Volt-e valaha a «Magyar Közigazgatás»-nak párt-politikai tendenciája?

2. Jelent-e meg valaha e lapban oly irányu közlemény, melynek czélja nem a közérdek szolgálata lett volna?

Minden irányban leendő tájékozás végett még a következőket jegyzem meg:

E lap szolgálatában tiz évet — egész önérzettel mondhatom — egyforma munkassággal és kitartó szorgalommal töltöttem el. Annak anyagi érdekét mindig szellemi fejlesztésével igyekeztem emelni. Az előttem mindig irányadó közérdeken kivül lapom sem a kormánynak, sem egyleteknek, egyszóval senkinek szolgálatában nem állott. Sem a kormány, sem semmi más nagyobb vagy kisebb hatalmasság müködésem irányát soha nem sugalmazta. Sem a kormánytól, sem senkitől soha szubvencziót nem kértem, nem kaptam. Igaz, hogy lapomat a kormány a közigazgatás fejlesztése érdekében kifejtett müködéséért mindig erkölcsi elismerésben részesitette; de a szakirodalomnak ily módon való pártolása a kormányoknak hivatásszerü kötelességét képezi. Az is való, hogy midőn a «Magyar Közigazgatás»-t alapitottam, a belügyminiszter az elvi határozatoknak e lap utján való közlését biztositotta.

De ez az ugynevezett «monopólium» nemcsak azt tette lehetővé, hogy ebben az országban, melynek közigazgatását ma is sokan «ázsiai»-nak szeretik nevezni, egy sok tekintetben páratlanul álló közigazgatási szakközlöny létesülhetett és erősödhetett meg, de egyuttal a kormány elvi jelentőségü határozatainak feltárásával és közhasználatba bocsátásával a közigazgatás közegeinek és az egész kormányzatnak megbecsülhetlen szolgálatokat tett.

A mi most már az «Anyakönyvi Közlemények» czim alatt a «Magyar Közigazgatás»-nak éppen jelen számával meginduló mellékletét illeti, annak szerkesztését és kiadását lapom eddigi előfizetési árának változatlanul fentartása mellett elvállaltam első sorban azért, mert ezzel a jól felfogott közügynek vélek kötelességszerüen szolgálni. És ha ezen ujabb irányu munkásságomnak esetleg némi anyagi hasznát is látom, azt én csupán jól teljesitett munkám természetes jutalmául tekintem.

A támadásokkal szemben egyetlen válaszom és kérésem az: legyen szabad nékem a közérdeket derék munkatársaimmal együtt továbbra is az eddigi irányban és eredménynyel szolgálnom. *Boncza Miklós.*

Agliardi-ról a «Times» ma érkezett számában az angol lap bécsi tudósitója következőket irja: «Annyi tény, hogy Mgr. Agliardi a legkisebb jelét sem mutatja, hogy távozni akar. Nyilvánvaló, Rampolla bibornoknak van oka, a miért Agliardi-t Bécsben hagyja, de az ok aligha az, hogy kedvessé tegye magát Ausztria-Magyarország előtt. Tekintetbe kell továbbá venni, hogy a diplomáciai testület tagjai a katholikus udvaroknál minden szertartás alkalmával, ha együtt jelennek meg, a nunciusnak adnak elsőbbséget; de ha a tekintélye, miként Mgr. Agliardi esetében is történt, nem érintetlen, az egész diplomácziai testület nagyon ferde helyzetbe kerül. Tavaszszal az idegen hatalmaknak Bécsben levő képviselői hivatalosan jelen fognak lenni a millenniumi kiállitás megnyitásán. A dolgok rendes menete szerint a pápai nunciusnak kellene az élükön állani, a jelen esetben azonban ez nem történhetik meg. Miután megszünt persona grata lenni abban az országban, a hová küldték, a legjobb, a mit tehetne, az volna, hogy tisztességben visszavonul. Társai személyesen nagyon szeretik és tisztelik és tényleg nem az ő hibája, hogy most ilyen dilemmában van. A felelősség Rampolla bibornokot illeti. Valószinü, hogy ha az eset körülményeiről jelentést tettek volna a pápának, a jelen nehézség elkerülhető lett volna.»

Bucsu és beköszöntő.

— nov. 7.

Gróf *Festetich* Andor ma délelőtt bucsuzott el a földmivelésügyi miniszterium tisztikarától s a bucsuzás után fogadta mindjárt *Darányi* Ignácz, az uj földmivelésügyi miniszter a tisztikar üdvözlését. A két miniszter együtt jelent meg a földmivelésügyi miniszteri palota tanácstermében, a hol előbb gróf Festetich beszélt.

A volt miniszter *bucsubeszéde* igy hangzik:

»Tisztelt uraim! A közéletben a politikai irány nem csak a gyakran, de majdnem elkerülhetetlenül előforduló kiszámithatatlan viszonyok beállta folytán változik. Részemről is abba a helyzetbe jutottam, hogy azon diszes állásról, melyet ő felsége kegyelméből elfogadni alkalmam volt, lelépjek. Midőn azt tenném, csakis egy kötelességet akarok még teljesiteni, a mely abban áll, hogy a tiszti karnak elismerő köszönetemet fejezzem ki, mely elismerő köszönet kifejezésével nemcsak formailag, de érdemileg s lényegileg is tartozom. Tizenhat hónapja annak, hogy önök előtt ő felsége kegyelméből megjelenvén, hivatalomat elfoglalva, ha emlékezetem nem csal, rövid szavakban kijelentettem, hogy én nem jöttem ide önöknek hangos frázisok előadására, hanem egypár szerény szóval kifejezésre juttattam azon komoly szándékomat, hogy ezen hivatal elvállalásával azon feladatot tüztem ki, hogy becsületes, szorgalmas munkát kivánok teljesiteni, hazánk közérdeke javára.

Ugy hiszem, tisztelt uraim, önhittség nélkül mondhatom, hogy ezen igéretemet teljesitettem. De ha sikerült ezen igéretemet beváltani, ugy ezt csakis olyformán, olyképen érhettem el, hogy önök szivesek voltak testületileg összetartással müködésemet elősegiteni. Ez a fő oka annak, hogy legőszintébb, legigazabb köszönetet mondjak azon buzgó munkásságért, azon összetartásért, azon hü szolgálatért, a melyet hazánk közérdekei, közgazdasága és mezőgazdasága javára, fejlesztésére velem együtt teljesitettek.

Midőn ezen diszes állást elhagyom, egyuttal azon helyzetben vagyok, hogy megnyugvást vihetek magammal. Utódom ugy ismert tehetsége, mint szilárd, tiszta jelleme és közgazdasági téren való ismeretei által legjobb biztositékot nyujt arra, hogy ez állást legalább is olyan jól fogja betölteni, mint a hogy én azt szerény képességeimnek megfelelően kivántam. És most arra kérem ő excellencziáját, sziveskedjék azokat a fényes képességeit hazánk közérdeke, közgazdasági és mezőgazdasági érdekei javára érvényesiteni, a melyekkel ő excellencziája a közpályán mindenkor működött. Egyuttal pedig legyen szabad e diszes tisztikart becses figyelmébe ajánlanom.

Tisztelt uraim! ha valamely csekély érdemet talán elnyerni szerencsém volt, annak elismeréseül tartsanak meg továbbra is jóindulatukban és emlékükben".

Ezután *Bedő* Albert államtitkár lépett a bucsuzó miniszter elé s a tisztikar nevében ezeket mondta:

„Kegyelmes urunk! A földmivelési tárczától váratlanul bekövetkezett távozása élénken emlékeztetve bizonyitja a római nagy költő eme szavainak igazságát: „Justum ac tenacem propositi virum et si fractus illabatur orbis, impavidum ferient ruinae."

Excellencziád ezen cselekedetében is a meggyőződéséhez hü férfiu erős jellemének nyilvánulását látjuk és tisztikarunk irányában most is kifejezett nagybecsü elismerését annál mélyebben vessük elménkbe, mert azon idő alatt, mig szerencsések voltunk excellencziád vezérlete alatt szolgálhatni, napról-napra állandóan volt alkalmunk meggyőződni arról, hogy excellencziádban a földmivelési ügyeknek alapos ismerőjét és oly vezérét tisztelhetjük, ki itéletében böles, akaratában igazságos és intézkedéseiben mindenütt az ország közérdekeit hüségesen szolgálta és az államférfiui erények ama legkitünőbbikét birja, hogy a törvények rendelkezéseit, kivétel nélkül, az állampolgárok mindegyikére egyenlő mértékben kivánja alkalmazni és érvényesiteni. A nagy és nemes tulajdonságokért excellencziádat körünkből való távozása után is állandó tiszteletünk kiséri és midőn mi is magunkat a jövőre nagybecsü jóindulatába ajánljuk, engedje meg, hogy mint az ország földmivelésügyeinek szolgái, még egy kérést intézhessünk excellencziádhoz és ezzel arra kérjük, hogy mindenütt és bárhol, a hol arra alkalom nyilik, mint a földmivelésügyi tudományok alapos ismerője, a ki éles megfigyeléssel tanulta ismerni a természet alkotó erejét, böles tanácsait Magyarország földmivelésügyétől a jövőben se vonja meg.

Mert földmivelésügyünk fejlődésének az ily férfiak tanácsára és támogatására szüksége van, azért, hogy a fejlődés jó, üdvös és hasznos legyen. Isten áldása kisérje és vezérelje Excellencziádat. (Élénk éljenzés.)

Ekkor az államtitkár *Darányi* Ignácz földmivelésügyi miniszterhez fordult és beszédét igy folytatta:

«És most kegyelmes urunk, ki ő cs. és kir. felsége legmagasabb bizalmából, mint földmivelésügyi miniszter a tisztikar vezérletét átvenni méltóztatott, engedje meg, hogy ennek nevében, legmelegebb és legőszintébb szerencsekivánatta', de excellencziád kivánságának megfelelően, csakis röviden üdvözölhessem és kérjem, méltóztassék meggyőződve lenni arról, hogy a tisztikar mindenkor szerencséjének fogja tartani azt, ha szolgálatával excellencziád magas megelégedését szerencsés lehet kinyerni. Isten hozta Excellencziádat!

Az államtitkár üdvözlő szavaira *Darányi* Ignácz *földmivelésügyi miniszter* következőleg válaszolt:

«Mindenekelőtt hálás köszönetet mondok ő nagyméltóságának, ki irántam az első pillanattól fogva a legelőzékenyebb magatartást tanusitotta s ezt ugy fogom fel, mint irántam való régi barátságának egyik ujabb jelét.

Én is követem az államtitkár ur ő méltóságának példáját: szintén igen rövid kivánok lenni. Rövid kivánok lenni azért, mert programmomat és irányomat, melyet ezen, ő felsége legkegyelmesebb bizalma által reám ruházott tárcza kezelésében követni fogok, az országgyülés képviselőháza előtt kivánom kifejteni.

Rövid kivánok lenni azért is, mert az országnak a mai nehéz gazdasági viszonyok közt teljes joga van elvárni, hogy mi kétszeres munkát végezzünk, már pedig, hogy ezt tehessük, minden perczünkre szükségünk lesz; de rövid lehetek azért is, mert már én önöket nagyban és egészben ismerem. Ismerem önöket, mint képviselőházi előadó, ismerem mint számos itteni szaktanácskozmány tagja; de ismerem a közgazdasági élet, különböző egyletek köreiből és hozzátehetem, előnyösen ismerem önöket. E szerint én ide önök közé nem mint idegen jöttem, mint régi ismerősük teljes bizalommal jövök és teljes bizalmat kérek önöktől. Oly nagy feladatok előtt állunk, hogy csakis kölcsönös nyiltsággal, őszinte bizalommal és vállvetett egyetértéssel tudunk a feladatoknak méltón megfelelni. És most engedjék meg, hogy ő nagyméltóságára visszatérjek, ő nagyméltósága eltávozhatik innen, de itt hagyja maradandó alkotásainak és nem muló érdemeinek emlékét és a mit magával visz, az az ő politikai egyéniségének sértetlen integritása.»

Az üdvözlések után *Darányi* miniszter és gróf *Festetich* Andor, a miniszteri szobában az osztályfőnökök és az elnöki osztály tisztelgését fogadták s együtt távoztak a palotából a képviselőházba.

Lueger megerősitésének megtagadása.

— Az *Egyetértés* tudósitójának táviratai. —

Bécs, nov. 7.

Bécsben ma nem beszélnek egyébről, mint arról, hogy *a király nem akarja, hogy Lueger Bécs fő- és szélvárosának főpolgármestere legyen.*

Hivatalosan csak az uj polgármester-választás előtt fogják tudatni a községtanácscsal, hogy a király a választás megerősitését megtagadta.

A polgármester-választás napja csak a tanács holnapi ülésén fog megállapittatni s azt hiszik, hogy a jövő szerdára, vagy esütörtökre fog esni. Mint az antiliberális táborból hallatszik, a párt el van tökélve Luegert ismét megválasztani. Csak egyes hangok emelkednek fel ez ellen s a polgár-klubb holnapi ülésén már azzal a kérdéssel is fognak foglalkozni, hogy mit kell tenniök a képviselőtestület esetleges feloszlatása esetén.

Az összes antiszemita kerületi bizottságok permanenseknek jelentették ki magukat. Az antiszemita-párt legradikálisabb szárnya a mellett van, hogy tömegesen tegyék le a mandátumaikat, mert akkor uj választások lennének.

Az antiszemita sajtó dühöng *Magyarország ellen,* mert Lueger megerősitésének megtagadását egy „összeesküvésnek" tulajdonitják, melyben állitólag nemcsak báró *Bánffy* és báró *Jósika* miniszterek, hanem gróf *Andrássy* Aladár és *Jókai* Mór is részt vettek. *Mindent elkövetnek, hogy a lakosságot Magyarország ellen felizgassák.* Kétségtelen, hogy az antiszemiták az esetre, ha a községtanácsot feloszlatják, hadjáratra készülnek *a Magyarországgal való kiegyezés ellen.* A Deutsche Zeitung már kiadja a jelszót a választásokra, mely igy hangzik: „a magyarok prepotenczája ellen."

Bécs, nov. 7.

A bécsi antiszemiták jövő magatartására nézve nagyon jellemző az a gyülés, a melyet tegnap este tartott a bécsi „német egylet."

Hofmann német nemzetiségü beszélt a kormány programmjáról és a *Magyarországgal való kiegyezésről* és azt mondta, hogy végre itt az ideje, hogy lerázzák a magyarok tulsulyát és a *quotát megváltoztassák.*

Erre *Polzhofer* antiszemita emelt szót s azt mondta, hogy Bécs város lakosságának négyötöd-része választotta meg Luegert, mert csak hozzá van bizalmuk. A választás a nép érdekéből történt igy. Lueger hazafi, — nem erősitették meg, ez a korona előjoga. Kész akarattal állok meg egy pillanatig. Én Luegert Bécs város szerencséjének tartom. (Harsogó tetszészaj.) Uraim! Mi meg fogjuk valósitani akaratunkat, s *ismét Luegert fogjuk megválasztani.* (Harsogó taps.) Mint konok németek és mint hazafiak meg fogjuk ezt tenni.

Dr. Deutschmann: Mi nem tréfából választunk, mi komoly férfiak vagyunk (közbekiáltás: Zsidók kormányoznak). Lueger a polgár-klubban tudatta, hogy felkérték, mondjon le a birodalmi tanácsban birt

---

nyok tarthatnak rá számot; a ki leánykorában gyanuba jött, e tisztességben nem részesülhet. — Mikor vége a misének s a pap áldásának, az immár férj násznagya megismétli az előbbi mókázást a zsebkendővel, hogy az oltártól el- s a templomból kivezesse; alig hogy kiérnek Isten házából, ráperdülnek, de a menyecskével csak a násznagyok táncolhatnak.

A lakodalmi ebédet a menyecske házánál költik el; az egyes fogások füszere a dal és tánez duda-kisérettel. Ebéd után persze folyik tovább a tánez, ha csak a menyasszonynak utra nem kell készülnie, tudniillik amikor a férje más faluból való. Ez esetben a fiatal férj egy családtagja előre siet, hogy értesitse családját a menet indulásáról; a menyecske pedig bucsuzni megy rokonaitól és barátaitól, az egyes családok vénei előtt térdenállva kér bocsánatot, ha valamit vétett volna ellenök; ezek pedig megáldják: „Isten áldjon meg lányom s adjon neked minden jót ezen s örök diesőséget a másvilágon!" Azután megkezdődik a béke csókja; a menyecske tehetsége s módja szerint ajándékokat osztogat: kenyeret, ezüst keresztet, emléktartót, selyemkendőt stb.

A fiatal férj ezalatt felbokrétázza a lovat a menyecske számára, no mert ennek már nincs joga saját családjának a lovát igénybe venni s felültetvén rá élete párját, elvezeti a házáig; a leszállásnál a násznagyok egyike segiti a menyecskét.

Este felé járván az idő, az ajtót zárva találják; kezdődik a dörömbölés. Nagy sokára hallatszik a vontatott hang:

— Ki az? s megkezdődik a párbeszéd.

— Tisztességes emberek vagyunk.

— Aligha, mert a jóraváló nép ilyen későn otthon marad s nem zavarja a szegény embert éjszakai nyugalmában, a mit fáradságos nap után bizony jól megérdemelt.

— Bocsáss meg, mi utasok vagyunk, utunk nem ide volt, de szerencsétlenül jártunk s be kellett térnünk; könyörülj rajtunk.

— Nos hát mi a baj?

— Utunkban leányt lelénk, a ki munkát ment keresni, mert nincsenek szülei; az éhségtől összeroskadt s ha véletlenül nem kerül utunkba, menten éhen hal.

— Hát ti nekünk cselédet ajánltok? De hát tudjátok meg, hogy a mi házunkba a lányt be nem fogadhatjuk, ha nem csinos és szorgalmas.

Erre a szónok nyakló nélkül ereszti a tudományát s agyba-főbe dicséri a lány szépségét, jóságát, szorgalmát s a szivét; no már erre megnyilik az ajtó, de mikor belülről meglátják a népsokadalmat, becsapják ujra, kereken kijelentve, hogy annyi embernek nem adnak szállást. Hosszas parlamentirozás után végre beléphetnek; a menyecske megöleli ipát, napát s férjének összes családtagjait s elfogadja azok ajándékát, pénzt vagy arany s ezüst ékszereket.

Majd asztalhoz ülnek; a vacsora a szokásos rizslevesen kivül öt tál pecsenyéből áll, néha vadhus is kerül; a módosabb családok kenyér helyett pinza-t, czukorral, sajttal és tojással készitett kalácsot adnak fel. Vacsora után ujra táneznak kerekednek s csak a hajnal vethet annak véget; éjfélkor azonban megszakitja egy kis pihenő, amit szintén evésre használnak fel. Az ugynevezett veceric (éjféli vacsora) nyáron a vacsorára megölt állatok aprólékából, télen száraz fügéből s pálinkából áll. — Hajnalban elpihennek.

Reggelre kelve feltálalják reggelinek az esteli maradékot s aztán ki-ki nyergeli lovát és megköszönve a jótartást, minden jót kivánnak az ifju párnak. Mikor már a nyeregbe pattantak, megjelenik egy családtag öblös korsóval s megkinálja őket; mi Szent János áldásnak mondanók, ők szerintök „bicchiere della staffa."

Azután Isten nevében utra kelnek. Azt hinnők, hogy már vége a mulatságnak, pedig dehogy! A családban minden épkézláb mozgásban van, ki sonkát szel, ki hust vág, ki bort hoz stb., mert egy negyed óra mulva vágtatást jönnek vissza az imént távozottak s egész haraggal támadnak a családra, hogy visszatartották a lányt, kit ők magukkal hoztak s követelik, hogy adják elő. A menyecske a szomszédban elrejtőzik s a kutatók, miután felforgatták az egész házat, nagy haraggal eltávoznak; de csakhamar ujra visszatérnek, néha háromszor is. Végre is a háznép előmutatja a menyecskét s a vendégek csak azon feltétel alatt hagyják ott, hogy a legközelebbi ünnepnapon elhozzák a fiatal asszonyt az apai házhoz. Persze itt aztán van ujra eszem-iszom.

E szokások a sziget egyes falvaiban még meg vannak, de már-már kiveszőfélben, mint ahogy kiveszett pl. a menyecske szökése az esküvő után, a mikor is ha násznagy uram nem ügyelt rá s megugrania sikerült, fizethette a büsás váltságdijat. E szokások lassu halálának oka a gyakoribb érintkezés a czivilizált világgal, a közlekedés gyarapodása s a forgalom folytonos élénkülése.

A LEVELEK TITKA.

FRANCZIA REGÉNY. 6

IRTA: **HERVIEU PÁL.**

FORDITOTTA: **GYÜRKI SZERÉNA.**

A mi a papát illeti, ismét titokzatos arcza van; a mit már néhányszor észrevettünk, mikor két év előtt VIII. Charles fölött elmondandó alkalmi költeményén dolgozott. Mama azt állitja, hogy ebben az esetben valami „Gabrielle d' Estrées"-ről szóló szindarab forog fenn. De senki sem tud felőle; senkinek sem áll jogában, még látszólag is valamit tudni. — Egy előadás rejlik a dologban bizonyára, mert rövid idő alatt Aurion ur „a világ nagyra becsült szinésze" — a mint az ujságok mondják — hozzánk érkezik. Tartózkodási helyét ez évadban csak azért változtatja, hogy egy szerepben brillirozhasson, és éppen ezért hivták meg.

Tudja meg szivem barátnője, hogy még csak annyi ideje van, hogy ládáit becsomagoltassa, a napot megjelölje és velem tudassa, a mikor Chapelle állomáson megvárjam, jobban mondva, sóvárogva lessem.

Az ön kis barátnője,
Anna de Courlandon.

VII.

CYPREN MARFAUX, GUY MARFAUX FESTŐ URNAK.

Pontarmé kastélyban.

Paris, okt. 6. 1892.

Be kell vallanom, kedves fiam, hogy a legjobb uton haladsz, hogy nemes emberré légy, mert máris meglehetősen szemtelen vagy.

Mindenesetre, fogadd nagylelkűségedért köszönetem, hogy a könyvemben előforduló hibákat kijavitottad. A jövőben nagy számmal megjelenő köteteimnél figyelembe is fogom venni. A lakájok háromszor napjában öltözködnek, azonfelül egy festő alakját fogom beleszőni, a ki csak kereskedelmi utazónak a fia és mégis keresztnevükön szólitja a herczegnőket.

Hidd el, kedves fiam, szivemből örülök az otthoniasságnak, melylyel egy Valois házból származó ember szerepét játszod. És — a nélkül, hogy hizelegnék néked, s a hölgyeket rágalmaznám — bizonyára jól illik hozzád és szokásaidhoz. Mégis hidd el, egészen más jövőt álmodtam számodra!

Ugy álmodtam, hogy az maradj, a mi voltál — jobban mondva — hogy azzá légy, a mivé lenni igérkeztél: a mig élsz, művészhez méltó életet folytatsz.

Mindig beleegyeztem, ha a társaság egyes tagjait mütermedben fogadtad. Ott helyeden, egészen otthon voltál, a helyzet független ura. Ily körülmények között mindnyájan csak a te művészetedről beszéltek, jövetelük és elismerésük által — bárminő esztelenül is — csakis néked hizelegtek.

Most, hogy ő náluk vagy, máskép áll a dolog. Most, természetesen, a logika szabályai szerint, érdemeikről beszélgetsz, de előbb idődet kell elfecsérelned, hogy felfedezhess egyet is az érczbe vésett érdemek körül. Környezetükben épp ugy vagy világi műbarát, miként azok, kik mütermedbe jöttek festményeiket bemutatni, előtted dillettánsok voltak. Meglehet, hogy ez árnyoldalakat nem veszed észre, de azért mégis igy áll a dolog. Ha az emlitett festő-kollegáid felkeresnek, akkor elég gonoszul itéled meg őket. És éppen azért nyugodtan számithatsz az ő kiméletlenségükre.

A mit komolyan rosszallok, az, hogy az akáruiféle jött-ment, szarvakat viselő bárókat — remélem legalább, hogy te raktad fel nekik — azon érdemes emberek fölé helyezed, a kik között és a kik által azzá lettél, a mi vagy. Kevésbe mult, hogy azt nem mondtam, a mi voltál.

Lássuk csak: mostani környezeted csak féligmeddig oly okos-e, mint az előbbi? Az asszonyok csinosabbak, bájolóbbak, vonzóbbak?

Ugyebár, nem?

Tehát mi? Mi az, a mi oly erővel vonz? — Majd megmagyarázom fiam:

1-ször. A remény, hogy bőven honorálnak.

Ugy bizony, édes fiam!

De tévedsz: a legsemmirekelőbb emberek, a nagy urak.

2-szor. Az az élvezet, . . . hogy fényüzés vesz körül.

Ördögbe is! Hiszen annak fölöslege kihivás, személyes sérelem, nyilt megbántás! Sérti szemeinket és idegessé, . . . idegessé tesz kis ujjunk hegyéig.

Tolvajjá, gyilkossá tehet.

3-szor. A hiuság, mely nemesekkel, fényt, pompát kedvelőkkel való érintkezésnél lep meg bennünket.

Nos! Vizsgáld egy kevéssé érveidet.

Fogadni mernék, hogy az enyéimet le nem győzöd.

Gondolj vissza arra az időre, mikor pénzre, fényüzésre, nemesi czimerekre fittyet hánytál, mikor csak magadnak dolgoztál, mikor előtted a mester hirneve, diesősége volt az egyedüli kincs és a képzelet ideális álmainak megvalósitásán kivül nem volt számodra sem fény, sem pompa.

A mit — hála az egyedüli, erős alapnak, melyen müvészeted fejlődött — teremtettél, ismeretes mindkettőnk előtt.

Hogy minő hivatásod van müvészetedhez, azt mindenki láthatta a gyümölcseiből.

Nem tudhatni, hogy más földbe átültetve, minő gyümölcsöket terem.

Talán semmit.

Vigyázz magadra!

Mindehhez járul az a körülmény, hogy eltávolodtál régi barátaidtól, a kik segitettek, a kik használnodra váltak és a kikre bizhattad magad. Éppen tegnap emlité Gariard barátom, ki náluk étkezett, hogy uj környezeted ártalmadra van, és hogyha majd a „helyes" felé vonzó hajlamaidat megismered, csak akkor szabadul még fel benned egy sereg valódi művész.

Ha látom, hogy minő barátokat veszitesz, ugy semmiesetre sem méltatom figyelemre azokat, kiket helyettük nyersz. Semmiesetre sem vonom kétségbe, hogy De Necringel marquised előzékenységgel halmoz el.

Magától érthető: szeretetreméltó, nem restel társaságodban a vidékiek előtt mutatkozni; megbizással látott el és bizonyára tiszteletttel viseltetik

mandátumáról, mert mint polgármester ugyszólván politikai hivatalnok. (Zajos derültség. Közbekiáltások: Ez a Badeni kormány igazságossága! Pfuj!) *Azért is Luegert választjuk meg ujra* és a következményekért viselje majd Badeni a felelősséget.

Pacher emelkedik fel ezután s dörgő hangon kiáltja: Mi németek kitartunk Lueger mellett. A mi szavunkra épithet. Tudjuk, hogy honnan fuj a szél, de majd következnek a leleplezések. *Hisz a magyarok már elveszitették a hazájukat.* Tiszteltem a magyarokat, ma a világ csufjai, mert igába hajtotta őket a zsidóság. Mielőtt magát Lueger polgármester-jelöltté felléptette, megigérte neki a polgárklubb, hogy abban az esetben, ha nem erősittetnék meg, *ujra megválasztja*. Azután *Wekerléről* beszél és azt mondja: Wekerle megbukott, mert a királyt a zsidók pártjára akarta megnyerni. Lueger ezt aligha fogja megtenni. (Derültség.)

Ezután ujongás közt elhatározták, hogy üdvözlő táviratot küldenek Luegerhez, a melyben kijelentik, hogy a német nemzetiek el vannak tökélve Lueger mellett kitartani s elvárják, hogy a nép képviselői ezt érvényre is fogják juttatni.

Bécsi lapok a megtagadásról.

A bécsi lapok ma természetesen kivétel nélkül Lueger megerősitésének megtagadásával foglalkoznak.

A *Neue Freie Presse* igy ir: Lueger megválasztatása Bécs város polgármesterévé nem nyerte meg a császár megerősitését, és most, hogy minden kétségnek vége vettetett, most érezzük csak, hogy milyen megszégyenitő a mi állapotainkra, hogy a megerősités megtagadása felett kételkedhettünk. Az, a mit a kormány tett, a midőn a koronának ezt ajánlotta, nem több, mint a mivel egy, az uralkodó, a parlament és saját lelkiismeretének felelős minisztérium tartozik; — sőt még ennél is kevesebb, mert az önfentartás és az állam tekintélyének fentartása követelte ezt. Azt vetik talán ez ellen, hogy a községtanács autonom, és a választás a népakarat kétségtelen megnyilatkozásának eredménye. Csakhogy az autonomia csak addig terjed, a mig azt a törvény nem korlátozza, s ez a korlát éppen a korona visszavetési joga. Ha volt rá eset, hogy a törvénynek az a határozata, hogy a községtanács választása a korona beleegyezéséhez van kötve, bölcsnek és üdvösnek bizonyult, ugy ebben az esetben. Ez volt az első cselekedete gróf *Badeni*-nek, s mi a mondottak után tul nem becsülhetjük, mert már önfentartásból is meg kellett tennie. Badeni érdeme, hogy mig az eddigi kabinetek csak a gyengékkel szemben voltak erősek, Badeni az erősekkel szemben is erős, s ez csak üdvös lehet.

Presse. A kormány nemesak formailag volt feljogositva az uralkodónak azt ajánlani, hogy Luegertől tagadja meg a megerősitést, hanem erkölcsileg is s kétségtelen, hogy a kormány a kötelességét teljesitette. A kormány eljárása azonban *nem a községtanács ellen irányult, hanem maga Lueger ellen, a kit nem tart képesnek arra, hogy Bécs városát igazgassa.* Luegernek nincsenek kvalifikációi erre az állásra, sem pártatlanság, sem tárgyilagosság, sem nyugalom, sem megfontolás, sőt ugy hisszük nem sértjük meg, ha azt állitjuk, hogy nem is tart ezekre a tulajdonságokra igényt. Hányszor mondta a törvényhozó testületben nem minden büszkeség nélkül mentségéül, hogy a hangja rekedt, mert a házon kivüli agitáció nagyon igénybe vette és szinte már stereotip lett ajkán az a fenyegetés, hogy az agitációt a nép közé viszi. Ily prononcált pártember kitünő agitátor, kitünő pártvezér lehet, de egy nagy községtanács vezetőjének nem való.

A *Neues Wiener Tagblatt* szerint Lueger meg nem erősitése nagy horderejü esemény. Nagy oka lehet annak, ha az uralkodó kijelenti, hogy *neki Lueger nem kell* fő- és székvárosa polgármesterének. Hogy mik ezek az okok, nem kutatjuk. Hogy mi lesz ezután, nem merjük megmondani, mert nem szeretjük a prófétai jóslatokat.

A *Fremdenblatt* czikkéből kiveszszük a következőket: Előre látható, hogy sokan azt fogják mondani, hogy az autonomia meg van támadva. De alig hiszszük, hogy ezt valaki elhinné. Mert akkor a községi törvény 25. §-a, a mely az uralkodó megerősitését kivánja, egészen ellenkeznék az autonomiával. A politikát fájdalom nem lehet egészen számüzni a községtanács terméből, hanem a ki polgármestere akar lenni a székvárosnak s a közigazgatásnak is feje akar lenni, annak egész multjával kell garantálni, hogy semleges álláspontot fog állani mindenkinek jogával szemben s éppen erről nem kezeskedik Lueger eddigi pályafutása. Akin még a harczi arena pora van, a kiben még ég az éveken keresztül folytatott szenvedélyes küzdelem lángja, a kinek ajkáról még csak az imént hangzottak el a gyülölködő szavak, az nem lehet egy községtanács feje.

Az *Extrablatt* igy ir: Első eset a községi autonomia óta, hogy a bécsi községtanács többsége által megválasztott polgármester nem nyerte meg az uralkodó megerősitését, de az első eset is az, hogy ilyen prononcált demagog, mint Lueger, nyerte meg a többséget, a ki még az imént is kijelentette, hogy mint polgármester is megmarad agitátornak. Azért helytelen volna Lueger meg nem erősitésében az autonomia megsértését látni. Az intés a trónról ép jó időben jő, ugyszólván a tizenkettedik órában. Bécs legalább fel fog ébredni a demagóg álomból.

A *Vaterland*, mely máskor kapva kap minden alkalmon, hogy megtámadhassa Magyarországot, kijelenti, hogy *szó sem lehet arról, mintha Magyarország befolyt volna a dolgok ilyetén alakulásába.* Már ama heves magatartás folytán, a melyet Lueger a választási harcz alatt tanusitott, sok helyütt kétkedtek abban, hogy alkalmas volna arra, hogy a községtanács feje legyen; de azt remélte volna az ember, hogy a megválasztatása után meg fog tenni mindent, hogy semmi se álljon utjában megerősittetésének. Ez fájdalom nem történt meg. Sőt olyan nyilatkozatokra és lépésekre ragadtatta magát, amelyek okvetlen ártottak neki. Az a mód, a hogy magát névnapján ünnepeltette s a hogy abból az alkalomból viselkedett, nem volt összhangban azzal az állással, a melyet, mint a községtanács feje elfoglal, a hol nem szabad ugy tekinteni, mint egy párt vezetőjét. A Vaterland azt is állitja, hogy meg is nyerte volna a megerősitést, ha a birodalmi tanácsban viselt mandátumáról lemondott volna.

Wiener Tagblatt. A mi történt, nem történhetett másképen. Az állameszme és az autoritás eszméje követelte, hogy igy történjék. Lueger meg nem erősitése politikai tekintetben nem demonstráció, hanem államszükség.

Az uj török nagyvezir.

— Az *Egyetértés* tudósitójának táviratai. —

Konstantinápoly, nov. 7.

Az az általános remény, hogy a kis-ázsiai vilajetek számára a szultántól engedélyezett reformok lefogják csillapitani az örmények izgatottságát és vissza fogják őket téríteni a békés polgári munkásághoz, nem vált valóra. Az örmények folytatják az ottoman hivatalok és a mohammedan vallásu lakosok provokálását és nem szünnek a külföldön levő örmény forradalmi-bizottságok befolyása alatt zavargásokat idézni elő. Érthető, hogy az örmények exczesszusai visszahatást keltettek a muzulmán lakosság, a kurdok és a lazok körében és az örmény kihágásokra erőszakosságok elkövetése volt a válasz. Első sorban *Kiamil* pasa nagyvezir látta be, hogy a reformok, legalább egyelőre, eltévesztették a czéljukat és ebből levonta a következményeket, amennyiben már több nap előtt beadta lemondási kérvényét. A szultán és tanácsosai annál inkább belátták a lemondás jogosultságát, minthogy az ősz államférfi, a ki a porta ügyeit vezeti, már nem képes annyi erélynek és munkásságnak a kifejtésére, a mennyi szükséges, hogy Kis-Ázsiában a nyugalmat és a rendet helyreállitsa. A reformok keresztülvitelére azonban az első feltétel a normális helyzet helyreállitása. A szultán tehát szükségesnek látta, hogy fiatalabb erőt ültessen a nagyvezir méltóságába és ezért elhatározta, hogy Kiamil pasa lemondását elfogadja. Jóllehet még nem tudni, ki lesz a nagyvezir utóda, az általános figyelem *Tewfik* pasa, a berlini nagykövet felé fordul, a ki a szultán külön felszólitása folytán odahagyta Berlint és megszakitás nélkül utazott Konstantinápolyba, hova ma megérkezett. Benne látják a „jövendő emberé"-t, a kinek sikerülhet, hogy először békét teremtsen Kis-Ázsiában és azután megvalósitsa a reformokat. Tewfik pasa diplomata és a porta belső szolgálatában sohasem volt alkalmazva. Szó van arról is, hogy Tewfik pasa a külügyminiszternek: *Said* pasának lesz az utódja, a mire hosszu diplomácziai pályája alatt szerzett tapasztalatai révén kétségkivül a legalkalmasabb lenne.

Konstantinápoly, nov. 7.

Halil Rifaat pasát, a ki eddig belügyminiszter volt, nagyvezirré nevezték ki. Az eddigi külügyminisztert, *Said* pasát államtanácsossá, az eddigi berlini nagykövetet, *Tewfik* pasát pedig az ő helyébe belügyminiszterré nevezték ki. Aarifi pasa szintén tagja lesz az uj miniszteriumnak. A hadügyminiszter és a tengerészügyi miniszter továbbra is megmaradnak a hivatalukban.

Konstantinápoly, nov. 7.

Ma hivatalosan a következő kinevezéseket tették közzé: *Aarifi* pasát, volt bécsi nagykövetet tárczanélküli miniszterré, *Abdurrahman* drinápolyi kormányzót igazságügyminiszterré, *Tewfik* pasa berlini nagykövetet külügyminiszterré, *Memduh* pasát, Angora kormányzóját belügyminiszterré és *Mahmudot*, Kréta volt kormányzóját közmunkaminiszterré nevezték ki. *Sabrey* beyt, a számvevőség főnökét pénzügyminiszterré, *Said* pasa külügyminisztert az államtanács elnökévé nevezték ki. A hadügyi, tengerészeti, közoktatási miniszterek, továbbá az erkafai intendáns és a tüzérség nagymestere állásaikban maradnak.

Konstantinápoly, nov. 7.

Halil Rifaat pasa, az uj nagyvezir a hivatalnoki pályáról emelkedett mostani magas állására; legutóbb főkormányzó volt Monastirban és Smyrnában, és mint ilyent hivták a belügyminiszterium élére. Mint főkormányzó vaskézzel nyomta el a rablóbandákat és a helyreállitott rendet fenn is tudta tartani. *Határozott hive a reformoknak*, melyek létesitése érdekében többször erélyesen sikra szállt. A külpolitika terén határozottan uj ember, és senki sem mondhatná, melyik hatalomhoz hajlik inkább. *Kiamil* pasa bukását angolbarát érzelmeinek és kiválólag annak a körülménynek tulajdonitják, hogy a *Currie* angol nagykövettel folytatott értekezéseknél a közléseket illetőleg tovább ment, mintsem állása ezt megengedte volna. A mi az uj nagyvezirt illeti, remélik, hogy ismert erélyével sikerülnie fog a polgárháborunak véget vetni. Általánosan azt hiszik, hogy teljes mozgósitásra és az ostromállapot kihirdetésére van kilátás. A helyzet ma válságosabb, mint volt a konstantinápolyi mészárlások napjaiban, mert a forrongás ma már jelentékeny arányokat öltött.

Berlin, nov. 7.

Beavatott helyről kapott értesitések szerint alaptalan az a hir, hogy a törökországi események folytán legközelebb nagy *európai konferencziát* fognak tartani. Itt erről a tervről mit sem tudnak. A „Kleine Journal"-nak jelentik Konstantinápolyból, hogy ott *ujabb örmény zavargásoktól* tartanak. Az őrjáratokat Stambulban két nap óta jelentékenyen megerősitették, a helyőrséget pedig 40.000 emberről 50 ezerre emelték. Arab körökben is erős forrongás jeleit lehet észlelni. Damaskusban attól félnek, hogy ugyanolyan mészárlások fognak történni, mint Anatoliában.

London, nov. 7.

Konstantinápolyi táviratok jelentései szerint a helyzet napról-napra *komolyabb és veszélyteljesebb* lesz. A követségekhez mindenfelől *tömeges mészárlásokról* szóló jelentések érkeznek. Az áldozatok most görögök és maroniták. Még a diplomácziai körökben is az a meggyőződés kezd elterjedni, hogy *a szultán az örmény-faj kiirtását rendelte el.* Ezzel egyidőben a török forradalmi párt mindjobban növekszik. A szultán a napokban *fenyegető levelet kapott*, a melyben azzal fenyegetik, hogy megölik, ha tiz nap alatt le nem köszön. A „Daily News" és a „Standard" a nagyhatalmak rögtöni, közös beavatkozását tartják szükségesnek, hogy ez állapotokat gyorsan megszüntessék.

Konstantinápoly, nov. 7.

Többé nem lehet kételkedni abban, hogy Trapezuntban és más helyeken a mohamedánok és az örmények között előfordult összeütközés alkalmával a török csapatok nagy kihágásokat követtek el, és hogy a török hatóságok a mészárlásokat teljes apathiával nézték, vagy pedig, mint némely helyen történt, a mohamedán hivatalnokok és papok még jobban ingerelték hitsorsosaikat. A hatóságok ilyetén magatartása egyenes ellentétben áll a központi kormány instrukczióival.

VIDÉK.

* **Alispánválasztás Borsodmegyében.** A deczember 19-én tartandó vármegyei tisztujitást előkészitő bizottság — mint tudósitónk irja — tegnap *Orczy* Gyula elnöklete alatt értekezletet tartott, melyen a jelen volt dr. *Tarnay* Gyulával közölték, hogy egy bizottság őt egyhangulag Borsodmegye alispánjául jelölte. Tarnay Gyula kir. táblai biró kijelentette, hogy meghódol a megye tekintélyes részének bizalma előtt és az alispáni jelöltséget elfogadja.

* ***Püspökválasztás.*** Répczelakról táviratozzák nekünk: Szentmártoni Radó Kálmán répczelaki kastélyában a dunántuli ág. hitv. evang. egyházkerületi püspökválasztás ügyében a küldöttbizottság ma bontotta fel a szavazatokat. Beadatott 311 szavazat; ebből *Gyurátz* Ferenczre esett 160, *Poszvék* Sándorra 149 szavazat és igy *Gyurátz Ferencz, pápai evangelikus esperes 11 szótöbbséggel a dunántuli ág. hitv. evang. egyházkerület püspökévé megválasztatott.* — Gyurácz Ferencz, mint Győrből jelentik, betegségére való tekintettel *nem fogadja el a püspökséget.* Ezt már az első szavazásnál is kijelentette, most pedig határozottan ismétli ebbeli szándékát.

* **Megyebizottsági választások.** Országszerte folynak a megyebizottsági választások kisebb-nagyobb küzdelemmel a különböző pártok közt: A napokban lesznek Aradmegyében a megyebizottsági tagok választása. A gyoroki megyebizottsági tagválasztó kerületben — mint nekünk irják — erősen agitálnak az oláh tulzók, hogy a választási urnából az oláh martirok nevei kerüljenek ki diadalmasan. A magyarság természetesen igyekezik a dolgot ellensulyozni, de nehéz lesz, mert a választási lajstromokból a nagyobbrészt ellenzéki magyarságnak egy jórészét rendesen ki szokták hagyni. — *Várpalotán* — mint nekünk táviratozzák — ma megyebizottsági tagnak dr. *Herz* Adolfot és *Magyar* Józsefet választották meg. — *Miskolczon* ma heves választási küzdelem után öt ellenzéki, három szabadelvü megyebizottsági tagot választottak. — *Trencsénmegyében* bizottsági tagokat a két első napon 35 kerület választott. Huszonkilenczben a kormánypárt, hat kerületben a néppárt győzött. Ma még tizenhárom kerület választ.

* **A néppárt Somogymegyében.** E hó 4-én folyt le a somogymegyei köröshegyi és balványosi szomszédos kerületekben a megyebizottsági tagok választása. A néppárt a köröshegyi kerületben felléptette *Bors* Mihályt a tihanyi apátság szántódi kormányzóját és *Bertalanfy* endrédi plébánost, Balványoson pedig ugyancsak az apátságnak két gazdasági tisztjét. Bors Mihályt meg is választották, de *Bertalanfy* megbukott. Mint lapunknak irják, a néppárt érdekében *Bernáth* Kálmán, a járás főszolgabirája korteskedett, ráirt a jegyzőkre, birákra s ezek aztán mindent megtettek, hogy a néppárt jelöltjeit diadalra juttassák.

* **Állami iskoláért folytatott harcz Nagy-Szombatban.** Nagy-Szombatban néhány év óta elkeseredett küzdelem folyik a liberálisok és a klerikálisok közt a leányiskola államositása érdekében. A városi tanács ugyanis évente csak 2843 forintot áldoz a leánynevelésre, mig a fiukéra 18.709 forintot. A városban Orsolya-szüzek tanitják a leányokat s miután kezdték belátni a liberálisok, hogy ez a czélnak nem felel meg, mert az Orsolya-szüzektől a növendékek semmi hazaszeretetet nem tanulnak, elhatározták, hogy mozgalmat inditanak egy állami leányiskola felállitása érdekében. Minden fáradozásuk hasztalan volt, mert a képviselőtestület többsége sohasem szavazta meg a szükséges költségeket. Ekkor a közoktatásügyi miniszterhez folyamodtak, a ki, hivatkozva az 1868: XXXVIII. t.-cz. 59. §-ára, elrendelte az állami iskola felállitását. A képviselőtestület erre a leiratra azzal felelt, hogy az iskola felállitása szükségtelen, mert a leányok valamennyien a zárdába járnak s az állami iskolának ugy sem akadna növendéke. Ekkor a miniszter a rendeletét felfüggesztette s az állami iskola nem is valósult meg. A liberálisok azonban aláirási iveket bocsátottak ki, a melyre a szülők tömegesen irták fel, hogy 50 forint évi tandijat hajlandók fizetni, mert máskülönben a leányaik iskolába sem járhatnak, miután az apáczák a liberális szülők gyermekeit nem veszik fel az iskolájukba. Mikor mintegy 100 aláirás egybegyült, felirtak a miniszterhez, hogy bebizonyitsák, hogy igenis van szükség állami leányiskolára, de az elkeseredés köztük igen nagy, mert a felelet, daczára, hogy már hónapok multak el, még mindig nem érkezett meg.

* **Megyebizottsági tagválasztás Győrött.** A megyebizottsági tagok választása ma folyt le Győrmegyében. Ennek eredményéhez a néppárt nagy reményeket füzött, de az előzőleg kifejtett nagy agitáczió daczára csuf vereséget szenvedett. A beérkezett jelentések szerint a 46 megválasztott bizottsági tag között csak 2 néppárti van s miután előbb kilenczen voltak, küzdelmük 7 tag elvesztésével végződött.

* **Megyebizottsági tagválasztás Makón.** A megyei bizottsági tagok választása — mint egy makói távirat jelenti — a pártok erős mérkőzésével a leghevesebb küzdelmek között folyt le. Három kerületben a szabadelvü párt, egyben pedig az ellenzék győzött.

UJDONSÁGOK.

— nov. 7.

Mellékletünk tartalma: Országgyülés.

— ***Személyi hirek.*** *Károly Lajos* főherczeg tegnap este Bécsből a Meran melletti Rottensteinkastélyba utazott, a hol őt hétig fog időzni. — *Ferencz Szalvator* főherczeg ma Bécsből visszautazott Welszbe. — *Jenő* főherczeg tegnap Olmützből Bécsbe érkezett. — Báró *Jósika* Samu, a király személye körüli miniszter ma Bécsből Budapestre érkezett. — *Császka* György, kalocsai érsek, egészségi állapota javul ugyan, de fülgyuladása még mindig tart, ugy, hogy még bizonytalan időre feltétlen nyugalomra van szüksége. — Gróf *Taaffe* az éjjel jól aludt. Állapota ma kielégitő.

— **Adomány a hirlapirók nyugdijintézetének.** A magyarországi hirlapirók nyugdijintézetének elnökéhez *Falk* Miksához, a mai napon babarczi *Schwartzer* Ottó a következő levelet intézte:

«Nagyságos elnök ur! Hornyánszky Viktor ur kiadásában megjelenő munkám eddigi kötetei az általam mélyen tisztelt sajtó által teljes önzetlenséggel oly kitüntető fogadtatásban és méltányásban részesültek, hogy kötelességemnek ismerem el a sajtónak személyem iránt tanusitott kitüntető, önzetlen eljárását gyenge tehetségem szerint megháláni. Bátor vagyok tehát munkámnak az 1897. év folyamán megjelenendő, az elmebetegek arczkifejezéseit targyaló ötödik kötetének irói tiszteletdiját a magyar hirlapirók nyugdijintézete javára felajánlani azon tiszteletteljes kérelemmel, hogy azt tőlem szivesen elfogadni és a szerződés megkötése végett a jelenleg tett ajánlatomról egyidejüleg értesitett kiadóczéggel érintkezésbe lépni egyeskedjék. Ki is igaz mély tisztelettel és változatlan nagyrabecsüléssel maradtam nagyságodnak kész szolgája és hive: *babarczi Schwartzer Ottó.*»

A magyarországi hirlapirók nyugdijintézetének igazgatósága hálás köszönetet mond a fentebbi sorok érdemes irójának nemeslelkü ajánlatáért.

— ***A püspök adománya.*** *Schuszter* Konstantin váczi püspök — mint nekünk táviratoznak — a lelkészek nyugdijintézetének ma ujabban tizenötezer forintot adományozott.

— **A királyi palota épitése.** A budai királyi várpalota kibővitésén ugyancsak szépen folyik a munka. A Krisztinaváros felé néző óriási épület falai már földépültek. Az uj rész alapját délfelől még az idén hozzákapcsolják a palotához s a jövő évben ezen a részen nem dolgoznak, csak a Krisztinavárosra néző oldalon.

— ***A magyar nyelv fejlesztése.*** *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter rendeletet intézett a tanfelügyelőkhöz, a melyben a nevelés és magyar beszédre való tanitás érdekében kivánja, hogy a kisdedóvásról szóló törvény végrehajtása körül minden szükséges és ezélhoz vezető intézkedést megtegyenek. Felhivta őket azonkivül, hogy az iskolákat és óvodákat szorgalmasan látogassák.

— **Herman Ottó felolvasása.** Miskolczon — mint nekünk irják — az odavaló közmüvelődési egyesület a daláregylet közreműködésével estélyt rendez e hó 9-én, a melyen *Herman* Ottó országgyülési képviselő is közreműködik. Felolvasást fog tartani a vándormadarakról.

— **Az üres primási palota.** *Vaszary* Kolos herczegprimás, a ki tudvalevőleg előszeretettel lakik budavári palotájában, s mióta primás, még alig töltött hosszabb időt a székvárosában, most az egész udvarával Esztergomban van *s a tél legnagyobb részét ott fogja eltölteni.* A budavári primási palota teljesen üres, mert a primás udvari papjai is valamennyien Esztergomban vannak.

— **Restaurácziő a muzeumban.** A nemzeti muzeum könyvtára helyiségeit részben restaurálják. A folyoso falát kijavitják s a lépcsővel szemben lévő bejáratra nagy vasajtót tesznek. A munka néhány napig fog eltartani s most csak a lépcsővel szemben levő ajtón lehet a könyvtárba bejutni.

— **Az egyetemi ifjuság mozgalma.** Az egyetemi kör választmányának tegnap este az ülésen vereséget szenvedett kisebbsége a körben rendkivüli közgyülést tervez. A gyülés tárgya a választmány tegnapi határozata volna. A kisebbség azt hiszi, hogy a közgyülés nemcsak tiltakozik az egyetemi kör antiszemitizmussal való vádoltatása ellen, hanem el is itéli a zsidóüldözésre hajlandó egyetemi hallgatók agitácziját. — Emlitettük, hogy az egyetemi kör tegnapi ülésén a választmány rosszalását fejezte ki a fölött, hogy dombovári *Schulhoff* Rikárd provokálta a kör elnökét. Mint ma értesülünk, a választmány ezt a határozatot ma megváltoztatta, mert maga is belátta, hogy senkinek a privát ügyeibe nem avatkozhatik s erre joga nincs.

— ***A koptok püspöke a király előtt.*** A koptok Kairóban székelő püspöke, monseigneur Kyril *Macaire*, a mult napokban Bécsben időzött és kihallgatáson volt a királynál. Mgr. Macaire ő felségéhez, mint a katholikus kopt egyház védurához fordult azon kéréssel, hogy a katholikus vallásu koptokat kegyelmében és jó indulatában részesitse. A koptok a régi Egyiptom őslakóinak ivadékai, számuk alig üti meg a milliót, vallásukra nézve részint katholikusok, részint orthodoxok, vagy mohamedánok. A többség az utóbbiaké, a katholikusok száma mintegy 20.000 lélek. XIII. Leo pápa enczyklikája a keleti keresztény egyházak egyesüléséről a katholikus egyház kebelében a koptok közt talált legelőször visszhangra, a mennyiben épen ezen enczyklika hatása alatt számos orthodox kopt áttért a katholikus vallásra. A király biztositotta mgr. Macairet, hogy az osztrák-magyar monarchia, mint kegyuri hatalmasság, mindenkor jóindulatu részvéttel fog viseltetni a kopt katholikus egyház iránt. Mint mondják, a pápának szándéka ujból felállitani a keresztény egyház legrégibb patriarkátusát, az alexandriait, melynek patriarkájává Macaire volna kiszemelve. A püspök kihallgatáson volt a közös külügyminiszternél is.

— **Tanitók kinevezése.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter — mint értesülünk — *Bieliczky* Albin okl. tanitót a csusmáni, *Krizsán* Gábor okl. tanitót a magyar-macskási állami elemi iskolához rendes tanitóvá nevezte ki.

— **A szerb „mártir" segélyezése.** *Miletics* Szvetozár eltartásának kérdése igen foglalkoztatja a hazai szerb köröket. A radikálisok tudvalevőleg Miletics hatvanadik születésnapja alkalmából külön részvénytársaságot akartak létesiteni, hogy Miletics beszédeinek és iratainak kiadásából befolyó jövedelemből évenkint háromezer forintot juttathassanak az elaggott szerb agitátornak. A liberálisok azonban határozottan ellenzik a részvénytársaság tervét s ki is mondották, hogy ebbe semmi szin alatt sem lépnek be, e helyett elhatározták, hogy minden más mód mellőzésével, tisztán humanitárius uton akarják a kérdést megoldani, ugyanis a tervbe vett összeg felét ezerötszáz forintot évenkint a saját párthiveik körében eszközlendő gyüjtés eredményéből fogják Miletics-nek juttatni.

---

irányodban, a mit az ő köréből való emberek mindazokkal szemben tanusitanak, kik az ugynevezett „uri" kártyajátéknál pénzüket elnyerik, vagyis két kezük munkájával szerzik.

Arról is meg vagyok győződve, hogy — apósának — a gróf urnak, még kevésbé esnék nehezére téged, mint arczkép-festőt, egy Theodore Rousseau, vagy mint tájkép-festőt egy Velasquez oldala mellé állitani.

Mégis, gondold meg: a mi ez egyének udvari körébe a szabad bemenetet kieszközlé, az a diczéret volt, melyben régi társaid mindenkor, akár gondolatban, akár szavakban, vagy irásban részesitettek.

Mert a társaságok, zártkörü ünnepi lakomáin, nem tekintik a személyes érdemeket; az ilyen egyesek sokkal csekélyebb számban vannak, semhogy jogot formálhatnának az ilyen kitüntetett helyek egyikére. Csak mint képviselő, mint valaminek a képviselője, juthatni oda be. — Az ember vagy ősöket, tőkét, választókat, csodálókat képvisel.

Ha már most, kedves fiam, mindenáron ez emberek tányérjáról van kedved enni, akkor legalább ne lökd el magadtól a régi jó barátokat, a kik őszinte tisztességtudással, naiv lelkesedéssel közeledtek szivedhez, a kiknek hirnevedet köszönheted, a kik egy művésznek egyedüli tisztességes támogatói lehetnek.

Kedves fiam, őszintén köszönöm háztartásom felöli szives kérdésedet.

Leontin oly müértően vezeti háztartásomat, hogy életemben először, most van alkalmam takarékoskodni. Daczára, hogy a világ kézzel-lábbal ellenzi a „szabad házas-életet", én Leontinhoz, minden tekintetben, hasonló asszonyt kivánnék neked. — Mert félek, hogy azon uton, a melyen haladsz, egy szerfölött finoman-szőtt viszonyba keveredhetsz. Néked van szived, fiam, egy-egy nagyuri hölgy azonban csak időtöltésből foglalkozik veled. Ettől, édes fiam, különösen ettől óvakodj! — A kisértés nagy, a csalódás keserü lenne.

A mi Leontint illeti, leginkább kedvessé tesz, az a kollegámmal szemben tanusitott jó kedélye. Ily körülmények közt nyugodtan élhetek, jóhetnek az eszmék, kedélyes pipafüst mellett.

Garriard barátunk majd mindennapos vendég nálam, vagy vacsoránál találkozunk valahol, egy-egy premiére után. Ez az egyetlen szórakozás, a melyre Leontin vágyódik, s a mit szivesen megteszek kedvéért. Garriard nem régen a darabjának első felvonását olvasta fel nekünk, s mondhatom, átkozottul jó volt.

Zinker is jelen volt és Melanieval négy-kézre eljátszották azt az indulót, a melyet a Melanie esküvője alkalmára szerzett, és elnevezte: „A törvényes viszonyok indulójá"-nak. Csak ugy hemperegtünk a kaczagástól. Aztán azon vitatkoztunk, hogy Leontin és én, ne eskudjünk-e meg szintén. Ugyan minek?

Nincs okunk senki előtt restelkedni; és semmiben sem szenvedünk hiányt.

Különben is Leontin semmitsem akar róla hallani.

A mi munkámat illeti, jelenleg uj bank-regényemen dolgozom.

Girrardnak az a véleménye, hogy sikert fogok vele aratni. Ő maga beszélt el különben néhány jó részletet, a csinyek és fortélyok közül, miket mostoha apja elkövetett, . . . mielőtt Belgiumba szökött.

Ird meg, testvérkém, hogy erkölcsi prédikáczióm miatt nem haragszol-e reám?

Tudasd velem, hogy mikor várhatunk vissza körünkbe, hogy rendes barátaid rendkivüli ünnepélyt rendezhessenek tiszteletedre.

A te
Cyprien Marfaux-d.

VIII.

VANAULT DE FLANCHE ASSZONY, VANAULT DE FLANCHE UR, VEZENYLŐ-SZÁLLÁSMESTERNEK A DRAGONYOSOKNÁL.

Mortagneban (Orne.)

Pontarmé-kastély. Chapelle sur Esve-Indre et Loire.

Okt. 7. 1892.

Elutazásod óta, kedves barátom, egy nap sem mult el, a nélkül, hogy hozzád intézendő soraimat kilátásba ne helyeztem volna; de a társaság iránti kötelességem minden alkalomkor meggátolt, pedig mennyire lelkemre kötötted, hogy levelezésemet el ne hanyagoljam.

(Folytatása következik.)

☈ ***Luther szobra Eisenachban.*** A Luther-szobrok száma legujabban ismét megszaporodott egygyel. Szobrot állitottak neki a szülőhelyén: Eisenachban. A szobor az életnagyság kétszerese. A reformátor két kezében tartja és bal melléhez szoritja a bibliát. Különösen sikerült a felfelé tekintő kifejezésteljes fő. Az alapon három oldalról domboru müvek vannak. Az egyik Luthert, mint bibliafordítót tünteti fel, a másik mint György lovagot Wartburg vára alatt, zsoltárral, ivvel és karddal. A harmadik oldalon Luther mint kolduló diák Kottáné előtt áll, ki egyik kezét áldólag Luther fejére teszi, másikkal pedig Luther kezét fogja. Az első oldalon ez a felirat áll: „Erős vár a mi Istenünk."

*

☈ ***Labrador-félsziget első kikutatása.*** Az angol Észak-Amerikában lévő Labrador félsziget eddig a föld egyik legkevésbbé ismert területe volt. Low A. P. kanadai geologus volt az első, a ki végre fontos adatokkal gyarapitotta a félsziget belsejére vonatkozó ismereteinket. Már 1888-ban a félsziget nyugoti részében a Big-River, Great-Whale-River és Clearwater-River folyóknak, 1892-ben pedig azt East-Main-River folyó környékét kutatta ki. Legujabb utjára D. J. V. Eaton topographussal 1893. junius 2-án indult el Montrealból s innen ősmert utakon Quebeken és a St.-John-tavon át a Mistasimi-tóhoz ment; innen átcsapott az East-Main-River azon legfelső pontjáig, hová már előző expediczióiban eljutott s innen kezdette meg a rendszeres térképezést, mert innen kezdve már terra-incognitán járt. Eleinte Low és Eaton az East-Main-Rivert követték fölfelé É.-K.-nek, a völgy itt gránit és gnajsz hegyek közé van szoritva s a folyó sellős, de feljebb a völgy kiszélesül s az itt már csak löszből álló hegyek ellaposodnak. A hegyek csucsukig fenyvesekkel s néhány lomblevelü fával vannak benőve, de ezek mind törpék. Ezután áthágták az East-Main-River és Big-River vizválasztóját s aug. 4-én a Nichicoon-tóhoz értek, mely 50 km. hosszu s 9 km. széles, mély öblökkel, partjai sziklásak, hegyesek s 90—180 m. relativ magasságuak; egy szigeten a Hudson-Bay-Company állomása van, de ez csakis az üzleti érdekeket szolgálja; a tónak 3 kifolyása a Big-Riverben egyesül. Innen átkeltek a Koktoak-medenczéjének meglehetős magas vizválasztóján, mely csaknem kizárólag syenitből áll, s melynek csak legfelsőbb részei kopárak, mig a völgyeket itt is fenyvesek boritják; majd elértek a Kaniapiscow-tóhoz, mely 525 m. magasan fekszik a tenger szine felett s 70 km. hosszu, honnan aztán a völgyön lefelé haladtak a tengerig. Kezdetben a Kaniapiscow-folyó alacsony fensikot szel át, később, ott hol könyököt alkot, honnan az eddigi EK. irány ENy.-ra változik, a völgy megszükül, vad, sziklás lesz, sellőket képez, s egy 24 m. mély vizesésen leomolva, vize ismét kiterjedő lapályra jut s a part eddigi laurentin-formáczióju kőzeteit homokkő, pala- és mészkőzetek váltják fel, melyek rendkivül gazdagok vasban s hatalmas hämatit-rétegek 120 miles hosszuságban követik a folyót s ezen kivül egész vashegyek láthatók itt. Néhány folyó felvétele után a Koksoak-River ismét canon-ná alakul, magába veszi a Swampy-Bay-Rivert, a Stillwater-Rivert, aztán ismét laurentini formácziókba jut torkolatáig, Fort-Chimoig az Ungava-öböl déli partjain. És ezzel az első átszelés megtörtént; ez ut 1200 miles hosszu volt, s belőle 750 miles teljesen ismeretlen területen haladtak, s az egészet 12 hét alatt tették meg.

*

☈ ***A négerek munkássága.*** Az a régi panasz, hogy a négereket nem lehet komolyabb munkára használni, ugy látszik, meg fog szünni, mikor majd a négerek az uj állapotokkal jobban megbarátkoznak. A párisi „Mouvement geographique" közlése szerint a Kongó vidékén már is megváltoztak a viszonyok. 1883—1885 közt a bennszülöttek annyira féltek még az európaiaktól, hogy teherhordókat sem lehetett kapni közülök s erre is leginkább zanzibáriakat kellett felfogadni, 1887-ben azonban már 15.000, 1894-ben pedig 60.000 kongo-parti ember gondoskodott arról, hogy a terhet Matoditól Leopoldvilleig vigye. A Stanleyport mellett a bangalák csakhamar megtanulták a kovácsok és ácsok mesterségét s a gőzhajókon lehetett őket alkalmazni, mint fütőket s matrózokat. Ugy látszik, igen tanulékonyak. Eddigi tartózkodásuknak egyik fő oka volt, hogy az európaiak megérkezése előtt papok és főnökök monopolizálták a kereskedést s a köznép nem mert ez ellen fellázadni. Minthogy azonban az európaiak megdöntötték a korlátokat, a négerek természeti tehetségei is érvényesülni kezdenek.

— **Ujfajta hazárdjáték.** A fővárosi kávéházakban és vendéglőkben legujabban egy koczkadobó automát van elterjedve, a mely «Monaco» csábitó nevét viseli és müködése abban nyilvánul, hogy bizonyos meghatározott pénzdarab bedobása által az automata belsejében levő 4 koczka mozgásba jön. Mihelyt a koczkák mozgása megszünt, összeolvassák a négy koczka felső lapján levő pontokat és azoknak számát összehasonlitják a készüléken levő táblázattal, a melynek megfelelőleg az illető, a ki a pénzdarabot bedobta, esetleg bizonyos mennyiségü kávét, sört vagy szivart kap. De miután a táblázaton levő kombinácziók szerint csak igen ritka esetben adnak a koczkán levő számok olyan összeget, a mely valamivel jutalmazva lesz, és igy az automat tulajdonosa, daczára a bedobandó összeg csekélységének, busás haszonra tesz szert, az egész automátot nem lehet másnak tekinteni, mint szerencsejáték-készüléknek. Ennélfogva, mint értesülünk, a főkapitányság a hazárdjátékok ellen fennálló rendelet értelmében a «Monaco»-játékot el fogja tiltani.

— **Hunyadmegye küldöttsége a minisztereknél.** Hunyadvármegye küldöttsége tisztelgett ma *Dániel* Ernő kereskedelmi miniszternél, kérvén a déva—bród—abrudbányai, valamint a hátszeg—petrozsény—szurduki megyei utaknak az állami utvonalak sorába való felvételét. Az előbbi mellett a közforgalmi, — ez utóbbi vonal mellett pedig nemzetközi tekintetek szólnak. Ugyanezen kéréssel *Lukács* László pénzügyminiszternél is tisztelgett a küldöttség, melyet mindkét miniszter igen szivesen fogadott és mindketten kilátásba helyezték a megye kérelmének figyelembe vételét és tanulmányozását. A küldöttséget *Hollaky* alispán vezette és részt vettek benne a megye országgyülési képviselői, a törvényhatóság részéről báró *Jósika* Lajos volt jelen.

— ***Sülyedő falu.*** Megirtuk, hogy Grahovo, Fiume mellett lévő falut az elsülyedés veszedelme fenyegeti és olyan katasztrófától tartanak, a mely annak idejében Brüx városát érte. A Recina patak, a mely a hosszu esőzések következtében erősen megáradt, egészen alámosta a talajt. A föld méternyi magas repedéseket mutat. Két ház szemmelláthatólag sülyed, a többi is a legnagyobb veszedelemben forog. A lakosság kétségbeesése leirhatatlan.

— **Áldozatkész apa.** A napokban egy gyoroki csángó gyermekén megállapitotta az orvos a difteritiszt, s igyekezett az apát rábeszélni, hogy szerezze be a beoltáshoz szükséges gyógyszerumot. A csángó el is ment a gyógyszertárba, de — mint nekünk irják — drágának tartotta a szerumot, s kijelentette, hogy ő nem is veszi meg.

— Hátha meghal a gyermeke? — kérdezte a gyógyszerész.

— Azt sem bánom; van még kettő — felelt az apa nagy nyugalommal és a korcsmába indult.

— ***Eretnekégetés Mexikóban.*** Megemlékeztünk arról a középkor borzalmaira emlékeztető eseményről, a mely nemrégibén Mexikó-államban, Pachukában történt és a melynek tizenhat ember lett az áldozata, a kiket elevenen égettek el börtöneikben. A rettenetes eseményről ujabban érkezett táviratok alapján most már bővebb részleteket ösmerünk. Már emlitettük azt, hogy a város békebirája volt az, a ki állitólag egy vizió által kényszeritve, tizenhat embert, a kik eretnekség gyanuja alatt állottak, tüzhalálnak adott át. Mihelyt a rémhir eljutott Mollangóba, a kerület legnagyobb városába, a hatóságok fejei hatvan fegyveressel utnak indultak Pachukába, megtorlandó a rémes büntettet. Amikor a városba értek, borzalmas látványban volt részük. A lakosság teljesen fanatizálva volt, vad tánczokban járták körül á börtönépületnek még füstölgő romjait. Ez a fanatikus táncz a guadalupei Madonna tiszteletére szolgált. A békebiró, a kit szörnyü tette miatt felelősségre vontak, hideg nyugalommal felelt a hozzá intézett kérdésekre. Ő — ugymond — nem érzi magát bünösnek semmiben. Egy csodálatos jelenség alakjában megjelent előtte az Isten, és tudtára adta neki elhatározását. Álmában figyelmeztette őt a látomány arra, hogy az eretnekeket meg kell büntetni. Ő nem tett mást, mint engedelmeskedett az isteni rendeletnek. Az eretnekséggel vádolt embereket éjjel ágyaikból hurczolták el a börtönbe. Azután a börtönépületet felgyujtották és igy szenvedtek tüzhalált a fanatizmus áldozatai. A szerencsétlenek hasztalan könyörögtek kegyelemért, meg kellett halniok, mert a felizgatott vakbuzgó tömeg az ő haláluk által vélte elforditani saját fejeik felől az Isten által reájuk küldendő veszélyt. A bünösök közül mintegy huszat letartóztattak és Moltangoba szállitották erős őrizet alatt. A pachukai nép egyre körülállja a börtön romjait, remélve, hogy csodatettek fognak történni azon a helyen, a hol annyi eretnek veszett el.

— **Egy jeltelen sir.** Tavaly nyáron történt, hogy az ujpesti Wolffner-gyár égésekor egy fal leszakadt s három ember lelte a halálát a fal beomlásánál. Ezek közt volt az akkori ujpesti kapitány, *Ambrus* Kamil is, a kit azután a budai németvölgyi temetőben helyeztek örök nyugalomra. A sir azóta egészen kopár, elhagyatott, jeltelen, talán legelhagyatottabb valamennyi közt. A rendőrtisztviselők most gyüjtést inditottak s valószinüleg össze is gyüjtenek akkora összeget, hogy a sir fölé emlékkövet emelhessenek.

— **A klarinét.** *Radics* Vilmos primás halotti tora emlékezetes lesz a budapesti muzsikus czigányok históriájában. Ott vetették — mint a kőnyomatos irja — «a visszavonás üszkét» a négy legjelesebb banda közé, a mi miatt két halálos ellenfél lett belőlük. A temetés után egy kálvintéri kávéházban, egyrészt a miskolczi *Radics*-banda tiszteletére, a melynek minden tagja itt volt a temetésen, másrészt az öreg Radics tora alkalmatosságából a Berkes, a Balog, a Radics és a Rácz-féle zenekarok nagy ivást rendeztek. A külön szobában, ahol mulattak, *Oláh* Lajos, a Radics-banda klarinétosa eljátszott néhány darabot. *Berkes* Ferkó, a Béla öcscse, azt mondta a játék után, hogy szép volt, jó volt, de hallott ő már ennél százszor szebbet is, s egyben ajánlotta Oláhnak, hogy klárinétját jó magával együtt tegye a legmagasabb kéménybe füstre. A klárinétos nem szólt semmit, hanem fejbe ütötte a kritikusát. A nagyobb verekedést csak a miskolcziak közbelépése akadályozta meg. A kérdés a banda becsületévé vált s most a Berkes Béla zenekara se hagyja magát, a Radics-banda se engedi a jussát. A Berkes-zenekarhoz csatlakozott Balog Károlyé, Radicséval együtt tart a Rácz Palié. Szóval a budapesti »első bandák« két táborra szakadtak, halálos ellenségei lettek egymásnak. S mindennek oka a klarinét.

— **Kisiklott tehervonat.** A bogsáni tehervonat, melyen nagyobb rakomány aninai vasuttársulati vasmüvekben készült budapesti vizvezetéki cső is volt — mint nekünk táviratozzák — Móriczföld és Gattaja közt kisiklott. Két vasuti kocsi összezuzódott és két fékező könnyebb sérülést szenvedett, mig a többi utasoknak át kellett szállniok. A pálya rendbehozása egész nap tartott.

— **Gyilkosság az osztrák-orosz határon.** A bukovinai határon lévő Sieniakovka falu korcsmájába, a mult éjszaka — mint Tarnopolból táviratozzák — egy orosz katona állitott be és pálinkát kért a korcsmárostól. Azt meg is kapta, de azután pénzt követelt a halálra rémült korcsmárostól. A tagadó válaszra rálőtt a korcsmárosra. Hogy áldozatát teljesen ártalmatlanná tegye, oldalfegyverével többször megszurta. A korcsmáros ennek következtében meghalt. A menekülő katonát futásában feltartóztatta egy erdész, azonban vesztére, mert a vadállatias muszka katona őt is lelőtte. Szörnyü tette után még volt arra ideje, hogy az erdészt kirabolja, azután pedig átszökött a határon és nyomtalanul eltünt. A hatóságok meginditották a nyomozást.

— **Kivégzés Khinában.** A ku-csengi vérengzésekben való részességgel vádolt hét khinain, a napokban hajtották végre a halálos itéletet Fu-Csauban. A külföldi meghatalmazottak már jókor reggel összegyültek a városház épületében. A terem közepén levő nagy asztalnál helyet foglalt a taotai és a praefekt. Az épülettől a kivégzés helyéig kettős sorfalat képeztek a kivonult katonák. A külföldi képviselők megérkeztét ágyulövéssel jelezték. Azután egyenkint előhurczolták a vádlottakat, a kik letérdepeltek a birák előtt. Majd kosarakba tették őket és hátokra helyeztek egy bambuszbotot és egy irást, a melyre a halálos itélet volt irva. Azután megindult a menet a kivégzés helyére, a mely a ritus szerint, kivül volt a városkapun. Az adott jelre öt hóhér hozzá kezdett rémes munkájához. Az itélet végrehajtása után az egybegyült tömeg ujjongásba tört ki. Az elitélt gonosztevők levágott fejeit kosarakban a város legélénkebb helyein közszemlére tették ki elrettentő példa gyanánt.

— **Szerencsétlenség a csornai pályaudvaron.** Rémes jelenet játszódott le ma, mint egy távirat jelenti, a csornai pályaudvaron. A Sopronból Győr felé menő mozdonynak fütője, *Weisz* Dávid, az ellenkező irányból jövő vonat alá került. A vonat keresztül ment a szerencsétlen emberen, a kinek testét a felismerhetetlenségig összetörte a nehéz vonat. A szerencsétlenséget Weisz vigyázatlansága idézte elő. A legtragikusabb a dologban, hogy az agyongázolt ember özvegyet és nyolcz kiskoru gyermeket hagyott hátra a legnagyobb nyomorban.

— **Az ezred fia.** A Donizetti által operának feldolgozott kis történet az „Ezred leányá“-ról, Montpellierben majdnem valóra vált. A 200-ik gyalogezred katonái adoptálták egy tiz éves árvagyermeket, a kit idősebb testvére az utczára tett ki. A kis árva ellentétben a Donizetti által megörökitett gyermekkel, mint az „Ezred fia“ fog szerepelni és a katonák fogják saját költségükön felnevelni és kiképezni.

— **Szocziáldemokrata munkás-otthon.** A brünni szocziáldemokrata munkás-egylet ugyancsak szép vagyont szerzett a munkások filléreiből. Nemrégiben tartott közgyülésükön elhatározták egy munkásotthon létesitését, a melyben a gyüléseket, mulatságokat és egyéb pártügyekkel kapcsolatos felolvasásokat fogják megtartani. A nagyszabásu épület részére már telket is vásároltak, a melyért a párt pénztára 25 ezer forintot fizetett. És nemsokára, ha fölépül a pompás palota, a munkásvezérek a ragyogóan diszitett teremben fognak jeremiádokat zengeni az elnyomott és szegény munkások sorsáról.

— **A vetélytárs boszuja.** Örökké tartó barátságot fogadott egymásnak Klagenfurtban két fiatal kéményseprő legény. Hosszu ideig tartott a barátság, végre is egy nő halálos ellenséggé változtatta át a két jó barátot. Mindkét legény beleszeretett az egész Klagenfurtban hires szép *Winkler* Bertába, a ki azonban csak egyiküknek, *Scholz* Andrásnak a szerelmét viszonozta. Sehogy sem tudott a dolgok ilyen állásába belenyugodni a másik kéményseprő, *Imman* Antal, és egyre reménykedett, hogy a szép Berta végre az ő hő érzelmeit is viszonozni fogja. Azonban csalódott; a szép Berta hü maradt Scholzhoz. Imman Antal végre elkeseredésében elhatározta, hogy megöli a szép leányt és vele együtt szerencsés vetélytársát. Megleste őket a minap este az utczán és ötször lőtt revolveréből reájuk. Scholcz sulyos sebtől boritva összeesett, mig a leánynak a füzőjében akadt meg a golyó. A tettest egy órával büntette után tartóztatták le, abban a pillanatban, a midőn épen fel akarta magát akasztani.

— **Elfogott gonosztevő.** A győri rendőrség egy gonosztevőt fogott el, a ki mult hó elején Pápa mellett rablógyilkossági kisérletet követett el. Mult hó elején Pápa mellett a munkások egy szalmakazal tövében egy véresre vert embert találtak. A felső ruháitól megfosztott, félholtra vert embert a pápai kórházba vitték, a hol elmondta, hogy Jerzabek Ferencz kéményseprősegéd és egy ismeretlen vándorlegénynyel a szalmakazalban feküdtek, hajnalban egy fejét ért kalapácsütésre ébredt fel, de a következő pillanatban eszméletét vesztette. Konstatálták, hogy felső ruháit, ezüst óráját, 4 frt 25 kr pénzét a tettes elrabolta. Jerzabek utitársára gyanakodott, a ki eltünt melléle. A rendőrség a tettest Hegedüs Antal személyében ma — mint nekünk táviratozzák — letartóztatta. Hegedüs mindent tagad, de ellene vall a sértett órája és ruhája, melyet nála találtak.

— **Olasz kivándorlók.** Az osztrák kikötővárosokból különösen hangzó hireket jelentenek az olasz kivándorlásokat illetőleg. Igy a trieszti kikötőből az utolsó három hónap alatt 71.662 személy vándorolt ki Amerikába. A kivándorlók nagy része Dél-Olaszországból való. A délolaszországi népet az ott már évek óta létező nyomor kényszeriti uj és jobb haza keresésére.

— **Ismét egy kitiltott könyv.** Az oláh nemzetellenes könyvekre és ujságokra ugyancsak rossz idők járnak. Egymásután kitiltják az országból. Ez történt legutóbb a «Fragmente din autorii romani si moderni de S. Stoiescu Bukuresti 1891.» czimü tankönyvvel is. A miniszter a közoktatási tanács véleményezése alapján tiltotta el ugy a román iskolai használattól, mint az iskolai könyvtárakban való tartásától, mert tartalma a román népet a magyar állam ellen izgatja.

— **Zeneirodalmi esték.** Azt az érdekes programmot, melyet e télre adott a *Telefon-Hirmondó*, most egy ujabb számmal szaporitotta a vállalat. Tervbe vette, hogy hetenkint egy estén a zeneirodalomnak egy-egy nevezetes alakját mutatja be. Az ilyen estéken felolvassák a bemutatott zeneszerző élettörténetének ama részeit, melyek leginkább tüntetik fel a zeneszerző egyéniségét. A laikus közönségnek is nagy élvezetet nyujtó esték sorozatát e hét szombatján nyitják meg *Liszt* Ferenczczel és az első cziklusba, mely deczember hó végével ér véget, a következő zeneszerzők vannak bevéve: Liszt, Ábrányi, Beethoven, Zimay, Offenbah, Káldy, Strauss, Konti, Mozart, Lányi, Souppé és Major Gyula. Januárban a zeneszerzők ujabb sorozatát mutatják be. Az a rendkivüli pártolás, melyben a közönség ezt az életrevaló vállalatot részesiti, abban leli magyarázatát, hogy alig mulik el hét, hogy a *Telefon Hirmondó* valami eredeti eszmével ne lepné meg a közönséget. Nagy tetszéssel találkozott városszerte ama kiválóbb *operettek* bemutatása, melyek már a müsorról lekerültek s ujabb bemutatások premiér-számba megy a szinházakban is. Kellemes szórakoztatóul szolgálnak az előadott operák, melyeknek csak kiválóbb részeit mutatják be zenében, énekben. Igy aztán könnyen érthető, hogy ma már alig van Budapesten intelligens család, a hol a *Telefon Hirmondó* hiányoznék.

Rövid hirek. ***Nádasdon*** *Horváth* Ferencz odavaló lakos felesége a patak medrébe ölte magát. — ***Horváth-Zsidány*** és ***Kőszeg*** közti országuton, egy ismeretlen ember megfagyott holttestét találták. — ***Belováron*** *Turallo* Sándor törvényszéki alkalmazott főbe lőtte magát. Gyógyithatatlan betegsége kergette halálba. — ***Kémeren*** *Budai* Ferenczné háza higyuladt. A tulajdonosnő fia a lángok közé rohant, hogy valamit megmentsen, azonban egy égő fedél leszakadt és maga alá temette a házban levő fiut.

═ **Hamisitott szelvények.** A «Kisbirtokosok országos földhitelintézeté»-nél a mai napon konstatáltatott, hogy a bemutatott $5^1/_2$%-os záloglevelek és szelvények között hamisitványok fordulnak elő. Az igazgatóság haladéktalanul megtette a feljelentést és a szükséges intézkedéseket. Mint biztos forrásból értesülünk, a hamisitványok az eddigi adatok szerint, ismeretlen tettesek által csak a legujabb időben hozattak forgalomba. A májusi szelvényekben hamisitások nem fordultak elő, amiből következtetni lehet, hogy a május előtt vásárolt és beváltott szelvények között nincsenek hamisitások. Az 5% és $4^1/_2$%-os záloglevelek között nem voltak hamisitványok. A vizsgálatot ebben a szelvényhamisitási ügyben *Farkas* tanácsos *Bérczy* rendőrkapitányra bizta.

═ **A vigszinház tüzi veszedelemben.** Nagy veszedelemben forgott az este a még csak most épülő vigszinház. Esti 7 óra tájban ugyanis, a mikor éppen nagy szélvész dühöngött, a vigszinház tőszomszédságában kigyulladt egy deszkabódé, a melyet őrházul használnak. A heves szélben a faállványokkal és gerendákkal körülrakott szinházépület nagy veszélyben forgott, de a II-dik és V-dik kerületi őrség *Breuer* segédtiszt vezetése alatt csakhamar ott termett s az égő bódét erős munka után eloltotta. A veszélyt növelte még az is, hogy a vigszinház szomszédságában nagy asztalostelep van, a mely ha kigyullad, igen komoly baj történhetetett volna. A tüzet néhány munkásleány gondatlansága okozta, a kik egy lógó szalmazsák alatt égő két benzinlámpát annyira felcsavartak, hogy a kicsapó lángtól a szalmazsák meggyulladt. A rendőrség a munkásleányok ellen vizsgálatot inditott.

═ **Elfogott tolvajok.** A detektiveknek tegnap feltünt két fiatal ember egy éjjeli kávéházban s miután kissé megfigyelték a mulatozásukat, kérdőre vonták őket. A két gyanus ifju ötölt-hatolt, mire a detektivek bevitték őket a kapitányságra; itt mindkettőnél különböző tárgyakat találtak, a melyekről utóbb ők is beismerték, hogy lopták azokat.

═ A főváros egyik legkényelmesebben berendezett szállója **Kommer Antal Metropole szállója**, melynek egyebek közt az a különlegessége van, hogy az összes helyiségeket központi gőzfütéssel fütik; ez által ott mindenütt kellemes meleg hőmérséklet van. Lift van a házban s a helyiségekben villamos világitás.

SZINHÁZ ÉS MÜVÉSZET.

— **Tordai Grail Erzsi** az ismert felolvasónő külföldi körutjában október 13-án Annabégben (Szászország) tartott fölolvasást a magyarságról, a magyar irodalomról és a magyar költőkről. Október 24-én Chemnitzben tartott felolvasást. A kisasszony mindkét helyen nagy érdeklődéssel találkozott és a lapok a legnagyobb elismerés hangján szólnak a felolvasóról és a felolvasásról.

— **A nemzeti zenede** igazgatóválasztmánya *Gerlóczy* Károly alpolgármester elnöklete alatt tartott legutóbbi ülésén az állásáról leköszönt *Mendle* Edéné tanárnő helyett az énektanszakra tanárnőül *Balogh* Mária kisasszonyt választotta meg. Megválasztotta továbbá a zeneszerzési tanszakra segédtanárul *Metz* Albertet, az opera zenekarának tagját. A házi hangversenyek e hó 24-én veszik kezdetüket.

— **Uj keringő**. *Ivanovici*, a «Dunari», «Suspinul» és más valczerekkel népszerüvé vált keringő-komponistától most egy uj keringő jelent meg, a „*Tatjana*“, mely melankólikus dallamával szintén népszerüségre számithat.

— **A nemzeti szinházban** ma este lépett fel először hosszas betegeskedése után *Jászai* Mari, kit a közönség viharos tetszésnyilvánitásokkal fogadott. Sudermann „Otthon“-át adták és a müvésznő Magda nagy szerepét ugyanazzal a bravourral játszotta meg, a melyet tőle e szerepben már megszoktunk. *Auguszta* szerepét, a melyet eddig *Felekyné* játszott, ma este *Lendvayné* adta, az ő ismeretes kedvességével és gyöngédségével.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

— **Fegyelmi ügyek.** A székesfőváros közigazgatási bizotságának fegyelmi választmánya ma délelőtt ülést tartott *Ráth* Károly főpolgármester elnöklete alatt, melyen a következő fegyelmi ügyeket intézte el: *Kovács* Károly rendőrirnokot, a ki megbizhatatlanság és megvesztegetés gyanujával volt terhelve, a rendőr-főkapitány *hivatalvesztésre* itélte. Ezt az elsőfoku itéletet a fegyelmi választmány *helybenhagyta*. — *Mader* Ferencz és *Abraham* Gyula fővárosi adóvégrehajtók azzal vannak vádolva, hogy *Tüdős* József vendéglősnél, a kinél 53 frt erejéig foglaltak, elmulasztották az árverést, s igy a fővárosnak kárt okoztak. A fegyelmi választmány a fölvett okirat alapján Mádert dorgálásra itélte és reá a kár erejéig a felelősséget kimondotta, Abrahamot ellenben *fölmentette*. — *Thirring* Károly és *Szerdahelyi* Ákos székesfővárosi mérnököket Fektor Ferencz budapesti háztulajdonos azzal vádolta, hogy a háza előtti gyalogut rendezése közben valótlan jelentést tettek s végrehajtották a tanács rendeletét, holott az ügy fölebbezés alatt volt. A polgármester, a ki ebben az ügyben elsőfokulag határozott, kimondotta, hogy ebben az esetben fegyelmi eljárásra nincsen ok; a mérnökök közül egyik sem követett el szabálytalanságot, mert csakis a tanács utasitása szerint jártak el s ezen tul nem mentek. A fegyelmi választmány a polgármesternek ezt a határozatát teljesen magáévá tette s egyszersmind kimondotta, hogy az a kérdés, vajon lehet-e a panaszosnak valamely követelése a háza előtti gyalogut rendezése ügyéből kifolyólag, a fegyelmi választmány hatáskörébe ezuttal nem tartozik s igy ezzel az illetékes forumhoz utasitandó. *Heimbach* Gyula ideiglenes vásárfelügyelő ellen *Guth* Jakab, *Weisz* Ignácz és *Sgaliczer* Regina kereskedők rosszakaratu eljárás miatt tettek panaszt, *Rákóczi* (Májer) Károly ideiglenes vásárfelügyelő pedig azzal vádolta, hogy a marhalevelek németre forditásáért dijakat szed, hogy jogtalanul állatorvosi gyakorlatot folytat s hogy egyéb szabálytalanságokat is elkövetett. A tiszti ügyészség megvizsgálván az ügyet, javasolja, hogy — mivel *a vádak alaptalanok* — a további eljárás abbanhagyassék. A fegyelmi választmány ehez a javaslathoz mindenben hozzájárul. — *Keresztes* Károly adóbehajtási hivatalfőnökhelyettes és *Tyukos* József fővárosi adóvégrehajtó azzal vannak vádolva, hogy egy esetben a kórházi ápolási dijak behajtását elmulasztották s igy a fővárosnak 103 frtnyi kárt okoztak. A bizonyitékok alapján a fegyelmi választmány mindkét vádlottat dorgálásra itélte s a történt kár tekintetében reájuk kimondotta a felelősséget.

SPORT.

— **Millenniumi tornaverseny**. A magyar tanulók millenniumi országos tornaversenyét rendező nagy-bizottsága közoktatásügyi miniszteriumban tegnap esti 6 órakor tartotta alakuló ülését, a melyen a miniszter helyett *Zsilinszky* Mihály államtitkár elnökölt. Az államtitkár bejelentette, hogy a nagy-bizottság elnökségét a nemes ügy iránt való kiváló érdeklődésből *Wlassics* Gyula miniszter vállalta el, a ki azt akarja, hogy az ifjuság ezen ünnepélye a millenniumi nemzeti ünnepségek egyik legszebbje legyen. E czélra a jövő évi állami költségvetésbe is nagyobb összeget vett fel. Ezután a végrehajtó bizottság s ennek müszaki és tornaügyi albizottságát alakitották meg. A végrehajtó bizottság elnöki tisztét *Berzeviczy* Albert, a képviselőház alelnöke vállalta el. Határozatba ment, hogy a versenyt a kiállitási igazgatóság által berendezendő nagy versenypályán tartják meg, a melyen 5000 tanuló fér el. A versenyzők összeirási iveit már legközelebb az ország minden részébe szétküldik.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

— **A történelmi társulat ülése.** Gróf *Teleki* Géza elnöklete alatt tartotta meg ma délután rendes havi ülését a történelmi társulat. Az elnök első izben foglalván el elnöki székét a nyári szünet után, néhány szóval üdvözölte a szép számmal összegyült tagokat, nem mulasztván el megemliteni, hogy a nyár folyamán dugába dőlt trencséni kirándulásért a tagokat, kik most a millennium küszöbén tul vannak halmozva munkával, nem érheti szemrehányás.

Szilágyi Sándor főtitkár jelentette ezután, hogy az alapitó tagok sorába ujabban beléptek: a kolozsvári ev. ref. theologiai fakultás és *Szilágyi* Sándor, ki eddig rendes tag volt. Az évdijas tagok száma öttel szaporodott.

Volt egy felolvasás is. *Zollner* Béla, Hontvármegye monografusa, egy részletet olvasott fel készülő monografiájából «Kis- és Nagy-Hont elszakadása» czimen. A megye történetének azt az érdekes fejezetét ismertette, mikor 1688-ban Hontmegye két megyére szakadt s mind a két megye külön szervezetet nyert. Az alapos tanulmányra mutató felolvasást megéljenezték.

A Salamon Ferencz szobra ügyében kiküldött bizottság jelentette, hogy *Stróbl* Alajos a mellszobor megmintázását magára vállalta. A bronzba öntendő emlék szobrászati része, melyet a történelmi társulat a nemzeti muzeum kertjében szándékozik felállitani, ekként biztositva lévén, fölkéri a társulat *Beschorner* A. érczöntőt, ki a bronzba öntésre dij nélkül vállalkozott, hogy igéretét beváltani sziveskedjék.

Ezzel kapcsolatban *Szilágyi* Sándor inditványozza, hogy a házat, melyben Salamon Ferencz utolsó éveit töltötte, emléktáblával jelölje meg a történelmi társulat. A inditványt helyesléssel fogadták s áttették a szoborbizottsághoz, mely a terv kivitelére is utasitást nyert.

Wlassics Gyula közoktatási miniszter fölkereste a társulatot, hogy Árpád sirja felkutatása tárgyában adjon véleményt. A történelmi társulat örömmel üdvözli a miniszter szándékát s e tárgyban kiküldi *Pauler* Gyula, *Marczali* Henrik és *Nagy* Géza tagjait, kik szivesen fognak a miniszter rendelkezésére állani.

Bemutatta a titkár a pénztári jelentést, mely szerint most 6498 forint 22 krajczár áll készpénzben rendelkezésre.

Végül bemutatták br. *Mednyánszky* Dénes és *Ludaics* Miksa ajándékait, kik becses kéziratokkal gazdagitották a társulat kéziratgyüjteményét.

Az ülés tárgysora ekként ki lévén meritve, a tagok eloszlottak.

— **A szabad lyceum** 1895/96-iki évfolyama e hó 12-én este 6 órakor nyilik meg. Dr. *Beöthy* Zsolt egyetemi tanár tartja a megnyitó előadást a költői igazságszolgáltatásról a kir. József-müegyetem kémiai termében, az Esterházy-utcza 7. száma alatt.

— **Az országos honvédsegélyző egylet**, amelynek székhelye eddig az országházban volt, ez év november elsejétől a VIII. kerület gyöngytyuk-utcza 3. sz. alatt bérelt hivatalos helyiséget. Azok a honvédek tehát, a kik segélyre tartanak igényt és nem nyugdijasok, oda forduljanak.

— **Választások a pesti chevra kadisánál.** A Weisz Berthold elnöklete alatt kiküldött kijelölő bizottság munkálatait már befejezte. A vasárnap e hó 10-én megejtendő választásnál összesen 110 képviselőtestületi tagot fognak választani. A választó-bizottság elnöke *Adler* Lajos. Az elöljáróság és választmany választása egy héttel később, e hó 17-én lesz.

— **A Petőfi-társaság** e hó 10-én (vasárnap) d. e. 10 órakor a m. tud. akadémia első emeleti termében felolvasó ülést tart. Tárgyak: 1. A kedves család (rajz) *Jakab* Ödön r. tagtól. 2. Költemények *Bartók* Lajos r. tagtól. 3. Váljunk el (elbeszélés) Margittay Dezső r. tagtól. 4. Folyó ügyek.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— ***A király kegyelme.*** *Szemnecz* Emilt, a „Magyar Állam“ szerkesztőjét, a budapesti sajtóbiróság királysértés miatt tudvalevőleg nyolcz hónapi államfogházra itélte, a budapesti első honvédkerület tiszti becsületbirósága pedig tiszti rangjától is megfosztotta. Szemnecz a büntetés megkezdése előtt kegyelmi kérvényt nyujtott be ő felségéhez, a mely azonban nem vezetett sikerre. A másodszori kérelemnek, ugy látszik, mégis meg volt a kivánt eredménye, mert a mint a késő éjjeli órákban értesülünk, *Erdély* Sándor igazságügyminiszter táviratilag utasitotta a váczi államfogház igazgatóját, hogy Szemnecz Emilt, a ki büntetéséből körülbelül másfél hónapot már kitöltött, azonnal bocsássa szabadlábra.

— ***Sikkasztás egy takarékpénztárnál.*** Az apátfalvai takarékpénztárnál történt sikkasztás folytán — mint nekünk táviratozzák — a bank likvidálását elrendelték. A vizsgálat eddig *tizenhatezer* forint elsikkasztását deritette ki. A bünös *Fejes* Márton pénztáros, a ki már egy hónap előtt elhunyt.

— ***Herczeg Odescalchi válópöre.*** Herczeg Odescalchi Ártur tudvalevőleg válópört inditott harmadik neje, gróf *Zichy* Julia ellen, a mely már véglegesen el van intézve. A pörnek most egy vagyonjogi tárgyu kereset lett a folytatása, a mennyiben az aranyos-maróthi törvényszék előtt a herczeg annak a ténynek a birói megállapitását kéri, hogy volt nejének mult évi julius tizenharmadikával megszünt a női tartásdijhoz való joga. Zichy Julia grófnőt a törvényszék e hó 30-ára idézte mdg.

— **A rákospalotai evangelikus pap sajtópöre.** *Kovácsy* Kálmán rákospalotai evangelikus lelkész rágalmazás miatt pörbe fogta *Kapor* János kékkői jegyzőt és *Messa* András nagykürtösi szénbányatulajdonost, mert még más harminczegy nagykürtösi lakostól is aláirt nyomtatott beadványt intéztek *Sárkány* Sámuel evangelikus püspökhöz s abban igen erősen megtámadták Kovácsyt, a ki azelőtt Nagykürtösön lelkészkedett. Botrányos életünek festették s többek közt azt is állitották felőle, hogy a hiveit zsarolta. Az ügyben ma délelőttre volt kitüzve a budapesti sajtóbiróság előtt az esküdtszéki tárgyalás, a melyre a panaszos lelkész dr. *Nagy* Dezső, a két vádlott pedig dr. *Pollák* Illés kiséretében jelent meg. Mielőtt azonban az esküdtszék megalakult volna, a vádlottak kijelentették, hogy a püspökhöz intézett rágalmazó-beadvány tisztán félrevezetés eredményve volt s azért a megbántott lelkésztől ünnepélyesen bocsánatot kérnek. Miután erre a magánvádló kijelentette, hogy a vádlottaknak ezt a visszavonó nyilatkozatát teljes elégtételnek tekinti s igy panaszától eláll, mert mint papnak nem czélja a vádlottak elitélése, a sajtóbiróság *beszüntető* határozatot hozott. A két napra tervezett esküdtszéki tárgyalás délelőtt tizenegy órakor véget ért.

— **Letartóztatott bankár.** *Halmay* bankárt, kinek a váczi-utcza és a régi posta-utcza sarkán van bank- és váltóüzlete, *Haupt* Albert törvényszéki vizsgálóbiró ma délután a rendőrség közbenjárása mellett letartóztatta, üzletében pedig az összes könyveket, leveleket és a pénztárt lepecsételtette. Halmay, a ki előzőleg Bécsben és Frankfurtban folytatott hasonló üzleteket s ott mindjárt kezdetben összeütközésbe jött a büntető hatóságokkal, néhány évvel ezelőtt Budapesten kisérelte meg a könnyelmüen játszó tőzsdejátékosok megkopasztását s hogy milyen sikerrel, azt legjobban mutatják a tömeges feljelentések, melyeket ellene tettek.

— **Ügyvéd, a ki czigánykereket vet.** Bácskában egy fiatal ügyvédnek nagypénteken széles jókedve támadt s mikor barátai arra figyelmeztették, hogy a keresztény-ség szomoru ünnepnapján még sem illik olyan vidám hangulatban mutatkozni a közönség előtt, csupa virtuskodásból czigánykereket vetett az utczán. E miatt aztán az ügyvédi kamara fegyelmi eljárás alá vonta a jókedvü ügyvédet és „ügyvédhez nem illő botrányos magaviselet“ czimen vád alá helyezte. A kuria felebbezés következtében a napokban foglalkozott az ügygyel és *helybenhagyta* a kamara határozatát.

— **A budapesti kir. ügyészség köréből.** *Erdély* Sándor igazságügyminiszter, mint annak idején megirtuk, dr. *Szaffka* Dénes miskolczi és dr. *Farkas* Gyula győri kir. alügyészeket a budapesti kir. ügyészséghez helyezte át. Az uj alügyészek már elfoglalták hivatalukat és ezzel a budapesti kir. ügyészségnél most minden állás be van töltve.

— **Talált pénzhamisitó-készülék.** *Pardos* Juon és *Ivascu* Tódor gazdag verseczvidéki gazdaemberek elmentek *Dragoi* Dénes korcsmároshoz s miután felmutattak egykoronások hamisitásához való ólommintát s egy kész hamis huszfillérest, azt mondták neki, hogy ha urrá akar lenni, szövetkezzék velük. A budapesti törvényszék «pénzhamisitásra szövetkezés» czimén vád alá helyezte őket s ügyükben ma tartották meg a végtárgyalást, a mely ismét hozzájárult ahhoz, hogy a pénzhamisitási esetekben még nem egészen szilárd jogi felfogást bizonyos tekintetben tisztázza. A kihallgatások során ugyanis ugy a vádlottak, mint a tanuként szereplő korcsmáros akkép adták elő a történteket, hogy az előbbiek a mintát és a hamis pénzdarabot a verseczi uton találván, azt a korcsmárosnak egyszerüen eladásra kinálták. Ilyen körülmények között dr. *Námesy* János kir. alügyész elejtette a pénzhamisitásra szövetkezés vádját s az eljárás megszüntetését kérte. A dolognak ily befejezése ellen azonban *Mózes* László védőnek kifogása volt. Előadta ugyanis, hogy védenczeit törvény szerint nem is lehetett volna vád alá helyezni, mert a korona és huszfilléres, a melyről szó van, nem értékpénz, hanem *váltópénz*. Már pedig a büntetőtörvénykönyv 205. §-ának értelmezése csak akkor rendeli büntetni a szövetkezést, ha az *értékpénz* hamisitására nézve történt. A törvényszék ezen az alapon csakugyan *felmentette* a vádlottakat s az ellenük folyamatba tett eljárást beszüntette.

— **A becsapott békésiek.** *Csajági* Lajos, a Mezőgazdák bankbizományi részvénytársulat sokat emlegetett igazgatója, — mint nekünk irják — Gyomán is emlegetés tárgya. Csajági nagy sikerrel operált Gyomán, Endrődön, Dévaványán, de leginkább B. B. egy köztiszteletben álló földbirtokos fog károsodni, a kinek fedezetül Csajági három váltót bocsátott rendelkezésére azért a tizezer forintért, melyet birtokára fölvett, de át nem szolgáltatott.

HÁZASSÁG.

— **Esküvő.** E hónap 5-én tartotta esküvőjét *Rorák* Imre iró és szabadkai főgimnáziumi tanár, felvinczi *Székely* Vilma kisasszonynyal, felvinczi Székely János leányával, Nagy-Kőrösön.

— **Eljegyzés.** *Lőwy* Albert járásbirósági tisztviselő N.-Bereznán eljegyezte *Engländer* Malvin kisasszonyt Homonnáról.

GYÁSZROVAT.

Özv. Goldner Vilmosné tegnap 66 éves korában Budapesten elhunyt. Temetése holnap, pénteken délután lesz.

Staudinger Benedek, nyug. közoktatási miniszteri osztálytanácsos, ma reggel 74 éves korában elhunyt. A boldogult a magyar közoktatási ügy egyik régi érdemes munkása volt. Negyven évig szolgálta a magyar államot különböző ágakban. 1867-ben a helytartó tanácstól a kultuszminiszteriumba lépett át és előbb báró Eötvös József, majd Trefort minisztereknek volt kiváló munkatársa. A megboldogult özvegyet és három férjnél levő leányt hagyott hátra. Hackel Venczel a kassa-oderbergi vasut igazgatósági titkára apósát gyászolja az elhunytban. A temetés e hó 8-án, pénteken délután félnégy órakor lesz a Budavár uri-utcza 36. sz. a. gyászházból.

Requiem. *Bittó* Aurél öngyilkossá lett fővárosi ügyvédért ma délelőtt a ferenczrendiek belvárosi templomában ismét gyászmise volt. A nagyközönség soraiban ott voltak *Bittó* Kálmán és neje *Bartal* Teréz az elhalt szülői, *Bittó* István, Gizella és Dénes az elhunyt testvérei, gróf *Apponyi* Albert, *Sághy* Gyula országgy. képviselők és több tiszt, különösen a honvéd-hadbirói tisztikarból. A requiemet, a melyet az elhunyt szülői mondattak, *Bán* Sándor házfőnök végezte nagy papi segédlettel.

A hivatalos lapból.

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Schwarcz* Mór okleveles polgári iskolai rajztanitót a homonnai államilag segélyezett községi polgári fiu- és felső kereskedelmi iskolához polgári iskolai segédtanitóvá, *Máthé* János okleveles tanitót az alsó-tőöki állami elemi iskolához rendes tanitóvá, a zombori kir. pénzügyigazgatóság *Millan* Virgil dijnokot segélydijas irodakezelési gyakornokká, a beregszászi kir. pénzügyigazgatóság az ezen kir. pénzügyigazgatóságnál üresedésbe jött irodakezelési gyakornoki állásra *Papp* Ferencz pénzügyigazgatósági dijnokot nevezte ki.

Alapszabályjóváhagyások. A „marczali önkéntes tüzoltó-egyesület“ és a „czeglédi izraelita betegsegélyző egylet“ alapszabályait a belügyminiszterium a bemutatási záradékkal ellátta.

Ügyvédi kamara. A beszterczebányai ügyvédi kamara *Pivkó* Ambrus turócz-szent-mártoni ügyvédet a kamarai ügyvédek lajstromából saját kérelme folytán törülte.

Anyakönyvvezetők. A belügyminiszter Krassó-Szörény vármegye területén a lapusniki anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezetőül *Löbl* Gábor segédjegyzőt, a möruli anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezetőül *Lárga* Miklós jegyzői irnokot, a jaazi anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezetőül *Frumm* József jegyzői irnokot, az aninai anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesül *Nemcsik* Károly társ. tisztet, a román-oraviczai anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesül *Paul* Jakab okleveles jegyzőt, a greovászi anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesül *Popovics* Corjolán jegyzői irnokot, a majdáni anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesül *Rózsa* József jegyzői irnokot, a domasinai anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezetőül *Papházy* Mihály segédjegyzőt, eddigi bogoltini anyakönyvvezetőt, a verendini anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezetőül *Tripon* Györgyöt, Békés vármegyében az uj-kigyósi anyakönyvi kerületbe dr. *Divis* István községi orvost, Zólyom vármegyében az olaszkai anyakönyvi kerületbe *Valentinyi* József birtokost, a péteri anyakönyvi kerületbe *Kuhinka* Lajost gyárost, a gyetvai anyakönyvi kerületbe *Belius* György községi tanitót, a tótpelsőczi anyakönyvi kerületbe *Sztrhárszky* György birtokost kinevezte s valamennyit a házassági anyakönyvvezetéssel és a házasságkötésnél való közremüködéssel is megbizta.

TÁVIRATOK.

Zágráb, nov. 7. (Az *Egyetértés* távirata.) A Bécsben és Gráczban tanuló horvát egyetem ifjusághoz táviratok érkeztek, a melyekben kijelentik, hogy ragaszkodnak a Starcsevics képviselte elvekhez és Folnegovicsot a leghevesebb kifejezésekben elitélik.

Prága, nov. 7. (Az *Egyetértés* távirata.) A feudális nagybirtokosok választási felhivásában az áll, hogy a választási bizottságra nézve irányadónak azok az alapelvek tekintettek, a melyek a konzervativ nagybirtokosok számára irányt jelöltek. A konzervativ nagybirtokosságnak összhangzásban az isteni és emberi törvényekkel, gondja lesz arra, hogy a katholikus egyházhoz tartozó többségnek érzelmei se meg ne sértessenek, se meg ne támadtassanak. A katholikus egyház tanaiban sok olyan van, a mely gátat fog szabni a mind jobban elharapózó szoczializmusnak s nemsokára győzni fog az a meggyőződés, hogy a politikai ellentétek kiegyenlitésére is nagyon alkalmas. A nagybirtokosság ezután féltékenyen fog őrködni a cseh királyság integritása felett.

Berlin, nov. 7. Ma délelőtt 11 órakor a császár jelenlétében feleskették az ujonczokat. A császár ez alkalommal beszédet mondott, melyben kiemelte, hogy az ujonczokat most már az eskü a hadsereghez köti és hogy különösen tartsák szem előtt azt a kitüntetést, hogy a gárdához tartoznak. Mindenekelőtt bizzanak Istenben és óvják meg saját becsületüket. Hiven ragaszkodjanak a császárhoz és a hazához, akár külső, akár belső ellenséggel szemben. Winterfeldt tábornok ezután háromszoros „Hurráh“-t kiáltott a császárra, mire a csapatok elvonultak.

Dortmund, nov. 7. Lütgenau birodalmi gyülési képviselőt, a szocziáldemokrata munkáslap szerkesztőjét az itteni fenyitőtörvényszék ma felségsértés miatt, melyet az által követett el, hogy a „Wieder eine Kaiserrede“ czimü czikket lapjában lenyomatta, 5 havi fogságra itélte.

Páris, nov. 7. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A kamara Bourgeois kivánatára a Madagaszkár feletti interpellácziót elhalasztotta a Tananarivából várt futár megérkeztéig. Több képviselő azt követelte, hogy az elkövetett hibák feletti interpellácziót azonnal tétessék vita tárgyává. Bourgeois kijelenti, hogy ha a kamara két Madagaszkár-vitát kiván egy helyett, a kormány rendelkezésre áll. Habert megokolja az aranybánya-spekuláczió tárgyában benyujtott interpelláczióját. Részvénytársaságokat alapitottak, értéknélküli részvényekét nyomattak és eladták a franczia parasztnak. A törvény csak 100 frank névértékü részvényeket enged meg és a kormány mégis türte, hogy két milliárdra rugó 25 frank névértékü részvényt hozzanak a piaczra garanczia és hivatalos côte nélkül. Doumays kijelenti, hogy a kormánynak nincs kifogása a törvény oly módositása ellen, hogy a részvények 100 frankról 25 frankra szállittassanak le. Habert a választ tudomásul veszi. (N. Fr. Pr.).

Páris, nov. 7. A kormány elhatározta, hogy a munkástőzsde megnyitását oly feltétel alatt engedi meg ismét, ha abban csak a törvényesen megalakult szindikátusok lesznek képviselve és politikai kérdésekkel nem foglalkoznak.

Páris, nov. 7. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Ma ujabb vizsgálatot inditottak a déli vasut igazgatói ellen. Ez a vizsgálat a szindikátusban részes parlamentáriusok ellen irányul. De ma még nem nyujtották be a képviselőháznak a törvényszék inditványát Rouvier, Roche és Etienne immunitásának felfüggesztését illetőleg, a kik ellen a vizsgálatot el akarják rendelni. (N. Fr. Pr.)

Páris, nov. 7. A minisztertanács mai ülésén az igazságügyminiszter közölte, hogy a főügyész a déli vasut ügyében pótvizsgálatot inditott.

Detroit, nov. 7. 12 holttestet már kihuztak a romok alól. Attól tartanak, hogy 29 ember, kiket nem találnak, a romok alá temettetett.

Brüsszel, nov. 7. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A keddre összehivott parlamentet az idén is ugy, mint tavaly, trónbeszéd nélkül és a király távollétében tartják meg. (N. Fr. Pr.)

London, nov. 7. *Curzon* államtitkár Derbyben tartott beszédében a következőket mondotta: Hosszabb szélcsend után több külföldi kérdés került ismét felszinre. A világ nyugtalan. Nyugtalanitó szimptomák mutatkoznak. Hallatszik a beteg nemzetek nyögése és haldokló emberek haláltusája nyugtalanitja a közvéleményt. Ez állapot inkább terjedni fog, mint csökkenni. Az uj piaczok iránti nagy kereslet fokozza a világversenyző népek érintkezési és torzsalkodási pontját. Ebből azonban nem következik okvetlenül, hogy a háboru veszélye is fokoztatik. A háboru évről évre népszerütlenebbé lesz. A sürgős hadi készületek, habár egyrészt veszélyesek, inkább békét, mint háborut jelentenek.

London, nov. 7. *Gerard* ezredes, a Pamir-társaság angol delegáltja, a sajtó képviselői előtt kijelentette, hogy az orosz tisztek rendkivüli szivélyes fogadtatásban részesitették. *A Pamir területen nagy haderőt tartani, elhárithatlan akadályokba ütköznék.* Gerard ezredes nem hiszi, hogy Oroszország most bármily czélból Indiához közeledni szándékoznék, sokkal jobb érzelemmel viseltetik az angolok iránt. Oroszország inkább csökkenti turkesztáni helyőrségeit. Még ha az angol érdekek összeütközésbe jönnének is az oroszokéval, Oroszország, habár igyekeznék is megszilárditani a turkesztáni okkupácziót, tekintettel a területi nehézségekre, nem remélheti, hogy a Pamirsikságot átlépheti. Minden arra mutat, hogy az orosz tervek ott csak kereskedelmi érdekkel birnak.

Róma, nov. 7. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Báró Pasetti nagykövetet Crispi és Blanc igen szeretetreméltóan fogadták. Pasetti kijelentette, hogy az Ausztria-Magyarország és Olaszország közti viszonyt gondosan fogja ápolni és a fennálló szövetség érdekeit bensőbbekké akarja fejleszteni. Ennek a feladatnak annál örömestebb fogja magát betudni, mert Olaszország iránt személyesen mindig legmelegebben érzett. (N. Fr. Pr.)

Róma, nov. 7. A dervisek veszélyes mozgalmáról elterjedt hirekkel szemben a „Fanfulla“ kijelenti, hogy a kormány Massauából ez ügyben semmiféle jelentést nem kapott. Az érintett hirek tehát minden alapot nélkülöznek, vagy oly eseményekre vonatkozhatnak, melyekkel Baratieri tábornok abszolut nem foglalkozik. A lap hozzáteszi, hogy a helyzet Eythreaban állandóan teljesen nyugodt. Megerősitést nyer, hogy katonákat bocsátanak, hogy Basoliban bandákat kergettek szét és az a hir, hogy a csapatoknak Schoaból való előnyomulását megszüntették.

Róma, nov. 7. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A Consultában a dervisek előrehaladásáról szóló hirt alaptalannak mondják. A Kasszalába küldött zászlóaljjal az ottani helyőrség ugyanoly létszámot nyert, mint az imént megszakitott mekalai hadjárat előtt volt. Menelik négus a dervisek szövetségeért folyamodott, de vallásos gyülöletből visszautasitották. Noha lehetséges, hogy ez a jelentés hiven tükrözi vissza a helyzetet, Baratteri mégis azt táviratozza, hogy bonyodalmak kikerülése végett a legnagyobb éberséget fejti ki. (N. Fr. Pr.)

Belgrád, nov. 7. A király délután négy órakor Semenstriából ide érkezett és az összes miniszterek, hivatalnokok s nagy közönség által fogadtatott. Rövid üdvözlés után a király a palotába hajtatott.

Bukarest, nov. 7. (Az *Egyetértés* távirat.) A király megtagadta annak a parlamenti határozatnak a szentesitését, melylyel a katonatiszti sztrájk vezetőinek a hadseregbe ujból való felvételét elrendelik. Ezzel ez a kérdés végleg el van intézée.

Pétervár, nov. 7. A „Nowoje Wremja“-nak táviratilag jelentik Vladiwostokból, hogy a „Jakuso“ hadihajó, mely az Ochotsky-tengerben az orosz fókavadászatot oltalmazta, a fókaszigeteken 17 külföldi fókavadászi hajót foglalt le nagyszámu leölt fókával. Egy fókavadászó hajó és egy másik hajó elmenekült.

A közönség köréből.

Egy jóravaló vivómester

azonnal alkalmazást talál **Sztrakay** vivótermében, Lónyay-utcza 7. szám. 25261

Az alcsuthi főherczegi udvari kertészetben kaphatók parkok es sétányok létesitéséhez alkalmas

diszfák és cserjék,

valamint gyümölcsfák, eperpalánták stb. Árjegyzéket ingyen és bérmentve küld a főherczegi udvari kertészet Alcsuthon, Fehérmegye. 25059

Nyilatkozat.

Több napi lapnak tegnapi számában a Báró Barkóczy Emil elleni csalási bünperben hozott curiai itélet emlittetvén fel, az ügyre vonatkozó tényállás akként adatik elő, mintha az általam saját nevemben a miniszteriumhoz beadott ajánlati kérvény czégem megbizhatatlansága okából visszautasittatott volna.

Ennek ellenében saját reputatióm érdekében az igazságnak megfelelőleg kijelentem, hogy ezen állitás a nyilvánosan megtartott végtárgyalás alkalmával **minden alapot nélkülöző koholmánynak** bizonyult. 25260

Roheim Náthán.

KÖZGAZDASÁG.

Páris, nov. 7. A képviselőház mai ülésén *Habert* képviselő kérdést intézett a kormányhoz az *aranybányarészvények* tárgyában. *Doumer* miniszter azt válszolta, hogy felhatalmazást fog kérni, hogy a jelenlegi illetékek helyébe a Francziaországban forgalomba jövő értékeket 2 százalékos bélyegnek vesse alá. A kormány továbbá felhatalmazást fog kérni 25.000 franknyi értékjegy kibocsájtására. Ezzel az ülés véget ért.

Konstantinápoly, nov. 7. A kormány, hogy elejét vegye a nehézségeknek, melyek az aranyszállitmányok késedelmes szállitása következtében reá háramolhatnának, különös rendszabályként felhatalmazta az ottománbankot, hogy a bankjegyek beváltását a szükséges arany beérkezéseig azonban legfölebb egy hónapi tartamra szüntesse be, mely rendszabálynál a Londonból és Párisból érkező aranyszállitási tartamára és az idegen külföldi aranynak török fontra való átváltoztatására legkevesebb husz nap vétetik számitásba. Jelenleg Párisból, Londonból, Bécsből és Alexandriából 1,200.000 török font van utban mely összeg az összes bankjegyeket és az ottomán bank folyószámla-kötelezettségeit tulhaladja. A londoni és párisi bizottságok tudósitották az ottomán-bankot, hogy a visszafizetésre szükséges összegeket el fogják küldeni. A bank a kormány által részére engedélyezett diszpens-et nem veszi igénybe és még ma is folytatta a beváltást. Hir szerint a kormány véget akar vetni azoknak a hireknek, melyeket olyanok terjesztenek, kiknek érdekében van, hogy hirek terjesztése által zavarba hozzák az ottomán-bankot és hogy bizalmának a bank irányában tanujelét adja a bank szabadalmát 12 évre meghosszabbitotta s a szabadalom most már harmincz évre van megállapitva. E rendszabály által valószinüleg sikerülni fog a közönséget megnyugtatni és eloszlatni a nyugtalanságot, melyet a jelenlegi válság előidézett.

Pétervár, nov. 7. A pénzügyminiszterium körlevelet intézett az orosz tőzsdék tanácsához, melyben utalással az európai, különösen a török pénzpiaczon észlelhető válságra, figyelmükbe ajánlja, hogy a tőzsdeüzérkedés elfajulását Oroszországban tőle telhetőleg gátolja meg.

Bécs, nov. 7. A képviselőház mezőgazdasági bizottsága elfogadta dr. *Pacak* határozati javaslatát, mely szerint a kormány felhivatik, hogy a legrövidebb idő alatt terjeszszen elő törvényjavaslatot, melyek a *kartell-szövetségek* általában állami, illetőleg tartományi felügyelet alá vétetnek és a gazdaságilag káros kartellek megakadályoztatnak és azoknak alapitása esetleg büntetéssel sujtatik. A kormányképviselők hozzájárultak e határozati javaslathoz. A mentelmi bizottság Lueger és Schneider képviselők kiadatását javasolja becsületsértés, illetőleg becsületsértés és közcsendháboritás miatt. A költségvetési bizottság elfogadta a földmivelési és pénzügyi költségvetés több fejezetét. A vita folyamán Bilinski pénzügyminiszter kijelenti, hogy a hirlapbélyeg 1,700.000 frtnyi jövedelméről nem volna könnyü lemondani. A lotto fejezeténél a pénzügyminiszter óv az osztálysorsjátékra való visszatéréstől, mely a minimális sorsjegyrészek által a legkisebb embereket is belevonja a játékba. A kis lotto eltörlését megfontolják, mihelyt a kormány pénzügyi programmja elfogadtatik.

Bécs, nov. 7. A belügyminiszterium Bihar- és Barsmegyéknek *sertésvésztől* ment vidékeiről a sertésbehozatalt Bécs, Szt.-Marxba, valamint 1200 darab sertésnek beszállitását Törs László gyerő-tarjai sertéshizlalójából, Biharmegyében, egyelőre ez év november 12—19-én St.-Marxban, megtartartandó sertésvásárra megengedte.

Páris, nov. 7. *Christofle* a Crédit Foncier kormányzója lemondott állásáról. Helyébe Labayre a letétpénztár igazgatója fog kormányzóvá megválasztatni.

Belgrád, nov. 7. A párisi vonat, mely ma Konstantinápolyba menet Belgrádot érintette, *1½ milliót vitt magával az ottomán bank részére.*

Mexikó, nov. 7. A be- és kiviteli vámok október hóban 2,031.000 dollárt jövedelmeztek a szeptemberi 1,758.000 dollárral szemben.

Pétervár, nov. 7. Az ipar- és kereskedelmi ujság jelentése szerint a pénzügyminiszter a *tőzsdeszabályzat kidolgozására* kiküldött bizottság ülésén utalt arra, hogy az előterjesztett tervezet az a kiindulási anyag, a melyről a gyakorlat emberei nyilatkozni fognak. A tőzsde jelenlegi viszonyai anormalisak. Ha az anormalitás az áruüzletben kevéssé pregnansul mutatkozik, ugy az értéküzletben bizonyos papircsoportnál annál inkább érezhető, különösen az utolsó időben, hogy a rendes ügymenetet biztositó uj szabályok megállapitása tovább nem halasztható.

Szeged, nov. 7. (Az *Egyetértés* tud. távirata.) A *sertésvész* Szegeden kisebb mértékben fellépett. Eddig két akolban konstatálták. A *zárlatot az egész város területére elrendelték* és az óvintézkedéseket minden vonalon megtették. Az aklokban több ezerre rugó sertésállomány van.

Belgrád, nov. 7. Anglia követeléseinek megfelelőleg a kereskedelmi miniszter *ujjászervezte a postaszolgálatot*, hogy az indiai postaátmenetet lehetővé tegye. A miniszter ideiglenes szerződést kötött a *nemzeti bankkal 2½ millióra*, központi postaépület és a kereskedelmi miniszterium palotájának épitése iránt. Az annuitások 400.000 frankot tesznek ki. A kölcsönt 10 év alatt fedezik a levélbélyegeladásból.

Konstantinápoly, nov. 7. A mai börzén semmiféle üzlet nem volt.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

‡ **Az osztrák államvasuti teherdijszabás felemelése.** Tegnapi táviratainkk között közöltük, hogy az osztrák államvasuti tanács hosszas tanácskozás után a kormány javaslatával szemben az albizottság javaslatát fogadta el az osztrák államvasutak tarifa-felemelésére vonatkozólag. A vitát dr. *Scharczyk* mint a kormány képviselője nyitotta meg. Hangsulyozta, hogy az államvasutak vezérigazgatósága ezentul is szem előtt fogja tartani a kereskedelem igényeit és minden egyes esetben megadja azokat a mérsékléseket, a melyeket szükségeseknek talál. *Popper* képviselő, a bizottság előadója, tagadja, hogy a bizottság a tarifaemelési szándékkal szemben ellenséges állást foglalt volna, de nagyon sok aggodalmat kellett tekintetbe vennie, melyek a felemelés mértékére vonatkoznak. A mi a kormányképviselőnek azt az állitását illeti, hogy az 1883-iki tarifákhoz való visszatérés, tulajdonképen kiegyeztetése az államvasutak és magánvasutak tarifái között fennálló ellentéteknek, hát arra utal, hogy az 1891-dik évi tarifák hatása alatt egy csomó uj iparág keletkezett, melyeknek fennállását a tervezett tarifareform veszélyezteti. Hosszabb vita keletkezett ezután. Többek között *Mauthner* arra utalt, hogy az albizottság a kormány javaslataival szemben a legnagyobb önmegtagadással járt el és ha igaz is, hogy az albizottsági javaslatok szerint a bevételi többlet mindössze 1.3 millió forint, hát ez is igen tekintélyes összeg, melyet egészséges forgalmi politikával még fokozni lehet. Erre elfogadták az albizottság javaslatát, mely a kormány javaslataival szemben tudvalevőleg jelentékeny mérsékléseket jelent. Az államvasuti tanács még ezenkivül elhatározta, hogy a kormánynál megsürgeti a Bécs és Trieszt közötti második összekötő vonalat. Végül még a waggonhiány megszüntetésére és évi bérletjegyek kiadására vonatkozó javaslatokat fogadtak el.

‡ **Központi bányászati kisérleti állomás.** Budapesten egy központi bányászati kisérleti állomást készülnek felállitani, melynek az volna a feladata, hogy megbizható szakfelvilágositásokat adjon földtani, bányászati, kohászati és vegyészeti kérdésekben és szakvéleményeket és tanácsokat osztogasson, bányatermékeknek feldolgozását, kohózását, értékesitését illetőleg. Ez állomás egy központi metallurgiai és villamossági teleppel lesz összekötve, a mely csekély érczartalmu kőzetekből való érczkiolvasztással fog foglalkozni. A pénzügyminiszter állitólag megigérte volna, hogy ezt az intézményt támogatni fogja, ami azonban magában véve nem elégséges, sőt káros is, mert ilyen intézmény csak akkor bir létjogosultsággal, ha megbizhatósága minden kétségen felül áll, vagyis ha az: közintézmény, tehát az állam, vagy minden magánérdektől ment tudományos intézet vezetése alatt áll. Bányászati iparunk föllenditése czéljából csakugyan van szükség ily intézményre és most volna a legjobb alkalom ennek a közszükségnek a kielégitésére, a mikor a m. kir. geologiai intézet és muzeum számára uj épületet emelnek, a melyben a geologiai intézettel kapcsolatban kellene a központi bányászati kisérleti állomást felállitani.

‡ **A szövetkezeti törvényjavaslatról.** Dr. *Krejcsi* Rezső az igazságügyminiszter megbizásából dr. *Nagy* Ferencz egyetemi tanár által elkészitett törvényjavaslatról tartott ma előadást, melyben utal a szövetkezeti ügynek jelentőségére hazánk közgazdasági fejlődésében és azokra az okokra, a melyek a szövetkezeteknek szabatosabb törvényes rendezését kivánatossá teszik. Két évtizeddel ezelőtt, a mikor aránylag kevés szövetkezet müködött és a gyakorlat a nélkülözhetlen tapasztalatokat nem érlelte meg, a törvényhozó jóformán megelőzte a társulás eszméjének fejlődését és inkább arra törekedett, hogy széles keretben megállapitsa azokat a vezérelveket, a melyek alapján szövetkezetek keletkezhettek és fejlődhettek. De ma a szövetkezés eszméje már mélyebb gyökeret vert, bőséges tapasztalatokkal is rendelkezünk e téren s ennél fogva ma már a gyakorlatban nyilvánuló igényeket kell kielégiteni és a felismert visszásságoknak elejét venni. Előadó a szóban levő törvénytervezetre nézve általában megjegyzi, hogy az a visszaéléseknek és a járatlanok kizsebelésének megakadályozása végett a szövetkezetek alakitása és müködése körül oly tág diszkréczionális és diszpozitiv jogkört biztosit, a melyet a külföldi idevágó törvények nem ismernek és a mely a szövetkezetek szabad mozgási és önkormányzati létkövetelményeivel alig egyeztethető össze. Az az ellenvetés, hogy az önnevelés, az önsegély és az önkormányzati képességek nálunk kevésbé lévén kifejlődve, a törvény nagyobb szigorával kell ezeket pótolni, nem fogadható el döntőnek, mert a szövetkezeteknek czélja az önsegély eszköze az önkormányzat és módja az, hogy magánemberek társulnak magánvagyonukkal magánérdekeik előmozditására. Áttérve a részletekre előadja, hogy oly rendelkezések, a minő például az alapitó részéről kimutatni kivánt fekvő vagyon vagy «rendes» jövedelem, a társadalmi állás kutatása stb alkalmávat arra, hogy a szövetkezeteket az azok előnyeire nem szoruló vagyonosabb osztály privilégiummá tegyék. A kölcsönös biztositó társulatok jogviszonyai talán helyesebben a biztositó törvényben volnának rendezhetők. Szerencsés intézkedés, hogy a tervezet az egyéni keresetet mellőzi és hogy a társasági hitelezők követelései az egyes tagoktól csak a szövetkezeti vagyonra nyitott csőd esetén és csak a csődeljárással kapcsolatban hajthatók be. Előadó helyesli azt a több oldalról tulszigorunak jelzett intézkedést, a mely szerint csődnyitás esetére nemcsak a szövetkezet akkori tagjai, hanem a megelőző hat havi időtartamon belül kivált tagok is felelősek. Felelősségnek ez a kiterjesztése sulyositja ugyan a szövetkezeti kötelezettségeket, de fokozza a hitelezők biztonságát és a szövetkezet hitelképességét és ez által hasznára van az ügynek. Egyik kiváló előnye a tervezetnek, hogy szerző a szövetkezeteket visszaterelni akarja sajátlagos müködési körükbe; a szövetkezetek jó része ma formális bankintézet, a nyujtott hitel drága, a lejárat rövid, minden meghonositja a váltónyargalást, a mely a kisebb existencziákat sokszor tönkreteszi. Megelégedéssel kell üdvözölni azt a rendelkezést, a mely szerint előleg- és hitelegyletek nem tagokkal csak annyiban köthetnek bank- és pénzváltói ügyleteket, a mennyiben takarékbetétekről és a szövetkezet részéről hitelnyerésről van szó. Tartalékképzésnek kötelezővé tétele igen jó hatásu ugy a szövetkezetekre, mint a tagokra nézve. A tartalékalap magasságának megállapitása leghelyesebben az alapszabályokra volna hagyható, ez biztositékot adna, hogy a tartalékalap gyüjtése nem vezet a szövetkezeti üzletből kivont tőkék aránytalan felhalmozására. Ugyancsak helyes a felügyelőbizottságnak kötelezővé tétele, csak az volna megfontolandó, vajon a kisebb mezőgazdasági szövetkezetek nem nélkülözhetik-e a felügyelőbizottságot. Általában czélszerü és szükséges volna a mezőgazdasági szövetkezetek speciális viszonyaira való tekintettel nehány esetben az általános határozmányok alól kivételeket statuálni. Előadó az igazgatósági tagok hitelélvezése, a birósági revizió, a társaság feloszlása és a kivetési eljárás tekintetében tett néhány észrevétel után arra konkludál, hogy a szövetkezeti törvényjavaslat teljesen sikerült alkotás, a mely a szerző által bizonyára már felismert és különösen a szakkörökben megindulandó diskusszió alapján fölismerendő egyik-másik hiánynak pótlása után teljes mértékben alkalmas volna arra, hogy a magyar szövetkezeti ügy fejlődésének ujabb impulzust adjon és az e téren tapasztalt bajokat orvosolja.

GAZDASÁGI KÖZLEMÉNYEK.

* **Magyarország dohánytermése 1895-ben.** Országszerte folyik a munka a letakaritott dohánylevelek simitása és száritasa körül, a csomózáshoz is hozzáláttak több vidéken a termelők és igy ma-holnap megindulhat a felügyelőségekhez a behordás. Az idén aligha lesz oly sok panasz, mint a mult évben, először is a termés jelentékenyen kedvezőbb volt, másodszor azonban — és ez a döntő — a minőség jóval kiválóbb az 1894-iki termésnél. Az országban ezuttal is redukálták a dohány területét, mert az 1894-iki területhez képest mintegy 2000—3000 kat. holdnyi visszaesést jeleznek a különböző vidékekről; 1894-ben a dohány területe kitett 64.465 kat. holdat és igy a folyó évben alig volt kiterjedésre nézve nagyobb a terület mint 61—62 ezer kat. hold. Tavaly a rossz időjárás következtében kat. holdankint az átlagos terméshozam csak 5·33 mmázsa volt és igy 343.832 mmázsa dohány termett, a melynek átlagos értéke 17 frt 90 krra rugott mmázsánkint. A folyó évre nézve az átlagos terméshozamot legalább is 8—9 métermázsára becsülhetjük, vagyis az eredmény 500—540 ezer métermázsa között fog ingadozni. Föltéve, hogy egy-egy métermázsa dohánynak az átlagos beváltási ára 18—20 frt között lesz, előreláthatólag a termelők a mult évi eredménynyel 3—5 millió forinttal többet fognak kapni a kincstártól. A mult évben beváltott dohány értéke 6,154.613 frt értéknek felelt meg, melyből egy jelentékeny rész — mint az idén is — az osztrák dohányjövedéki kincstárba került. Az idén legjobb dohány termett: Heves, Szabolcs, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Bihar, Pest, Békés, Borsod, Hajdu, Somogy, Torontál, Temes Zemplén, Gömör, Arad, Csanád és Bács-Bodrog vármegyében.

* **A pestmegyei gazdasági egyesület** f. hó 25-én (hétfőn) délután 4 órakor tartja rendes őszi közgyülését.

* **Az országos magyar gazdasági egyesület** állattenyésztési szakosztálya gróf *Zichy* Nándor elnöklete alatt holnap, e hó 8-án fogja tárgyalni a kőbányai sertéspiacz ügyét, kapcsolatban a felállitandó vesztegőintézet ügyével és a piacz deczentralizálásával. A tárgyalás iránt igen nagymérvü az érdeklődés és kilátás van arra, hogy ezen fontos kérdés körül élénk vita fog kifejlődni.

KERESKEDELEM ÉS TŐZSDE.

** **Az Ottomán-bank helyzete.** Mint Konstantinápolyból táviratilag jelentik, az Ottomán-bank tegnapig 40—50.000 fontról váltott be bankjegyeket. A beváltás aranyban történt és csak igen keveset fizettek ki a bemutatók kivánságára ezüstben egy külön pénztárnál. Miután török aranylirákban hiány van, a Crédit-Lyonnais konstantinápolyi igazgatójának inditványára az Ottomán-bank, a Crédit Lyonnais, a Société de Change et Valeur, valamint a Crédit Géneral tegnap kihirdették, hogy további intézkedésig fizetéseknél és bevételeknél külömbség nélkül török lirákat, font sterlinget és husz frankos aranyakat használnak, a két utóbbit 110½ és 88-as árfolyamon. Bankkörökben az a nézet van elterjedve, hogy a megrohanás az örmény bizottság müve, mely a bank által a török állam hitelét akarta megtámadni és a kormányt, melynek a rend helyreállitására és egyéb czélokra annyira van szüksége, pénzzavarokba akarta hozni. E czélból a bizottság a tulspekuláczió és a tőzsdederoute amugy is megijedt közönség körében azt a hirt terjesztettek, hogy a bank fizetésképtelen, tehát a bankjegyek ellenében aranyat követeljenek. E nézet indokolására arra utalnak, hogy a pénztáraknál nem a rendes beváltók, hanem ismeretlen, szegényesen öltözött egyének jelennek meg, kik nagy összegeket, melyek birtoka érthetetlen, mutatnak be beváltásra és a kik napjában többször is jönnek. Azt mondják, hogy ennek a verziónak valódisága mellett több támpont van. Az Ottomán-bank reméli, hogy az uton lévő aranyszállitmányok elég jókor érkeznek meg és hogy a készfizetést szakadatlanul teljesithetik. Bankkörökben azt is hiszik, hogy a moratórium a tőzsdebizottságnak amaz intézkedésével együtt, hogy a liquidácziót elhalasztja és jobb felszámolási árfolyamokat állapit meg, a veszteségek csökkentéséhez és a válság befejezéséhez hozzájárul. Egy mai konstantinápolyi távirat szerint a török kormány az *Ottomán-bank szabadalmát tizenkét évre meghosszabbitotta.* A minisztertanács tegnap a pénzügyi helyzetről tanácskozott, melyen az Ottomán-bank igazgatója, Sir Edgar Vincent is jelen volt. A minisztertanács elhatározta, hogy nem engedi meg azoknak az értékeknek hivatalos jegyzését, a melyek a mostani nagy pénzügyi válságot okozták. Ezen határozat következtében *Sir Edgard Vincent, az Ottomán-bank vezérigazgatója a londoni igazgató-tanácsnak bejelentette lemondását* és visszavonult lakásába. A bank ügyeit ideiglenesen a második és harmadik igazgató: La Tuente és Wülfing vezetik. Vincent vezérigazgató lemondását titokban tartják, a közönség rendkivül fel van ellene bőszülve s ép azok, kik annak előtte a legnagyobb fellengzéssel beszéltek a vezérigaztóról, most azok közt vannak, a kik a legkiméletlenebbül kelnek ki ellene. Hogy ki lesz az utódja, még nem tudják, mert annak kinevezése a londoni és párisi igazgatótanácsosok megállapodása alapján történik. Hir szerint Auboyeau a párisi fiók jelenlegi igazgatója van kiszemelve vezérgaigazgatónak. Egy ujabbi konstantinápolyi tervezet szerint *egy ma közzétett rendelet az Ottomán-bankot egy hónap tartamára fölmenti a bankjegyek beváltásától.* Ez idő alatt a külföldről érkező aranyból török fontokat vernek. *A közhivatalok kötelezve vannak a bankjegyeket ezentul fizetés gyanánt elfogadni.* Az *Ottomán-bank készfizetésének felfüggesztése* tárgyában továbbá a következőket táviratozzák a „Neue Freie Presse“-nek Konstantinápolyból mai keleltel: Egy császári dekrétum meghatalmazza az Ottomán-bankot, hogy legfeljebb egy havi tartamra bankjegyeinek aranyra való beváltását felfüggeszthesse. *A bank mindazáltal folytatja bankjegyeinek készpénzben való beváltását és továbbra is nyitva tartja pénztárait a korlátlan készfizetésre,* ha csak valamely előre nem látott esemény nem következik be. E pillanatban Londonból, Párisból, Bécsből és Alexandriából 1,100.000 értékü aranyküldemény van uton Konstantinápoly felé. A kormány, a bank iránti különös bizalmának nyilvános tanujelét adva, saját kezdeményezéséből a bank szabadalmát 12 évre meghosszabbitotta, ugy hogy a koncesszió mostantól számitva még 30 esztendeig tart.

** **Orosz pénzügyi müvelet Berlinben.** Tegnap ugy a berlini, mint a párisi tőzsdén nagyon jó hatást keltett az a hir, hogy az orosz kormány a berlini Disconto-társasággal és a Mendelsohn-czéggel egy 160 millió márkás konverzió-üzletet kötött. Ezt a hirt főleg azért fogadták olyan kedvezően, mert ugy látszik megszüntette azt a feszült viszonyt, mely az orosz-khinai kölcsön megkötése óta a berlini piacz és az orosz kormány között fennállott. Az üzlet 160 millió márka 5%-os orosz vasuti elsőbbségeknek 3½%-ra való konvertálására vonatkozik, a melyek annak idején Berlinben bocsátattak ki. A tárgyalásokat e konverzió tekintetében még a nyáron inditották meg, a mikor az orosz pénzügyminiszter Berlinben járt. Általában felteszik, hogy a kibocsátásra kerülő összeg jóval nagyobb lesz, mint a konvertálandó elsőbbségek összege és hogy a most megkötött 160 millió márkás kölcsön csak kiindulási pontja egy nagy orosz pénzügyi müveletnek, melynek nagyságát azonban még nem ismerik.

** **A párisi aranybányapiaczon** — mint nekünk táviratozzák — megbizások hiányában kevés forgalom volt, de meg azért is, mert sok czég vonakodik a megbizásokat másképen, mint készpénz ellen végrehajtani. Ezért az eladási megbizások nem találtak azonnal contre-partiera és az elgyengülés tovább halad, a nélkül azonban, hogy különösebb lanyhaságról lehetne szó. 4 órakor záródtak: Buffelsdoorn 137, Chartered 149, Debeer 688, Eastrand 129.50, Fraserriver 56¼, Ferreira 442, Goldfield 422, Huanchaca 94, Little Fontain 108, Mozambique 40⅝, Randfontain 75, Robinson 253, Simmer and Jack 648, Transvaal 57½.

** **A kereskedelem jelentőségéről** tartott tegnap este felolvasást dr. *Matlekovits* Sándor valóságos belső titkos tanácsos a malomhivatalnokok egyesületében igen nagyszámu közönség előtt Matlekovits bevezetésében érdekes történeti visszapillantást nyujt a kereskedelem kezdetére; ókori irók véleményeit czitálja. Plató szerint a kereskedés rontja az erkölcsöket. Ciceró a kereskedő nyereségét csalásból és ravaszságból eredőnek mondja. Lassankint azonban megszokottá, sőt nélkülözhetlenné vált a kereskedelem, mert a századok jeles nemzetgazdái keltek védelmére. Napjainkban kiváló állást foglal el a kereskedelem az államok gazdasági ágaiban s a kereskedelmi politika a legujabb idők gazdasági politikájának legfőbb ágazata. Igen behatóan foglalkozik a tőzsdével és ellenségeivel, majd a határidő és külömbözeti üzletet fejtegeti s nagy tért szentel az agráriusok érveinek erős czáfolatának. A világgazdaság természetének teljes félreismerete az, hogy valaki korünk közgazdasági ideáljaként a termelőnek a fogyasztókkal való közvetlen forgalmát állitsa föl. Mert nemcsak a kereskedőnek elve az, hogy olcsón vásárolni és drágán eladni, hanem ez az egész gazdasági elvnek kifejezése, mert mindenki lehetőleg kevés munkával, lehetőleg több eredményt akar elérni. Ezt akarja a *gazda* is, mert azon van, hogy lehetőleg kevés áldozattal, kis termelési költséggel minél többet termeljen s azt minél drágábban adja el. Érdekes fejtegetés utján azt mondja, hogy minél nagyobb a kereskedők, a közvetitők száma, annál kisebb az a károsodás, a melyet a kereskedő tevékenysége miatt a termelőt érheti és viszont. A kereskedés a mai közgazdasági állapotok éltető levegője. Lényegénél és jellegénél fogva állami támogatást, előnyt, segitséget nem kér, a mit azonban mulhatlanul megkövetel a kereskedés szabadsága.

** **A jegybankkérdés Magyarországon.** A pénzintézeti tisztviselők országos egyesületében Kormos Alfréd hosszabb felolvasást tartott a bankszabadalom megujitásáról és ezzel kapcsolatban az osztrák-magyar bankról, valamint a bankkérdésnek mikénti rendezéséről magyar szempontból. Felolvasó szerint Magyarország befolyásának helyreállitása a paritás elvein csak ugy képzelhető reálisnak, ha a jegybank külön magyar főtanácscsal bir Budapesten és külön főtanácscsal Bécsben, valamint két bankkormányzóval és két külön központi üzletvezetőséggel. A jegybank kamatláb-politikájára nézve szerinte nemcsak mérvadó befolyást kell biztositani a kormánynak, de határozottan joggal kell birnia, hogy megszabhassa a határt, a melyen tul a kamatlábemelést megengedhetlennek tartja.

** **Fizetésképtelenségek.** A bécsi „Creditoren-Verein“ a következő fizetésképtelenségeket teszi közzé: Fleischner Hugó nap- és esernyőkészitő Brüx, Lamm Josefine kereskedőnő Witkovitz, Adler és Feuer uriszabó *Nagyvárad,* Mohr József kereskedő Lemberg.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE.

— November 7 —

Gabonatőzsde.

A mai készáruüzlet hangulata folytatólagosan szilárd volt és igy a czikkek árai ujólag nagyobb emelkedéseket értek el. *Buzában* a hozatalok igen gyengék, mert a vizi közlekedés nehézkessége mellett vasuton sem érkezhetik elég áru a nagy waggonhiány folytán. A helybeli készletek is gyengék és igy a kinálat nem nagy mennyiségre szoritkozott, mig a nem eléggé fedezett fogyasztók nagy vásárlási animót árultak el és szivesen fizették meg a tulajdonosoknak mintegy 5 krral magasabb árigényeit is. Az árak 6.65—7.10 frt között váltakoztak. Az idegen áru beözönlése még mindig tart piaczunkon, a mi még mindig aggasztó jelenség. *Rozsban* még kellemesebb volt az irányzat, ugy, hogy ma helybeli paritásban 6.35, —6.37½ forinton, helyben pedig 6.37½—6.42½ forinttal fizették e czikket. *Árpában* az üzlet változatlanul csendes. *Zabban* a prima minőségeket igen keresték. Az árak 6—6.25 frt között ingadoznak. *Tengeriben* tartottak voltak az árak, nagy üzlet azonban nem létesült. Általános a panasz a késedelmes vasuti elszállitás miatt, mert az uj tengeri ott vesztegel az állomásokon néhány napig, mig feladásra kerül és igy nem csoda, ha fülledve érkezik meg az áru.

Hivatalosan a mai gabonatőzsdén a következő eladások jegyeztettek:

Buza. *Tiszavidéki* 150 mm. 81 k. 7.05 frton, 100 mm. 81 k. 7.07½ frton, 250 mm. 81 k. 7.10 frton, 100 mm. 81 k. 7.07½ frton, 100 mm. 80.5 6.95 frton, 400 mm. 80.5 k. 7.07½ frton, 100 mm. 80 k. 7.— frton, 100 mm. 80 k. 7.05 frton, 100 mm. 80 k., 100 mm. 79 k. 6.95 frton, 100 mmázsa 79.7 k. 6.92½ frton, 100 mm. 79⁴ k. 6.92½ frton, 100 mm. 79 k. 6.90 frton, 100 mm. 78.5 k. 6.90 forinton, 200 mm. 77.7 k. 6.90 frton, mind három hónapra.

Pestvidéki 100 mm. 80·5 k. 6.95 frton, 100 mm. 80 k. 7.— frton, 100 mm. 79·5 k. 7.— frton, 100 mm. 78 k. 6.85 frton, 100 mm. 77.6 k. 6.80 frton, 100 mm. 77.5 k. 6.85 forinton, 100 mm. 77.5 k. 6.90 frton, 200 mm. 77 k. 6.65 frton, 400 mm. 76.8 k. 6.82½ frton, 100 mm. 76 k. 6.70 frton, mind három hónapra.

Fehérmegyei 100 mm. 78 k. 6.85 frton, 800 mm. 78 k. 6.90 frton, 1000 mm. 77.2 k. 6.80 frton, 1500 mmázsa 77 k. 6.85 forinton, mind három hónapra.

Bajai 2500 mm. 77.1 k. 6.75 forinton, három hónapra.

Raktáráru 1000 mm. 79.5 k. 7 frton, három hónapra.

Oláhországi 200 mm. 79·5 k. 6.30 frton, három hónapra.

Szerbiai 4500 mm. 76 k. 5.75 forinton, három hónapra.

Rozs 400 mm. 6.40 frton, 200 mm. 6.40 frton, 200 mm. 6.37½ frton, 200 mm. 6.35 forinton, készpénzen.

Zab 100 mm. 6.25 frton, 100 mm. 6.20 frton, 100 mm. 6.05 frton, 100 mm. 6.— frton, 200 mm. 5.92½ frton, készpénzen.

Állomáson elkelt *rozs* Halason 6.— forinton deczemberre.

Hivatalos effektiv-árak:

						frttól frtig
Buza	bánsági	uj	... ...	77—82	klg.	6.60—7.05
—	tiszavidéki	„	... ...	77—82	„	6.65—7.10
—	pestvidéki	„	... ...	77—82	„	6.60—7.05
—	fehérm.	„	... ...	77—82	„	6.60—7.05
—	bácskai	„	... ...	77—82	„	6.70—7.15
Rozs	elsőrendü	„	... ...	70—72	„	6.35—6.40
—	másodr.	„	... ...	... ...		6.30—6.35
Árpa	takarmány	„	... ...	60—62	„	5.10—5.30
—	égetni való	„	... ...	62—64	„	5.60—6.40
—	sörfőzdei	„	... ...	64—66	„	7.——8.25
Zab	—	ó	... ...	39—41	„	—.——.—
—	—	uj	... ...	39—41	„	5.95—6.25
Tengeri	bánsági	ó	... ...	—.—	„	—.——.—
—	másnemü	uj	... ...	—.—	„	4.20—4.35
Repcze	káposzta		... ...	—.—	„	—.——.—
—	bánsági		... ...	—.—	„	—.——.—
Köles		ó	... ...	—.—	„	5.30—5.65

Határidőüzlet. Az amerikai állandó baisse piaczunkra ma is kevés hatással volt, mert a spekuláczió véleményvásárlásai következtében a határidőpiacz a tegnap esti szilárd zárlat szinvonalán nyilt meg, sőt az üzlet folyamán a szilárd készáruüzlet befolyása alatt ujabban lényeges javulás állt be. A forgalom nem mutatott élénkséget, mert a spekuláczió az ellentétes irányzat miatt tartózkodó és nem képes magát a várható árkonstellácziók felől tájékozni. Köttetett:

Délelőtt.

Szokványbuza tavaszra mintegy 20.000 métermázsa 6.97, 6.98, 6.99, 7.— frton.

Szokványrozs tavaszra mintegy 15.000 métermázsa 6.38, 6.39, 6.40, 6.41 frton.

Tengeri május—juniusra mintegy 10.000 mm. 4.57, 4.56, 4.57 frton.

Szokványzab tavaszra mintegy 6000 métermázsa 5.98, 5.98, 6.—, 5.99 frton.

Káposztarepcze augusztus—szeptemberre mintegy 3000 mm. 11.02½, 11.— frton.

Déli tőzsde.

A déli üzletben kellemes volt ugyan az irányzat, lényegesebb javulás azonban nem regisztrálható, mert a spekuláczió részvétlensége feltünően nyilvánult. Csupán roz

maradt továbbra is favoritczikk és ujólag 1—2 krral emelkedett. Köttetett:

Szokványbuza tavaszra mintegy 15.000 mm. 7.—6.99 forinton.

Szokványrozs tavaszra mintegy 8000 mmázsa 6.41, 6.42 forinton.

Tengeri május—juniusra mintegy 12.000 mm. 4.57, 4.58, 4.57 frton.

Szokványzab tavaszra mintegy 5000 mmázsa 6.—, 6.01 forinton.

Déli 1 órakor hivatalosan záródnak:

Szokványbuza 1896. tavaszra	frt	7.——7.01
Szokványrozs tavaszra	frt	6.41—6.43
Tengeri 1896. május—juniusra	frt	4.57—4.58
Szokványzab tavaszra	frt	5.99—6.01
Káposztarepcze augusztus—szeptemberre	frt	10.95—11.—

Délutáni forgalom.

Berlinnek $\frac{1}{2}$ márka emelkedése piaczunkon teljesen kifejezésre jutott és a nálunk uralkodó szilárd irányzatot fokozta. A forgalom normális volt. Köttetett:

Szokványbuza tavaszra mintegy 12.000 mm. 7.01, 7.02 frton.

Szokványrozs tavaszra mintegy 15.000 mm. 6.42, 6.43, 6.44, 6.43 frton.

Tengeri május—juniusra mintegy 9.000 mm. 4.57, 4.58 frton.

Szokványzab tavaszra mintegy 4.000 mm. 6.—, 6.01 frton.

Délután 4 óra 30 perczkor záródnak:

Szokványbuza 1896. tavaszra	frt	7.01—7.03
Szokványrozs tavaszra	frt	6.42—6.43
Tengeri 1896. május—juniusra	frt	4.58—4.59
Szokványzab tavaszra	frt	6.00—6.02
Káposztarepcze 1896. aug.—szeptemberre	frt	10.90—10.95

Terménytőzsde.

A terménytőzsdén zsiradékáruk nyugodt irányt követtek. Szilva változatlan, szilvaiz üzlettelen. Köttetett:

Szilva szerbiai szokványáru novemberre 15.00—18.00 frton.

Szesz nyersáru jegyez 14.50—14.75 frtot.

Értéktőzsde.

Az üzlet a tőzsdén még mindig az izgatottság jelenségeit tünteti ugyan fel, mindazonáltal a tőzsde mai lefolyása, összehasonlitva az előző napokéval, elég megnyugtató benyomást keltett. Fordult elő ugyan ma is több inczidens, mely a hangulatot nyomottá tette, mint egynehány kisebb fizetésképtelenség s konstantinápolyi zavaró hirek; a párisi fizetési nap aránylag sima lefolyása azonban a berlini piacz ujabb orosz üzletével kapcsolatban, végeredményben kedvezőbb hangulatot juttattak érvényre. A forgalom a nemzetközi játékpapirokban igen élénknek mutatkozott; az áringadozások azonban szükebb korlátok közé lettek szoritva. Jelentékenyebb árelőnyt mutathattak fel az osztrák-magyar államvasut részvényei. Magyar bankok és a rimamurányi vasmü kisebb mértékben javultak. A helyi piaczon az irányzat tartott maradt. Valuták és érczváltók nem változtak.

Előtőzsde.

A frankfurti esti tőzsde magas zárlata daczára egy helybeli fizetésképtelenség folytán kényszerlebonyolitások váltak szükségessé, melyek nyomott jegyzések mellett foganatosittattak. Ezek elmultával az egész piacz hangulata erőteljesen megjavult s az árnivó jelentékenyen magasabbra lett helyezve. Köttettek: osztrák hitelrészvény 386.50—388.80-ig, magyar hitelbank 465—466.25-ig, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 301.50—302.50-ig, magyar ipar- és kereskedelmi bank 123—123.25-ig, magyar jelzálog-hitelb. II. kib. 279.50—280.25-ig, osztrák-magyar államvasut 380—384.75-ig, déli vasut 108.75—109.25-ig, rimamurányi vasmü 265.50—268.25-ig, magyar koronajáradék 98.75—98.80-ig, magyar aranyjáradék 120.75—120.80-ig.

11 óra 15 perczkor záródnak. Osztrák hitelrészvény 388.80—388.20, magyar hitelbank 466.25—466.50, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 301.50—301.75, magyar jelzáloghitelbank II. kibocsátás 280—280.25, osztrák-magyar államvasut 384—384.25, déli vasut 108.75—109.—, rimamurányi vasmü 268.——268.25, magyar koronajáradék 98.75—98.80, magyar aranyjáradék 120.75—120.80, városi villamos vasut 320—320.25.

Déli tőzsde.

A déli tőzsdén nyugtalanitó külpolitikai hirek ujabb eladásokra adtak alkalmat és a két hitelrészvény, valamint az osztrák-magyar államvasut mintegy 3 forintot vesztettek. Magyar bankok és a rimamurányi vasmü gyengébbek. Helyi papirok közül a salgótarjáni kőszénbánya és a közuti vaspálya iránt nyilvánult élénkebb keresleti érdeklődés. Köttettek: osztrák hitelrészvény 386.60—389.20-ig, magyar hitelbank 465.——467.25-ig, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 300.25—301.25-ig, magyar ipar- és kereskedelmi bank 121—121.25-ig, magyar jelzálog hitelbank II. kib. 280.——280.50-ig, osztrák-magyar államvasut 382.50—385.75-ig, déli vasut 108.30—108.60-ig, rimamurányi vasmü 266—266.50-ig, magyar koronajáradék 99—99.10-ig, magyar aranyjáradék 120.75—121-ig. Helyi értékekben a következő kötések jöttek létre: budapesti bankegyesület 122.50—123.—, egyesült fővárosi takarékpénztár 1215—1225, budapesti közuti vasut 930—932, ujpesti villamos vasut 136.50—137.—, egyesült tégla- és czementgyár 128—129, Drasche téglagyár 706—710, salgó-tarjáni kőszénbánya 705—713, kerámiai gyár 176—178, Ganz-gyár 2340—2350, budapesti villamossági részvények 177—180-on.

1 óra 30 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 386.80—386.90, magyar hitelbank 464.50—464.75, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 300.——300.25, magyar ipar- és kereskedelmi bank 122.——122.25, osztrák-magyar államvasut 382.50——382.75, déli vasut 108.50—108.75, rimamurányi vasmü 266.——266.25, magyar koronajáradék 98.75—98.80, magyar aranyjáradék 120.75—120.80, városi villamos vasut 317—317.25.

Praemium-üzlet: Osztrák hitelrészvény holnapra 4—5 frt, nyolcz napra 9—10 frt, ultimo novemberre 14—15 forint.

Utótőzsde.

Az utótőzsdén a nyugoti piacz szilárdabb jegyzései erőteljes árjavulást idéztek elő. Az árnivó fokozatosan emelkedik s zárlatkor a két hitelrészvény s az osztrák-magyar államvasut ismét megközeliti napi legmagasabb jegyzéseit. — Köttettek: osztrák hitelrészvény 385.90—387.75-ig, magyar hitelbank 464.75—468.50-ig, magyar leszámiotló- és pénzváltóbank 299.——300.50-ig, magyar ipar- és kereskedelmi bank 121.——121.25-ig, magyar jelzáloghitelbank II. kib. 290.50—290.75-ig, osztrák-magyar államvasut 382.25—384-ig, déli vasut 108.75—109.—-ig, rimamurányi vasmü 266—266.25-ig, magyar koronajáradék 99.——99.05-ig, magyar aranyjáradék 120.75—120.80-ig, városi villamos vasut 317—317.25-ig.

4 óra 30 perczkor záródnak: osztrák hitelrészvény 387.60—387.70-ig, magyar hitelbank 468.——468.25-ig, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 300.50—300.75, magyar ipar- és kereskedelmi bank 121.——121.25, magyar jelzálog hitelbank II. kibocsátás 290.50—290.75-ig, osztrák-magyar államvasut 383.75 384.—, déli vasut 108.75—109.—-ig, rimamurányi vasmü 266—266.25-ig, magyar koronajáradék 99.——99.05-ig, magyar aranyjáradék 120.75—120.80-ig, városi villamos vasut 317—317.25-ig.

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest-Kőbányán.

Kőbánya, nov. 7. *A)* Hizott sertés-árak: I. Magyar elsőrendü: 1. Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felüli sulyban) —.— kr. 2. Öreg közép (páronkint 300—400 kilogramm sulyban) —.— kr. 3. Fiatal nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) —.— kr. 4. Fiatal közép (páronkint 251—320 kilogramm sulyban) —.— kr. 5. Fiatal könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) —.— kr. II. Magyar szedett: 6. Nehéz (páronkint 280 kilogrammon felüli sulyban) —.— kr. 7. Közép (páronkint 220—280 kilogramm sulyban) —.— kr. 8. Könnyü (páronkint 220 kilogrammig terjedő sulyban) —.— kr. III. Romániai: 9. Nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) —.— kr. 10. Közép (páronkint 250—320 kilogramm sulyban) —.— kr. 11. Könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) —.— kr. IV. Romániai eredeti (Stachl): 12. Nehéz (páronkint 240 kilogrammon felüli sulyban) —.— kr. 13. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) —.— kr. V. Szerbiai: 14. Nehéz (páronkint 260 kilogrammon felüli sulyban) 56—57 kr. 15. Közép (páronkint 220—260 kilogramm sulyban) 56—57 kr. 16. Könnyü (páronkint 220 kilogrammig terjedő sulyban) 55—56 kr.

Megjegyzés. A fent jegyzett árak suly szerint és pedig a szokásszerü levonások mellett, egy kilogramm sulyra krajczárokban értendők. Szokásszerüleg a hizott sertések teljes (brutto) sulyából az életre páronkint 45 klgr. vonandó le. A sertések vételárából a vevő javára 4 százalék vonandó le. — A sertések osztályozásánál azok teljes (élő) sulya vétetik irányadónak.

Sertés-létszám: 1895. évi november hó 5. napján volt készlet 2934, 1895. november 6-ikán felhajtatott —, 1895. november 5-én elszállittatott 342, 1895. november 7-ik napjára maradt készletben 2592. — A hizott sertés üzlet irányzata: változatlan.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Előtőzsde.

Bécs, nov. 7. (Az *Egyetértés* távirata.) A párisi piacz barátságosabb jelentései és a német esti tőzsdék jelentékenyen javult árfolyamai következtében jelentékenyen nyugodtabb volt ma a spekuláczió hangulata és a mai előtőzsdén ennek következtében igen kedvező volt az üzlet lefolyása. A spekuláczió ugyan nem mutatott különös vállalkozási kedvet, de a csekély üzlet emelkedő árfolyamokon és a legszilárdabb irányban folyt le. A zárlat teljesen tartott árfolyamok mellett történt. Különösen kedveltek voltak vasuti részvények és a sorompó összes értékei, melyek közül brüxi kőszénbánya és prágai vasipar-részvények leginkább emelkedtek. A magyar aranyjáradék, mely tegnap majd egy egész százalékkal esett, ma ismét jelentékenyen javult. Valuták olcsóbban kináltattak.

11 órakor záródnak: Osztrák hitelrészvény 388.75, magyar hitelbank 466.25, anglo-bank 174.—, unionbank 337.25, bankegyesület 159.—, Länderbank 264.25, földhitelintézet 500.—, osztrák-magyar államvasut 384.25, elbavölgyi vasut 269.—, déli vasut 108.50, Dunagőzhajózási társaság 497.—, dohány-részvények 204.—, brüxi kőszénbánya 338.—, alpesi bányarészvény 96.—, rimamurányi vasmü 268.75, prágai vasmü 717.—, májusi járadék 99.90, magyar koronajáradék 98.65, magyar aranyjáradék 120.80, török sorsjegy 63.50, huszfrankos arany 9.58, német birodalmi márka 58.87 készpénzen.

Déli tőzsde.

A déli tőzsde a spekuláczió tartózkodó magatartásával nyilt meg, mert a berlini tőzsde ingadozó. Jegyeztek: Osztrák hitelrészvény 388.—, magyar hitelbank 466.—, Länderbank 263.75, union-bank 337.50, angol bank 173.75, bankegyesület 159.25, földhitelintézet 499.—, osztrák-magyar államvasut 384.—, déli vasut 108.75, elbavölgyi vasut 268.50, északkeleti vasut 260.50, alpesi bányarészvények 96.10, rima-murányi bánya-részvények 268.50, prágai vasmüvek 719.—, brüxi kőszénbánya 338.—, májusi járadék 99.90, magyar koronajáradék 98.65, török sorsjegy 63.50, német birodalmi márka 59.05.

Később az a hir jött, hogy a Wolff-féle távirati iroda Berlinben egy londoni táviratot közölt az államtitkár egy beszédéből, mely az ottani tőzsdét lehangolta; azonkivül egy nagyobb spekulánsot végrehajtottak. Itt ez a londoni sürgöny még ismeretlen, de az árfolyamok lanyhább berlini jegyzésekre elgyengültek. Váltók és valuták megszilárdultak.

2 óra 30 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 386.50, magyar hitelbank 464.50, angol bank 173.75, union-bank 336.25, Länderbank 262.50, bankegyesület 158.50, osztrák államvasut 382.—, déli vasut 108.—, elbavölgyi vasut 267.75, gőzhajózási részvények 498.—, alpesi bányarészvények 95.75, májusi járadék 100.05, osztrák koronajáradék 100.85, magyar aranyjáradék 120.80, magyar koronajáradék 98.60, német birodalmi márka 59.12. Igen csendes; London és Páris tartott.

Bécs, nov. 7. *(Magyar értékek zárlata.)* 4%-os aranyjáradék 120.90, tiszai és szegedi kölcsönsorsjegy 142.50, magyar vasuti kölcsön ezüstben 100.60, magyar kel. vasut áll. kötvény 120.80, magyar leszámitoló- és váltób.-részvény 290.—, magyar kereskedelmi bank 1340, magyar koronajáradék 98.60, 4%-os magy. földtehermentesitési kötv. 97.—, magyar hitelbank-részvények 463.75, magyar nyeremény-k.-sorsjegy 159.50, kassa-oderbergi vasut-részvény 195.—, rima-murányi vasmü 267.50.

Bécs, nov. 7. *(Osztrák értékek zárlata.)* 4·2%-os papir-járadék 100.05, 4%-os osztrák aranyjáradék 121.05, 1860. sorsjegy 151.50, osztrák hitelsorsjegy 202.50, angol-osztrák bank 173.50, bécsi Bankverein 158.50, osztrák-magyar bank 1042.—, déli vasut részvény 108.—, dunagőzhajózási társulat 496.—, dohányrészvény 201.—, cs. és kir. vert arany 5.71, német bankváltók 58.90, 4·2%-os ezüstjáradék 100.30, osztrák koronajáradék 100.80, 1864. sorsjegy 198.30, osztrák hitelintézeti részvény 386.25, union-bankrészvény 336.50, osztrák Länderbank 262.—, osztrák-magyar államvasut 381.50, elbavölgyi vasut 267.75, alpesi részvények 93.30, 20 frankos arany 9.58, londoni váltóár 120.70. — Nyugodt.

Délutáni magánforgalom.

Bécs, nov. 7. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata). A déli tőzsde zárlata után a délutáni magánforgalomban maradt: osztrák hitelrészvény 387.25, magyar hitelbank 464.—, angol-osztrák bank 173.50, bankegyesület 158.—, unionbank 337.25, Länderbank 262.25, osztrák-magyar államvasut 382.50, déli vasut 108.12, elbavölgyi vasut 267.50, északnyugati vasut 260.25, török dohányrészvény 201.50, rimamurányi vasmü 267.75, alpesi bányarészvények 96.50, májusi járadék 100.05, magyar koronajáradék 98.65, török sorsjegy 63.25, német birodalmi márka 58.96 készpénzen, 59.08 ultimóra.

BECSI GABONATŐZSDE.

Bécs, nov. 7. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A szilárd irány ma további előmeneteleket tett, de az üzlet jelentékenyen csekélyebb, mint az utóbbi napokban, mert a kinálat nagyon tartózkodó. Köttetett: buza tavaszra 7.32—7.34 forinton, rozs tavaszra 6.73—6.75 frton, tengeri május—juniusra 4.92 frton, repcze január—februárra 10.15 frton.

Délután élénkebb üzlet mellett az emelkedés további előmeneteleket tett és különösen rozs tavaszra és buza tavaszra nagyobb emelkedéseket értek el. Köttetett: buza tavaszra 7.36 és 7.37 frton, rozs tavaszra 6.77, 6.79, 6.78 frton, tengeri május—juniusra 4.93 frton, zab tavaszra jegyez 6.37—6.39 frton, repcze január—februárra 10.10—10.20 forinton, augusztus—szeptemberre 11.25—11.35 frton.

Készáruban tartósan igen szilárd volt a magatartás. Eladatott 500 mm. buza 78 k. 6.70 frton Bicskén átvéve három hónapra.

Szesz ma is üzlettelen volt és jegyez kész kontingentált szesz 14.80—15 frtot.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDÉK.

Berlin, nov. 7. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A mai tőzsde meglehetősen szilárd magatartásban nyilt meg, de csakhamar ismét ellanyhult az angol alállamtitkár beszédének befolyása alatt és mert a magánkamatláb a bankrátáig emelkedett. Zárlat felé a valamivel jobb londoni és párisi árfolyamokra kissé javult az irány, különösen vasértékekben a kölni kerületi vasuttanács ama határozatára, hogy a vasérczek fuvardiját Lotharingiából és Luxemburgból beszállitsák. Általában a pénz magatartása még mindig bizonytalan, habár az orosz üzlet hire kissé csökkentette a pesszimizmust. Kérdés azonban, hogy a magánkamatláb mai mozgalmára a birodalmi bank nem emeli-e fel a kamatlábat, a mit sokan elkerülhetetlennek tartanak. — Jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 241.90, Disconto-Commandit 219.50, darmstadti bank 157.70, Deutsche Bank 208.10, drezdai bank 171.25, Handelsgesellschaft 157.—, nemzeti bank 144.30, osztrák-magyar államvasut 161.60, osztrák déli vasut 45.90, elbavölgyi vasut 143.50, bustiehradi vasut 272.25, varsó-bécsi vasut 268.—. Svájczi vasutak csöndesek. Gotthard-vasut 173.50, svájczi északkeleti vasut 133.10, union-vasut 94.30, svájcz központi vasut 134.50. Olasz vasutak: meridional vasut 124.75, középtengeri vasut 92.90. Német vasutak meglehetősen szilárdak. Magyar aranyjáradék 102.—, magyar koronajáradék 98.75, orosz consolok 101.10, orosz $3\frac{1}{2}$%-os aranyjáradék 95.—, orosz 4%-os államjáradék 66.70, orosz bankjegy 220.—, olasz járadék 87.40, török sorsjegy 123.25, német birodalmi kölcsön 98.90. Bányaértékek megszilárdultak. Laura-kohó 153.50, dortmundi 61.50, bochumi 161.50, gelsenkircheni 180.80, harpeni 176.60, Hibernia 176.75, Trust 156.70, északnémet Lloyd-részvények 110.80, hamburg-amerikai csomaghajózási részvények 111.62. Magánkamatláb 3%.

Berlin, nov. 7. (Utótőzsde.) Magyar aranyjáradék 101.90, magyar koronajáradék 98.60, osztrák hitelrészvény 241.90, osztrák-magyar államvasut 161.50, osztrák déli vasut 45.90. Szilárd.

Frankfurt, nov. 7. (Esti tőzsde.) Osztrák hitelrészvény 326.37, osztrák-magyar államvasut 322.—, osztrák déli vasut $93\frac{1}{2}$, bécsi bankegyesület 134.—. Nyugodt.

Hamburg, nov. 7. (Zárlat.) Magyar aranyjáradék 102.10, osztrák aranyjáradék 103.30, osztrák ezüstjáradék 85.30, osztrák hitelrészvény 326.—, osztrák 1860-as állami sorsjegy 132.—, osztrák-magyar államvasut 805.50, osztrák déli vasut 126.—, olasz járadék 87.30. Javult.

Hamburg, nov. 7. (Esti tőzsde.) Osztrák hitelrészvény 326.25. Csendes.

Páris, nov. 7. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A tőzsde kezdettől fogva egész az utótőzsdéig lanyha volt. Ugy látszik, hogy még meglehetősen nagy engagementok várnak lebonyolitásra és hogy erre nézve nyugodtabb időpontot akarnak bevárni. Az üzlet a coulisse és parkett magától értetődő tartózkodásánál fogva csak lomhán bonyolódott le. Ottomán bankrészvények a tegnapi kurzusokhoz képest csak kevés változást tüntetnek fel. Erős hanyatlást szenvedtek a Credit Foncier részvényei, melyek 35 frankkal alább jegyeztettek. Ez a hanyatlás Christofle kormányzó lemondásával függ össze, mely azért vált szükségessé, mert Christofle azon parlamentáriusok közt van, a kik ellen a déli vasut ügyében meg akarják inditani a vizsgálatot. A Gerson-czég arrangementja nem igen gyorsan halad előre. A czég megrontására erőfeszitéseket tesznek, de eddig eredmény nélkül. A tőzsdére különben eme fizetési fennakadásnak nem volt befolyása. Az egész lanyhaság inkább arra vezethető vissza, hogy a legutóbbi válság utóhatása még nem enyészett el. — Jegyeznek: 3%-os franczia járadék 100.13, törleszthető járadék 100.10, $3\frac{1}{2}$%-os járadék 105.65, Banque de France 3573, Crédit Foncier 730.—, Szuez részvények 3150.—, egyiptomi kölcsön 504.37, spanyol külső járadék 66.—, magyar aranyjáradék 102.25, olasz járadék 87.55, orosz 99.60, uj 3%-os orosz kölcsön 89.40, portugal 3%-os kölcsön 26.—, ottomán bank 608.75, osztrák Länderbank 569.50, osztrák-magyar államvasut 820.—, osztrák déli vasut 240.—, Rio-Tinto rézbánya 430.—, török konzol C 23.22, D 22.20, török sorsjegy 116.25.

3 óra 40 perczkor záródnak: 3%-os franczia járadék 100.17, $3\frac{1}{2}$%-os járadék 105.65, törleszthető járadék 100.10, magyar aranyjáradék 102.12, osztrák aranyjáradék 101.80, osztrák-magyar államvasut 815.—, osztrák földhitelrészvény 1360.—, osztrák Länderbank 567.50, alpespesi bányatársaság 210.—, török dohány-részvény 430.—, Banque de Paris 820.—, ottomán bank 608.75, olasz járadék 87.55. — Bágyadt.

London, nov. 7. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A tőzsdén siri csend uralkodik, az üzlet teljesen nyugszik és az irány oly érzékeny és lanyha, hogy a legkisebb eladás is jelentékenyen nyomja az árakat, azonban sem eladások, sem vásárlások nem történnek. Amerikai értékek nagyon lanyhák a választási eredmények miatt, aranybánya-értékek hanyatlók, mert még felszámolatlan tételek vannak függőben. A járadékok élénktelenek a konstantinápolyi helyzet miatt. A legtöbb árfolyam csak névleges. Még a legkedvezőbb párisi hirek, valamint az a hir se emelte az üzletet, hogy a Banque Ottomane jegykibocsátási szabadalmát 12 évre meghosszabbitották. Jegyeztek: Consol $106\frac{1}{2}$, Banque Ottomane $14\frac{1}{8}$, török járadék $21\frac{3}{4}$, spanyol járadék $86\frac{3}{8}$, Charterea 6, Debeer $27\frac{1}{8}$, Randmine $32\frac{1}{2}$, Randfontain $3\frac{1}{16}$, Barnato-bank $2\frac{5}{16}$.

London, nov. 7. (Zárlat.) Magyar aranyjáradék 101.50, osztrák aranyjáradék $101\frac{9}{16}$, 3%-os Vaskapu-kölcsön $87\frac{1}{4}$, osztrák déli vasut $9\frac{3}{4}$, váltó Bécsre 12.22, ezüst $30\frac{15}{16}$, $2\frac{3}{4}$%-os angol consol $106\frac{7}{16}$, uj spanyol járadék $65\frac{5}{8}$, olasz járadék $86\frac{7}{8}$, 4%-os rupia $61\frac{5}{8}$, Canada-Pacific-vasut $58\frac{3}{4}$. Magánkamatláb 1%. Bágyadt.

London, nov. 7. (Megnyitás.) $2\frac{3}{4}$%-os angol consol $106\frac{5}{8}$.

Külföldi értéktőzsdék zárlata.

Az árfolyamok az illető helyi szokványok szerint készpénzben, medió vagy ultimóra értendők, e szerint a mellékelt paritás is készpénzre vagy medióra, illetőleg ultimóra értendő. A készpénz-árfolyamok K-val, a medióra M-mel, az ultimóra U-val vannak megjelölve. Magától értetődik, hogy a fenti átszámitásokhoz még a transakczió-költségek, továbbá a medió- és ultimo-árfolyamokhoz, azonkivül még a mindenkori budapesti prolongáczió-tételek is számitásba veendők. A *-gal jelölt értékek a budapesti tőzsdén nem jegyeztetnek. Átszámitási árfolyam: 100 márka vista = 58 frt 90 kr. 100 frank vista = 49 frt 85 kr.

November 7.		Árfolyam	Budapesti egyenleg	Különbözet az utolsó zárlathoz képest osztr. értékben	
PÁRIS.					
*Franczia 3%-os járadék		100.17	—.—		—.—
" ½%-os "		105.65	—.—		—.—
Osztrák-magyar államvasut	M	815.—	381.23	+	1.80
Osztrák déli vasut	M	—.—	—.—		—.—
*Osztrák földhitel-részvénytársaság	M	1360.—	—.—		—.—
*Franczia törleszthető járadék	U	100.10	—.—		—.—
Magyar 4%-os aranyjáradék	U	102.12	120.49	+	0.44
*Ottoman-bank	U	608.75	—.—		—.—
*Osztrák Länderbank	K	567.50	—.—		—.—
Török dohányrészvény	M	430.—	—.—		—.—
*Banque de Paris	K	820.—	—.—		—.—
*Alpesi bányarészvény	U	210.—	—.—		—.—
Osztrák aranyjáradék		101.80	121.29	+	0.12
BERLIN.					
Osztrák 4·2%-os papirjáradék	K	—.—	—.—		—.—
" 4·2%-os ezüstjáradék	K	—.—	—.—		—.—
" 4%-os aranyjáradék	K	102.80	121.18	—	0.22
Magyar 4%-os aranyjáradék	K	102.20	120.41	+	0.13
" 4%-os koronajáradék	U	99.—	99.13		—.—
*Elbavölgyi vasut	U	—.—	—.—		—.—
Osztrák hitelrészvény	U	241.60	385.61	+	0.96
Osztrák-magyar államvasut	U	161.50	379.97	+	1.88
Osztrák déli vasut	U	45.60	108.33	—	0.71
*Károly-Lajos vasut	U	110.10	—.—		—.—
Kassa-oderbergi vasut	K	—.—	—.—		—.—
*Orosz bankjegy		220.20	—.—		—.—
Váltó bécsi piaczra		169.55	58.90	+	0.01
FRANKFURT.					
Osztrák 4·2%-os papirjáradék	K	84.90	100.01		—.—
" 4·2%-os ezüstjáradék	K	85.—	100.42		—.—
" 4%-os aranyjáradék	K	103.—	121.40	+	0.06
Magyar 4%-os aranyjáradék	U	101.95	120.40	—	0.06
" 4%-os koronajáradék	U	98.95	99.08	+	0.05
Osztrák hitelrészvény	U	326.—	385.33		—.—
Osztrák-magyar bank	K	882.—	1040.85		—.—
Osztrák-magyar államvasut	U	323.50	382.73	+	3.67
*Károly-Lajos vasut	U	—.—	—.—		—.—
Osztrák déli vasut	U	93.87	108.31	+	0.59
Váltó bécsi piaczra		169.50	58.93	—	0.37
Unionbank		—.—	—.—		—.—
*Villamossági részvény	U	137.—	—.—		—.—
*Alpesi bányatársaság	K	81.—	—.—		—.—

KÜLFÖLDI ARUTŐZSDÉK.

Prága, nov. 7. *Nyersczukor* készáru Aussigban 13.40, deczemberre 13.50, finomitott Prágában $31\frac{1}{2}$ forint.

Trieszt, nov. 7. A *czukorpiacz* irányzata csökkenő. Centrifugal-pilé készáru 15—$15\frac{3}{8}$, november—márcziusra $15\frac{1}{4}$—$15\frac{1}{8}$ forint. *Kávé* Rio 89—103 frt, Santos 90—105 frt. Változatlan. *Bors* (singaporei) 30.50—31 forint.

Berlin, nov. 7. Buza, rozs, zab szilárd, olaj lanyha, szesz szilárd.

Hamburg, nov. 7. *Kávé* novemberre $74\frac{3}{4}$, márcziusra $72\frac{1}{2}$, májusra $71\frac{1}{2}$ fillér fontonkint.

Hamburg, nov. 7. *Petroleum* üzlettelen, helyben 6.55 márka.

Antwerpen, november 7. *Petroleum* szilárd, 16.50 frank.

Páris, nov. 7. *Nyersczukor* (88 fok) készáru 28.50—29.— frank, nyugodt, fehér czukor novemberre 31.25 frank, deczemberre 31.50 frank, tartott, márcziustól négy hónapra $32.62\frac{1}{2}$ frank, a négy első hónapra 32.25 frank, finomitott készáru 100.50—101 frank.

Páris, november 7. Buza, liszt bágyadt, olaj nyugodt, szesz szilárd, idő enyhe.

London, nov. 7. A *gabonapiacz* nyugodt, az árak változatlanok. Repczeolaj $22\frac{3}{8}$, tengeri $19\frac{7}{8}$. Felhozatal 50.440 quarter buza, 10.510 quarter zab, 23.000 quarter árpa.

Bréma, nov. 7. *Petroleum* szilárd, helyben 6.65 márka.

Havre, nov. 7. *Kávé* folyó hónapra $91\frac{3}{4}$, négy hónapra 89 frank.

Newyork, nov. 6. (Kabelsürgöny.) Gyapot Newyorkban $8\frac{5}{16}$, februárra 8.66, márcziusra 8.71. Gyapot Neworleansban $8\frac{9}{16}$. — Finomitott petroleum standard white Newyorkban novemberre 7.25. Finomitott petroleum standard white Philadelphiában novemberre 7.20. Pipe line deczemberre $1.39\frac{1}{2}$. — Liszt («Spring Elears») 2.70. — Piros őszi buza helyben $68\frac{5}{8}$ (= 6.22 frt), novemberre $64\frac{5}{8}$ (=5.85 frt), deczemberre $65\frac{5}{8}$ (=5.94 frt), májusra $68\frac{7}{8}$ (=6.29 frt) 100 kilónkint. — Tengeri novemberre $36\frac{1}{4}$ (= 3.28 frt), deczemberre $35\frac{3}{4}$ (= 3.23 frt). — Czukor (Fair refining Muscovados) $3\frac{1}{16}$. — Riókávé $15\frac{5}{8}$. — Zsir (Wilcox) 6.—, (Fairbanks) 6.25. — Gabona-fuvardij imperial-quarterkint Észak-Amerikából az angol kikötőbe és az ezekkel egy magasságon fekvő kontinentális kikötőkbe $3\frac{1}{4}$ (= 0.81 frt 100 kilónkint). Napi felhozatal gyapotból 68.000 bál.

Külföldi árutőzsdék zárlata

Számitási árfolyam német piaczokra 100 márka vista = 58 frt 90 kr., 100 frc vista = 49 frt 85 kr.

November 7.	Árfolyam	Budapesti egyenleg	Különbözet az utolsó zárlathoz képest osztr. értékben	
PÁRIS.				
Buza folyó hóra	18.60	8.91	—	0.09
— deczemberre	18.80	9.—	—	0.08
— négy első hóra	19.25	9.20	—	0.07
— márcz.-tól 4 hóra	19.60	9.36	—	0.07
Liszt folyó hóra	42.60	12.77	—	0.04
— deczemberre	42.80	12.82	—	0.03
— négy első hóra	43.25	12.95	—	0.02
— márcz.-tól 4 hóra	43.60	13.07	—	0.04
Olaj folyó hóra	53.75	25.46		—.—
— deczemberre	54.—	25.58	—	0.12
— négy első hóra	54.25	25.70	—	0.12
— márcz.-tól 4 hóra	52.75	25.—	—	0.70
Szesz folyó hóra	31.50	16.71	+	0.13
— deczemberre	32.—	16.97	+	0.13
— négy első hóra	33.—	17.49	+	0.13
— márcz.-tól 4 hóra	32.75	17.62		—.—
BERLIN.				
Buza deczemberre	143.25	8.46	+	0.06
— májusra	147.75	8.69	+	0.01
Rozs deczemberre	117.75	6.92		—.—
— májusra	123.25	7.25		—.—
Zab deczemberre	118.50	6.97		—.—
— májusra	120.—	7.07	+	0.01
Olaj deczemberre	46.80	27.57	+	0.13
— májusra	46.30	27.47	—	0.37
Szesz deczemberre	36.60	21.55	+	0.06
— májusra	37.75	22.23	+	0.09
STETTIN.				
Buza novemberre	141.—	8.31		—.—
— április—májusra	146.50	8.63		—.—
Rozs novemberre	117.—	6.89		—.—
— április—májusra	123.—	7.24		—.—
Olaj novemberre	46.25	27.14	—	0.15
— április—májusra	46.50	27.39	—	0.15
Szesz helyben 50 márka fogyasztási adóval	31.50	18.55	—	0.18
— deczemberre 70 márka fogyasztási adóval	—.—	—.—		—.—
— juniusra 70 márka fogyasztási adóval	—.—	—.—		—.—
KÖLN.				
Buza juniusra	—.—	—.—		—.—
— jul.-ra	—.—	—.—		—.—
Rozs juniusra	—.—	—.—		—.—
— jul.-ra	—.—	—.—		—.—
Olaj májusra	49.30	29.04		—.—
— novemberre	—.—	—.—		—.—
BOROSZLÓ.				
Buza helyben	14.90	8.78		—.—
Sárga buza helyben	14.80	8.72		—.—
Rozs helyben	11.90	7.01	+	0.06
Zab helyben	12.—	7.07		—.—
Repcze helyben	18.40	10.84		—.—
Szesz (50-es) novemberre	50.50	29.74	—	0.18
Szesz (70-es) novemberre	30.90	18.20	—	0.18
Tengeri (100 kilonkint)	—.—	—.—		—.—
Olaj novemberre	45.50	26.80		—.—
— májusra	—.—	—.—		—.—

ÜZLETI TUDÓSITÁSOK.

Marhavásár.

Budapest, nov. 7. (Braun József és fia czég jelentése az *Egyetértés* számára.) Felhajtatott: Magyar ökör 571, magyar tehén 479, szerbiai ökör 1655, szerbiai tehén 189, bosnyák ökör 48, bika 47, bivaly 77, összesen 3066 vágómarha és 197 jármos, illetve bekötési czélokra alkalmas ökör. Miután ma több idegen vevő vett részt a vásárlásban, ennélfogva az üzlet főleg jó minőségére némileg kedvezőbb irányzat folyt le. — Az egységi árak 1 frttal javultak métermázsánkint. Következő árakat jegyeztünk:

Jóminőségü magyar hizott ökrökért	30 frttól		$32\frac{1}{2}$ frtig	
Középminőségü magyar ökrökért	27	»	29	»
Alárendelt min. magyar ökrökért	24	»	26	»
Tehenekért (tarka)	23	»	30	»
Jóminőségü szerbiai ökrökért	24	»	32	«
Alárendelt minőségü ökrökért	20	»	25	»
Bikákért	25	»	32	»
Bivalyokért	19	»	23	»

métermázsánként, elevensuly-mérték szerint.

Jármos ökrökért: 320—400 frt páronkint.

Juhvásár.

Budapest, nov. 5. (Braun József és fia czég jelentése az *Egyetértés* számára.) Felhajtatott: 8722 birka. A vásár kedvezőtlen irányzat mellett folyt le, mintegy 2000 eladatlan maradt. Következő árakat jegyeztünk: Jóminőségü (anya) birkákért 11 frttól 16 frtig, középminőségü (anya) birkákért 9 frttól 11 frtig, jóminőségü (ürü) birkákért 20 krtól 22 krig, középminőségü (ürü) birkákért 16 krtól 18 krig kilogrammonkint, elevensuly-mérték szerint.

Bécs (St.-Marx), nov. 7. (Távirat.) Felhajtatott 2261 birka. A felhajtás majdnem kizárólag czikkely-birka. Kiviteli juhokban tehát nem volt üzlet és árak nem voltak jegyezhetők. Jegyeznek silányabb czikkelybirkák 8—12 frtot, jobbak 13—18 frtot páronkint.

Páris (La Villette), nov. 7. (Távirat.) Felhajtatott 12.634 birka; az irány lanyha.

Szurómarhavásár.

Bécs (St.-Marx), nov. 7. (Távirat.) A mai vásárra felhozatott 2785 borju, 1605 élő sertés, 1590 leszurt sertés, 1013 leszurt bika és 176 bárány. A borjuvásáron az árak lanyhább forgalom mellett változatlanok voltak, mint a mult héten, ellenben leszurt sertésekben rendkivül lanyha volt az üzlet és a csökkenés 4—8 kr. kilónkint. Eladatott leszurt borju 48—58 kr, elsőrendü 60—64 kr, legjobb 66—68 kr, süldő 36—44 kr, leszurt nehéz sertés 38—46 kr, elsőrendü malacz 44—54 kr, leszurt birka 24—36 kr. kilókint. Bárány 4—10 forint páronkint.

Napirend: 1895. november 8.

Naptár: Péntek, november 8. — Róm. kath.: Gottfried. — Prot.: Gottfried. — Görög-orosz: (október 27.) Nesztor. — Zsidó: March. 21. — Nap kél: 6 óra 37 perczkor, nyugszik: 4 óra 18 perczkor. Hold kél: 9 óra 4 perczkor este, nyugszik: 11 óra 54 perczkor délelőtt.

A miniszterelnök fogad d. u. 4-től 5-ig.

A földmivelési miniszter fogad d. u. 3 órától 7-ig.

A horvát miniszter fogad délelőtt 10 órától d. u. 1-ig.

A képviselőház délelőtt 10 órakor ülést tart.

A főváros középitési bizottságának ülése d. u. 5 órakor az uj városházán.

Az orsz. régészeti és embertani társulat ülése az akadémiában d. u. 5 órakor.

Dimitrovich Elvira hangversenye a vigadóban esti fél 8 órakor.

A szobafestők és mázolók rokkantpénztár egyesületének alakuló közgyülése az orsz. iparegyesület helyiségében esti fél 8 órakor.

Nemzeti muzeum: régiségtár, nyitva d. e. 9-től d. u. 1 óráig. Többi tárai megtekinthetők 50 kr. dij mellett.

Magyarok bejövetele, körkép a városligetben, megtekinthető esti 6 óráig 50 kr. belépti dij mellett.

Kivonat a hiv. lap nov. 7. számából.

Árverések a fővárosban. *Mezei* László 502 frtra becs. ingós. november 8. VII. ker. nefelejts-utcza 56. szám. *Deutsch* Sándor 1995 frtra becs. ingós. nov. 8. VII. kerület király-utcza 93. szám. *Frankl* J. Lipót 385 frtra becs. ingós. november 11. VI. kerület Dávid-utcza 6. szám. *Huszár* Pál 1176 frtra becs. ingós. november 8. V. kerület hold-utcza 23. szám. *Steiner* Gusztáv 746 frtra becs. ingós. november 18. VI. ker. gyár-utcza 15. szám. *Szabó* J. Lajos 150 frtra becs. ingós. november 9. IV. ker. akadémia-utcza 6. szám. *Augenfeld* M. Miksa 1920 frtra becs. ingós. november 8. VI. ker. dalnok-utcza 3. szám. *Tanczer* György 552 frtra becs. ingós. november 9. IV. kerület vámház-körut 8. szám. *Quittner* Mór 5000 frtra becs. ingatl. deczember 3. V. kerület alkotmány-utcza 22. szám.

Árverések a vidéken. *Varga* József 4139 frtra becs. ingós. november 12. Ujvidék. *Sárközy* Antal 344 frtra becs. ingós. november 11. Monor. *Soldos* Pál 3050 frtra becs. ingós. november 14. Nyiregyháza. *Lukács* Dezső 43400 frtra becs. ingatl. november 22. P.-Ladány. *Thurn* Ádám 5287 frtra becs. ingatl. decz. 9. Mohács. *Kondor* József 13557 frtra becs. ingós. november 19. Szirák. *Vertán* Gyula 6445 frtra becs. ingós. november 14. Borosjenő. *Ettinger* Katalin 1800 frtra becs. ingatl. deczember 12. Kun-Szent-Márton. *Herman* Simon 2181 frtra becs. ingatl. november 15. Paks. *Guitmann* Dávid 1645 frtra becs. ingós. nov. 8. Vörösvár.

Csődmegnyitás. Az aradi kir. törvényszék részéről *Lacsán* Istvánné (ifjabb) aradi lakosnő ellen. Csődbiztosul Bilkei Papp Mihály törvényszéki biró, tömeggondnokul dr. Schwartz Jenő, helyettesül dr. Lux Ubald aradi ügyvédek neveztettek ki. Bejelentési határidő 1896 január 18. A budapesti kir. törvényszék részéről *Grell* Mihály budapesti vendéglős ellen. Csődbiztosul Lauffer Gyula kir. törvényszéki biró, tömeggondnokul dr. Singer Gyula, helyetteseül dr. Frater Béla budapesti ügyvédek neveztettek ki. Bejelentési határidő 1896 január 11. A deési kir. törvényszék részéről *Bocsánczy* deési bej. kereskedő ellen. Csődbiztosul dr. Bodolla Gábor kir. törvényszéki biró, tömeggondnokul dr. Csiszér Ákos, helyetteseül dr. Weisz Lipót deési ügyvédek neveztettek ki. Bejelentési határidő deczember 30. A szegzárdi kir. törvényszék részéről *Angyal* Ferencz bonyhádi lakos ellen. Csődbiztosul ifj. Závody Albin törvényszéki biró, tömeggondnokul László Lajos szegzárdi, helyetteseül dr. Müller János bonyhádi ügyvédek neveztettek ki. Bej. határidő 1896 január 22. A rimaszombati kir. törvényszék részéről *Weisz* Sámuel zsalúzsányi lakos ellen. Csődbiztosul Medveczky Sándor törvényszéki biró, tömeggondnokul dr. Krausz Gyula, helyetteseül dr. Czinner Miksa ügyvédek neveztettek ki. Bejelentési határidő deczember 27.

Csődmegszüntetés. Az aradi kir. törvényszék részéről *Sommer* József aradi kereskedő ellen.

Pályázat. A nyitrai kir. törvényszéknél aljegyzői, — a budapesti magy. kir. dohányjövedéki központi igazgatóság vezetése alatt álló szent-gotthárdi dohánygyárnál kapusi, — Szabolcs vármegye törvényhatóságánál orvosi, — az aradi m. kir. pénzügyigazgatóságnál segédtitkári, — Versegen, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyében postamesteri, — a nagyváradvárosi kir. járásbiróságnál hivatalszolgai, — a szombathelyi kir. törvényszék területéhez tartozó vasvári kir. járásbiróságnál irnoki, — a s.-a.-ujhelyi kir. pénzügyigazgatóságnál fogalmazó gyakornoki, — a szatmárnémeti kir. törvényszék területén lévő nagysomkuti járásbiróságnál irnoki, — az edelényi kir. járásbiróságnál albirói, — a nagyszebeni kir. törvényszéknél jegyzői, — az erzsébetvárosi kir. törvényszéknél irnoki, — Bács-Bodroghmegyében fekvő kissztapári pusztán a m. kir. államkincstár alapitványi kath. iskolánál tanitói, — a beregszászi m. kir. pénzügyigazgatóságnál titkári, — a budapesti m. kir. igazságügyminiszteriumnál hivatalszolgai, — a szászsebesi kir. járásbiróságnál albirói, — a s.-a.-ujhelyi kir. pénzügyigazgatóság területén levő király-helmeczi kir. adóhivatalnál gyakornoki, — a gyulai kir. pénzügyigazgatóságnál pénzügyi fogalmazói, — a s.-a.-ujhelyi kir. jbiróságnál járásbirói állásra.

Szerkesztői üzenetek.

T. E. *Izsák.* Nyilt leveleket azért nem közöljük, mert az, a ki mellett önök sorakozni kivánnak, nem más, mint tanügyi rovatunk szerkesztője, mit itt minden érdeklődő tud. Nyilt levelek közlése reklám szinében tünnék fel, miből pedig magunk számára nem kérünk.

D. Andor. Az „1848—49. Történelmi lapok bekötési táblája" az illető folyóirat kiadóhivatalában rendelhető meg.

Érdeklődő. A hajó-malmok is felügyelet alatt állanak; még pedig a hajózható és országos felügyelet alatt álló folyamokon a felülvizsgálatot az illető folyammérnök eszközli, egyéb folyókon pedig a kerületi szolgabiró, illetőleg a városi tanács. Ez utóbbiak, ha az ügy müszaki ismereteket kiván, a megyei vagy városi mérnököt veszik igénybe.

P. L. A virilistáknak az a joguk van, hogy a megyegyüléseken megjelenhetnek.

K. J. *Bécs.* A miniszter csak 10 évi szolgálat mulva részesül teljes nyugdijban; ha kevesebb ideig szolgált, akkor a szolgálati évek száma szerint állapitják meg a nyugdiját.

81.391. sz. előfizető. A kérdezett ur lakását nem tudjuk.

K. Zs. *Málnapatak.* Levelét átadtuk a kérdezett urnak, ha neki tetszik, meg fogja irni a nevét, mi nem mondhatjuk meg, mert az iró a közönség előtt ösmeretlen akar maradni. — A mi a kérdezett czéget illeti, nem ismerjük annyira, hogy véleményt mondhatnánk róla.

23.719. sz. előfizető. Az italmérésekre vonatkozó törvényeket, mint a törvényeket általában, hivatalból forditják németre; legbiztosabban megszerezheti Ráth Mór könyvkereskedésében. — A magyar hirlapirodalom történetét: Ferenczy József irta meg. Ezt a könyvet is megkapja ugyanott.

Állami tisztviselő. A vegyes házasságban élő házasfelek mindegyike saját egyházának fizeti az egyházi adót.

A vörös kereszt-sorsjegyek huzását átnézetjük, de ez időbe kerül. Egy ideig tehát tessék e rovatot figyelemmel kisérni.

IDEGENEK NÉVSORA.

József Főherczeg szálloda.

Bothan R. London
Row B. G. Oxford
Batuglia J. Padova
Foormady P. Szombathely
Dunst L. Szepes-Olaszi
Kovendi Z. Kolosvár
Alvarth K. Bécs
Schenyezel J. Süttő
Kun B. Miskolcz
Klinghammer F. Göllös
Szakmary K. Süttő
Prihova J. Mezőtur
Steinis S. Sz.-Fehérvár
Kaszirer E. Bécs
Denis J. Szatmár
Tschumme H. N.-Enyed
Bergmann J. Zsolicz
Singer J. Bécs
Ivanaff P. Sofia
Lobenstein L. Bukarest
Skodacsek R. Tokaj
Bata M. Szeged

Pannonia szálloda.

Báró Ötvös L. Kecskemét
Hedervary A. Ipolyság
Nagy L. Arad
Macskodit T. Szabadka
Strakonitzky K. B.-bánya
Gencsy S. Z.-Somlyó
Eret J. Pécs
Lengyel L. Arad
Alagy S. N.-Szenes
Hadady I. Tyukod
Uray L. Tyukod
Weisz A. Kalocsa
Szalay L.-né K.-Kőrös
Misulin A. Belovár
Vits R. Berlin
Bánhidy G.-né K.-Félegyháza
Gurankay A. Galanta
Hahnel F. Prága
Sipos O. N.-Várad
Salamon Zs. Szeged
Simon S. Berlin
Ruves L. N.-Várad

Orient szálloda.

Dr. Farkas A. Erzsébetváros
Pancz B. Péter-Vásárhely
Zala M.-né Csucsa
Fabritius I. Szeged
Alth Gy. Pozsony
Fazekas L. Kun-Szt.-Márton
Schubert F. Kassa
Wimmer F. Tisza-Várkony
Gödör G. Csákány
Ruzsicska B. Fiume
Zintz G. Medgyes
Schenk J. Szászváros
Stark J. Király-Darócz
Jakab L.-né N.-Várad
Kroner K. Pozsony
Kraut J. Temesvár
Rosenfeld Zs. Tisza-Derzs
Melwarth B. Eger
Deutsch L. Nyiregyháza
Szukits H. N.-Kanizsa
Kotsis S. Zala-Egerszeg

Magyar király szálloda.

Mertens L. Bécs
Böhm S. Bécs
Goldscheider G. Bécs
Schick J. Bécs
Waller L. Bécs
Palkovits K. Zágráb
Fuchs A. Bares
Reichsmann A. Gyakovár
Tellecsky R. N.-Kikinda
Spitz H. A.-Szántó
Versier G. Lyon
Gross L. Norinberg
Lenkey V. Mosony
Krausz F. Haida
Schwarzenberg J. N.-Kanizsa
Grenzmann W. Berlin
Bernstein M. Alba
Ziegenheim G. Freiberg
Goldstein J. Miskolcz
Nagy B. Szt.-Gotthard

Pusnik Ferencz két-korona szálloda.

Leszenczki J. Laczháza
Galambos M. Laczháza
Molnár Gy. Budapest
Matics D. Palánka
Stankovics Sz. Palánka
Milyovits Sz. Palánka
Radoszalovics P. Palánka
Markovics I. Krusovács
Nikola K. Niss
Taszics G. Niss
Straszer S. A.-Dabas
Koszta G. Leszkovács
Koszics M. Leszkovács
Nagy Gy. Budapest
Szakics I. Miskolcz
Elek J. Paks
Schuszter F. Reschdorf
Német J. Szegzárd
Izel A. Reschdorf
Hánh J. Reschdorf
Balla Márton Torda
Damitrovics P. Krusovács

Erzsébet királynő szálloda.

Zábráczky M. P.-Bátor
Haidekker K. Fadd
Szalay J.-né Csaba
Vogel L. Sopron
Perakovits J. Károlyváros
Hildebrand H. Plevlej

Csikay J. Dunavecse
Horváth B. Ráczkeve
Denay J. Czecze
Szabó J. Al-Debrő
Láday A. Arad
Gregersen H. Budapest
Stark D. Esztergom
Dombay K. Bécs

Arany sas szálloda.

Klein Zsigmond B.-Gyarmat
Kemény Béla Szt.-Miklós
Kun János Félfalu
Szutoricz A.-né Sz.-Béla
Mursinczki Béla Debreczen
Gergelfy E. Arad

Grosmann E. Budapest
Szentivány E. Arad
Márk K. Arad
Schäffer J. Kassa
Swetics K. Losoncz
Schwarcz E. Gyöngyös

Nemzeti szálloda.

Csernatoni Gy. Beszterczе
Dr. Sarló V. Szombathely
Zsámbokréthy E. Zsámbokrét
Wolf J. Bécs
Korak J. Bécs
Störy A. Zágráb
Kiss J. B.-Gyarmat
Klein M.-né Szunyog

Elhaltak névsora 1895. nov. 7-én.

Szliva József 30 é. IX. Végát-u. 10.
Hercsányi János 3 é. VI. Angyalföld 50.
Schusztrik sz. Schlosser Alojsia 69 é. özv. I. Attila-u. 115.
Netkovszky Olga 15 é. II. Donáti-u. 14.
Dömötör Ferencz 53 é. II. Fő-u. 32.
Kreisl sz. Ládusz Mária 57 é. II. Szegényház-u. 32.
Ulicsán Mária 45 é. VI. Szabolcs-u. 25.
Bondor József 29 é. II. Retek-u. 12.
Zinder György 20 é. VIII. Rökk-Szilárd-u. 17.
Stangel Mária 78 é. VIII. Sándor-u. 27.
Fischl György 35 é. Utról.
Grenwiedl Lajos 45 é. Utról.
Moczník Anna 31 é. VI. Izabella-u. 47.
Nagy sz. Márkly Mária 78 é. VIII. Üllői-ut 18.
Drabos sz. Török Rozália 44 é. IX. Vendel-u. 11.
Léber sz. Závori Anna 33 é. IV. Deák-Ferencz-u. 23.
Wolfsgruber József 51 é. VIII. Kerepesi-ut 43.
Vater Erzsébet 37 é. IV. Rostély-u. 2.
Konyecsni Andor 4½ é. VI. Lehel-u. 71.
Pecsinka János 22 é. IX. Mátyás-u. 3.
Winkler Gyula 6 é. IX. Soroksári-u. 43.
Schander sz. Havas Anna 44 é. VI. Szabolcs-u. 9.
Kiss György 46 é. VI. Szerecseny-u. 11.
Frikk Mihály 44 é. VIII. Baross-u. 126.
Kotay Mihály 42 é. X. Jászberényi-ut 7733.
Vass Ferencz 73 é. VI. Szondi-u. 60.
Stoklasser Albert 43 é. VI. Sziv-u. 62.
Rustler Károlyné 34 é. IV. Haltér 5.

SZINHÁZAK és MULATSÁGOK.

VIDÉKI FARSANG.

Hangverseny Nagykárolyban. A „Nagykárolyi dalegyesület“ 1895. évi november hó 9-én a „Polgári olvasókör“ felső termeiben Lunz Elza k. a., Fodor Izsó hegedűművész és Méder Mihály urak közreműködésével Kun Miksa egyleti karnagy vezetése mellett tánczczal egybekötött hangversenyt rendez.

Mentő-estély. A kolozsvári önkéntes mentő-egyesület működő tagjai által ez év nov. hó 2-án a Hungária nagy termében este 8 órakor mentő-estélyt rendez.

Thea-estély. Dicséretreméltó mozgalom indult meg Szatmárban, hol a város intelligencziája elhatározta, hogy a társadalmi élet felélénkitése czéljából a téli hónapokban thea-estélyeket rendez. E végből e hó 10-én délelőtt 11 órakor a polgári társaskörben értekezletet fognak tartatni. A mozgalom élén Kovács Leó nyugalmazott ezredes áll.

Hubertus-bál. Vidám főuri mulatság rekesztette be a falka-vadásztársaság ez idei sport-versenyeit és ünnepélyeit Kolozsvárott. Az erdélyrészi főurak a kaszinóban gyültek össze és egy kedélyes estélyt rendeztek, mely Pongrácz Lajos zenéje mellett tánczczal kezdődött. A rendezésben résztvettek: gr. Teleki Ádám, Zeyk Albert, Zeyk Géza. Tizenegy órakor volt a vacsora. Azontul ismét táncz következett, mely reggel fél öt óráig tartott. Az urak még ez időn tul is ünnepelték Szent-Hubertust, még pedig nagy animóval, a mit bizonyit az, hogy közel reggeli tiz óra volt, a mikor a társaság teljesen feloszlott.

Dalestély Zomborban. A zombori iparos-dalárda 1895. évi november hó 9-én (szombaton) a „Vadászkürt“ helyiségében saját pénztára javára dal- és tánczestélyt rendez a következő rendkivül érdekes műsorral: 1. Kücken F. „Normann dala,“ énekli a férfikar. 2. Népdalok: a) „Nem hallottam . . .“ b) „Csárdás kis kalapot . . .“ énekli a vegyeskar. 3. Doppler K. Népdalok: a) „Juhász legény . . .“ b) „Lágy a kenyér . . .“ c) „A kisasszonyt . . .“ énekli a dalárda 8 férfi-tagja. 4. Fischer C. L. „Erdei kis virág,“ énekli a férfikar. 5. Gróf Eestetich L. „Árvalányhaj,“ énekli a férfikar. 6. Szent-Galy Gyula. „Rákóczi-induló,“ énekli a vegyeskar, zongorán kiséri Csermák József.

Tánczmulatság Debreczenben. A debreczeni iparos-ifjuság önképző-egylele e hó 10-én vasárnap a Korona vendéglő helyiségében tánczmulatsággal egybekötött társas vacsorát rendez, melyre nagy előkészületek folynak a százas bizottság részéről, hogy ezen általánosan kedvelt őszi mulatságot emlékezetessé tehesse a nagyközönség előtt. Lesznek dijosztással egybekötött tréfás mulatságok, igy *csuportörés* is, a mi Debreczenben egész uj szórakozás.

Jour fix Temesváron. A temesvár-józsefvárosi „Társaskör“ e hó 9-én az „Arany oroszlán“-hoz czimzett józsefvárosi vendéglő helyiségeiben estélyt rendez, mely tombolával lesz egybekötve. A rendezőség nagy meglepetésekben készül részesiteni a vendégeket.

Az ó-becsei polgári magyar dalkör november hó 10-én hangversenyt rendez.

A pozsonyi Toldy-kör e hó 9-én thea-estélyt rendez. A háziasszonyi tisztet Brolly Tivadarné vállalta el.

M. KIR. OPERAHAZ.

Budapest, 1895. nov. hó 8-án.
Zárva.

NEMZETI SZINHAZ.

Évi b. 215. sz. Havi b. 7.
Budapest, nov. 8-án.

Közönyt közönynyel.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta Moreto. Spanyolból forditotta Győri Vilmos. Zenéjét Irta Nikolics S.

Személyek:

Barcelona	Egressy
Dianna	P. Márkus E.
Cinthia	György I.
Fennissa	Vásárhelyi V.
Carlos	Mihályfi
Bearne herge	Horváth
Don Gaston	Pálfi
Polilla	Császár
Laura	Nagy Ibolya

Kezdete 7 órakor.

NÉPSZINHAZ.

Budapest, 1895. nov. 8-án.

Orpheus a pokolban.

Operette 4 felvonásban. Irta Hector Crémieux. Forditotta Evva Lajos. Zenéjét szerzette Jacques Offenbach.

Személyek:

Jupiter	Solymosi
Juno	M. Csatai Zs.
Diana	Turzó Ilka
Venus	Bárdi Gabi
Minerva	Kovács Róza
Flóra	Csiszér Margit
Amor	Fóthi Frida
Aristeus, Pluto	Kiss M.
Orpheus	Kenedich
Euridike	Komáromi M.
A közvélemény	V. Margó Cz.
Stix Jankó	Kassai
Hebe	S. Harmath I.

Kezdete 7 órakor.

VÁR-SZINHAZ.

Budapest, 1895. nov. 8-án.
Zárva.

Szinházi játékrendek.

A m. k. operaház játékrendje: *Szombaton,* nov. 9-én, évi bérlet 119. szám, havi bérlet 5. szám, Bianchi Bianca k. a. vendégfelléptével Bánk bán. Rendes helyárak. *Vasárnap,* november 10-én, évi bérlet 120. szám, havi bérlet 6. szám, Hubay Jenő ur személyes vezénylete alatt A cremóni hegedűs (25-ödször). Utána Coppélia. Rendes helyárak.

A nemzeti szinház játékrendje: *Szombaton,* november 9-én Bánk-bán. Évi bérlet 216. szám. Havi bérlet 8. szám. *Vasárnap,* november 10-én A kis szórakozott. XXVIII. bérletszünet. *Hétfőn,* november 11-én Váljunk el. Évi bérlet 217. szám. Havi bérlet 9. szám.

A népszinház játékrendje: *Szombaton,* november 9-én Orpheus a pokolban. *Vasárnap,* november 10-én délután Szókimondó asszonyság, este Orpheus a pokolban.

ARGAY BÓDOG
éttermeiben
Európa-szálloda Nádor-utcza 5. sz.
Ma, pénteken, október 25-én
Berkes Béla
nemzeti zenekara játszik.
Szabad bemenet. Szabad bemenet.
Számos látogatást kér tisztelettel
25036 **Argay Bódog.**

Herzmann-orpheum
Hajós-utcza 13. sz. az operaházzal szemben.
Ma nagy előadás.
Az óriási novemberi műsor 14 uj, s rendkivül vonzó számot tartalmaz.
A közvetlen szomszédságban **Herzmann-kávéház** a fővárosban időző artisták gyülekező helye.

NÉPSZINHÁZI SÖRCSARNOK
VIII. ker., József-körut 8. szám,
a népszinház átellenében.
Ma és minden kedden
nagy katonai hangverseny
a cs. és kir. 6. gyalogezred zenekara által.

Ma, pénteken november 8-ikán esti 7½ órakor
nagy előadás
a vigadó termében
HOMES & FEY 25207
és DAVENPORT J. k. a.
a psychologia, gondolat átvitel, akarat befolyásolása, spiritizmus és somnanbulizmus megfejthetlen kisérletezésével.
Zártszék 2 és 1 forint. II. hely 50 kr.
Jegyeladás Meier és Véri-féle dohánytőzsdében Váczi-utcza.

Somossy-Mulató
Nagymező-utcza 17. szám.
431. telefon. Iroda: Mozsár-utcza 5. 431. telefon.
Ma pénteken
Prandi nápolyi bábszinháza.
Először:
„Excelsior“
Nagy történeti allegoriko-fantasztikus ballet 14 képben irta Manzotti L. lovag. Zenéjét szerzette Marenco Romnaldo.
A képek sorrendje:
1. A sötétség. Viharos éj. A világosság széttöri bilincseit. 2. A tudomány temploma. A világosság diadala. 3. Weser partjain. A regatta diadala. A levélhordók. Az első gőzhajó. A feltaláló halála, a sötétség ármánya folytán. 4 Brooklin. A függő hid és gőzhajó és gőzmozdony. 5. Fekete laboratoriuma Comoban. Volta fölfedezi a villamos szikrát. 5 A távirő tér Washingtonban. A sürgöny hordók. 7. A sivatag. Forró sivatagszél. A sötétség győz. 8. A Suez csatorna. A spanyol estudiautinák kara. Nagy ünnepélyek Lesseps tiszteletére. 10. A Mont-Cenis áttörése. A mérnökök kételyei. 11. Az utolsó akna. 12. Magyar Allegoria. 13. A nemzetek temploma. 14. A nagy szökőkut. Czivilizáczió. Záró Apotheózis. Excelsior. A diszleteket festette Ettore Prandi, a fényes jelmezeket késziteite Katty Loodonban, a gépezeteket Pogháni Milánóban. Az előadásban harminczta gu női kar vesz részt. — Azonkivül nagy előadás a novemberi müsorral. Holnap szombaton délután fél 4 órakor nagy gyermek-előadás fél árak mellett. Prandi nápolyi bábszinházával.
Előadatik Excelsior és Marionett-apróságok.
Jegyek elővételre kaphatók: Weisz A. nagy-tőzsde, Károly-körut 25. Szántó Mór tőzsde Kecskeméti-utcza 14. sz. Bleier tőzsde London-szálloda, Klein tőzsde Erzsébet-tér és Sas-utcza sarok, Kalandauer tőzsde Király-utcza 23. szám dohhány-tőzsde Oktogon-tér 48.

ETABLISSEMENT IMPERIAL
Váczi-körut 48. szám.
Ma nagyszerü ujdonsá:
11-ik szakasz.
Személyek:
Furchtsam Sebestyén . . . Beiff ur
Resi, neje . . . Drexlerné
Lotti, leánya . . . Stroch k. a
Reder Ferencz, medicus . . . Schindler ur
Dedlinger, diurista . . . Fleischmann ur
Pontban 11 órakor:
A komédiás!
czimü szenzácziónális bohózat szinre kerül.

HUNGÁRIA SZÁLLODA 20803
Ma este az étteremben
Radics Vilmos és Fiai
ismert s kedvelt zenekara játszik
kezdete 8 órakor.

FOLIES CAPRICE
Ma szinre kerül
Egyfeleségkétférj.
Irta: Leitner H. Zenéjét szerzette: Kmoch A.
Személyek:
Berger . . . Schönberg ur
Meier . . . Rott ur
Hanni . . . Weiszné
Egy pinczér . . . Baumann ur
Egy postakocsis . . . Steinhardt ur
Záradékul:
Egy szerelem gyermeke
énekes bohózat.
Irta: Leitner H. Zenéjét szerzette: Kmoch A.

Vizállás, 1895. november 7-én.

	Centiméter	C°
Inn:		
Schärding	+ 98<22	+ 11
Duna:		
Passau	+ 156<13	+ 10
Linz	— 68<18	+ 10
Bécs	— 94> 2	+ 15
Pozsony	+ 169>22	+ 10
Komárom	+ 176>20	+ 10
Budapest	+ 119< 5	+ 7
D.-Földvár	+ 86< 6	
Mohács	+ 168<10	+ 5
Gombos	+ 248<12	+ 11
Ujvidék	+ 208< 6	
Zimony	+ 281> 2	+ 10
Pancsova	+ 248> 3	+ 7
Drenkova	+ 217> 1	+ 8
Orsova	+ 294> 4	+ 9
Vág:		
Szered	+ 60> 5	
Rába:		
Győr	+ 164< 2	—
Dráva:		
Zákány	+ 46<—	+ 7
Barcs	+ 98>15	+ 7
Eszék	+ 188> 2	+ 8
Száva:		
Sziszek	+ 720<29	+ 10
Mitrovicza	+ 445> 2	+ 5

	Centiméter	C°
Bega:		
Kiszető	+ 70>16	+ 14
Temesvár	— 36> 8	
N.-Becskerek	+ 16>34	+ 10
Tisza:		
M.-Sziget	+ 90>24	+ 11
Tekeháza	+ 100>40	+ 11
Tisza-Ujlak	+ 102>62	+ 12
V.-Namény	+ 116<15	
Záhony (Csap)	+ 14<34	+ 7
Tokaj	+ 332<44	+ 12
Tisza-Füred	+ 410<38	+ 9
Szolnok	+ 410< 4	+ 12
Csongrád	+ 369>11	+ 14
Szeged	+ 345>19	+ 11
Török-Becse	+ 220>18	+ 11
Titel	+ 260> 6	+ 10
Körös:		
Sebes: N.-Várad	+ 52>48	+ 12
Fekete: Tenke	+ 100>72	+ 13
Fehér: B.-Jenő	+ 90>94	+ 14
Kettős: Békés	+ 70<10	+ 12
Hármas: Gyoma	+ 160 —	+ 14
Maros:		
Arad	— 104> 1	+ 13
Makó	+ 14 —	+ 12

Jegyek magyarázata: * jeges viz. + null fölött. — null alatt. > áradat, < apadat, ? kétséges, hömérsék Celsius szerint.

Időjárás.

A m. kir. meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1895. nov. 7-én reggel 7 órakor.

Állomások	Légnyomás mm.	A hőmérséklet Celsius szerint	Szél iránya és ereje		Felhőzet	Csapadék mm.	Hőmérséklet maximuma	minimuma
Árvaváralja	763	+ 10.3	W	1	4	12	11	8
Trencsén	763	+ 10.2	—			5	14	7
Selmeczbánya	766	+ 11.8	E	2	●	5	11	7
Kis-Kartal	766	+ 10.9	SW	5	4	—	14	10
Magyar-Óvár	766	+ 10.6	S	2	4	—	15	9
Ó-Gyalla	766	+ 10.8	SW	3	4	3	14	10
Budapest	766	+ 12.2	SW	2	4	1	14	11
Sopron	766	+ 7.2	W	2	4	—	18	7
Herény	767	+ 9.9	SW	2	4	—	15	—9
Keszthely	769	+ 9.4	—		4	—	13	8
Paks	—	—	—		—	—	—	—
Csáktornya	767	+ 11.7	SW	3	3	—	16	10
Zágráb	769	+ 13.4	N	3	0	—	17	10
Fiume	772	+ 2.91	E	1	4	—	17	11
Cirkvenica	771	+ 13.6	—		●	—	16	13
Pancsova	770	+ 8.2	S	2	3	—	18	8
Orsova	767	+ 9.8	NE	3	≡	3	17	6
Zsombolya	769	+ 10.0	—		4	1	19	10
Arad	768	+ 11.0	S	5	4	—	17	7
Szeged	768	+ 10.1	SW	2	4	—	15	9
Szolnok	767	+ 11.2	SW	4	4	—	14	10
Eger	766	+ 10.6	SW	1	4	1	15	10
Debreczen	765	+ 10.9	SW	6	4	2	18	11
Késmárk	763	+ 9.6	—		4	1	—	—
Ungvár	763	+ 11.3	S	2	●	9	14	11
Akna-Szlatina	766	+ 10.2	SE	1	●	11	—	—
Szatmár	767	+ 13.1	SW	2	●	6	15	11
Nagy-Várad	767	+ 12.0	NE	2	●	1	16	11
Kolozsvár	766	+ 8.0	—		4	1	18	5
Nagy-Szeben	768	+ 8.2	NE	1	3	—	16	7
Bécs	764	+ 17.6	W	4	2	—	18	12
Salzburg	768	+ 10.8	—		3	1	14	10
Klagenfurt	770	+ 4.7	NW	1	4	—	11	—1
Póla	771	+ 13.3	E	1	3	—	15	—2
Lesina	772	+ 14.6	N	1	2	—	—	—
Sarajevo	771	+ 7.4	NE	1	1	2	19	7
Torino	772	+ 9.1	—		4	—	13	9
Flórencz	773	+ 14.2	E	1	4	2	—	—
Róma	774	+ 11.4	N	3	2	—	—	—
Nápoly	774	+ 15.6	W	0	1	—	—	—
Brindisi	772	+ 17.1	NW	2	1	—	—	—
Palermo	—	—	—		—	—	—	—
Malta	771	+ 20.6	E	3	2	—	—	—
Zürich	771	+ 13.4	W	2	1	—	—	—
Biarritz	767	+ 18.7	S	2	4	—	—	—
Nizza	772	+ 10.6	E	2	3	—	—	—
Páris	765	+ 15.2	S	3	4	4	—	—
Kopenhága	751	+ 9.0	W	3	≡	11	—	—
Hamburg	757	+ 11.2	W	5	3	—	—	—
Berlin	759	+ 11.6	W	5	1	8	—	—
Christiansund	740	+ 6.7	E	3	2	—	—	—
Stockholm	745	+ 6.9	W	2	≡	8	—	—
Szent-Pétervár	753	+ 4.4	SE	2	4	—	—	—
Moszkva	762	+ 1.5	S	1	4	—	—	—
Varsó	758	+ 10.0	SW	2	4	—	—	—
Kiew	760	+ 7.8	W	2	1	—	—	—
Odessza	—	—	—		—	—	—	—
Sulina	—	—	—		—	—	—	—
Szófia	—	—	—		—	—	—	—
Konstantinápoly	770	+ 16.0	S	0	4	—	—	—

A szélirányok jelölése: N = észak, W = nyugot, S = dél, E = kelet. Felhőzet: 0 = egészen derült, 1 = többnyire derült, 2 = részben felhős, 3 = többnyire borult, 4 = egészen borult, ● = eső, * = hó, ≡ = köd, ⚡ = zivatar.

A depresszió keleti irányban vonult tovább s ma Norvégia fölé érkezett. Egyuttal a légnyomás maximuma déli Európa ban ugy magasságra, mint terjedelemre nézve növekedett.

Nyugoti-délnyugoti légáramlás mellett az európai időjárás szokatlanul enyhe. Az ég többnyire felhős és déli Európa kivételével mindenütt kisebb-nagyobb mértékben esős.

Hazánkban az északi és keleti Kárpátok vidékén esett az eső, a Dunán tul és az Alföldön azonban az esőzés megszünt. Az időjárás egyébként igen enyhe és nagyobbrészt felhős.

Többnyire borus, enyhe idő várható, az ország keleti részén esővel.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzése 1895. november 7.

Időjárás borult | **Vizállás** reggel 7 órakor 129 cm. | **Hőmérő** reggel 7 órakor + 12° C. | **Légsulymérő** reg. 7 ó. 769 m/m.

A) Árutőzsde.

I. Gabonaneműek.

a) **Kész áru.**

	ó vagy uj	Faj	76 kg. frttól	76 kg. frtig	77 kg. frttól	77 kg. frtig	78 kg. frttól	78 kg. frtig	79 kg. frttól	79 kg. frtig	80 kg. frttól	80 kg. frtig	81 kg. frttól	81 kg. frtig	82 kg. frttól	82 kg. frtig
			Minőségi suly hektoliterenkint — 100 kilogrammnak ára													
Buza	uj	bánsági	—.—	—.—	6.60	6.70	6.65	6.80	6.75	6.85	6.80	6.95	6.90	7.—	7.—	7.05
	uj	tiszavidéki	—.—	—.—	6.65	6.75	6.75	6.85	6.80	6.90	6.85	7.—	6.95	7.05	7.05	7.10
	uj	pestvidéki	—.—	—.—	6.60	6.70	6.65	6.80	6.75	6.85	6.80	6.95	6.90	7.—	7.—	7.05
	uj	fehérmegyei	—.—	—.—	6.60	6.70	6.65	6.80	6.75	6.85	6.80	6.95	6.90	7.—	7.—	7.05
	uj	bácskai	—.—	—.—	6.70	6.80	6.80	6.90	6.85	6.95	6.90	7.05	7.—	7.10	7.10	7.15
	uj	román	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
	uj	szerb	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
	uj	bolgár	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—

	ó vagy uj	Faj	Minőségi suly hektoliterenk.	Frttól	Frtig
Rozs	uj	elsőrendü	70—72	6.35	6.40
		másodrendü	—	6.30	6.35
Árpa	uj	takarmány	60—62	5.10	5.30
"	uj	égetni való	62—64	5.60	6.40
"	uj	sörfőzésre	64—66	7.—	8.25
Zab	ó	—	39—41	—.—	—.—
"	uj	—	39—41	5.95	6.25
Tengeri	ó	bánsági	—	—.—	—.—
"	ó	másnemü	—	4.20	4.35
Repcze	uj	káposzta	—	—.—	—.—
"	uj	bánsági	—	—.—	—.—
Köles	ó	—	—	5.30	5.65

b) **Határidőre.**

Usance-minőségü 100 kilogrammonkint.

	Határidő	Pénz frt	Áru frt
Buza	szept.—okt.	—.—	—.—
"	márcz.—ápr.	7.—	6.01
	máj.—jun.	—.—	—.—
Rozs	márcz.—ápr.	6.41	6.43
	szept.—okt.	—.—	—.—
Tengeri	1895. máj.—jun.	4.57	4.58
"	jun.—jul.	—.—	—.—
"	jul.—aug.	—.—	—.—
"	szept.	—.—	—.—
	október	—.—	—.—
Zab	junius	5.99	5.01
"	október	—.—	—.—
Káp.-Repcze	1896. aug.—szept.	10.95	11.—

II. Különféle termények.

Ár 100 kilogrammonkint

	Faj		Pénz frt	Áru frt
Ingyen hordó	**Disznózsir**	budapesti	60.—	60.50
		vidéki	—.—	—.—
—	**Szalonna**	magyar Ia légenszáritott vidéki	—.—	—.—
		városi légenszáritott, 4 darabos	54.—	55.50
		" " 3 "	55.—	55.50
		füstölt	60.—	60.50
Zsákkal együtt göngyuly tisztasuly helyett.	**Szilva** Kész áru	bosznai, 1894. évi, usance-minőség	—.—	—.—
		" " " 120 darabos	16.10	16.50
		" " " 100 "	16.90	17.40
		" " " 85 "	17.85	18.30
		szerbiai, " " usance-minőség	14.70	14.90
		" " " 100 darabos	16.50	16.70
		" " " 85 "	17.40	17.85
Minőség 500 grammonkint	**Szilva** Határidőre	bosznai, 1895. okt.-nov., usance-min.	—.—	—.—
		" " " 120 darabos	16.50	16.75
		" " " 100 "	17.40	17.85
		" " " 85 "	18.75	19.20
		szerbiai, " " usance-min.	14.75	15.25
		" " " 100 darabos	16.50	16.70
		" " " 85 "	17.75	18.—
Ingyen hordó	**Szilvaiz** Kész áru	szlavoniai 1895	19.50	20.—
		szerbiai 1895	17.50	17.75
	Szilvaiz Határidőre	szlavoniai 1895 október	—.—	—.—
		szerbiai " "	—.—	—.—
—	**Heremag**	luczerna magyar, 1895	38.—	48.—
		vörös 1895	36.—	43.—

III. A hajószállitás fuvardijtételei Budapestre.

	Honnan	kr
Duna	Pancsova	23—26
	Ujvidék	23—25
	Bezdán	18—19
	Kalocsa	14—15
	Dunaföldvár	13—14
Tisza	Szentes	31—33
	Szeged	30—32
	Zenta	28—31
	Titel	21—24
Száva	Mitrovicz	36—38
Béga	Temesvár	42—44
	Nagy-Becskerek	30—32

Győrbe a fuvardijtétel 8—10 krral magasabb a budapestinél.

A hajódijtételek 100 kilogrammonkint, a szállitási adóval és a biztositási dij nélkül értetnek.

A Béga-állomásokról a burcsellázást beleértve.

B) Értéktőzsde.

Értékpapirok.	Utolsó árfolyam pénz	áru
I. Államadósság.		
a) Magyar államadósság.		
Aranyjáradék, 100, 500, 1000 frt névért. drbokban, adóm.	120.75	121.25
10,000 frt névért. darabokban, adóm.	—.—	—.—
Koronaértékü járadék, adómentes	98.80	99.30
1876. keleti vasuti államkölcsön aranyb., adólev. 10%	121.—	122.—
1889. évi államvasuti aranykölcsön, adómentes	123.75	124.75
1889. " " ezüstkölcsön	100.75	101.75
1870. évi nyereménykölcsön, 100 frtos darab	87.50	88.—
1870. " " 50 "	158.—	160.—
Államk. vaskapu czélj. arany adóm., 200 K. névérték	158.—	160.—
Magyar regále-kárt. kötvény, adómentes	100.50	101.50
Horvát-szlavon " "	100.25	101.25
Magyar földtehermentesitési kötvény, adómentes	98.—	98.50
Horvát-szlavon " "	97.75	98.75
Tiszai és szegedi nyereménykölcsön	143.—	144.—
Horvát-szlavon jelz. földv. kötv. adólev. 7%	—.—	—.—

Értékpapirok.	Utolsó árfolyam pénz	áru
b) Osztrák államadósság.		
Egyesitett járadék papirban február—augusztus	100.—	100.50
" " " május—november	100.—	100.50
Egyesitett járadék ezüstben január—julius	100.25	100.75
" " " április—október	100.25	100.75
Aranyjáradék, adómentes	121.—	121.50
Koronaértékü járadék	100.75	101.25
Államsorsjegyek 1854. évből, 250 frt. p. p. adólev. 20%	147.—	148.—
" 1860. " 500 " o. é. "	151.—	152.—
" 1860. " 100 " " "	158.50	159.50
" 1864. " 100 " " "	197.—	199.—
" 1864. " 50 " " "	198.—	200.—
Idegen államadósságok.		
Bolgár államvasuti zálogkölcsön	111.—	112.—
Szerbia ny.-kölcsön 100 frank ar.	34.—	35.—
" " 100 " " (osztr. felülbély.)	34.—	35.—
II. Más közkölcsönök.		
Bosnyák-herczegovinai orsz. kölcsön 1895. évből	—.—	—.—
Budapest főváros 1890. évi kölcsöne, adómentes	100.75	101.25
Temes-bégavölgyi vizszab. társ. kölcsöne	102.—	104.—

Kamatláb	Értékpapirok.	Utolsó árfolyam pénz	áru
	III. Záloglevelek és kölcsönkötv.		
	a) Budapesti intézetek kibocsátásai.		
4½%	Belvárosi takarékpénztár r.-t.	100.50	101.50
4½%	Egyesült bpesti fővárosi takarékpénztár	100.50	101.25
4%	" " " " koronaért.	97.75	98.50
5½%	Kisbirtokosok országos földhitelint.	101.50	103.—
5%	" " "	101.50	102.50
5%	" " " 50½ évre koronaér.	101.75	102.50
4½%	" " " 50½ évre	100.—	101.—
5%	Magyar földhitelintézet papirban	—.—	—.—
4½%	" " "	100.—	100.50
4%	" " "	99.25	100.25
4%	" " koronaértékben 50 évre	99.25	99.75
4%	" " szabv. és talajjav.	97.25	98.25
4½%	Magyar helyiérd. vasutak kötv. 50½ évre	100.—	101.—
4%	" " " " 50 évre kor. ért.	96.75	97.75
4%	" " 50 évre kor. ért. visszafiz. 210 K.	—.—	—.—
5%	Magyar jelzáloghitelbank	101.—	102.—
4½%	" "	100.—	101.—
4%	" "	99.25	100.25
4%	" " közs. k. 50 é., vf. 110 frt.	101.25	102.25
4%	" " közs. kötv. 50 évre	97.75	98.50
4½%	" " közs. kötv. 50 évre	100.—	101.—
4%	" " nyer.-kötv.	124.75	125.25
4%	" " " osztr. felülb.	127.—	128.—
—	" " nyer.-jegy	—.—	—.—
—	" " " osztr. felülb.	—.—	—.—
3%	" " nyer.-kötv. " "	107.50	108.—
4½%	Magyar országos közp. takarékpénztár	100.50	101.25
4½%	" " " " kor. ért.	100.50	101.25
4½%	Magyar takarékpénzt. közp. jelzálogbankja	101.75	102.—
4%	Magyar takarékpénzt. közp. jelzálogb. kor. ért.	99.—	100.—
4½%	" " " " közs. k.	100.75	101.75
4%	" " " " "	96.—	97.—
4%	Osztrák-magyar bank 40½ évre	100.—	100.80
4%	" " 50 évre	100.—	100.80
4½%	Pesti hazai első takarékp. közs. kötv.	100.25	101.—
4%	" " " " "	97.50	98.50
4%	" " " " zálogl. kor. ért.	98.25	98.75
3%	Pesti m. keresk. bank	—.—	—.—
4½%	" " " "	100.50	101.50
4%	" " " "	98.50	99.25
4½%	" " " " közs. k. vissz. 110 frt	105.25	106.25
4%	" " " " közs. k. vissz. 210 k.	99.50	100.25
	b) Vidéki és külföldi int. kibocsátásai.		
5%	Albina takarék- és hitelintézet	100.75	101.75
5%	Aradi polgári takarékp. 40 évre	100.—	100.50
5%	" " " 40 é. visszafiz. 110 frt.	101.—	—.—
5½%	" " " 40 évre	100.—	100.50
4½%	Aradmegyei takarékpénztár	98.50	99.—
5%	Erdélyr. m. jelzáloghitelb. 40 évre	100.—	101.—
4½%	" " " 40 évre visszafiz.	98.50	99.50
4½%	Horvát-szlavon országos jelzálogbank	100.50	101.25
5%	Nagyszeb. ált. takp. 31½ é., vissz. 110 frt	102.—	—.—
5%	" " " 40 évre, vissz. 106 frt	102.—	—.—
5%	" " " 40 évre III. kib.	101.75	102.25
4½%	" " " 35 évre IV. kib.	100.75	101.50
5%	Nagyszebeni földhitelintézet	102.—	103.—
5½%	" "	102.—	—.—
6%	" "	103.—	—.—
4½%	" " VI. kib.	100.50	101.50
3%	Osztrák földhitelintézet nyer.-kötv.	116.50	117.50
—	" " nyer.-jegy	—.—	—.—
5%	Temesvári első takarékpénztár	102.—	103.—
4½%	" " "	99.50	100.50
	IV. Elsőbbségi kötvények.		
4½%	Adria m. kir. tengeri hajózási részvényt.	100.—	10.1—
4%	Budapesti közuti vaspálya-társ. koronaért.	99.75	100.60
4%	Budapest-pécsi vasut	98.—	99.—
4%	Déli vasut	—.—	—.—
6%	Első cs. kir. szab. dunagőzhajózási társ.	—.—	—.—
3%	Győr-sopron-ebenfurti vasut, arany	—.—	—.—
4%	Kassa-oderbergi vasut 1889, ezüst	99.—	100.—
4%	" " 1889, arany	121.—	122.—
4%	" " 1891, ezüst	98.50	99.50
4%	" " 1891, arany	120.50	121.50
4%	" " (oszt. von.) 1889, ez.	100.—	101.—
4½%	Magyar folyam- és tengerhajózási r.-t.	100.50	101.—
5%	Magyar-gácsországi vasut I. kib.	108.50	109.50
5%	" " II. kib.	108.50	109.50
4%	" " ezüst	97.50	98.50
5%	Magyar ny. v. (székesf.-győr-gráczi vonal)	105.—	106.—
5%	" " " 1874. kib.	105.—	106.—
4½%	Magyar v. els. kölcsön beruh. czélra, arany	124.—	125.—
5%	Osztrák-magyar államvasut arany	—.—	—.—
4%	" " 1883.	—.—	—.—
3%	" " X. kib. 1885	—.—	—.—
4½%	Pesti Lloyd- és tőzsdeépület	100.—	100.50
4½%	Torontáli helyiérdekü vasutak	—.—	—.—
5%	Urikány-zsilv. magyar kőszénb. els. kötv.	—.—	—.—
5%	" " " " " II. kib.	120.50	—.—

Osztalék 1894-re	Értékpapirok.		Utolsó árfolyam pénz	áru
	V. Bankok részvényei.			
9.—	Angol-osztrák bank	120	173.—	174.—
6.50	Budapesti bankegyesület	100	122.50	123.—
12.—	Első magyar iparbank	150	209.—	211.—
7.—	Fiumei hitelbank	80	131.—	133.—
7.—	Fővárosi bank-részvény-társaság	100	98.—	100.—
—.—	Budapesti giro- és pénztár-egylet	2000 K.	—.—	—.—
—.—	Hazai bank-részvény-társaság	200 K.	131.—	132.—
—.—	Hermes magy. ált. váltóüzlet részvt.	200 K.	190.—	195.—
15.—	Horvát leszámitoló bank	200	—.—	—.—
5.—	Horvát-szlavon országos jelzálogbank	100	120.50	121.50
22.—	Magyar általános hitelbank	200	—.—	—.—
7.—	Magyar ipar- és kereskedelmi bank	100	—.—	—.—
48 fr.	Magyar jelzáloghitelbank, I. kibocsátás	200 ar.	—.—	—.—
24 fr.	Magyar jelzáloghitelbank, II. kibocsátás	100 ar.	—.—	—.—
10.—	Magyar kereskedelmi r.-t.	200	200.—	202.—
16.—	Magyar leszámitoló és pénzváltó bank	400 K.	—.—	—.—
25.—	Magyar takarékp. közp. jelzálogbankja	500	560.—	565.—
19.—	Osztrák hitelintézet	160	—.—	—.—
42.90	Osztrák-magyar bank	600	1040.—	1045.—
60.—	Pesti magyar kereskedelmi bank	500	1339.—	1341.—
17.—	Unionbank	200	337.—	338.—
	VI. Takarékpénztárak részvényei.			
5.—	Belvárosi takarékpénztár	100	106.50	107.—
7.—	Budapest III. kerületi takarékpénztár	50	136.—	140.—
5.—	Budapest-erzsébetvárosi takarékpénztár	200 K.	98.—	100.—
	Budapest VIII., IX., X. ker. takp. r.-t.	400 K.	106.50	106.—
—	Budapesti tak. pénzt. és orsz. zálogk. r.-t.	400 K.	252.—	253.—
58.—	Egyesült budapesti fővárosi takarékp.	300	1215.—	1225.—
7.—	Magyar általános takarékpénztár	100	128.—	130.—
40.—	Magyar országos központi takarékpénzt.	300	840.—	845.—
100.—	Pesti hazai első takarékpénztár	1000	3450.—	8500.—
	VII. Biztositó-társaságok részv.			
12.—	Bécsi biztositó társaság	200	254.—	256.—
16.—	Bécsi élet- és járadék-biztositó intézet	200	385.—	390.—
230.—	Első magyar általános biztositó társaság	1000	4350.—	4400.—
7.—	Foncière, pesti biztositó intézet	100	165.—	170.—
5.—	Lloyd, magyar viszontbiztositó társ.	150	90.—	95.—
8.—	Magyar jég- és viszontbiztositó r.-t.	100	132.—	133.—
8.—	Nemzeti baleset és munkásbiztositó r.-t.	200 K.	160.—	165.—
50.—	Pannonia viszontbiztositó intézet	300	950.—	1000.—
	VIII. Gőzmalmok részvényei.			
—.—	Concordia-gőzmalom r.-t.	400	360.—	368.—
—	" " elsőbbs. részv.	400	402.—	—.—
100.—	Első budapesti gőzmalom r.-t.	500	2120.—	2140.—
12.—	Erzsébet-gőzmalom-társ.	200	330.—	335.—
9.60	Lujza-gőzmalom r.-t.	160	239.—	240.—
25.—	Pesti hengermalom-társ.	400	740.—	750.—
19.—	Pesti molnárok és sütők gőzmalom r.-t.	200	335.—	338.—
12.—	Pesti Viktória-gőzmalom	150	217.—	219.—
	IX. Bányák és téglagyárak részv.			
10.—	Brassói bánya- és kohóegylet r.-t.	200	315.—	320.—
5.—	Budapesti tégla- és mészégető r.-t.	200 K.	115.—	116.—
13.—	Budapest-szentlőrinczi téglagyár	100	235.—	245.—
8.—	Egyesült tégla- és czementgyár r.-t.	100	128.—	130.—
10.—	Északm. egyesült kőszénb. és iparv.	100	275.—	280.—
8.—	Felsőmagyarorsz. bánya és kohómü r.-t.	100	136.—	138.—
7.—	István téglagyár r.-t.	100	85.—	88.—
50.—	Kassa-somodi kőszénbánya r.-t. id. elism.	30	57.—	59.—
30.—	Kőbányai gőztéglagyár r.-t.	160	810.—	830.—
—.—	Kőszénbánya és téglagyár r.-t.	200	706.—	710.—
16.—	Magyar asphalt r.-t.	100	265.—	268.—
8.—	Magyar általános kőszénbánya r.-t.	100	148.—	150.—
7.—	Magy. gőztégla-, czem.- és gypszgy. r.-t.	100	112.—	114.—
12.—	Magyar keramiai gyár r.-t.	100	176.—	178.—
4.—	Péterhegyi téglaipar r.-t.	200 K.	—.—	—.—
32.—	Salgótarjáni kőszénbánya r.-t.	100	712.—	714.—
5.—	Szentendrei téglagyár r.-t.	100	95.—	98.—
17.—	Ujlaki tégla- és mészégető r.-t.	150	285.—	288.—
—	Urikány-zsilvölgyi magy. kőszénb. r.-t.	100	—.—	—.—
	X. Vasmüvek és gépgyárak részv.			
16.—	Első magyar gazdasági gépgyár r.-t.	200	235.—	240.—
7.—	„Danubius“ magy. hajó- és gépgyár r.-t.	100	126.—	129.—
85.—	Ganz és társa vasöntőde és gépgyár	400	2340.—	2350.—
16.—	Nadrági vasipar társulat	200	—.—	—.—
—.—	„Nicholson“-gépgyár részv.-társ.	200 K.	126.—	127.—
—.—	Rimamurány-salgótarjáni vasmü r.-t.	100	—.—	—.—
14.—	Schlick-féle vasöntőde és gépgyár	200	267.—	270.—
—.—	Schoenichen-Hartmann-f. m. gépgyár r.-t.	200 K.	125.—	126.—
—.—	Walser-féle I. m. gép- s tüzoltósz. gyár r.-t.	100	90.—	95.—
15.—	Weitzer János gép-, waggongyár és vasönt.	150	344.—	346.—
	XI. Könyvnyomdák részvényei.			
20.—	„Athenaeum“ irodalmi és nyomdai r.-t.	100	480.—	490.—
—	Franklin-társulat	150	285.—	290.—
7.—	„Kosmos“ müintézet	100	100.—	105.—
—.—	Könyves Kálmán m. ir. és könyvek. I. kib.	200 K.	140.—	155.—
—.—	" " " II. kib.	200 K.	140.—	155.—
—.—	„Országgy. Értesitő“ kő- és könyvny.	400 K.	—.—	180.—
12.—	„Pallas“ irodalmi és nyomdai r.-t.	200	200.—	203.—
80.—	Pesti könyvnyomda r.-t.	500	1340.—	—.—
	XII. Különféle vállalatok részv.			
25.—	Általános waggonkölcsönző-társulat	400 K.	480.—	490.—
5.—	Budapesti általános villamossági r.-t.	200 K.	178.—	182.—
14.—	Egyesült magyarhoni üveggyárak r. t.	200	202.—	204.—
7.—	Első magyar betüöntöde r.-t.	100	169.—	171.—
28.—	Első magyar gyapjumosó- és bizom. r.-t.	200	512.—	517.—
—	Első magyar részvény serfőződe	300	1520.—	1530.—
20.—	Első magyar sertéshizlaló r.-t.	200	380.—	390.—
23.—	Első magyar szállitási vállalat r.-t.	200	—.—	—.—
8.—	Első magyar szálloda r.-t.	80	280.—	300.—
—	Első magyar üveggyár részvény-társaság	400 K.	—.—	200.—
—.—	Első pesti spódium és csontliszt gyár	100	155.—	160.—
25.—	Első temesvári szesz-égető és finom. r.-t.	200	—.—	—.—
60.—	Fiumei rizshántoló- és rizskeményitő gyár	500	1250.—	1300.—
—.—	Fővárosi kaszinó-épület r.-t.	200	—.—	—.—
24.—	Gschwindt-féle szeszgyár	200	508.—	510.—
—	Gr. Esterházy Géza-féle cognac-gyár r.-t.	200 K.	—.—	—.—
—	„Hungária“ árpagyöngy-gyár	400	—.—	—.—
3.—	„Hungária“ műtrágya és kénsavgyár	6²/₃	150.—	—.—
14.—	„Hygieia“ fémipar részvénytársaság	100	170.—	—.—
—	Jordán Viktor-féle bőrgyár r.-t.	100	58.—	60.—
—	" " " els. részv.	100	90.—	92.—
—	Kabelgyár részvénytársaság	200	260.—	270.—
—	Kőbányai polgári serfőző részvény-társ.	200 K.	132.—	134.—
—	Langer T. osztr. és magy. szab. ért. r.-t.	100	—.—	—.—
—	Magyar czukoripar r.-t. A. sor.	100	—.—	—.—
4.—	" " " B. "	100	136.—	137.—
10.—	Magyar fém- és lámpaáru-gyár r.-t.	100	165.—	175.—

Osztalék 1894-re	Értékpapirok.		Utolsó árfolyam pénz	áru
—.—	Magyar kender- és lenipar r.-t.	200	—.—	—.—
15.—	Magyar ruggyantaárugyár r.-t.	100	175.—	—.—
7.86	Magyar villamossági r.-t.	200 K.	140.—	144.—
14.—	Nemzetközi villamossági társaság	200	322.—	326.—
25.—	Nemzetközi waggonkölcsönző r.-t.	400 K.	460.—	480.—
—	Popper Lipót faipar r.-t.	2000	—.—	—.—
—	Quarnero részvénytársaság	100	—.—	—.—
—.—	Royal nagyszálloda részvénytársaság	200 K.	120.—	125.—
14.—	Szegedi kenderfonógyár r.-t.	200	280.—	290.—
—.—	Sziszeki tárházak r.-t.	100	—.—	—.—
—	Törökbirodalmi dohányegyedárusági r.-t.	200	206.—	207.—
	XIII. Közlekedési váll. részv.			
10.—	Adria m. kir. tengeri hajózási r.-t.	100	185.—	190.—
—	Aradi és csanádi egyes. v. r.-t.	100	—.—	—.—
—.—	Balatontavi gőzhajózási r.-t.	200	—.—	—.—
10.—	Barcs-pakráczi vasut	200	204.—	206.—
9.50	Budapest alagut-társulat	105	175.—	180.—
25.—	Budapesti közuti vaspálya	200	925.—	930.—
—	" " " II. sor	200	—.—	—.—
15.—	" " " élv. jegy	—	620.—	630.—
—.—	Budapesti társaskocsi	200 K.	74.—	75.—
9.—	Budapesti villamos városi vasut	100	317.—	318.—
9.—	" " " élv. jegy	—	170.—	180.—
8.—	Budapest-szent-lőrinczi h. é. vasut	100	—.—	—.—
8.—	" " " " els. részv.	100	—.—	—.—
—.—	Bpest-ujpest-rákosp. vill. köz. vasut r.-t.	200 K.	136.50	137.—
—	Debreczen-derecskei h. é. v. els. részv.	400 K.	—.—	—.—
—	Debreczen-füzesabonyi vasut els. részv.	100	90.—	92.—
4.—	Debreczen-hajdunánási vasut	100	—.—	—.—
14 fr.	Déli vasut	200 ar.	—.—	—.—
5.—	Első cs. kir. szab. dunagőzhajó-társ.	500 p. p.	495.—	500.—
—	Gölniczvölgyi vasut r.-t. elsőbbs. részv.	200	100	101.—
—.—	Győr-sopron-ebenfurti vasut	200	112.—	115.—
7.94⁴/₁₀	Kassai közuti vasut	100	—.—	—.—
9.94⁴/₁₀	Kassa-oderbergi vasut	200	195.—	196.—
—.—	Magyar-gácsországi vasut	200	206.—	207.—
9.67⁵/₁₀	Magyar gőzhajózási részvény-társaság	200 K.	—.—	—.—
4.50	Magyar nyugoti vasut	200	208.—	209.—
—	Máramarosi sóvasut els. részv.	100	99.—	100.—
—	Máramarosi sóvasut törzsrészvényei	100	65.—	70.—
—	Máramarosi sóvasut B. részvényei	100	65.—	70.—
—	Marosvásárh.-szászrég. vasut els. részv.	100	100.—	101.—
—	Murányvölgyi h. é. vasut els. részv.	100	—.—	—.—
—	Nagykikinda-nagybecsker. vasut els. r.	100	100.—	101.—
—.—	Oriente magy. tengeri hajózási r.-t.	1000 K.	—.—	—.—
33 fr.	Osztrák-magyar államvasut	200 ar.	—.—	—.—
9.94⁴/₁₀	Pécs-barcsi vasut	220	225.—	227.—
—	Petrozsény-lupényi h. é. vasut els. részv.	100	—.—	—.—
—	Szlavonia h. é. vasut els. részv.	200	184.—	185.—

XIV. Sorsjegyek.

Névérték drbkint		Utolsó árfolyam pénz	áru
5	Bazilika sorsjegy	7.—	7.40
5	" " osztr. felülbélyegzéssel	7.40	7 70
100	Bécsvárosi nyereménykölcsön 1874. évről	167.—	169.—
40	Budavárosi sorsjegy	59.—	60.—
40	" " osztr. felülbélyegzéssel	60.—	62.—
2	„Jó sziv“ egyesületi sorsjegy	3.15	3.45
2	" " " osztr. felülbélyegz.	3.30	3.60
5	Magyar vörös-kereszt sorsjegy	10.—	10.40
5	" " " osztr. felülbélyegz.	10.50	11.—
25 L.	Olasz vörös-kereszt sorsjegy	12.60	13.—
25 L.	" " " osztr. felülbélyegz.	13.—	13.50
10	Osztrák vörös-kereszt sorsjegy	17.25	17.75
100	Osztrák hitelintézeti sorsjegy	202.—	204.—
40 p. p.	Pálffy sorsjegy	57.—	58.—

XV. Pénznemek.

	pénz	áru
Arany, cs. és kir. vert	5.71	5.75
" " " kör.	5.68	5.72
" osztrák vagy magyar 8 frtos	9.56	9.59
" 20 frankos	9.56	9.59
" 20 márkás	11.78	11.82
" török aranylira	—.—	—.—
Német birod. vagy egyenért. bankj. (100 márka)	58.90	59.10
Franczia bankjegy (100 frank)	—.—	—.—
Olasz bankjegy (100 lira)	45.20	45.50
Papirrubel darabonkint	—.—	—.—
Román bankjegy (100 lei)	—.—	—.—
Szerb bankjegy (100 ezüst dinár)	—.—	—.—

XVI. Váltók árfolyama (látra).

Bank-kamatl.			pénz	áru
2½	Amsterdam	100 hollandi frtért	99.30	99.60
2½	Brüssel	100 frankért	—.—	—.—
2	London	10 líráért	120.65	121.05
3	Német bankpiaczok	100 márkáért	58.90	59.10
5	Olasz bankpiaczok	100 líráért	45.20	45.60
2	Páris	100 frankért	47.85	48.05
3	Svájczi bankpiaczok	100 "	47.85	48.05
5½	Szentpétervár	100 rubelért	—.—	—.—

XVII. Határidőre kötött értékp.
Október hó közepére.

	pénz	áru
Magyar aranyjáradék	120.75	121.—
Magyar koronajáradék	98.90	99 10
Magyar általános hitelbank	464.50	465.—
Magyar ipar- és kereskedelmi bank	121.—	122.—
Magyar jelzáloghitelbank	280.—	280.50
Magyar leszámitoló és pénzváltó bank	300.—	300.50
Rimamurányi vasmü	266 —	666.50
Osztrák hitelintézet	386.75	387.—
Déli vasut	108.50	109.—
Osztrák-magyar államvasut	382.50	383.—

Leszámoló árfolyamok.

Magyar általános hitelbank	465.—	Salgó-Tarjáni kőszénb.	720.—	„Adriai“ m. tengerhaj. r.-t.	191.—
Osztrák hitelintézet	388.—	Belvárosi takarékpénztár	106.—	Ganz-féle vasöntőde	2350.—
Magyar aranyjáradék	—.—	VIII., IX., X. ker. takp.	105.—	Budapesti társaskocsi	74.—
Magyar koronajáradék	—.—	F. m. orsz. bánya-kohómü r.-t.	139.—	Budapesti villamossági r.-t.	189.—
Magyar ipar- és keresk. bank	—.—	Pesti hazai első katarékpénztár	8450.—	Egyes. magyar üveggyárak r.-t.	—.—
Magyar jelzálogbank	—.—	Szent-Endrei téglagyár r.-t.	—.—	„Kosmos“ müintézet	97.—
Magyar pénzv. és lesz. bank	—.—	Egyes. tégla- és czementgyár	217.—	Weitzner gépgyár	—.—
Rima-Murányi vasmü r.-t.	—.—	Egyes. főv. takp.	1225.—	Magyar czukoripar r.-t.	136.—
Déli vasut	—.—	Orsz. közp. takarékp.	840.—	Alt. waggonkölcsön-t.	480.—
Budapest bankegyesület	122.—	Magyar aszphalt részv.-társ.	271.—	Budapesti közuti vasut	940.—
Első magyar iparbank	211.—	Jég- és viszontbiztositó t.	132.—	Bp.-ujpest-r. villam. vasut	136.—
Hazai bank részv.-társ.	130.—	Kassa-Somodi kőszénbánya	59.—	Budapesti vill. városi vasut	318.—
Pesti m. keresk. bank	1350.—	Brassói bánya- és kohómü	—.—	Kőbányai polgári serfőző r.-t.	134.—

Kamatozó kincstári utalvány kamatlába (6 hó) 4
Az Osztrák-Magyar bank kamatlába váltóleszámitolásnál 5%
Járadékok és bankzáloglevelek elzálogositásánál 5½
Más értékpapirok elzálogositásánál 6%

Ezen hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betükből 2 krral, s compact betükből szedve 4 krajczárral fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal ingyen. Czimmel ellátott hirdetések minden közlése után még 30 kr. bélyegilleték is fizetendő.

TELEFON 6354. Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel a válaszra szükséges levélbélyeg vagy levelezőlap beküldetik és a hirdetés alatt álló szám közöltetik. TELEFON 6354.

Gentlman
egy distingvált hölgy ösmeretségét óhajtja. Franczia vagy angol nők előnyben részesülnek. Kimeritő válaszok **„Boldog jelen, biztos jövő“** czimen a kiadóhivatalba kéretnek. 2786

Drága őrző angyalom!
Szeptember hó végével irtál. Aggódom — nagyon aggódom. Boldog csak akkor leszek, mikor téged — első és utolsó szerelmem — ujolag ölelhetlek. Tudósitlak, hogy a jövő hónapban Budapestre megyek. Mindig jobban és jobban érzem, hogy kimondhatatlanul szeretlek. Ha teheted, nyugtasd meg milliószor csókoló hü csunya szökédet. 2790

Eladás.

Egy antik
olajfestmény, Józsefet és Putifárt ábrázolva eladó. Czim a kiadóhivatalban. 2721

Használt és uj pénz-szekrények
rendkivüli olcsó áron kaphatók a bécsi pénzszekrény gyári raktár **Budapest, V., Bálvány-uteza 6. sz.** 24152

Vétel.

Egy palota
vagy egy szép egy emeletes ház legkevesebb 10 szobával az emeleten, nagy forgalmu helyen istálló és kocsi szinnel, saját használatra lakhelyül, megvételre kerestetik. Czim a kiadóhivatalban. 2785

Alkalmazást keres.

Magányos urnő
gazdasszony, anyahelyettes vagy pénztárnoknőnek ajánlkozik. Ajánlatokat Középkorunak a kiadóhivatalba. 2776

Kereskedelmi
akadémiát végzett fiatal bankhivatalnok elvállal bármily irodai munkát, levelezést, könyvvitelt stb. Szives megkeresések **„Szorgalmas“** jelige alatt a kiadóba küldendők. 31712

Egy tisztességes
25 éves, róm. kath. vallásu, nőtlen, kiszolgált számvivő, ki a magyar és német nyelvet ugy szóban, mint irásban tökélesen birja, több évi irodai gyakorlattal, s a vasuti szakban, valamint a gazdálkodásban is kellő jártas fiatal ember, hajlandó bármiféle tisztességes állást azonnal elfoglalni. Czime megtudható a kiadóban. 31724

Intelligens szép
özvegy asszony házvezetőnőnek ajánlkozik Pestre magános urhoz. Fizetés mellékes, fő az, hogy helyet kapjon. Szives ajánlatokat a kiadóhivatalba kér **„Hüséges“** czim alatt. 31763

Kezelőtiszt
a legjobb ajánlatokkal s alapos ösmeretekkel ujévtől árvizmentes nagyobb birtok adminisztrácziójára ajánlkozik. Czim a kiadóhivatalban. 2774

Okleveles gépész,
jártas esztergályozás, kovácsolás, lakatos munkákban, felszereléseket és a rajzolást készit, aki eddig szesz, vegyészeti, spodium gyárban alkalmazva volt, beszél magyarul, németül és tótul, bármilyen gyárban alkalmazást keres. Szives megkeresések Ügyes jelige alatt a kiadóhivatalba. 31756

Széptermetü,
szeretetreméltó, sokoldaluan tehetséges, nagymüveltségü, müvészileg zongorázó, szellemes, erényes kisasszony, mintaszerü háziasszony — főrangu vagy előkelő házban, társalgónői, házvezetőnői, nevelőnői állásra reflektál. Kitüntető bizonyitványok. Ajánlatok **„Valódi nőiesség“** czimen a kiadóhivatalba intézendők. 31759

Kitünő
ajánlatokkal és bizonyitványokkal rendelkező **gépápoló** állást keres. Levelek **„Gépápoló“** jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 31794

Alkalmazást nyer.

Nyugalmas állást nyer
jogvégzett, nőtlen, róm. kath. erélyes, egészséges megbizható **intéző**, azonnal beléphet egy grófi uradalomhoz. Pályázók november 10-ig folyamodhatnak. Czim a kiadóhivatalban megtudható. 25165

Uj szőlőt
óhajtok ültetni egy nagyobb terjedelmü homok területen. E czélra keresek egy, a szőlőmiveléshez tökéletesen értő gyakorlott embert, ki a vinczelléri teendőkben jártas és aki az uj szőlő ültetéshez alaposan ért. Levelek az Egyetértés kiadóhivatalába küldendők. 31793

Gazdasági gépszakmában
jártas ügynökök kerestetnek. Ajánlatok **„Gépszakma“** jelige alatt a kiadóhivatalba küldendők. 2789

Oktatás.

Gyakorlott
nevelőnőt, ki nyelveket beszél, zenét, festést és rajzot érti.

Udvarmestert,
philologus, szerény franczia nyelv és zeneismerettel.

Jobb német bonnet
ki 15 évig volt Francziaországban ajánl **Institut Janda, Wien** Annagasse 1. 2788

Németül tudó
jó irásu tanárjelölt jó bizonyitványokkal ajánlkozik nevelőül, correpetitornak vagy más délutáni foglalkozásra. Szives megkeresések **„Tanárjelölt“** czim alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 2787

Okl. nevelőnőket, gyermekkertésznőket,
bonneokat ajánl és elhelyez **Gerson Anna** asszony, Budapest, Andrássy-ut 21. félemelet. 25238

III. éves joghallgató,
ki már hosszabb ideig nevelősködött, latin és német nyelvben tökéletesen jártas, gyorsiró, nevelőnek vagy korrepetitornak ajánlkozik. Ajánlatokat **„Tanitás“** alatt a kiadóhivatalba kér, hol czime is megtudható. 31752

Szakképzett
franczia tanitónő perfekt angollal keres délutáni órákat. Legjobb referencziák. Czim a kiadóhivatalban. 2778

Keresek
egy már praxissal biró franczia nyelvtanitót. Ajánlatok a feltételek megjelölése mellett a kiadóhivatalba kéretnek **„Franczia“** jelige alatt. 31776

Különféle.

10—15,000 frt
letéttel keresek nagyobb forgalmu **gyógyszertárat bérbe** lehetőleg dunántuli vármegyékben. Czim a kiadóban. 2738

Egy budapesti ingatlanra
bank után második helyre 35,000 frt kerestetik 8% mellett. Ajánlatok **„Biztos kamat“** jelige alatt a kiadóban. 31757

Legjobb szabadalmazott iskolapadok, hygieniai követelményeinek megfelelően készit

Feiwel Lipót
I. m. kir. szab. iskolapad-gyáros. **Budapest, VI., Aradi-utcza 60.** Képes árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmentve. 25163

Biztos évi 10—16
ezer frtot jövedelmező vállalat átvételéhez társat keresek, 15—20 ezer frt betét, müszaki ösmeretek és személyes közremüködés megkivántatnak. Ajánlatok „Fortuna“ cimen a kiadóba kéretnek. 31781

57426/95 sz.

Bérleti hirdetmény.

A magyar vallásalap tulajdonát képező s Veszprém megyében kebelezett Csajág község határában fekvő, az épülőfélben levő Veszprém-dombovári vasut vonalán létesitendő Küngös-csajági rakodó állomástól mintegy 6 kilométer távolságra eső 705 (1200 □ öles) hold kiterjedésü földbirtok a rajta levő épületekkel együtt az alólirt minisztérium IX. ügyosztályában 1895 évi decz. hó 19-én tartandó nyilvános zárt ajánlatu versenytárgyalás utján 1896 évi julius hó 1-től 1921 évi szeptember hó 30-ig terjedő 25 évre és 3 hónapra haszonbérbe fog adatni.

A részletes versenytárgyalási és haszonbérleti feltételek a miniszterium segédhivatalainak igazgatóságánál és a m. kir. közalapitványi gazd. felügyelőségnél Somlyó-Vásárhelyen a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Budapest, 1895 évi október hó 28-án. 25252

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől.

Ügynökök

a törvényes engedélyezett sorsjegyek részletfizetés mellett eladás ra (az 1883. XXXI. t.-cz. értelmében, igen kedvező feltételek alatt alkalmaztatnak.

Fővárosi váltó-üzlet-társaság. 23381/a

Adler és Tsa Budapest.

Árverési hirdetmény.

Tauszky Miksa ur megkeresése folytán közzé teszem, mikép a nála Dankovszky Kálmánné született Lueff Izabella által elzálogositott, de ki nem váltott különböző butorok folyó hó 9-ikén délutáni ½3 órakor (VI. Teréz-körut 6. sz.) közbenjöttén mellett nyilvánoson elárvereztetni fognak.

Kelt Budapesten, 1895. november 7-én.

Dr. Fürth Miksa
Gászner Béla budapesti kir. közjegyző urnak a budapesti kir. közjegyzői kamara határozatával kirendelt helyettese.

25258

Hölgyeknek
ajánljuk mint legjobb bevásárlási forrást
KELLER és SZABÓ
selyem, nőidivat-kelme 25035
és konfekczió nagy raktárukat
Budapest, Szervita-tér, Szerviták épületében.

Gyümölcs-magonczok.

Alma,	1000 drb	minőség szerint	4	frttól	15 frtig
körte,	1000	„	5	„	12 „
dió,	1000	„	40	„	70 „

továbbá cseresznye, szilva, sajmegy, birs, baraczk, mandula stb.

Akácz, glaeditia és galagonya:

Akácz 1000 drb minőség szerint		2 frt 50 krtól	12 frtig
„ sorfák	„	100 drb 6 —	10 „
glaeditia 1000 drb „	„	3 „ 50	15 „
galagonya 1000 „	„	4 „ —	16 „

magasdereku gyümölcsfák drbja 20 krtól feljebb.

Óriási keritett diszfák és cserjékben, különös dus választék tülevelüekben. Árjegyzéket kivánatra bérmentve küld

Gazdasági intézőség Csendlak,
posta Vas-Ferenczfalva.

25074

Titkos betegségeket,

hugyosőfolyásokat, sebeket, syphilis utókövetkezményeit, elgyengült férfierőt, magömléseket, önfertőztetés utóbajait, nőknél fehérfolyást befecskendezés nélkül és bármely női bajokat, a legmakacsabb **börbetegségeket,** valamint ifjukori bünök következtében beállott **ideg- és** ennek utókövetkezményeképen létrejött **hátgerinczbajokat,** gyógyit **15 évi** katonaorvosi tapasztalat után (budapesti és bécsi katona kórházakban) a **legujabb gyógymód** szerint alaposan és biztos sikerrel

Dr. KAJDACSY,
volt cs. és kir. ezredorvos.
Lakás: Budapest, V., Váczi-körut 4. sz., I. em. bejárat a lépcsőnél.
Rendel délelőtt 9—4 óráig, este 7—8 óráig; nőknek u. m. férfiaknak külön be- és kijárat. — külön váróterem. — Dijazott levelekre azonnal válaszoltatik és gyógyszerekről is gondoskodva lesz. 8386

Butorvevők
figyelmébe ajánltatik, hogy 24505

Sárkány Ig.

Budapesten (belváros) **Rózsa-tér** és **Lipót-u. sarkán 1868.** óta fennálló országszerte ismert **butortelepét, más vállalat miatt kénytelen feloszlatni** ennek folytán az **összes 16 teremben felhalmozott butorkészletet ez ideig**

hallatlan olcsó árak mellett elárusitja.

Kapható a **czélszerü és kényelmes lakberendezéshez** minden czikk a **legfényüzőbb és legegyszerübb polgári kivitelben,** a miért is **a komolyan vásárolni szándékozó** közönség **ne mulaszsza el**

Sárkány Ig. czég butortelepét a **Rózsa-téren** fölkeresni és alaposan meggyőződve a

komoly üzletfeloszlásról

kifogástalan szilárd butorokat rendkivüli olcsó árért vásárolni.

Nagy készlet van raktáron a **hirneves ruganymatraczos**

ágygyá átalakitható ülőbutorokból,

divánok, ottománok, sophák egy és két ágygyal, szé kek és fautelek 1 ágygyal.

Ezen **ülő-butorok** minden háztartásnak nagy előnyére szolgálnak és a magyar honi iparnak diszére váló **fontos találmányok, melyek általános elismerést aratnak.**

Ezen ülőbutorokról szóló képes árjegyzék **dijmentesen** küldetik.

A **diszbutoralbum,** mely fentiek következtében **lényegesen leszállitott árjegyzéket** tartalmazza (595 legujabb mintával), az eddigi 2 frt 50 kr. ár helyett csupán 50 kr. (bélyegekben) előleges beküldése mellett **franco** megküldetik.

Magyar királyi államvasutak.

132160/CV. sz.

Hirdetmény.

(Uj tengeri szállitmányoknak soron kivüli elszállitása a m. kir. államvasutakra.)

A magy. kir. államvasutak igazgatósága kereskedelemügyi magy. kir. miniszter ur rendeletére az előző években követett eljárásnak megfelelő azon intézkedést léptette az idén is életbe, hogy uj tengeri, akár zsákokban, akár ömlesztett állapotban (à la rinfusa) kerül feladásra, f. é. október hó 18-ikától visszavonásig, de legkésőbb jövő évi február hó végéig, minden egyéb áru és szállitmány előtt első sorban rakassék kocsikba és szállittassék el.

Budapest, 1895. évi október hó.

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

Nagy nyeremény huzás 1895. deczember hó 6—14-ig.

Az államilag engedélyezett

Magyar Osztálysorsjáték.

21.499 pénznyeremény

4 millió 332.000 korona

összértékben.

Legnagyobb nyeremény a legkedvezőbb esetben **EGY MILLIÓ korona.**

	1 egész	1 tized	1 huszad
Megujitási sorsjegyek árai:	20 forint	2 forint	1 forint

	1 egész	1 fél = ⁵/₁₀	1 tized	1 huszad
Vétel sorsjegyek:	40 forint	20 forint	4 forint	2 forint

Ajánl és utánvéttel szétküld

Heintze Károly **fő-elárusitó** Budapest, IV., Szervita-tér 3. szám.

Vidéki megrendelők sziveskedjenek postadijért 10 fillért, ajánlott levelekért 30 fillért és a sorsolási tudósitóért 20 fillért küldeni.

Hogy a tisztelt közönségnek különböző számu több sorsjegy birtokában nagyobb nyereménykilátásai legyenek, öt vagy ennél több sorsjegy bevásárlásánál **egymástól teljesen eltérő számu sorsjegyeket** állitok össze tetszés szerinti egész, fél, tized és huszad sorsjegyekből — a fenti eredeti árakon. 25254

Sürgöny-czim: **Lottoheintze, Budapest.**

Értesités.

A cs. és kir. közös hadügyministerium 1895. október 18-án Abt. 13. 1865. sz. alatt kelt leirata szerint a **bőrből való ruházati és felszerelési tárgyak** szükségletének negyed részét az 1896. évre a kisipar utján szándékozik beszerezni.

A teljtartalmu hirdetmény (megjelent az *„Egyetértés“* ez évi nov. 1-i számában) ajánlati mintával együtt és a szállitandó czikkek kimutatása, valamint azok szállitási árai a 4-ik hadtest hadbiztosságánál, a budapesti 2-ik sz. ruhatárnál, valamennyi kereskedelmi és iparkamaránál, a budapesti kereskedelmi muzeumnál és az országos magyar iparegyesületnél betekinthetők. 25089

Budapest 1895. október hó.

Cs. és kir. 4-ik hadtest hadbiztossága.

A legjobb **Szin-szappan**

Uj találmány szabadalmazva

a **Schicht-féle SZAPPAN** kulcs védjegygyel.

Tulajdonságai: Egész száraz, kitünően tisztit. A leggazdaságosabb.

Tisztasága, ugyszintén a fehérnemüre és kézre való teljes ártalmatlansága garantirozva. 25172

Kapható a legtöbb füszer- és gyarmatáru kereskedésben.

Hirdetések e lap részére felvétetnek a kiadóhivatalban Papnövelde-utcza 8. szám.

510.000 korona nyerhető!

1 drb Magyar nyeremény sorsjegy igérvénynyel Huzás nov. 15-én. Főnyeremény **300.000** kor.	5.50
1 db 3%-os osztrák földh. sorsjegy igérvénynyel. Huzás nov 16-án. Főnyeremény **90.000** korona	2.—
1 drb Osztrák jótékonyczélu állam sorsjegygyel Huzás decz. 19-én. Főnyeremény **120.000** kor.	2.—
	9.50

A három drb. együttvéve csak 9 frt.

Teljes utánvéttel nem küldünk el semmit. 25230

A „MERCUR“ kiadóhivatalának bank- és váltóüzlete **POLITZER S.** Budapest, Dorottya-utcza 12.

Gummi

Valódi párisi gyártmány, jótállás mellett, orvosi tekintélyek ajánlata szerint teljesen biztos és ártalmatlan.

Gummi és halhólyag tuczatonkint	1.—6.—
Capottes americans (rövid)	2.—5.—
Párisi női szivacska	2.—6.—
Irrigator	1.80—5.—
Eredeti pessarium oclusivum (Peliporus) Menzinga tanár szerinti vezetővel	1.80—2.50
Szab. havibaj elleni kötelék **„Diana öv“** minden hölgynek nélkülözhetlen!	3.50—5.—
Gyüjtemény uraknak	3.— 10.—

10 frtnyi megrendelésnél 10—15% árkedvezmény. Megrendelések pontosan és discréten eszközöltetnek. 23914

KELETI J. csász. és királyi szab. kötszergyártó. **Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 17.**

Árjegyzék ingyen zárt boritékban.

Részletfizetésre
disz és egyszerü **asztalos és kárpitos**

BUTOR

teljes menyasszonyi kelengyék vagy egyes tárgyak.
Budapest, Kerepesi-ut 6, I. em.
a főváros legnagyobb butor-raktárában kaphatók Árjegyzék 15 kr. levélbélyeg ellenében. — Eladás vidékre is. 25178

Titkos betegségeket,
tehetetlenségeke, elgyengült férfierőt bujakóros bajokat, börbetegségeket, **hugycsőfolyásokat uj gyógymód szerint, befecskendezés nélkül, ha elévült is,** gyógyit alaposan. **Torok és gége,** ugyszinte **hugycső** vizsgálatok naponta tükörrel eszközöltetnek. 24393

Besenbek Alajos
orvos-sebész és szülész, 30 év óta e téren különleges orvos. Rendel naponta: reggel 9 órától délután 4 óráig és este 7—8 óráig. — Dijazott levelekre válaszoltatik.
Lakik: Budapest, Király-utcza 14., II. em. 17. ajtó.

Röptében a nagyvilág körül

nagy amerikai diszmü 16 füzetben, 256 fényképmásolattal a föld minden tájáról.

Disze minden szalon asztalának.
Disze minden könyvtárnak.
Legjobb házibarát minden családban.
Pompás szemléltető eszköz az iskolában.
Mulattatva és szórakoztatva terjeszti a világ ismeretét a nép legszélesebb rétegeiben.
Eloszlatja a ferde fogalmakat a távoli országokról és népekről s azokat olcsó pénzért élethü képekben bemutatja.
Szegény és gazdag, öreg és fiatal egyaránt okulást és szórakozást merithet belőle.

Ára diszkötésben 6 frt 50 kr.

E diszmü minden vevője ingyen megkapja Koppay József tanár „A sólyomvadásznő“ czimü festményét. Vidékre való küldésért 50 kr. fizetendő.

Pompás képkeretek

„A SÓLYOMVADÁSZNŐ“

jutalomképhez **háromféle minőségben és nagyságban kaphatók.**

1. Pompás, diófa utánzatu, gazdag bronzdiszitésü antik barok keret.

Remek szép kivitelben, mely a legelőkelőbb szalonnak is diszére válik, a polgári szobának pedig legszebb ékessége lesz. **120 czentiméter magas és 1 méter széles** izléses üvegfestéssel. A keret szélessége 12 czm., az üveg festése 10 czm.

Ára ládával és csomagolással együtt 10 forint. (Ily keret bolti ára legalább 25 forint.)

2. Nagyon csinos és izléses divat-keret.

Fekete alapon, gazdag aranyozott reliefekkel (tölgyfalevél) guirland, és gyöngysorral 6½ czm. széles üvegfestéssel, **mintegy 89 czentiméter magas és 83 czentiméter széles.**

Gyönyörü szobadisz.

Ára ládával és csomagolással együtt 6 forint. (Ily keret bolti ára legalább 12 forint.)

3. Az előbbi keret a kép természetes nagyságában **üvegfestés nélkül. 81 czentiméter magas és 70 czentiméter széles.**

Ára ládával és csomagolással együtt 5 forint.

Különösen a két első keretet ajánljuk, mert azokban a kép valóban gyönyörü látványt képez.

Az összes kereteket finom belga üvegtáblával, jól csomagolva közvetlenül a gyárból szállitják a megrendelőknek. A szállitási dij külön fizetendő.

A keretre szóló megrendelések **Van Miksáné urnőhöz** Budapest, Hársfa-utcza 24. sz. küldendők.

Magyar üvegbiztositó-társaság

Budapest, Váczi-körut 31. szám.

Biztosit tükörüvegtáblákat portálékban, üvegértékeket egész épitményeknél, a **legolcsóbb** dijak és a **legpontosabb** leszámitolás mellett. Több évre szóló biztositásnál tetemes kedvezmények. Elvállal **szállitási biztositásokat is.** 24908

Ügyes ügynökök kerestetnek.

Majolika és fayence

falburkoló-lemezeket

fehérben, szinezve, festve és aranyozva, tetszés szerinti modorban és kivitelben, **konyhák, fürdőszobák, fürdőkádak, lépcsőházak, ebédlők, kávéházak, vendéglők, kórházak, gépházak, főzőházak, hentesüzletek, mészárszékek, uszodák, árnyékszékek** stb. falainak burkolására késziti a legjutányosabb árakon kitünően a

Budapesti Zsolnai-féle porcellán-fayence gyár részvénytársaság 25124
BUDAPESTEN, VII. ker., Dob-utcza 63. sz.
Telefon 525.
Árjegyzék és költségvetések kivánatra bérmentve

Alkalmi vétel.
Majolika disztárgyaink (vázák, korsók stb.) készletét rendkivül leszállitott gyári árakon adjuk el.

Árverési hirdetmény.

H. Vámos-Pércs község részéről közhirré tétetik, hogy H. Vámos-Pércs község tulajdonát képező és Szentgyörgy Ábrány község határához tartozó nagyfülöpi pusztán, annak északi részén f. é. május és junius havában letarolt mintegy 60 hold területen található fatermék, lehasitott fiatal 8—20 éves cser tüzifa és az arról lehántott cserkéreg külön-külön, H. Vámos-Pércs község házánál **1895. évi nov. hó 17-ik napjának délelőtti 9 órájakor** megtartandó és zárt ajánlattal egybekötött nyilvános árverésen a legtöbbet igérőnek eladatni fog.

Az árverés alá bocsájtandó tüzifa mennyisége mintegy 2000 ürmétert tesz, a melynek kikiáltási ára ürméterenkint 1 frt 50 kr.

Az ezen fatömegről lehántott cserkéregből 52 m. mázsa a szentgyörgy-ábrányi vasuti állomáson, a többi pedig mintegy 2100 m. mázsa mennyiségben, a helyszinén 17 rakásban van beraktározva, s ponyvával befedve. — Ezen elég száraz tölgycserkéreg métermázsájának becsértéke 1 forint.

Bánat pénzül ugy a fa, mint a cserkéregre teendő ajánlatnál egyenként 500—500 forint készpénz, vagy ezen összegnek megfelelő óvadékképes értékpapir teendő le az árverés megkezdése előtt az árverést vezető községi főbiró kezéhez s ezen összeggel látandók el az irásban beadandó ajánlatok is.

Az eladásra bocsájtott fa és cserkéreg a helyszinén az árverési részleges feltételek, — a melyek a kötendő szerződésnek alapul szolgálnak, — H. Vámos-Pércs község házánál és Hajduvármegye tiszti ügyészének hivatalos helyiségében a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők.

Az irásban beadandó zárt ajánlat az árverés napjának délelőtti 9 órájáig fogadtatik el H. Vámos-Pércs község főbirója által, s ezen ajánlatnak magában kell foglalnia ajánlattevő azon kötelező nyilatkozatát, hogy az eladás tárgyát képező fa és cserkérget a helyszinén megtekintette, az árverési részleges feltételeket, azt magára nézve kötelezőnek tartja; a megajánlott vételárt szám és betüvel kiirva s ellátandó a megkivántató bánatpénzzel is.

Az árverési feltételektől bármi tekintetben eltérő s a kitüzött határidőben be nem adott irásbeli zárt ajánlat, avagy utóajánlat sem elfogadtatni, sem figyelembe vétetni nem fog.

Kelt Vámos-Pércs község 1895 év október hó 28-án délelőtt 9 órakor tartott rendkivüli képviseleti közgyüléséből.

Jegyzette:
Mohutovics János,
jegyző

25219

A nekünk bemutatott számtalan megbizható hiteles köszönetirat folytán ezen orvostudor legmelegebben ajánlható.

Titkos betegségeket,

hugycsőfolyásokat és sebeket, az önfertőztetés utóbajait, az **elgyengült férfierőt, magömléseket, a bujakórnak utókövetkezményeit, nőknél fehérfolyást,** bármennyire is idültek, valamint mindazon **női betegségeket,** melyeknek **a magtalanság** egyik főokozója és **börbetegségeket** gyógyit **uj gyógymód** szerint biztos sikerrel, **gyorsan és alaposan**

Dr. GARAI ANTAL
orvos, sebész, szülész és szemész tudor, volt csász. kir. oszt.-főorvos.
Budapest, belváros, IV. kerület, kigyó-utcza 1. sz., II. emelet, bejárat a lépcsőnél.
Rendel: naponta 10 órától d. e. egész 4 óra délutánig, este 7 órától 8 óráig. Dijazott levelekre a legnagyobb figyelemmel válaszoltatik és gyógyszerekről is gondoskodva lesz. — **Nőknek külön váróterem.**

Ugyanott megjelent és a szerzőnél Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető

NÉPSZERÜ UTMUTATÓ
(már a 12-ik kiadásban megjelent) a nemi betegségek és ezek észszerü gyógykezeléséhez czimü könyv, volt ára 2 frt 50 kr., 24392
most csak 90 kr.
A könyv jól becsomagolva 1 frt beküldése mellett bérmentve küldetik meg.
A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leirása. — II. A nemi élet ébredése. — III. Az önfertőzés és az éjjeli magömlések. — IV. A hugycsőtakár (tripper) és hugycsőszükületek. — V. A bujakór (siphilis). — VI. Fehérfolyás. — VII. Elgyengült férfierő. — VIII. Női magtalanság. IX. Az ivarszervek megbetegedésének főtényezője a prostituczió.

Budapest, Nagy Sándor könyvnyomdájából, IV., Papnövelde-utcza 8. sz.

MELLÉKLET A 306-IK SZÁMHOZ.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése nov. 7-én.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Ilyés Bálint, Molnár Antal és Josipovich Géza.

A kormány részéről jelen voltak: Br. Bánffy Dezső, Perczel Dezső, Wlassics Gyula, Dániel Ernő, Darányi Ignácz, Erdély Sándor és Josipovich Imre.

Az ülés megnyitása után a mult ülés jegyzőkönyvét hitelesitik.

Elnök: Bemutatom Budapest törvényhatóságának feliratát, melyben a m. kir. belügyminiszternek a székesfőváros önkormányzatára sérelmes rendeletével szemben orvoslást kér; a tordai kir. törvényszék területéhez tartozó törvényszéki, járásbirósági és ügyészségi irnokoknak Papp Samu képviselő által beadott kérvényét; és a nyiregyházai kir. törvényszék, kir. ügyészség és a nyiregyházai törvényszék területéhez tartozó kir. járásbiróságoknál alkalmazott irnokoknak Meskó László képviselő által beadott kérvényét, anyagi helyzetök javitása tárgyában.

E felirat és a kérvények tárgyalás és jelentéstétel végett kiadatnak a kérvényi bizottságnak.

Következik **az 1896-dik évi állami költségvetés általános tárgyalásának folytatása.**

Bujanovics Sándor: Nagy elismeréssel nyilatkozik Horánszky Nándornak tegnapi szakszerü és beható beszédéről, a melyben az elmondottakat nemcsak osztja, de érzi is. (Helyeslés a baloldalon.) Foglalkozni akar az előadó jelentésével . . .

Beöthy Ákos: Hol az előadó? Hol az előadó? (Hegedüs Sándor elfoglalja helyét az előadói emelvényen.)

Bujanovics Sándor: A pénzügyi jelentés nagy óvatossággal nyilatkozik a gazdasági és kulturális fejlődésről s a mit elmond, az csak megerősiti szólót abban a feltevésben, hogy mindent elkövessen arra, mikép a kormányt lehetőleg ösztökélje mind a két kérdésben való sürgősebb ténykedésre. Első sorban az ország közgazdasági érdekei lebegnek szeme előtt (Élénk helyeslés a bal és szélső baloldalon.), de most ezzel behatóbban foglalkozni nem akar, lesz ideje a földmivelésügyi tárczánál aggályait kifejezni. Most bővebben csak az adózási módszert fejtegeti. Konstatálja, hogy az adózó polgárok a terheket soha nehezebben nem viselték, mint most. (Igaz! Ugy van!) Az adó mindinkább szaporodik, nem hogy csökkenne, ugy, hogy valósággal elviselhetlenné válik s itt nemcsak az állami adóról beszél, hanem több teherről is. Igy például ki tudná mutatni, hogy Magyarország szivében, Csanádmegyében, Makón 1—1 kataszteri hold után földadó, községi, egyházi, vizszabályozási, iskolai és utadó czimén 16—17 frtot fizetnek. (Felkiáltások: Hallatlan!)

Majd igy végzi beszédét: Én a földmivelési költségvetés tárgyalásának alkalmával tartom fenn magamnak előadását annak, a mi hozzám legközelebb áll, tudniillik az ország mezőgazdasági viszonyainak. Ma szükségesnek tartottam ezeket előadni, nehogy a pénzügyi bizottság előadójának jelentése, nehogy a pénzügyi bizottság előadójának beszéde azon hatást keltse, azon benyomást ébreszsze, mintha mi képviselők ezt helyeselnők, ehez hozzájárulnánk, ebben megnyugvásunkat találnók. (Helyeslés a baloldalon.)

Még csak végezetül: a t. pénzügyi bizottsági előadó ur nekünk egy tanácscsal szolgál, hogy tudniillik ezredéves fennállásunkat ünnepeljük meg azzal, hogy méltó nivóra emeljük a parlamenti tárgyalásokat. Én nem tudom mi inditotta t. képviselőtársamat arra, hogy a vita kezdetén, a vita bevezetéséül elénk ezen figyelmeztetéssel lépjen.

Hegedüs Sándor előadó: Nem figyelmeztetés, csak kérés.

Bujanovics Sándor: Valószinüleg az inditotta arra, mert talán olvasta, hogy az egyes ellenzéki pártok elhatározták, hogy tárgyilagosan, behatóan és tüzetesen kivánnak foglalkozni a költségvetéssel. Ha ez inditotta arra, akkor talán fölösleges volt már mostan a vitatkozások nivójáról beszélni; hiszen hogy minő nivón fognak állani, azt t. képviselőtársam előre nem tudja. Ha a vita hevében, mikor a kedélyek felizgatottak, a ház elnöke intéz ilynemü figyelmeztetést a ház tagjaihoz, azt tiszteletteljesen meghallgatjuk, de az előadói székben ezen előzetes figyelmeztetés — engedje meg t. képviselőtársam — nem egyéb, mint előadói állásának félreismerése. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

Nem fogadom el a költségvetést s csatlakozom Horánszky Nándor képviselőtársam határozati javaslatához. (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon.)

A pénzügyminiszter válaszol:

Lukács László pénzügyminiszter: T. ház! (Halljuk! Halljuk!) Hogy a vita jelen stádiumában felszólalok, azt ne méltóztassék annak tulajdonitani, mintha elháritani akarnám a kormánytól azt a vádat, hogy csak a vita végén szólal fel akkor, midőn már az általános vitában az általa mondottakra nem lehet észrevételeket tenni, a mely vád különben is alap nélküli, mert hiszen méltóztatnak tudni, hogy a mi házszabályaink mellett meg van a lehetősége annak, hogy az általános vitában mondottakra a részletes vita folyamán megtétessenek az ellenvetések. Ismétlem tehát, nem azért szólalok fel ez alkalommal, mintha a kormány ellen felhozható ezt a vádat el akarnám háritani, hanem azért, mert a vita eddigi folyamán felszólalt egyes képviselő urak beszédeiben olyan nézetekkel és olyan állitásokkal találkoztam, a melyekre kötelességemnek tartom minél előbb megadni a választ, (Helyeslés.) minél előbb megadni a felvilágositást, mert azt hiszem, hogy igen sok dolog, a mi elmondatott, határozottan félreértésen, tévedésen alapszik. Kötelességemnek tartom ennélfogva ezekre nézve elmondani felvilágositó nyilatkozataimat, nehogy ezen állitások ugy tünjenek fel, mintha azok megdönthetlen igazságok volnának. (Halljuk! Halljuk!)

A közvetlenül előttem felszólalt Bujanovics Sándor t. képviselő ur beszédére vonatkozólag csak elismerésemet kivánom kifejezni nyilt és őszinte nyilatkozatáért, melyben kijelentette azt, hogy az ország gazdasági és kulturális életének fejlesztésére szükséges kiadási többleteknek a költségvetésbe való beállitását nem perhorreszkálja és bár aggályosnak tekinti a költségvetés esetleges tulságos emelkedését, azért ő a jövőre is hajlandó lesz a kulturális és gazdasági élet fejlesztésére szükséges több költségeket megszavazni.

Azt hiszem, hogy ez egészen helyes és őszinte nyilatkozat, mert csakugyan józanul felfogva, teljesen lehetetlenség azt követelni, hogy egy fejlődő államban a kiadások egyáltalában ne fejlődjenek, hanem hogy azok változatlanok maradjanak.

Azonban nem érthetek egyet a t. képviselő ur azon állitásával, hogy az adózási képesség és adózási erő az ország népében egyáltalában csökkent és kedvezőtlenebb arányban állana ma a költségvetés emelkedésével szemben, (Igaz! Ugy van! a bal- és szélső baloldalon) mint állott régebben. Nem érthetek ebben vele pedig egyet azért, t. képviselőház, mert a t. képviselő ur ezt az állitását nem indokolta és nem bizonyitotta. Nem akarok jelenleg a kérdés bővebb fejtegetésébe bocsátkozni; lehet, ha szükséges lesz, rátérek erre is és akkor, habár egyáltalán nem tartom helyesnek a mai viszonyok közt, hogy vagyonosodásunkkal, gazdagodásunkkal dicsekedjünk, mindazonáltal, ha szükséges lesz, rá fogok mutatni azon tényezőkre, a melyek egyedül alkalmasak arra, hogy egy nemzet vagyonosodására vagy szegényedésére azokból következéseket lehessen vonni, mert hiszen ezek oly dolgok, a melyeket nem oly könnyü megitélni és konstatálni; mondom, rá fogok mutatni azon tényezőkre mint például a föld árának, a föld bérének emelkedésére, az épitkezésekre, melyek országszerte folynak, a takarékbetétek emelkedésére, a fogyasztási adók és a dohányfogyasztás emelkedésére és több más tényezőre, a melyekből csakugyan következtetést lehet vonni arra, hogy valamely ország népessége szegényedik, vagy vagyonosodik-e.

Ez alkalommal azonban áttérek azon beszédekre, illetőleg határozati javaslatokra, melyeket Horánszky Nándor és Helfy Ignácz t. képviselő urak tegnap beterjesztettek. (Halljuk! Halljuk!)

A határozati javaslatok szerint a költségvetési előirányzat még általánosságban sem fogadtatik el, mert — és itt csak is a pénzügyi motivaczióra kivánok szoritkozni és nem a politikai motivumokra, melyekből a t. képviselő urak kiindultak, — komoly aggály merült fel a tekintetben, hogy vajon az oly nagy áldozattal helyreállitott államháztartást egyensuly fentartható lesz-e; másrészről Helfy t. képviselő ur ezt a kormányt nem véli alkalmasnak és megbizhatónak arra, hogy oly nagy fontosságu tárgyalások, minő a kvotavám és banktárgyalások megnyugvással reá volnának bizhatók.

Horánszky Nándor t. képviselő megtagadja a költségvetés elfogadását azért, mert a kormánynak a legnagyobb könnyelmüsége nyilatkozik annak összeállitásában; az őszinteség teljes hiánya, és ezenkivül az államháztartásnak minden irányban való rosszabodása azok a jellemvonások, melyeket ez a költségvetési előirányzat feltüntet.

Méltóztassék megengedni, hogy részletesen foglalkozzam ezekkel a vádakkal és állitásokkal. (Halljuk!)

Helfy Ignácz t. képviselő ur méltóztatott mondani, hogy nem reális a költségvetés, mert az a 21.000 forint többlet, mely mint végeredmény mutatkozik a pénzügyi bizottság megállapitásai szerint, nem fog bekövetkezni, hanem be fog következni egy deficzit.

Hát t. ház, én mint e háznak meglehetős hosszu idő óta tagja, a ki figyelemmel kisértem a költségvetési tárgyalásokat, még nem emlékszem, hogy a t. ellenzék valamely költségvetést reálisnak ismert volna el.

Helfy Ignácz: De igen, két-három izben!

Lukács László pénzügyminiszter: A költségvetés az ellenzéknek vagy egyik, vagy másik részéről inrealisnak deklaráltatott még akkor is, mikor a végeredményben 40—50 millió többlet mutatkozott. Hát t. ház, a t. képviselő urak ezt a költségvetést is inrealisnak deklarálják; azt mondják, hogy ez a 21,000 frt többlet fictiv dolog, a mi nem fog bekövetkezni. Én is abban a véleményben vagyok, hogy bizonyos tekintetben az a 21.000 frt fictiv, de oly értelemben, hogy nem 21.000, hanem sokkal nagyobb többlet fog az 1896. év végén zárszámadásilag mutatkozni. (Tetszés jobbfelől. Mozgás a bal- és szélső baloldalon.)

A költségvetés reálitását megtámadják a képviselő urak először azért, mert a kiadásoknál bizonyos előrelátható s a kormány által már bejelentett kiadások nincsenek beillesztve a költségvetésbe, milyenek például a vasuti beruházási kölcsönnel járó kiadások; és a folyamszabályozási költségekkel járó külön törvényen alapuló kiadások; másrészről, mert a bevételeknél, például a posta és távirda bevételei tulságos nagy összegben vannak beillesztve, (Igaz! Ugy van! a bal- és szélső baloldalon.) sőt Helfy Ignácz t. képviselő ur azt méltóztatott állitani, hogy a Vaskapu-szabályozásnál oly bevételt állitottam be az 1896-iki költségvetésbe, mely 1899-ben fog befolyni.

Ezekre kötelességemnek tartom megadni a felvilágositásokat (Halljuk! Halljuk!), mert azt hiszem, hogy ezen állitások egyszerüen tévedésen alapulnak.

A mi mindenekelőtt a posta és távirda költségvetési előirányzatát illeti, ez, t. ház, alapszik egyrészt az 1894. év zárszámadási eredményein, tekintetbe véve egyszersmind azon fejlődést, mit a posta és távirda évről-évre mutat s a mire minden körülmények közt számitanunk lehet és semmiféle körülmény és semmiféle ok nincs, a mi a posta és távirda forgalmának hanyatlására engedne következtetni, sőt eltekintve attól, hogy a jövő év millennáris év, ezen forgalom rendes körülmények közt is növekszik, nincs tehát semmiféle ok, hogy azon fejlődés ne következzék be, igy a költségvetést inreálisnak mondani e részben nem lehet. (Helyeslés a jobboldalon.)

A mi a Vaskapuszabályozási kölcsön bevételeit illeti, megjegyzem, hogy én nem az 1899. évben befolyó hajódijakat illesztettem be a költségvetésbe, hanem beillesztettem azon összeget, a mely tényleg befolyt az állampénztárba a Vaskapu-szabályozási kölcsön czimén, a mit expozémban meg is mondottam, hogy miután a Vaskapu-kölcsön, melyet a legujabb törvény alapján vettünk fel, olyképen volt megállapitva, hogy az épitésre szükséges összegen kivül a kölcsöntőke összegébe be volt számitva három év annuitása is, és az ezen annuitással növekedett tőkeösszeg befolyt az állampénztárba; nekem a helyes elszámolási elvek szerint kötelességem volt azt beilleszteni a költségvetésbe, miáltal ez egy átfutó tétellé lett, s az a költségvetésnek sem javulására, sem rosszabbodására befolyást nem gyakorol. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

Helfy Ignácz: És a kamat? az benne van?

Lukács László pénzügyminiszter: A kamat az államkölcsönök közt fel van véve.

Igaz, hogy erre Horánszky Nándor t. képviselő ur azt mondotta, hogy hja, ez az a bizonyos incamerálási rendszer, hogy tudniillik a kormány egyrészről elkölt mindent, a mi a kezeügyébe kerül, másrészről pedig incamerál mindent, incamerálta a regále-kötvények ellenértékét, incamerálta a tisza-szegedi alapot, a mi mellékesen megjegyezve, a pénzügyi kezelés helyes elveinek természetes következménye volt.

Ha t. képviselőház, e módszer szerint akartam volna eljárni a Vaskapu-kölcsönből befolyt pénzzel, semmi sem lett volna könnyebb, minthogy azt egyszerüen iucamerálom, az állampénztári készletek közé beveszem, nem illesztem be a költségvetésbe és igy egy igen jelentékeny összeggel szaporitottam volna a pénztári készleteket, a melyek felett mindenesetre szabadabb rendelkezési lehetősége van a kormánynak, mint a költségvetés egyes tételei felett, de ezt nem tettem, mert ez a törvény intenczióival ellenkezett volna és mert a helyes elszámolási elvek sem engedték meg azt, hogy ez a kiadási tétel ellentétel nélkül maradjon, mikor az az összeg tényleg az állampénztárban már rendelkezésre állott. Hogy ez kölcsönből származik, tehát az államnak nem képezi jövedelmét, az igaz, t. képviselőház; ámde nem ez az egyedüli tétel, a mely ilyen természetü a mi költségvetésünkben. Évtizedek óta ott vannak az ugynevezett épitési kölcsönök ugy a kultuszminiszteri tárczánál, valamint más tárczáknál, a melyek szintén szerepelnek mint bevétel a költségvetésben.

Helfy Ignácz: Elég baj!

Lukács László pénzügyminiszter: És ez szükséges, t. képviselőház, hogy a törvényhozásnak ellenőrzési joga gyakorolható legyen. A költségvetésbe szükséges minden valódi kiadást és bevételt beilleszteni és hogy ez által, az ilyen forrásból származó összegeknek a költségvetésbe való beillesztése által a költségvetés igaztalanul egy vagy más irányban ne befolyásoltassék, annak az egyszerü orvossága az, hogy az illető tétel ugy a bevételbe, mint a kiadásba betétetik, a mi által átfutó jellegüvé válván, a költségvetésnek sem javitására, sem rosszabbitására befolyást nem gyakorol.

A mi, t. képviselőház, a folyamszabályozással kapcsolatos kiadásoknak a költségvetésbe be nem helyezését illeti, erről először is, a mint méltóztatnak tudni, külön törvény rendelkezik és külön diszpoziczió foglaltatik ebben és az nem példátlan, hogy póthiteltörvények, vagy külön törvények rendelkeznek bizonyos összegek felett, oly összegek felett, a melyek a költségvetésben kifejezést nem nyernek. De egyszerüen nem volt beilleszthető a költségvetésbe ez a kiadás azért, mert akkor, a midőn a költségvetést késziteltem, nem voltam, sőt még ma sem vagyok abban a helyzetben, hogy megtudjam mondani, hogy vajon azon összegekre, azon többletekre, a melyek ott kontempláltatnak, lesz-e szükség az 1896. év folyamán, vagy nem lesz és igy a bizonytalan tételt a költségvetésbe nem illeszthettem be.

De, t. képviselőház, bármikép álljon is a dolog, akár lesz azokra szükség, akár nem, akár reálisak egészen a posta- és távirda-bevételek, akár nem, azt hiszem, hogy ezek mind elenyésző csekélységek azon tényhez képest, melyet a leghivatottabb faktor, a pénzügyi bizottság konstatált és a mely azt állapitotta meg, hogy az 1896. évi költségvetési előirányzatnak bevételi részét 24 millióval nagyobb összegben lehetett volna praeliminálni, mint a hogy tényleg praelimináltatott. (Ugy van! balfelől.) Azt hiszem a költségvetés realitásának ez a legfényesebb bizonyitéka. Ez annyit jelent, t. képviselőház, hogy 24 millió frtra teszi maga a pénzügyi bizottság azt a rezervet, a mely rendelkezésére fog állni akkor, ha egyik vagy másik tétel nem fog beválni.

Es ezzel szemben, bocsánatot kérek, igen nagy tévedésben méltóztatik lenni Horánszky Nándor képviselő urnak, a midőn azt állitja, hogy «látjuk azt, hogy az 1894. évnek ezen zárszámadási eredményével szemben már 1895-ben az előirányzat 15 millió és néhány százezer frttal, 1896-ban pedig ismét 16 mil. frttal emelkedett, mely két tételt összeadva, máris 31 millióval állunk szemben.» Bocsánatot kérek, ez határozottan tévedés, mert a mit a pénzügyi bizottság konstatál, annak semmi összefüggése nincs az 1895. vagy 1896-iki emelkedésekkel, az egyszerüen szembeállitja az 1894-iki zárszámadás tényleges eredményeit az 1896-iki praeliminareval és konstatálja azt, hogy az 1896-iki bevételek 24 millióval kisebb összeggel préliminiáltattak, mint préliminiálhatók lettek volna az 1894-iki zárszámadás eredménye szerint.

Azt hiszem tehát, t. ház, hogy az ezekből levont következtetések egyáltalán nem ingatják meg a költségvetés realitását.

Helfy t. képviselő ur egy igen komoly és sulyos váddal terhel engem, állitván, hogy az 1894-ik zárszámadás eredményeinek előterjesztése alkalmával önkényesen csoportositottam a számokat, s összehasonlitja ez eljárást azon ismeretes számmüveletekkel, a melyeket boldogult képviselőtársunk Orbán Balázs szokott volt elkövetni a választások előtt.

Ha t. ház, ennek a paralellának itt egyáltalán helye van, akkor annak sulya nem rám nehezedik, hanem a m. kir. állami számvevőszékre, mert hisz én nem a saját adataimat terjesztettem elő, hanem szóról-szóra, számról-számra azt, a mit a m. kir. állami számvevőszék zárszámadási jelentésében konstatált. Kötelességem volt ugyanis akkor a zárszámadási eredményeket ismertetni, és nagyon természetes, hogy ezeket hiteles alakban nem merithettem más helyről, mint azon jelentésből, a melyet az állami számvevőszék az 1894-iki zárszámadás kapcsán a törvényhozás elé terjesztett.

Helfy t. képviselő ur méltóztatott felolvasni azt, a mit én exposémban erre nézve elmondtam. Bátor vagyok most felolvasni azt, a mit az állami számvevőszék erre a tárgyra nézve zárszámadási jelentésében előad. (Halljuk!)

A 27-dik oldalon, midőn megteszi az összehasonlitásokat, a következő táblázatos előterjesztést teszi. Az 1893. XXXI. t.-cz. vagyis a költségvetési törvény alapján előirányozva volt 111.688 frtnyi felesleg.

Én is ezzel kezdtem előadásomat. Ezzel szemben konstatálja az állami számvevőszék, hogy mivel póthiteltörvények és külön felhatalmazást nyujtó törvények által a kormány más kiadásokra és bevételekre is fel volt hatalmazva, mint a melyek a költségvetési előirányzatban foglaltatnak, ennek következtében ugy alakult a helyzet, hogy már az 1894. évben 20,662.000 forintnyi összeg hitelmüvelet utján, vagy pedig a pénztári készletekből lett volna fedezendő, tehát annyi volt a préliminált deficzit. Ezzel szemben a 29-dik oldalon kimutatja az állami számvevőszék a tényleges eredményeket és konstatálja, hogy egybevetve a kiadást az államnak saját forrásaiból eredő tényleges bevételeivel, kiderül, hogy a bevétel nem volt elegendő a kiadás fedezésére, de csak 5,756.000 forint erejéig, tehát a többi összeg fedeztetett az állam nagyobb bevételeiből, ugy, hogy ha ezt az 5,756.000 forintot összehasonlitjuk a préliminált 20.000.000 forint deficzittel, az eredmény tényleg kedvezőbb 14,905.000 forinttal. Ezt konstatálom én is. Ide teszi továbbá az állami számvevőszék azt a felvilágositást, hogy 19,900.000 forint nem az 1894., de az 1893. évet terheli, ugy, hogyha ez is számba vétetik, akkor az 1894. év tényleges eredményei 34,800.000 forinttal kedvezőbbek, mint a praeliminare. S végül a 28-dik oldalon konstatálja az állami számvevőszék, hogy az előirási és utalványozási eredményeket véve számitásba, az eredmény 43,704.000 forinttal kedvezőbb, mint az előirányzat.

Ez tehát szóról-szóra ugyanaz, a mit nekem szerencsém volt előadni, és igy azt hiszem, bátran kijelenthetem, hogy lemondok azon tiszteletről, a mely az Orbán Balázszsal való összehasonlitásból reám hárul. (Derültség a jobboldalon.)

Horánszky Nándor t. képviselő ur könnyelmüséggel és őszinteség hiányával vádolja a kormányt, (Halljuk! Halljuk!) részben ugyanazon indokokra hivatkozva, a melyekkel Helfy Ignácz t. képviselő ur élt, megemlitvén ezeken kivül azt is, hogy őszinteség hiányára mutat az, hogy a kormány az egyenes adókat és a fogyasztási adókat, meg a bélyegilletéket nem emelte, hanem az emelés sulyát az üzemekre helyezte.

Itt mindenekelőtt ténybeli rektifikáczióval tartozom, a mennyiben a bélyegilletéket igenis emeltem tetemes összeggel, de nem emeltem az egyenes és a fogyasztási adókat. Hogy miért nem emeltem ezeket, azt voltam bátor expozém alkalmával kifejteni. Az egyenes adókat azért, mert egyrészről bizonyos adónemeknél visszaesés konstatálható és ha a kilátásba vett adóreform keresztül fog vitetni, már ez is az adóknak bizonyos visszamaradásával lesz kapcsolatos, ugy, hogy ez nem lett volna czélszerü, ha az egyenes adókat emelem.

A fogyasztási adókra nézve hasonlóan megmondtam, hogy azért nem emelem ezeket, mert most a fogyasztási adók bizonyos nemeinél, azoknak hasznositásánál átmeneti stádiumban nem akarom az államkincstárt bizonytalanságnak kitenni, daczára annak, hogy nincsenek olyan jelenségek, a melyek nagyobb visszaesésre engednének következtetést vonni.

Ámde a t. képviselő ur abból, hogy én a bevételek emelkedését inkább az üzemekre helyezem és nem az egyenes és a fogyasztási adókra, azt a következtetést vonja le, hogy ennek következtében a költségvetés oly alapokon nyugszik, hogy egy szerencsétlen esztendő megdöntheti azokat (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.), tehát oly alapokon, a melyek a legszorosabb összefüggésben állnak a gazdasági élet változásaival.

Bocsánatot kérek, t. ház, azt hiszem, ha ellenkezőleg jártam volna el, akkor illethetne ez a vád és meg vagyok győződve, hogy akkor a t. képviselő ur nem is mulasztotta volna el ellenem ezt a vádat emelni, csakhogy az ellenkező szempontból. Mert ha az állami bevételek emelkedését az egyenes adók és a fogyasztási adók növelésére helyeztem volna, ugy méltóztassék elhinni, t. ház, sokkal szoroabb kapcsolatba hoztam volna az állampénztár sorsát a gazdasági élet mozgalmaival. Azt hiszem. az egészen evidens dolog, (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.) hogy az egyenes és fogyasztási adóknál inkább megérezhető az ország gazdasági helyzetének minden mozgalma és változása, mint az üzemeknél, mert a dolog ugy áll, hogy egy rossz termés, vagy más gazdasági krizis alkalmával az egyenes és a fogyasztási adók bevétele mindenesetre csökkenni fog és én arra befolyást gyakorolni nem tudok, mig az üzemekre igenis tudok befolyást gyakorolni, mert ha azoknak bevétele csökkenő irányzatot tanusit, akkor az üzemeknek kiadását megszoritani mindig hatalmamban van és igy a végeredményt korrigálhatom, a mit az egyenes és fogyasztási adóknál nem tehetek. Tehát azt hiszem, hogy épen az által, hogy a költségvetés sulypontját nem az adókra, hanem az üzemekre helyeztem, sokkal biztosabb alapokra helyeztem a költségvetést és függetlenitettem azt a gazdasági élet változásaitól. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

De, t. képviselőház, a képviselő ur a legnagyobb könnyelmüséggel vádolja a kormányt, mert ime 16 és fél millióval emelkednek a rendes kiadások, habár szives elismerni, hogy egészben véve az összes kiadás 4 és fél milliónál nem nagyobb összeggel emelkedik.

Azonban a t. képviselő ur azt mondja, hogy vigasztalásul a pénzügyminiszter hivatkozik arra, hogy a megelőző években nagyobb volt még a kiadások emelkedése, s ebből levonja azt a következtetést, hogy ha volt akkor 26 millió forintnyi emelkedés, ő is emelheti a kiadásokat $16^{1}/_{2}$ millióval. Én, t. ház, az előbbi évek nagyobb kiadási emelkedéseire nem vigasztalásból hivatkoztam, hanem kijelentve azt, hogy magam is nagynak tartom a rendes kiadásoknak 16.3 millióval emelkedését, abból a körülményből, hogy az előző években 26 millióval, — sőt hivatkozhattam volna arra is, hogy még nagyobb összeggel is — emelkedett egyik évről a másikra az állami kiadások összege, csak azt a következtetést akartam levonni, hogy ha most a kiadások $16^{1}/_{2}$ millióval emelkedtek, ez mindenesetre arra mutat, hogy a kormány törekszik, mindent elkövet arra, hogy az állami kiadások ne emelkedjenek oly mértékben, mint eddig. Nagyon sajátságos követelés, t. ház, az, hogy egy fejlődő állami élet mellett: ott, a hol évtizedek alatt akarjuk helyrepótolni azt, a mi évszázadok mulasztása, az állami kiadások egy procrusthesi ágyba szorittassanak és azok egyik évről a másikra ne változzanak.

Ez t. ház, teljesen lehetetlen követelés, a melyet sehol se lehet a világon, legkevésbbé lehet pedig nálunk realizálni. A feladat t. ház, arra törekedni, hogy a kiadásoknak növekedése ne legyen nagyobb arányu, mint a bevételek természetes emelkedése. Ha ezt az arányt sikerül megtartanunk, a mint ez, fájdalom, a multban nem mindig sikerült, akkor azt hiszem, az állami kiadások emelkedését természetes jelenségnek kell tartanunk, melylyel szemben elzárkózni nem lehet, a mint azt Bjuanovits Sándor t. képviselő ur is szives volt beismerni.

Horánszky Nándor t. képviselő ur ugy tüntette fel a dolgot, mintha a minisztertől, vagy plane a pénzügyminiszter szeszélyétől vagy tetszésétől függene az, hogy emelje-e az államháztartás kiadásait, vagy ne és ha emeli, mennyivel emelje. Hogy miből származnak a mostani kiadási emelkedések, erről sok szó folyt a pénzügyi bizottságban. Előadta ezt az előadó ur bevezető beszédében, azonkivül ki van ez fejtve a bizottság jelentésében. Ugy látszik azonban, nem felesleges e kérdéssel még egyszer foglalkozni. (Halljuk! Halljuk!)

A közösügyi költségeken és a honvédelmi kiadásokon kivül a főokok, a melyekre a kiadások emelkedése viszszavezethető, különösen a következők: (Halljuk!)

Méltóztatott a törvényhozásnak törvényeket alkotni, az országban levő folyóvizek egységes szabályozásáról. Régebben és ujabban alkottattak törvények a Vaskapu szabályozására. Kivántatott és a kormány fel is vette a maga költségvetésébe a mezőgazdasági szakoktatás terjesztését, a mi — bocsánatot kérek — nem 50.000 frt, hanem több mint 700.000 forint emelkedést okoz egyik évről a másikra és a mi megdönti a képviselő ur azon állitását, hogy a mezőgazdasági érdekekért 56.000 forint áldozatot hoz csak a kormány. A népiskolák szaporitása szintén szükséges, ezt kivánja a t. ház egyhangulag. Ez majdnem egy millió kiadási többletet okoz. A királyi táblák decentralizácziója, a sommás eljárás behozatala, a biróságok ugy dologi, mint személyi járandósága igen nagy mértékben emelte a kiadások összegét, és azt hiszem, senki sincs, a ki azt mondhatná, hogy meddők, eredménytelenek és oknélküliek voltak ezen kiadások.

Az állami anyakönyvek intenczióját behozta a törvényhozás, és ez szintén igen jelentékeny kiadást és kiadási többletet okoz. A közigazgatási biróságok felállitása küszöbön van, azoknak költségei már be vannak állitva ebbe a költségvetésbe. A szabadalmi ügy rendezését törvény határozza meg. Méltóztatott a törvényhozásnak elhatározni egy oly hajózási társulat létesitését, illetőleg állami segélyezését . . .

Horváth Gyula: No, az gyönyörü!

Lukács László pénzügyminiszter: Bocsánatot kérek, hogy ez gyönyörü-e, vagy nem, az más kérdés. Nekem azonban kötelességem azt, a mit a törvény rendel, végrehajtani. (Ugy van! jobbfelől.)

A tengeri hajózás szabályozását szintén törvény rendeli. A tisztviselők fizetésének javitása törvényen, az 1893. évi IV. tczikken alapszik; annak szuczcesszív végrehajtása a kormány kötelességében áll és mi mindazt, a mi a állam erejéhez képest tehető volt, meg is tettük, még pedig ezen költségvetés keretében. (Helyeslés jobbfelől.)

Nem tudom, hogy Horánszky Nándor t. képviselő ur ezeket nagy, organikus dolgoknak méltóztatik-e tekinteni, vagy nem; mert azt méltóztatott mondani, hogy még bele tudna nyugodni a 16 milliónyi emelkedésbe, ha nagy vagy organikus alkotásokra vétetett volna igénybe ez az összeg, de hogy ily meddő dolgokra fordittassék, mint a minőkre a kormány azt szánja: abba egyáltalában nem tud belenyugodni. Mondom, t. ház, nem tudom, hogy azokat, a miket bátor voltam előadni, Horánszky Nándor képviselő ur organikus, nagy alkotásoknak vagy pedig meddő és semmitsem érő dolgoknak tekinti-e, de azt hiszem, azt el fogja ismerni, hogy ugy ezek a dolgok, valamint az erdélyi dézsmakárpótlásról szóló törvény, mely mintegy másfél millió forint kiadást involvál, az országos kiállitásról, a millenniumról szóló törvény országos határozatokon alapulnak, és ha a törvény rendelkezik, a kormánynak kötelessége azt végrehajtani és ha azok végrehajtásával kapcsolatban uj kiadások merülnek fel, azon csodálkozni egyáltalán nem lehet. (Ugy van! jobbfelől.)

Ha azt az eljárást követtem volna, melyet a t. képviselő urak ajánlanak, hogy a vasuti beruházási kölcsönből származó ugynevezett többleteket is, meg a vizszabályozásokkal kapcsolatos többleteket is bevettem volna ebbe a költségvetésbe, akkor méltóztassanak meggyőzödve lenni, nem 4 és fél millió, hanem 14 vagy 20 millió lett volna az emelkedés az összes kiadásokban. De azt nem tettem, hanem kerestem olyan eszközöket, a melyekkel a czél elérhető, a nélkül, hogy a kiadásokat növeltük volna. És ez lehetséges, daczára annak, hogy Helfy Ignácz és Horánszky Nándor képviselő urak kétségbe vonják ennek lehetőségét.

Horánszky Nándor: Én nem!

Lukács László pénzügyminiszter: Bocsánatot kérek, Helfy Ignácz képviselő ur egyenesen lehetetlenségnek deklarálta azt, a mit a pénzügyi miniszter a maga expozéjában állitott, hogy t. i. a vasuti beruházásokra felveendő kölcsön uj megterheltetését az államháztartásnak nem fogja képezni. Ez igen is lehetséges, mert igen egyszerü dolog. Midőn expozémat előterjeszteni szerencsém volt, már ráutaltam arra, hogy megfontolás tárgyává teendő az, hogy a vasutak beruházási ügyének kérdésében továbbra is kövessük-e az eddigi eljárást, hogy t. i. mindenkor a folyó bevételekből fedezzük ezeket a kiadásokat, vagy pedig kövessük azt az eljárást, melyet más államok is követnek, hogy t. i. idegen forrásokból, kölcsönből fedezzük e költségeket.

Szükségesnek jeleztem ezt az eljárást először az államvasutak jövedelmezőségének szempontjából; másodszor budgetális szempontból; de egyszersmind kifejeztem azt is, hogy szükséges ez az eljárás azért, hogy megtakaritásokat érjünk el a költségvetés jelen keretében, és hogy bizonyos összegek, melyek ma bizonyos czélra le vannak kötve, felszabadittassanak, még pedig felszabadittassanak azért, mert mint szerencsém volt kifejteni, az állambevételeknek állandó és nagymérvü emelkedésére számitanunk nem lehet. Ellenben az állam kiadásai igen is jelentékenyen fognak még szaporodni, a mit csak azért ismételek, hogy kimutassam, miszerint nem Horánszky Nándor képviselő ur volt az, a kinek a növekedő állami kiadások először eszébe jutottak, hanem a kormány is foglalkozott az állam növekedő kiadásainak kérdésével. Lehetséges pedig ezen eljárást követni ugy, hogy minden konverzió, ha helyesen vitetik keresztül, okvetlenül megtakaritással járjon, már pedig az állami vasuti beruházási kölcsön felvétele kezdettől fogva ugy volt kontemplálva, hogy az bizonyos konverzióval kapcsolatba hozassék.

Méltóztatik tudni, hogy költségvetésünk különböző tárczáiban vannak szétszórva kisebb-nagyobb függő, rövid idő alatt törlesztendő kölcsönök, melyek egyrészről terhesek, másrészről pedig az állam jelenlegi financziális helyzetével össze nem egyeztethetők. Ezen kölcsönöknek, a melyek különösen a vasuti kocsik és gépek beszerzéséből származnak és a melyek nem hatmillióra, hanem, bocsánatot kérek, ötven és nehány millióra mennek — konvertálása van első sorban kontemplálva. Nagyobb és jelentékenyebb megtakaritást fogunk elérni a $7^{1}/_{2}$ millió forintot tevő államvasuti beruházásoknál is.

Ezzel szemben azonban tényleg minden esztendőben még külön nagy összegek fordittatnak a beruházásra, ugy hogy átlag 12 millió forint azon összeg, a mi vasuti beruházásokra fordittatik évenként az állam rendes bevételeiből. Már most, ha nem is az egész 12 millió forintot, hanem jelentékenyebb részét nem az állami rendes bevételekből, hanem kölcsönmüveletekből fogjuk fedezni, ezen összeg elesik a költségvetésből, és ezáltal több millióra menő megkönnyebülését értük el a költségvetésnek és több millió frt fog más állami czélokra rendelkezésre állani. A kérdést tehát lehet megoldani ugy, hogy az államháztartás mai keretében megkönnyebülést, megtakaritást érjünk el. (Ugy van! jobbfelől.)

Mindezek után még csak azt vagyok bátor megemliteni, hogy igen sajátságos a birálatnak azon módja, a melyet egyes képviselő urak és tegnap Horánszky Nándor t. képviselő ur a költségvetéssel szemben gyakorolni jónak látott. A t. képviselő ur és a t. ellenzék ugyanis egyrészről évek óta követelik a nagy organikus reformokat, követelnek mindenféle létesitményeket, másrészről pedig a képviselő ur tegnap mindarra, a mi évtizedek óta történt az országban, a legnagyobb, a legszuverénabb megvetéssel kijelentette, hogy meddő, semmit nem érő dolog. Emellett követelik a kormánytól, hogy találja meg az eszmét, a mely például a hitelszervezet javitására vezet; de a t. képviselő ur nem méltóztatik megjelölni azt, (Ellenmondás a baloldalon.) hanem tiltakozik és megtámadja a budget tételeinek emelkedését és ugyanakkor perhorreszkálja azon intézkedéseket, a melyek olyan irányban tétetnek, hogy a budget tételei ne emelkedjenek.

Bocsánatot kérek, egy és ugyanazon beszédben a legheterogenebb álláspontokat védi, állitja s követeli. Azt hiszem, hogy ez az eljárás az, a melyre igen találóan lehet alkalmazni azokat a jelzőket, a melyeket a t. képviselő ur velem szemben használt, nevezetesen, hogy könnyelmü ez az eljárás a megitélésben és a megbirálásban és olyan eljárás, mely teljesen nélkülözi az őszinteséget. (Ugy van! jobbfelől.)

Kérem a költségvetés elfogadását. (Éljenzés a jobboldalon.)

Makkfalvay Géza: Összehasonlitja Bánffy programmbeszédét a Wekerléével es konstatálja, hogy az egyházpolitikai reformokat kivéve egyetlen programmpontot sem változtak be. (Igaz! Ugy van!) Demokratikus lázból vették elő az egyházpolitikát és érdemet sem szerzett emberek kitüntetésével segitett a kormány magán. A mágnásokat valóban gyárilag állitották elő. (Derültség.) Az egész müködése a gyári ipart tünteti fel. Bánffy nagy önérzettel hangsulyozta, hogy nagy sulyt helyez a választások tisztaságára. Azonban mai napig sem terjesztette be a választások reformjáról szóló javaslatot, hanem volt e helyett viczinális vasuti javaslat elég. A Bánffyéra alatt következtek be a legnagyobb és legsérelmesebb választási visszaélések és botrányok; itt van például a nyitrai választás. Nem is félnek a kormánypártban a választásoktól, mert van pénz bőven. A vesztegetésre nyiltan készülnek odaát. (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon.) Hivatkozik Szilágyira, a ki már évek előtt sürgős intézkedést kért a választási visszaélések ellen, de Bánffy csak annyit tesz, hogy a választási listákat összehasonlittatja és a maga javára forditja. A kormány főtörekvése a naplopás rendszeresitése és a közszabadság iránti érzéknek a kiölése. Szól a közigazgatás hanyatlásáról és azokról a botrányokról, a miket a kormány előidéz erőszakosan a hatalmának a gyarapitására. Bálványként állitotta fel a szolgalelküséget, a stréberséget, a dologtalan börzegazdaságot. A kormány valósággal preparálja az ellenzéki városokat, igéret nekik viczinális vasutakat, uj hivatalokat, kaszárnyákat, tébolydákat és fogházakat. (Zajos derültség.) Aztán buján tenyészik persze a diszpolgárság. (Élénk derültség.)

A kormány a nemzeti követeléseket két részre osztja: nagyokra és kicsinyekre. A nagyokra azt mondja, hogy azok oly nagyok, hogy nem lehet őket megvalósitani, a kicsinyekről pedig azt mondja, hogy nem is érdemes ilyen kicsinységekkel foglalkozni. (Tetszés és derültség a baloldalon.)

Elismeri szóló, hogy ez a legkényelmesebb álláspont a kormányra nézve, de az is igaz, hogy ily eljárás mellett nemzeti követelések tekintetében minden uj kormány egy uj temetkezési vállalat. (Igaz! Ugy van! balfelől.) Ennek a politikának aztán az a vége, hogy a nemzet nagy zömében kezdenek elhalaványulni a nemzeti igények, kezdenek összezavarodni a közjogi fogalmak, ugy hogy ha megint egy uj októberi diploma kerülne napirendre, meg van győződve, hogy akadna az országban egy többség, a mely jóhiszemüleg is belemenne a Reichsratba. (Igaz! Ugy van! balfelől.)

Miután még a költségvetés pénzügyi részével is foglalkozik, igy végzi beszédét:

Elismerem, hogy sötét képet festettem hazám helyzetéről; de midőn lelkem mélyéből jövő aggodalmaimat kitártam, nem ellenzéki álláspontom vezetett engem ebben, hanem az a rajongó szeretet, a melylyel hazám és nemzetem boldogulásán függök. (Helyeslés és éljenzés a baloldalon.) Adja az isten, hogy ezen sötét képeket a tények megczáfolják. De nagyon félek attól, hogy a millenniumi kiállitás és ünnepségek nemzetünk történetében nem lesznek egyebek egy fényes tüzijátéknál, a melynek ragyogó szikrái hamar elalusznak, és kezdetét veszi az elsötétülés. Épen azért, mert a jelenlegi kormánytól nem várom a helyzet javulását és iránta bizalommal sem viseltetem: a költségvetést általánosságban sem fogadom el. (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon.)

Elnök: Az ülést öt perczre felfüggesztem.

Szünet után.

Elnök: Az ülést ujra megnyitom.

Gróf Szapáry Gyula:

T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) A ház asztalán fekvő állami költségvetéshez két szempontból lehet hozzászólani; lehet pénzügyi szempontból és lehet politikai szempontból. Én felszólalásom czéljául leginkább ezen második szempontot fogom választani és a napirenden levő legfontosabb kérdésekre nézve fogom álláspontomat jelezni. (Halljuk! Halljuk!)

Minthogy az egyházpolitikai törvényjavaslatok tárgyalása befejeztetett, azon ténynyel, hogy most már a törvényhozás által elfogadott és ő felsége által szentesitett törvényekkel állunk szemben, számolni kell. De ez nem zárja ki azt, hogy ezen törvények végrehajtása a lehető kimélettel alkalmaztassék. (Igaz! Ugy van! a középen.) Igy nevezetesen a házassági jogról szóló törvénynek 149. §-ában világosan ki van mondva az, hogy ezen törvény a házasságra vonatkozó egyházi kötelességeket érintetlenül hagyja.

Azt hiszem, a törvény ezen szakaszára alapitva, adta ki az igazságügyminiszter ur az anyakönyvvezetőkhöz intézett azt a rendeletét, melynek 67. §-ában foglaltatik az, hogy az anyakönyvvezetők kötelesek az illető házasulókat figyelmeztetni arra, hogy megjelenésükkel egyházi kötelezettségeiknek még nem feleltek meg. Hogy a törvénynek ezen intézkedése, melynek czélja azt hiszem az, hogy a polgári házasság mellett az egyházi házasság minél általánosabb legyen, gyakorlati alkalmazást nyerjen, erről a közvéleményt felvilágositani első sorban a különböző egyházakhoz tartozó egyházi férfiak, valamint a társadalom és egyesek vannak hivatva és azt hiszem, hogy helyesen járnak el, ha azon irányban világositják fel a közvéleményt, hogy polgári kötelességöknek megfeleltek és annak tettek eleget, hogy polgári tisztviselő előtt jelentek meg, de ne feledkezzenek meg, hogy kiki saját felekezete szerint és egyházi tanai szerint a házasságot megkösse.

Hogy a gyakorlatban ezen intézkedésnek foganatja legyen, kivánatos az, hogy: a felügyelő felsőbb hatóság és igy nevezetesen a kormány, a törvény és az igazságügyminiszteri rendelet ezen intézkedéseinek pontos végrehajtását ellenőrizze, és szükséges és kivánatos, hogy az anyakönyvvezetők a polgári esketés idejét és egyéb módozatait ugy állapitsák meg, hogy minél könnyebben és minél gyorsabban követhesse az egyházi házasság a polgári házasságot, hogy ez által az egyházi házasság megkötése is minél általánosabb legyen. (Helyeslés a középen.) Azt hiszem, t. ház, hogy az a köztisztviselő, az a magánember, a ki ily értelemben jár el, nem helyezi magát ellentétbe a törvénynyel, hanem felfogásom szerint a törvény szellemében jár el. (Igaz! Ugy van! a középen.)

Az anyakönyvekről szóló törvény megalkotásánál én itteni fölszólalásomban és más alkalommal is leginkább azt kifogásoltam, hogy nem találom helyesnek ezen intézkedés életbeléptetését, mielőtt vagy az általános közigazgatási szervezet, vagy legalább a községi szervezet (Helyeslés a középen.) lép életbe és tartok tőle, hogy daczára az addig tett intézkedésnek mostani közigazgatási szervezetünk mellett ezen törvénynek alkalmazása és végrehajtása még igen sok nehézséggel fog járni. (Igaz! Ugy van! a középen és a baloldalon.)

De miután az 1894 : XXXIII. t.-cz. életbe lépett, most kötelességünk arra törekedni, hogy ezen törvény minél jobban hajtassék végre, (Helyeslés.) mert t. ház, az anyakönyveknek helytelen kezelése ugy az államnak, mint egyeseknek is nagy hátrányára lehet (Helyeslés.) és igy ha az arra eddig alkalmazott személyzet, vagy pedig a törvényben arra megszavazott költség nem elegendő, ezen költségek szaporitásáról gondoskodni kell. De ezen eljárásban t. ház nem szeretnék azon módhoz nyulni, hogy a költségek ezen többlete a községekre háritassék. (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon.)

Ezt t. képviselőház, a törvényből következtetni nemcsak nem lehet, hanem ez a törvény intézkedéseivel világos ellentétbe volna. Az állami anyakönyvekről szóló törvény világosan megmondja, hogy melyek azon dologi kiadások, a melyek a községek terhére róhatók, személyes kiadások annak értelmében a községekre nem róhatók. S igy t. képviselőház, ha a községekben egyes elöljárók bizattak meg az anyakönyvek vezetésével és ők ezen teendők teljesitését a községi teendőkkel együtt elvégezni nem képesek; nem szeretném, ha ahhoz a módhoz nyulnánk, hogy a község terhére irassék az anyakönyvvezetés miatt szükségessé vált költségszaporulat, hanem ezen költséget az államnak kell viselni. (Élénk helyeslés balfelől.)

Igazságtalan is volna, t. képviselőház, ezen eljárás, mert hogy jusson ahhoz egy község, mely ugyanabban a helyzetben van, mint egy másik nagy község, hogy az a község, a mely székhelye az anyakönyvvezetőnek, a költségekhez hozzájáruljon, a másik szomszédos község pedig ahhoz ne járuljon hozzá. (Igaz! Ugy van! balfelől.) Ezért felfogásom szerint, a mennyiben személyszaporitásra szükség van, ezt meg kell tenni; ha

költségvetéstöbblet kell erre, azt is meg kell adni, de nem kell azt a községék terhei közt elbujtatni, hanem magába az állami költségvetésbe kell azt nyiltan beállitani. (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon.)

Az állami anyakönyvekről szóló törvény végrehajtására vonatkozólag még egy észrevételem van és ez a felügyelői intézményre vonatkozik. Adminisztrácziónkban általában meggyökerezett, de helytelen szokásnak tartom azt, hogy ott, a hol az adminisztráczió jelenlegi szervezetében nem felel meg feladatának, külön biztosok, külön felügyelők állittatnak fel. Ugyanez történik, t. ház, az anyakönyvi felügyelők intézményével is és én helytelennek, sőt a végrehajtásban egészen lehetetlennek tartom azt, hogy az anyakönyvi felügyelő egy nagy területen szétszórt 200 anyakönyvvezetői hivatalra felügyelhessen. Ha ezt meg akarja tenni, ha kötelességének eleget akar tenni s e mellett sok, hivatalával járó irodai teendőit is el akarja végezni, akkor az egész esztendőben utban kell lennie s még akkor is csak azt éri el, hogy minden egyes anyakönyvvezetői hivatalt csak egyszer vizsgálhat meg évenként. (Igaz! Ugy van! balfelől.) Hogy ez mit ér, azt igen könnyü megállapitani.

Azt mondják, t. képviselőház, hogy ezenkivül a felügyelettel a főszolgabirák is meg vannak bizva. Épen nem tartom helyesnek, hogy a felügyelet és felelősség megosztatik két különböző közeg között, mert ez sokkal helytelenebb, mintha az egy kézben összpontosul. (Helyeslés a bal- és szélső baloldalon.) Ezt a kérdést leginkább azért hoztam fel ez alkalommal és e helyt, mert azt halljuk, hogy az anyakönyvi felügyelők száma nem lévén elég, ezek számát szaporitani kell. Minthogy én, t. ház, a felügyelői állás szervezését csak ideiglenesnek tekintem addig, mig az anyakönyvvezetők teendőikbe be lesznek vezetve és addig, mig a községi szervezet életbe nem lép, — mert hiszen akkor maguk az állami közegek fogják ezen feladatot teljesiteni — nem szeretném ezen felügyelők számát szaporitani, hanem az erre szánt költséget ugy vélem, sokkal helyesebben lehetne az anyakönyvvezetők számának szaporitására felhasználni. (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon.)

T. ház! Jelen feladatunknak egy igen fontos részét képezi a felekezetek között megzavart békének és nyugalomnak helyreállitása, hogy az előttünk álló képviselőválasztások jelszava ne legyen a felekezetek közti harcz (Általános helyeslés.), midőn a jövő évben ezredéves fennállásunkat akarjuk megünnepelni; midőn az összes világnak meg akarjuk mutatni, hogy itt egy minden tekintetben müvelt és konszolidált állam van, ne mutassuk meg egyuttal azt, hogy itt vallási türelmetlenség és felekezeti harczok vannak. (Általános helyeslés.) De ennek, t. képviselőház, egy lényeges előfeltétele van és ez az, hogy a felekezetek meg legyenek nyugtatva az iránt, hogy jogaikon ujabb csorba nem fog ejtetni, s hogy tőlük további áldozatok nem fognak követeltetni. (Általános helyeslés.)

T. ház! Már az egyházpolitikai viták alatt sokszor hallottuk hangoztatni azt, hogy ezen törvényjavaslatokat az iskolák államositása s az egyházi javak szekularizácziója fogja követni. (Halljuk! Halljuk!)

T. ház! Ne méltóztassanak ezt a dolgot kicsinyleni, mert különösen az egyikre nézve, az iskolák államositását illetőleg igen sok törvényhatóság foglalkozott ezen kérdésekkel, sőt határozatokat is hoztak s ezen határozatokat közölték a szomszéd törvényhatóságokkal. Felfogásom szerint tehát ezen dolgokat kicsinyelni nem lehet, (Igaz! Ugy van! Halljuk! Halljuk!) és azért nem elég azt mondani, hogy ezen nyilatkozatokat nem a kormány tette és nem tették hivatalosan a többséghez tartozó férfiak sem; ezen kivánalmakkal nyiltan szembe kell szállani és ki kell mondani minden tartózkodás nélkül, hogy ezen kérdésekben a statusquo-t megbolygatni nem akarjuk, (Helyeslés a jobboldalon.) és épen a felekezetek és azok megnyugtatása szempontjából csak azon kormány számithat bizalomra, a mely ezen kérdésekben minden tartózkodás nélkül és határozottsággal nyilatkozik. (Helyeslés.)

E kérdések között, t. ház, még egy van, a mit fel akarok ez alkalommal emliteni és ez a katholikus autonomia kérdése. (Halljuk! Halljuk!) Erre nézve maguk a közoktatásügyi miniszterek részéről is nyilatkozatokat hallottunk. (Halljuk! Halljuk!) Én átlátom annak a nehézségeit, hogy a katholikus vallás hierarchikus szervezete mellett a katholikus autonomia létesittessék. De ha ennek megoldása azon kereten belül kerestetik, hogy ez a vagyonkezelésre és az iskolák feletti felügyeletre szoritkozik: akkor, t. ház, ezen kérdésnek megoldása szerintem elháríthatlan nehézségekbe nem fog ütközni s teljesen méltányosnak tartom azt, hogyha más felekezetek saját vagyonukat maguk kezelik, adassék meg ugyanezen jog a katholikus vallásnak is. (Általános helyeslés.)

T. ház! Ezen kérdéssel összefüggésben, lehet még megoldani azt a kérdést, hogy a hitközségek képviselőtestületei ruháztassanak fel azon hatáskörrel, hogy az egyházi adók általok szedessenek, akár párbér, vagy más czimen és adják át illető papjaiknak és ezállal vétessék el a papoktól az az ódium, hogy ők anyagi kérdésekben hitfeleikkel, sokszor papi tekintélyök rovására, ellentétbe jöjjenek. (Általános helyeslés.)

E szerint t. ház, ha ezen kérdések, a melyeknek megoldását méltányosnak tartom, a kongrua rendezésével együtt intéztetnek el, ezen intézkedés kétségkivül nagy mértékben hozzá fog járulni a katholikus alsó klerus megnyugtatásához. (Helyeslés.)

Ezen kérdések megoldása — átlátom — egyrészt tisztán a katholikusokra vonatkozik, de némely részök törvényhozási intézkedést igényel, azért tartottam szükségesnek ezeket ez alkalommal fölemliteni.

Ha már, t. ház, szólok a helyzetről, egész őszintén kénytelen vagyok egy más kérdésre nézve is véleményt mondani, a melyben a kormány eljárását nem helyeselhetem; nem helyeselhetem pedig azért, mert épen az elénk tüzött czélt, a nemzet nyugalmának helyreállitását s az országban a viszonyok konszolidáczióját ezen eljárás nagy mértékben lehetetlenné teszi, (Igaz! Ugy van! a bal- és szélső baloldalon.) s ez azon eljárás, a mely egyes képviselőválasztásoknál követtetik. (Ellenmondások a jobboldalon. Ugy van! Ugy van! Helyeslés a bal- és szélső baloldalon.) s hogy ezen eljárás követtetik az országnak ép oly vidékein, a hol idegen ajku nemzetiségek laknak és a hol ezen eljárás mindenesetre alkalmas arra, hogy a nyugtalanság és elégedetlenség szittassék, hogy ártson az állam tekintélyének és megakadályozza azt, hogy a viszonyok nyugodt megállapodásra jussanak.

Lukács Gyula: 1892-ben is ugy csinálta! (Halljuk! Halljuk!)

Gr. **Szapáry Gyula**: Én, t. ház, ezen kérdésekben igenis szükségesnek tartom, hogy törvényhozási intézkedések tétessenek, (Halljuk! Halljuk!) és pedig ugy, hogy a választások feletti biráskodás minél előbb egy, a politikai küzdelmeken kivül álló testületre ruháztassék, hogy ezenfelül a választóknak összeirása nem ugy, mint most, egy felelősségre alig vonható testületre, bizottságra bizassék, hanem bizassék a személyes felelősség mellett a hivatalból leendő eszközlésre és tétessenek intézkedések arra nézve, hogy a ki egyszer választói joggal bir és ezen választói jogát időközben elvesztette, az erről hivatalból értesittessék, hogy ez által meg legyen neki könnyitve az ő jogairól való gondoskodás. (Élénk helyeslés balfelől és a középen.) De, t. képviselőház, mig ezen intézkedések létesithetők lesznek, a törvényhozás feladata felügyelni arra, hogy ezen, az alkotmánynyal és a szabadság fogalmával össze nem egyeztethető eljárás folytatható ne legyen. (Helyeslés balfelől és a középen.)

Még egy kérdés van, t. képviselőház, a mely előttem igen fontos és a melynek tekintetében a kormány által követett eljárással megbarátkozni nem tudok és ez azon eljárás, mely a viczinális vasutak épitési tőkéje megállapitására és azok konczessziójára nézve követtetik. (Helyeslés balfelől és a középen.) Én, t. képviselőház, annak idején hozzájárultam a viczinális vasutakról szóló törvény megalkotásához, melynek czélja az volt, hogy azon vidékeken, a hol egyes érdekeltségek alakulnak arra nézve, hogy egy-egy viczinális vasutat létesitsenek, az állam is bizonyos tekintetben és csekély mértékben hozzájáruljon.

De ezen vasutak létesitésének egyik főkelléke az, hogy azok csakis olcsón épittessenek. (Igaz! Ugy van! balfelől és a középen.) és az épitő vállalkozók mérsékelt polgári nyereszégén kivül abból nyerészkedést senkise huzhasson. Azon eljárás által, hogy az épitési tőke magasan, a részvények árfolyama pedig alacsonyan állapittatik meg, nyerészkednek bőven azok, a kik ezen vasutak épitésével foglalkoznak, és épen ez az, felfogásom szerint, a miben az eljárás a törvény czéljától teljesen eltér (Igaz! Ugy van! balfelől és a középen.), mert ennek következménye az, hogy sokkal nagyobb összeggel terheltetnek meg az érdekeltek és a községi vagyonok (Élénk felkiáltások balfelől: A megyék!) és a megyei utalapok, mintsem az ezen vasutak kiépitéséhez szükséges. Ez eljárás következménye az, hogy szolidabb alapon viczinális vasutak nem létesülhetnek, mert minek alakuljon arra társulat csupán saját érdekei szempontjából, mikor a szomszédban ez nagyobb nyerészkedéssel keresztülvihető, és ennek következménye az, hogy a viczinális vasutak nem ott épülnek, a hol vidéki érdekeltségek alakulnak, hanem ott, a hol egy befolyásos egyén és egy vállalkozó arra szövetkezik. (Igaz! Ugy van! balfelől és a középen.)

Ez az eljárás, t. képviselőház, nem egészséges, és e tekintetben nem elég arra várni, hogy a viczinális vasutakról szóló törvény esetleg módosittassék, de addig is, a mig ez megtörténhetik, ennek alkalmazásánál szigorubban kell eljárni és különösen figyelni kell arra, hogy a községi vagyonok és a megyei utalapok ezzel tulságosan meg ne terheltessenek. (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon.)

T. képviselőház, ezen kérdéssel kapcsolatban fel kivánok emliteni egy kérdést, mely a közszolgáltatásokra vonatkozik. Ugy a kormány, mint a törvényhozás is kellő figyelemmel van arra, hogy egyenes adók czimén az adófizetők tulságosan meg ne terheltessenek, de sokkal kevesebb gondot forditanak arra, hogy más czimen, az egyenes adók után kiveett pótlékok utján ezen megterheltetés nagyobb ne legyen; (Igaz! Ugy van! balfelől és a középen.) pedig az adófizetőnek, t. képviselőház, mindegy az, hogy egyenes adó czimén, vagy felemelt pótadó czimén fizeti adóját. (Ugy van! balfelől és a középen.) A községek szükségleteinek természetes emelkedéseinél fogva ezen községi pótlékoknak összege ugyis évről-évre nagyobbodik, ehhez járul, hogy épen a kormány egyes közegei részéről oly kivánalmak támasztatnak a községgel szemben, melyek a községek szükségleteivel és pénzbeli erejével nincsenek arányban. Ez által is nagyon szaporodnak a költségek, és ehhez járul, hogy épen az anyakönyvvezetés terheinek egy részét is a község viseli. Ha ehhez hozzájárul a viczinális vasutakból eredő megterheltetés, ez már óriási összeg. E kérdés megérdemli, hogy a törvényhozás tüzetesen foglalkozzék vele. Addig is ajánlatos, hogy a kormány saját intézkedései és közegei által a helyzetet ne sulyosbitsa.

A legközelebbi jövőben, t. ház, a kormány és törvényhozásra igen fontos teendők elintézése vár. Első és az országra igen fontos az Ausztriával leendő ujabb kiegyezés létesitése. 1897-ben jár le az 1887: XXIII. tcz., mely azon arányt állapitja meg, melyben Magyarország a törvény által közöseknek ismert költségekkez járul. Ugyanakkor jár le a vámszövetségről és bankszabadalomról szóló törvény.

Miként halljuk, a kérdések előzetes tárgyalását legközelebb megkezdik, és ez szükséges is, hogy a törvények kellő időben megalkothatók legyenek. De, t. ház, hogy ezen előzetes tárgyalások eredményre vezessenek, kivánatos volna, hogy a kormányt egy nagy, akczióképes többség támogassa, mely a kormány eljárásának nagyobb sulyt adjon és e kérdések megoldását biztositsa. (Falk Miksa képviselő hivogatólag int. Élénk derültség a bal- és szélső baloldalon és a középen.)

A dolog természeténél fogva, a közjogi ellenzék pártállásának elvi alapjánál fogva is nehézségeket fog támasztani e kérdések tárgyalásánál, ha ezen nehézségekhez hozzájárul, hogy a közjogi alapon álló pártok egymással viszálykodnak, ez megnehezíti a kormány eljárását és veszélyeztetheti azt, hogy e törvények kellő időben megalkottassanak. Pedig t. ház, a kik közjogi alapon állanak, kivánják, hogy e kérdések méltányos alapon megoldást nyerjenek, hogy a kormány által vezetett tárgyalások kellő előkészület- és sulylyal vezettessenek, s hogy a két kormány közt létesült megállapodások olyanok legyenek, hogy a közjogi alapon állók megnyugvással vegyék.

Másik fontos teendő a közigazgatás rendezése, és pedig ugy a megyei, mint a községi közigazgatásé. E kérdést már 1892-ben tüzte ki a kormány programmjául az általános választások alkalmával, de nemcsak a kormány, hanem a többséget képezők programmjában is felemlittetett, mint igen fontos és sürgős. A közbejött egyházpolitikai javaslatok tárgyalása ezt háttérbe szoritotta, de most az egyházpolitikai tárgyalások be lévén fejezve, az országgyülés nem foglalkozhatik fontosabb teendővel, mint a közigazgatás szervezésének mielőbbi foganatositásával.

Ennek daczára t. ház, kénytelen vagyok átlátni, hogy most, midőn képviselő-választások előtt állunk, melyek legkésőbbi időpontja 1897 eleje, midőn 1896 az ezredév ünnepe, az idő nem alkalmas arra, hogy ily nagyfontosságu kérdés tárgyaltassék. Azért kénytelen vagyok belenyugodni, hogy ez maradjon az uj választás után összehivandó országgyülésre.

De, t. ház, annál inkább sulyt fektetek arra, hogy a nagy közönség a kormány erre vonatkozó intenczióiról tájékozva legyen és hogy ezek a javaslatok oly időben terjesztessenek elő, hogy azok a választásoknál ne csak általánosan, hanem a rájuk vonatkozó alapelvek is programmpontját képezhessék a képviselőknek, s azok erre nézve nyilatkozhassanak. Ezt kivánom, t. ház, azért is, mert meg vagyok győződve arról, hogy a választók nagy közönsége a közigazgatás államositása mellett fog nyilatkozni és ez a jövő országgyülésnek kétségtelenül sulyt fog adni arra nézve, hogy a közigazgatás reformját megvalósitsa. (Helyeslés középen és balfelől.)

Arra nézve t. ház, hogy nemzeti intézményeinket erősitsük és a magyar államot konszolidáljuk, hogy ez kell hogy legyen első teendőnk, az iránt a házban véleménykülönbség nincs. De már a követendő utakra nézve oly különbözők a felfogások és oly élesek az ellentétek, hogy ezek megbénitják a parlament akczióképességét és ez már maga elég arra, hogy a létező politikai helyzet kedvezőnek ne mondassék. De ehhez járul még az, hogy láthatók a láthatáron bizonyos fekete pontok és pedig ugy a külállamoknál előforduló egyes eseményekben, valamint belviszonyainkban is, melyeket kicsinyelni nem szabad és melyek állami létünk biztositása szempontjából arra intenek bennünket, hogy óvatosak legyünk.

Vajon ezen mutatkozó jelenségek, és pedig ugy a Keleten, közel szomszédságunkban, valamint messze távol tőlünk nagy bonyodalmakra fognak-e vezetni vagy sem, annak megitélésére illetékesnek magamat nem tartom; de egyet, t. ház, láthat minden laikus, hogy a gyúanyagnak igen nagy halmaza van összegyülve és hogy csak egy szikrára van szükség, hogy a láng fellobbanjon. Ezen eshetőség bekövetkezése pedig nem mi tőlünk függ és ép azért óvatosaknak kell lennünk, hogy minden eshetőségre ezen monarchia viszonyai és hazánk belviszonyai is lehető rendezettek legyenek, hogy adandó alkalommal magunkat és érdekünket kellő sulylyal érvényesithessük. (Helyeslés a középen és balfelől.)

De erre t. ház, mindenekelőtt szükséges az, a mire hivatkoztam előbb, hogy belviszonyaink rendezettek legyenek, hogy a sok tekintetben felzavart béke és nyugalom helyreállittassék, és hogy az egészségtelen parlamenti viszonyok orvosoltassanak. És azért, t. ház, felfogásom szerint fel kell használni azon időt, a mely az általános választásokig még rendelkezésünkre áll, arra, hogy egy, a közjogi alapon álló erős és szilárd többség alakulhasson, legyenek a választások egy fél, vagy másfél esztendő mulva, hogy ezen többség biztositsa a létesitendő feladatok megoldását és biztositsa — a mennyire emberileg lehetséges, — a jövő választások eredményét is, különösen azon szempontból, hogy a jövő választásokba ne menjünk hat frakczióra szétoszolva, a mi felfogásom szerint nem helyes és nem egészséges dolog. (Helyeslés a középen és balfelől. Halljuk! Halljuk!)

Összegezve feladatainkat, azokat a következőkben vonhatom össze: megkötni Ausztriával azon egyezményeket, melyek a törvény szerint időnként megujitandók . . . (Egy hang jobbfelől: De hogyan?)

Hogyan? Erről majd annak idején leszek bátor szólani. Helyreállilani, t. ház, az országban a felzavart békét és nyugalmat, biztositani az országnak nyugodt fejlődését a 67-iki alapon; (Helyeslés középen és balfelől. Ellentmondás a szélső baloldalon.) fentartani és ápolni a korona és nemzet között feltétlen bizalmat, mely az ország fejlődésének egyik legbiztosabb záloga, méltányos eljárás által megnyugtatni és megnyerni rokonszenvét azon idegen ajku honpolgároknak, a kiket egyes izgatók nyugtalanságban tartani igyekeznek s ebből kifolyólag megszilárditani minden irányban a magyar államot, hogy az minden viharnak és viszontagságnak ellentállani képes legyen, biztositani ezen parlament akczióképességét és fentartani annak tekintélyét; mindezen tekintetben arra ügyelni, hogy a sok áldozatok árán helyreállitott pénzügyi egyensuly uj áldozatok nélkül fentartható legyen, és ápolni és gondozni ezen ország általános közgazdasági érdekeit.

Ezen feladatok, t. képviselőház, (Halljuk! Halljuk!) nagyok és ezek megoldása több évi folytonos és következetes munkásságot és több évi nyugodt parlamenti tárgyalást igényel. Ezek t. képviselőház, elég fontosak arra, hogy ezekre különös sulyt fektessünk és ezen kérdések megoldásáig más kérdések felvetésétől óvakodjunk. Ezek t. képviselőház, elég fontosak arra, hogy ezen feladatok és czélok elérésére kezet fogjanak azok, kik 67-es alapon állnak. És érdemesek e czélok, t. képviselőház, hogy e kérdések megoldását elősegitsék, (Halljuk! Halljuk!) befejezését támogassák azok is, kiknek ezen tulmenő kivánságaik és programmpontjaik vannak, de ezen kérdések megoldását a politikai helyzetből kifolyólag és az ország érdekében szükségeseknek tartják. (Helyeslés.)

Hogy ezen czélok eléressenek, t. ház, és azok, a kik velem egy véleményen vannak, közremüködésöket felajánlhassák, szükséges, hogy a politika azon irányban vezettessék, a melynek kifejezést adtam. Azon esetre t. képviselőház, ha oly alakulás létesül, a mely ezen fentebb jelzett czélok keresztülvitelét biztositja, közremüködésünket megvonni nem fogjuk, de történjék bár ezen alakulás akár a legközelebbi, akár a későbbi időben, akár a képviselőválasztások előtt, akor azok után, felfogásom szerint ezen szilárd alapokra fektetett alakulásnak be kell következnie és pedig azért, mert ezt a politikai helyzet és az ország érdeke megkivánja. Addig, t. ház, a mig ezen eshetőség beáll, s a mig ezen czéloknak ez irányban való biztositását látom, kénytelen vagyok cselekvési szabadságomat fentartani arra nézve, hogy helyeseljem azt, a mi helyes és okos, és tartózkodás nélkül kárhoztassam azt, a mit az országra nézve károsnak és helytelennek tartok.

A mi, t. ház, a költségvetés el-, vagy el nem fogadásának kérdését illeti, a kérdésre nézve nézetemnek már sokszor adtam kifejezést ugy a kormány padjairól, mint képviselői minőségemben és erre nézve véleményem az, hogy a költségvetés általános elfogadása nem képez a kormány irányában bizalomnyilvánitást; sokkal helyesebbnek tartom azon praxist, mely előbb gyakorlatban volt, a melyet gyakorolt annak idején ugy a balközép, mint éveken keresztül a nemzeti párt is, (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.) hogy a költségvetésnek általános megszavazása semmi más, mint a költségvetés részletes tárgyalásának megkezdése. A költségvetést tárgyalni pedig a képviselőház joga és kötelessége; ezen kötelesség alól a képviselőház magát ki nem vonhatja, ellenben az appropriaczió kérdésével van összekötve a kormány iránti bizalom kérdése. (Ellenmondások és zaj a szélső baloldalon.) És igen természetes, hogy ha azok, kik a kormány és müködése iránt bizalommal nem viseltetnek, magánál az appropriaczionál a költségvetés ellen szavazzanak.

Ilyen értelemben a költségvetést általánosságban elfogadom. (Helyeslés a jobboldalon és a középen. Nagy zaj.)

Elnök: Kérem a képviselő urakat, tessék helyeiket elfoglalni és csendben lenni. (Felkiáltások: Helyre! Helyre! Zaj.) Kérem a képviselő urakat, foglalják el helyeiket, hogy a képviselő ur megkezdhesse beszédét. (Halljuk! Halljuk!)

Szinay Gyula.

T. ház! Szándékozom a költségvetés tárgyalása alkalmával a részleteknél az egyes tárczákhoz felszólalni.

Elnök: Kérek csendet ott a jobboldalon!

Szinay Gyula: T. ház! Minthogy szándékom van a költségvetés tárgyalása során a részleteknél felszólalni, ugyanazért, de még az általános gyakorlatnál fogva is jelen felszólalásomban különösen az általános kormányzati politika birálatára kivánok szoritkozni. (Halljuk! Halljuk! a baloldalon.) Természetes jelenségnek, vagy mondhatnám természeti törvénynek lehet azt tartani, hogy ugy egyéni, társadalmi, mint a politikai téren felmerülő kérdésekben, a kérdések összegében valamennyien egyet nem érthetünk, egy értelemben nem lehetünk. Igen természetes dolog tehát az is, hogy Magyarországnak Ausztriával való viszonyában, hogy az ezen viszonyt szabályozó kiegyezés kérdésében . . . (Folytonos zaj.)

Elnök: Ott a középen kérek csendet. (Halljuk! Halljuk!)

Szinay Gyula: közöttünk nézeteltérések vannak. Vannak közöttünk, kik ezt a viszonyt, ezt a kiegyezést egyenesen üdvösnek, olyannak tartják, melyet javitani nem szükséges, nem is kell; vannak közöttünk azután olyanok, kik ezt a viszonyt, ezt a kiegyezést csak szükségbelinek, csak olyannak tartják, a melynek fentartását a politikai észszerüség, az opportunizmus követeli abból az okból, hogy létezőt ne koczkáztassunk a többért és vannak végre, a kik közé én is tartozom, kik a kiegyezést egyenesen perhorreszkálják. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Azoknak az álláspontját, akik a Magyarország és Ausztria közt jelenleg fennálló viszonyt üdvösnek tartják, azoknak álláspontját (Folytonos zaj.)

Elnök: Kérem, foglalják el itt a középen álló képviselő urak helyöket. (Helyeslés. Halljuk! Halljuk!)

Szinay Gyula: mint magyar ember, egyszerüen megérteni nem tudom. A kik magukat a politikai észszerüség alapjára helyezik, azoknak az álláspontjára az a megjegyzésem, hogy az opportunizmust talán elméletileg meglehetne érteni, de annak gyakorlati helyes keresztülvihetése rendkivül nehézséggel jár. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Mert a gyakorlati téren minden egyes konkrét esetben megmondani azt, hogy hol végződik az a határ, a meddig az opportunizmus mezeje tart és hol kezdődik az a másik határ, a melyen a politikai félénkség, bátortalanság, mondhatni gyávaság terére lépünk, azt meghatározni nem lehet. (Ugy van! a szélső baloldalon.)

Én ugy tapasztalom, t. ház, hogy az alatt a több, mint huszonöt év alatt, mely bennünket a kiegyezés megkötésének idejétől elválaszt, mi sohasem próbáltuk meg, hogy a nemzet jogainak érvényt szerezzünk, hogy a nemzet szellemi és anyagi érdekeinek érvényesitését hatalmunk egész sulyának latbavetésével, megkiséreljük. Ugy látom, hogy valahányssor arról van szó, hogy jogot kell kivívni, jogot kell érvényesiteni, jogot megvédelmezni; vagy sérelmet orvosolni, akkor mi a sokszor valódi, többször vélt akadályok elől mindenkor igyekeztünk szépen kitérni, igyekeztünk a dolgot elsimitani. Sohasem próbáltuk meg azt, hogy vajon azon határ, a meddig elmentünk, azon határ-e, melyet a politikai észszerüség vont meg előttünk. Hogy példával éljek . . . (Zaj jobbfelől.) utalok a zágrábi esetre, a melyről már . . .

Elnök: Kérem a képviselő urakat ott a szélen, hogy csendben legyenek.

Szinay Gyula: sokat szóltak e házban, de a melyről eleget beszélni nem lehet. Ime mi történt? Történt egy nagy nemzeti sérelem, a mely nemcsak egy konkrét tényben, hanem a konkrét tények egész lánczolatában nyilvánult. (Ugy van! balfelől.) Az első perczben, mikor értesültünk a történtekről, talán kivétel nélkül mindannyian felháborodtunk, követeltük a megtorlás mellett a nemzeti elégtételt. Felháborodásunk azonban alig 24 óra alatt alább hagyott. Kezdtünk mentőkörülmények után nézni, a melyekkel, ha nem is elsimitani, hanem kicsinyiteni lehessen a dolgot.

Először mentséget találunk abban, hogy a cselekményt ifju emberek követték el, a kiknek véleményét és intenczióját a horvát nép véleményével és intencziójával azonositani nem lehet. S itt elfelejtettük azt, hogy az egyetemi ifjuság, a mely ezt a tényt elkövette, nem utczai söpredék, hanem ugy Zágrábban, mint nálunk és mindenütt a világon a jövő időnek nemzete. Elfelejtettük azt, hogy annak az ifjuságnak olyan inspiráczióija, mely nem a népé, nincsen, mert inspiráczióit a népből meriti, ott gyökereznek azok a horvát nép kebelében. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) Mikor észrevettük azt, hogy az ifjuságnak fiatal korára való hivatkozás még nem elegendő a dolog szépitésére, akkor más téren kerestünk mentségeket, s igyekeztünk a tényt, hogy ugy mondjam, diminutive minősiteni.

Kerestünk olyasmit, a miből ki lehessen sütni, hogy a sérelem nem is olyan nagy, mert hiszen nem is zászló égettetett el, mert a mit az ifjuság elégetett, az nem volt zászló, hiszen rudja sem volt és nem volt egyéb, mint nagy furfanggal összealkotott háromszinü vászon, mely három szin történetesen a magyar nemzet szine volt. S a ténynek akképen való minősitéséből rá jöttünk arra a következtetésre, hogy [illegible] ezen sérelemnek, a melyben van büntetendő cselekmény, mondjuk kihágás, megtorlásáról kell gondoskodni, de a megsértett nemzeti becsületnek elégtételt adni felesleges. Azt mondta a miniszterelnök ur tegnapi beszédében is, hogy a legmesszebbmenő megtorló intézkedések vétettek foganatba. Értette ez alatt azt, hogy az ifjusági egylet fel lett oszlatva, hogy az egyetemi zászlót elkobozták, hogy az egyetemi ifjak közül némelyeket hosszabb időre, némelyeket végleg kizártak a zágrábi egyetemről.

Mikor azonban mi az ilyen nemzeti sérelemmel szemben a megtorlásnak ezen módjával elégszünk meg: ellenben nem követeljük azt az elégtételt, mely a magyar államhatalmat szimbolizáló zászló megsértésére bennünket megillet: mit értünk akkor el a kihágás ilyforma megtorlásával? Semmi egyebet, minthogy teremtünk olcsó martiromságot, csinálunk néhány horvát martirt. (Élénk helyeslés a szélsőbalon.)

Csak példaképp hivatkoztam a zágrábi esetre, hogy megmutassam, hová lehet jutni azzal a felfogással, mely az oppurtunitást irja zászlójára. De ez nézet dolga s még ezt megengedhetőnek tartom.

De nem tartom megengedhetőnek, mikor e politikai irány helyességének bizonyitására arra hivatkoznak — s ezt pedig igen gyakran halljuk, — hogy nézzünk szét az országban, mely a kiegyezés óta ime hova fejlődött! Nézzük, hogyan van ez az ország beépitve vasuthálózatokkal, hogyan virult ez fel anyagilag és szellemileg s akkor ismerjük be, hogy a kiegyezés üdvös munka s üdvös az a politika is, mely azt szolgálja!

Ezt az érvelést ma nem fogadhatom el. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Hiszen tény, hogy az utolsó negyedszázad alatt szellemileg és anyagilag végtelen sokat haladtunk, de ez nem az önök e politikájának érdeme, hanem müve a kor haladásának.

E negyedszázad alatt a tudomány s ennek segedelmével az ipar, a kereskedelem s a müvészet oly óriásit lépett előre, mint az előtt évszázadokon át nem. Ez a haladás idézte elő nálunk is a fejtörést. Ez nem különleges magyarországi dolog! E fejlődést feltaláljuk a müvelt világ minden országában. A kor e haladása rohamos, ellenállhatatlan, annak szándékosan nem lehetne utjába állni! Ezt a haladást nem lehet a kiegyezési politika igazolására felhozni.

De, t. ház, Magyarországon ma alig van fontosabb kérdés, mint a közgazdasági kérdés. Akárhányszor halljuk, hogy a mit e téren is elértünk, azt ama politika emberei szintén ama politika érdemeiül tudják be. Hivatkoznak arra, hogy a nemzeti vagyonérték az utóbbi idő alatt mennyire szaporodott. Igaz, hogy a föld értéke hazánkban az utóbbi időben lényegesen emelkedett: a latifundiumok értéke a statisztikai becslések szerint körülbelül 25%-al, a középbirtoké 50—80%-al, a kisbirtok értéke, mely Magyarországnak nagy részét, ugyszólván törzsét képezi, 100%-on felül is emelkedett. De azért az értékemelkedés nem tiszta értéknövekedés.

Mert, ha a telekkönyvnek birtoklapja mellett annak teherlapját is megtekintjük, meg fogjuk látni, hogy szemben az értékemelkedésekkel óriási az a teher, mely a nemzeti vagyonra nehezedik. Ez a teher általában és átlagosan a birtok fele értékéig terheli a birtokokat, de sok helyen magasabb összegekig is. De ha mindamellett is megengedjük, hogy a nemzeti vagyon értékében növekedett, ezen nemzeti vagyonértéknövekedés — ismétlem — a kiegyezési politikának javára nem irható. Mert kérdem, t. ház, ugyan mi az, mit önök ezalatt a negyedszázad alatt a nemzeti vagyon, a közgazdasági érdek növelésére tettek? A közgazdasági érdek ellen igenis láttunk akárhány kormányzási tényt elkövetni, mert, hogy ne szóljak az Ausztriával való vám- és kereskedelmi szerződésekről, az Olaszországgal, Romániával s Oroszországgal kötött szerződések vajon mind közgazdasági érdekeink javára köttettek-e meg? Vagy nézzünk szét a vizszabályozás terén. Mit látunk, mi történt e téren 25 év alatt?

Történt az, hogy az állam elnézi, hogy az egyes vizszabályozási társulatok egymással versenyre kelnek az ártérfejlesztés terén, mert valóságos müvészi dolgot visznek véghez, mikor oly pontokat is, melyek talán még özönviz idején is alig látnak vizet, bevonnak az ártérbe. Mit tettünk mást egyebet e téren? Épitettünk védgátakat, emeltük évről-évre azokat, pedig tudjuk és látjuk, hogy ez magában véve a vizmentesitésnek nagyon problematikus módja, mert hiszen a mint emeljük mi gátjainkat, a folyó is azonkép emeli medrét; de annak, hogy ezen szabályozásnak uj irányt adnánk, jelét nem látom.

De nézzünk máshova. Magyarországnak megszámlálhatatlan milliókat érő kincse feküdt a szőlő- és borgazdálkodásban. Ez a nemzeti vagyon tönkrement, 10—15 év alatt teljesen elpusztult, pedig a pusztulás nem jött véletlenül. Nem minálunk lépett fel a vész, a külföldön már egyes területek régen tönkrementek akkor. Tehát volt időnk bőségesen arra, hogy tapasztalatokat szerezzünk a vész meggátlására, vagy ha ez nem lehetséges, a rekonstrukczióra. És mit tettünk? Megparancsoltuk, hogy a mely község határában a filloxera fellép, arról jelentést kell tenni, és a jelentés alapján zár alá helyezték a községet. Természetesen a filloxera ennek a zár alá vételnek oda sem nézett, folytatta pusztitásait, de hogy a rekonstrukczió érdekében tettünk volna vagy tennénk valamit, annak jelét még ma sem látjuk. (Helyeslés balfelől.)

Hiszen rövid idő alatt és gyorsan nagyon szépen lehetett volna e területeket rekonstruálni, nem kell több fél évtizednél hozzá, csak abba a helyzetbe kellett volna juttatni a szőlőbirtokosokat, hogy az oltványokat beszerzési áron kaphassák meg. Számtalan kérelem és panasz merült föl emiatt, de segitség sehonnan se jött. A szőlőbirtokosok tovább is csak nagy nehezen juthattak oltványokhoz 100—120 frton, tehát kapják ezrét a beszerzési ár négyszeres összegéért, oly összegért, a mely megakadályozta a szőlők ujraültetését. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Vagy vegyük, mit tett a kormány abban a nagyon fontos kérdésben, a kisbirtok hitelének kérdésében. Én ugy tudom, hogy semmit. A nagybirtoknak megvan a maga mérsékelt hitele a törlesztési kölcsönökben, de a kisbirtoknak, mely ezen csak ezrekben beszélő kölcsönökhöz nem folyamodhatik, nincs más módja, mint olyan terheket venni magára, melyek okvetlenül a pusztulásra, a vagyon elvesztésére vezetnek.

Azonban, t. ház, megnyugtató jelenségeket nemcsak a közgazdasági politika terén, de az állami közigazgatás egyéb ágazataiban sem igen találunk. Nézzük például a belügyi igazgatást. Nézzük azt, a mi legfőbb, a közigazgatást. A magyar közigazgatásról azt tartják, hogy ázsiai állapotban van. Én nem tartom. Azt tudom, mint annak a közigazgatásnak sok időn keresztül munkása, hogy szomoru állapotban van; tudom, hogy az a közigazgatás beteg, nagyon beteg, mert meg van mérgezve: megmérgezte az a kormányzati politika, a mely negyed század óta egyebet sem csinál, mint hogy elzárja előle minden egészséges lüktetésnek a terét. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Látjuk, hogy a közigazgatás felhasználtatik nemcsak az államhatalom, de az államhatalom egy felelősség nélküli exponensének, a főispán minden hatóságának az uralására. Látjuk, hogy a közigazgatás elárasztatik teendőkkel, a melyek körébe egyáltalán nem tartoznak. Kimondottuk és a kor követelményének szolgáltunk akkor, midőn kimondottuk, hogy a közigazgatást a biráskodástól el kell választanunk. Ez a törvény ugyszólván papiron van, mert ma már, valahány törvény alkottatik, foglaljon az magában birói teendőket is, annak végrehajtását mind a közigazgatásra utaljuk. Megterheljük tehát a közigazgatást oly kérdésekkel, melyeknek az meg nem felelhet.

Az egyik évben odautaljuk, hogy csak a legközelebbiekről beszéljek, a mezőrendőri biráskodást, és ezzel adunk neki oly munkakört, a mely magában is már a tulhalmozott teendők mellett ugyszólván a mérleget egészen lebillenti; a másik évben odautaljuk az egyházpolitikai törvények végrehajtását és megtetézzük azzal, a mi most veszi kezdetét, a mezőgazdasági statisztikának összeállitásával, egy oly képtelen statisztikának összeállitásával, a melynek végrehajtásában hinni, remélni, hogy megtörténik, hogy az való adatokat és nem képzeleti dolgokat fog tartalmazni, merő illuzió. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) Várjuk, követeljük, kérjük a közigazgatási biráskodás behozatalát, de nem azt, melyet a bizottsági tárgyaláson is keresztülment törvényjavaslat kontemplál, hol felelős, független biróság helyébe megint egy főispáni biráskodás állittatik. Várjuk, kérjük a tisztviselők fegyelmi ügyeinek szabályozását; kérjük esztendők során át a tisztviselők felelősségének, a tisztviselők függetlenségének kimondását.

Mindebből semmi sincs, mindez évről-évre kegyes óhajtás marad, és mikor látjuk, hogy az a közigazgatás, a mely igy van megmérgezve, nem képes a maga feladatának helyesen megfelelni, akkor előállunk egy jelszóval, akkor az önkormányzatnak kiáltjuk veszett nevét és azt mondjuk: államositsunk, ez lesz az orvosság. Bocsánatot kérek, ha államositunk egyszer vagy százszor, ebben a keretben, ebben a módszerben, a mely ma fennáll, az az államositás mindezeket az állapotokat meg nem javitja. Az az államositás hozhat szerintem, nem jót, hanem hozhat rosszat. Gondoljunk csak arra t. képviselőház, ha ezt a mi gyenge alkotmányunkat egyszer el találja a szél fujni, ugyan mi fog akkor történni velünk?

Hiszen azokkal az államositott közegekkel a végsőkig ki leszünk szolgáltatva Bécsnek. De ha nem gondolunk is erre, ha nem gondolunk is alkotmányunk elvesztésére, magában, alkotmányunk jelen keretén belől az az államositás jelent-e valami jót. Én ugy gondolom, hogy nem; mert a hol én államositott közegeket, hatóságokat látok, ott mindenütt látom azt is, hogy ezen hatóságok nagyon gyakran kénytelenek nemzeti érzelmeiket megtagadni s azokkal ellentétbe helyezkedni. (Helyeslés a szélső baloldalon.) Láttuk t. képviselőház mindannyian, a kik ott voltunk Kossuth Lajos temetésén, hogy annál a gyásznál a magyar nemzet szive dobbant meg, de láttuk azt is, hogy azok a hatóságok, a melyek államiak, ott nem voltak, ott nem lehettek. A községek, városok, megyék, melyek ma még nincsenek államositva, még elhozták a hála adóját, de nem hozhatta el semmi államositott hatóság. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

De térjünk át, t. képviselőház, az igazságügyi kormányzat mezejére (Halljuk! Halljuk!), az igazságügyi kormányzat dicsekedését, büszkeségét teszi a sommás eljárásról szóló törvény. Hogy az igazságszolgáltatást ez a törvény olcsóbbá nem tette, azt maga az igazságügyminiszter ur sem állitja. Nem is állithatja, mert hiszen az eddigi gyakorlat bebizonyitotta, hogy az drágább legalább 25 százalékkal a réginél. De igenis választóihoz intézett beszédéből olvastam az igazságügyminiszter urnak, hogy megelégedéssel fogadja a közönség a törvényt, mert az gyorssá és alapossá tette a jogszolgáltatást. Én, t. ház, a magam részéről azt nem merem mondani, hogy gyorssá tette, csak gyorsabbá tette, mint a milyen volt ezelőtt.

De mi ennek a nagyon természetes magyarázata, az, hogy azelőtt azt a sommás ügyet lehetett felebbezni a másod- és harmadbirósághoz, ma pedig részben nem lehet, részben pedig csak a törvényszékhez lehet. Utja lévén tehát vágva a felebbezési processzusnak, nagyon természetes, hogy a lefolyásnak is e tekintetben rövidebbnek kell lenni.

De az a gondolat, hogy ezen ügyek végső felebbviteli fórumául — a felülvizsgálat kivételes eseteitől eltekintve — a kir. törvényszéket tették, ez a lehető legszerencsétlenebb gondolat. Ez a jogbiztonságot már idáig is valósággal megingatta, mert ez az első folyamodásu törvényszék, mely itt fegyelmezési fórum, nincsen ahhoz fegyelmezve, hogy mint felebbezési biróság, mint végső fokon itélő felebbezési biróság itéljen az ügyekben. Az az elsőfolyamodásu biróság, mely ma mint törvényszék itél, holnap pedig mint felebbezési tanács, ezt a két dolgot egymástól elválasztani, disztingválni bármennyire igyekszik is, nem képes.

Az volt a reménység, hogy majd ezen felebbviteli fórum felállitásával az ügyek alapos elbirálása azzal lesz biztositva, hogy élőszóval történik a felebbezés a második biróság előtt is. Nohát, ez nem következett be. A jogkereső közönség ma már meg van a felől győződve, hogy azok a kis apró ügyek, melyek sommás utra tartoznak, a tárgyalás ezen módját, ennek költségét meg nem birják; ma már a gyakorlat oda van terelve, hogy a felebbezésnek szóbeli előadását csak kivételes esetekben kérik a felek a felebbezési biróságtól a törvényszéktől.

De, t. ház, ha a sommás ügyeknek a lefolyását az uj törvényt gyorsitja is, ez még nem jelenti azt, a mit többször hallottunk hangoztatni, hogy tehát az igazságszolgáltatás a maga egészében gyorsabbá is lett; mert ép azon körülménynél fogva, hogy ezen kis ügyek felebbezési bíróságaiul a törvényszékek lettek megállapitva, azok a rendes perek, a melyek a törvényszékek kezelésére vannak bizva, feneklettek meg. Ne adja Isten végét várni egy rendes per befejezésének, mert az a biró, a ki a rendes per előadásával foglalkoznék, el van ettől a természetes feladattól vonva, ott ül a felebbezési tanácsban, hogy hallgassa — ha nem is a szóbeli tárgyalást, de a perek nyilvános előadását. Tehát azt mondani, hogy az igazságszolgáltatásunk az igazságügyi tárcza dicsekedését képező sommás eljárás által sokkal jobb, alaposabb és gyorsabb lett — egyáltalában nem lehet. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

De nézzünk az igazságügyi tárcza terén egy masik dolgot, nézzük a telekkönyvvezetést. Én tudok eseteket, a hol a tagositási birtokrendezés városokban, községekben nem egy évvel, nem is kettővel, de 5—6 évvel ezelőtt befejezést nyert és még nem tudtunk odáig eljutni — pedig hány kérelem, hány fölterjesztés, hány küldöttség küldése történt a dologban — hogy csak ezekre, a birtokrendezésen keresztülment határokra nézve történjék meg az a telekkönyvi felvétel, a melyre a törvényt különben már rég megalkotta a törvényhozás. Képtelenség az, a milyen állapotba jutnak azon községek határai, a melyek tagositott állapotban vannak, de kinlódnak a régen, 5—6 évvel ezelőtt keresztülment tagositás után is a régi telekkönyvi állapotban.

Az igazságügyi kormánytól sokat, nagyon sokat követeltünk mi. Követeltük kiválóan a magánjog kodifikáczióját. Hogy mi van ezzel a munkálattal, a mely évtized óta szőnyegen forog, a melyet évtizedek óta készitenek és még sincs belőle semmi, érthetetlen. Pedig helyes jogszolgáltatást magánjogi kodifikáczió nélkül képzelni sem lehet. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélső baloldalon.)

Itt van a katonai büntetőtörvénykönyv kérdése. Kisért évről-évre, a nélkül, hogy a megvalósitáshoz csak egy lépéssel is közelebb jutna.

T. ház! Igy állunk többé-kevésbbé az állami igazgatásnak egyéb ágazatai terén is. (Halljuk! Halljuk! a szélső baloldalon.) De én nem kivánok az igazgatás egyéb ágazatainak bár csak rövid birálatára is ez alkalommal kiterjeszkedni s beszédem befejezéseül egyszerüen kijelentem, hogy azon állami igazgatásnak, a melynek egynémely adatait föltárni bátor voltam, én a költségvetést meg nem szavazom. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Elnök: T. ház! A mai napirendre még ki volt tüzve két interpelláczió előterjesztése. *Olay* Lajos képviselő ur a maga interpelláczióját *visszavette.* Hátra van még *Bernáth* Aéla képviselő ur interpellácziója.

Interpelláczió.

Bernáth Béla: T. ház! Még folyó évi okt. hó elsején voltam bátor a földmivelésügyi miniszter urhoz egy interpellácziót intézni, a melyben őt felkérem arra, hogy mikor szándékozik ő a fillokszera pusztitásai által elpusztitott szőlőbirtokosoknak adandó kedvezményekről és a birtokosok segélyezéséről szóló törvényjavaslatot benyujtani. A földmivelésügyi miniszter ur még folyó évi okt. 8-án azt válaszolta ezen interpellácziőra, hogy ő egy pár hét alatt ezen törvényjavaslatot be fogja nyujtani, a mit én tudomásul is vettem. Mivel azonban időközben a földmivelésügyi miniszter ur állásáról lemondott, és más lett földmivelésügyi miniszterré kinevezve, mivel ezen javaslat még ma sincs a háznak benyujtva, és mivel köztudomásu dolog, hogy az ország érdeke kivánja, hogy ezen kérdés minél előbb megoldassék és a szegény népnek helyzete javittassék: habár magánuton hallottam is, hogy ezen javaslat már készen van, de mivel a képviselőházban még ilyen nyilatkozatot az uj földmivelésügyi miniszter urtól még nem hallottunk és nem is hallhattunk, bátor vagyok a földmivelésügyi miniszter urhoz a következő interpellácziót intézni: (Olvassa.)

Interpelláczió

a magyar kir. füldmivelésügyi miniszter urhoz.

Van-e tudomása a miniszter urnak arról, hogy elődje, a volt földmivelési miniszter ur a filloxera pusztitásai által károsult szőlőbirtokosoknak adandó állami kedvezmények és segélyezésekre vonatkozó törvényjavaslat mielőbb leendő benyujtására határozott igéretet tett?

Szándékozik-e elődje ezen igéretét beváltani s ezen javaslatot a háznak sürgősen benyujtani. (Helyeslés balfelől.)

Elnök: Kiadatik a földmivelésügyi miniszter urnak. Az ülést bezárom.

Az ülés végződik délután 1 óra 50 perczkor.